

॥ अथ श्रीगोतमीयतन्त्र प्रारम्भः ॥

Aaryakesh.Blogspot.In

!! श्रीकृष्णाय नमः !!

देवर्षि नारदप्रणीत

गौतमीय तन्त्रम्

सम्पादक :

वामन शास्त्री शर्मा
इसलामपुर (जम्बु)

प्रकाशक :

कर्णाटक मुद्रणालय
मुम्बई

शकाब्द १८८१ आश्विनशुक्ल प्रतिपदा

॥ श्रीगणेशायनमः ॥ श्रीसरस्वत्यैनमः ॥ श्रीगोपीजनवल्लभायनमः ॥ सिद्धाश्रमेवसन्धीमा
नूकदाचिद्वीतमोमुनिः ॥ तपःस्वाध्यायनिरतोभक्तिमानूपुरुषोत्तमे ॥ १ ॥ नमस्यन्शिरसा
कृष्णस्तुवन्वाचाजनार्दनम् ॥ जपनूकराम्यांयज्ञेशद्विध्यायन्सदाहरिं ॥ २ ॥ समस्तश्रु
तितत्त्वज्ञइतिहासपुराणवित् ॥ मन्त्रौपधिक्रियावश्ययोगसिद्धान्तनत्त्ववित् ॥ ३ ॥ धर्मार्थ
काममोक्षार्थीनारदंप्राणिपत्यच ॥ विनयावनतोभूत्वापर्यपृच्छद्द्विजोत्तमः ॥ ४ ॥ भगवन्
कामदामन्त्राःशत्रूदासीनवान्धवाः ॥ विभिन्नफलदांस्तेतुनैकतफलदामताः ॥ ५ ॥ एतस्स
मफलाःसर्वेनमन्त्राइतिनःश्रुतं ॥ येनसर्वफलावाप्तिःसर्वेषांबन्धुरेवयः ॥ ६ ॥ सर्ववर्णाधि
कारश्चनारीणांयोग्यएवच ॥ तंवहीभगवन्मंत्रमल्पायासफलप्रदम् ॥ ७ ॥ तवनाविदि
तंकिंचिद्विद्यतेसचराचरे ॥ इतिश्रुत्वामुनिश्रेष्ठोनत्वाविष्णुमुवाचह ॥ ८ ॥ साधुष्टंमया
प्येवंपृष्टःप्रावोचदत्तजः ॥ तथातेकथायिष्यामियथाप्रोक्तंस्वयंभुवा ॥ ९ ॥ सर्वेकामाःप्रसी
दंतिकृष्णमंत्रजपाद्द्विज ॥ सर्वेषुमंत्रवर्गेषुश्रेष्ठोवैष्णवउच्यते ॥ १० ॥ गाणपत्येषुशैवेपुत
थाशाक्तेषुसुवत ॥ वैष्णवेषुचसर्वेषुकृष्णमंत्राःफलाधिकाः ॥ ११ ॥ विशेषतोदशार्णोऽयंज
पमात्रेणसिद्धिदः ॥ मंत्रस्यज्ञानमात्रेणलभेन्मुक्तिंचतुर्विधां ॥ १२ ॥ अज्ञानतुलराशीनांज्व
लनोऽयंमुनीश्वर ॥ अनेनसदृशोमन्त्रोजगत्स्वपिनविद्यते ॥ १३ ॥ अनेनाराधितःकृष्णःप्रसी

दत्तेवतत्क्षणात् ॥ तस्यसंक्षेपतोवक्ष्येसर्वसम्पद्गृणुष्वमे ॥ १४ ॥ पद्मयोनिर्वरारोग्यंदेवरा
ज्यंशचीपतिः ॥ अवापुस्त्रिदशाःस्वर्गवागीशत्वंबृहस्पतिः ॥ १५ ॥ पक्षीणामधिपःसोऽभू
द्रुडोऽपिद्विजोत्तमः ॥ कश्चित्कृष्णंसमाराध्यधनेशत्वमवाप्तवान् ॥ १६ ॥ मंत्रेणकृष्णमा
राध्यचंद्रःसर्वजनप्रियः ॥ करोतिस्ववशोकामःसर्वाल्लोकाननेनच ॥ १७ ॥ मंत्राणांपरमंमं
त्रंगुह्यानांगुह्यमुत्तमम् ॥ मन्त्रराजमिमंज्ञात्वाकृतार्थोजायतेनरः ॥ १८ ॥ पुत्रवान्धनवा
न्याग्मीलक्ष्मीवान्पशुभृत्यवान् ॥ सुभगःसम्मतःश्लाघ्योयशस्वीकीर्तिमान्भवेत् ॥ १९ ॥
सर्वलोकाभिरामःस्यात्सर्वज्ञश्चभवेन्नरः ॥ अनेनत्रिपुलोकेपुयातामुक्तिंमुमुक्षवः ॥ २० ॥ मन्त्रे
णानेनमन्तज्ञोभक्तिःस्यात्प्रेमलक्षणा ॥ समस्ततीर्थभूतश्चसमस्तक्षेत्रपावनः ॥ २१ ॥ रुवेरि
वदुराधर्पःशुचेरिवशुचिःसदा ॥ शंकरस्येवसिद्धीशोविष्णोरिवसदाश्रयः ॥ २२ ॥ बहुनाकि
मिर्हाक्तेनरहस्यंगृणुगौतम ॥ निर्वाणफलदोमन्त्रःकिमन्यैर्बहुजल्पितैः ॥ २३ ॥ इतिश्री
देवर्षिनारदप्रोक्तेगौतमीयतन्त्रेप्रथमोऽध्यायः ॥ १ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥
॥ गौतमउवाच ॥ समस्तवेदतत्त्वज्ञसर्वागमविशारद ॥ अधूनाश्रुहिमेब्रह्मन्मन्त्रराजंशिवोदि
तम् ॥ १ ॥ ॥ नारदउवाच ॥ अधुनासम्प्रवक्ष्यामिविधानंमुनिनिर्गतम् ॥ यावन्मन्त्रऋ
षिछन्दोदेवतादीन्यनुक्रमात् ॥ २ ॥ स्वांताक्षरंसमुद्भूत्यत्रयोदशस्वरान्वितम् ॥ पार्श्वतुर्यस्व

रयुतंछान्तंधातंतथाव्हयम् ॥ ३ ॥ अमृताक्षरमुद्धृत्यत्रैकतोमांसपुष्पकम् ॥ यतुर्यमुखवृत्ते
 नपवनःस्वाहयान्वितः ॥ ४ ॥ दशाक्षरमनुःप्रोक्तोदृष्टादृष्टफलप्रदः ॥ बीजंशक्तिचवक्ष्यामि
 ब्रह्मविष्णुपरात्परम् ॥ ५ ॥ ब्रह्मार्णमाययासार्धमांसार्षाणनादविंदुकम् ॥ एतद्वीजं समाख्यातं
 कृष्णतत्त्वं परात्परम् ॥ ६ ॥ शुक्लार्णममृताणैर्नमुखवृत्तेन संयुतम् ॥ गंगानंमुखवृत्तेन प्रोक्ताश
 क्तिः परात्परा ॥ ७ ॥ एषाशक्तिः परासूदमानित्यसंविप्रदायिनी ॥ ईश्वरोजगतां बीजंशक्ति
 गुणमयीत्वजा ॥ ८ ॥ परमात्मा तथा बुद्धिर्वायुः कुण्डलिनीति च ॥ चतुर्विधं बीजशक्ती सर्व
 मंत्रेषु चिन्तयेत् ॥ ९ ॥ त्रितयंततसामान्यंतदिदानीं निरूप्यते ॥ ईश्वरोजगतां बीजमाद्यं
 हतदुच्यते ॥ १० ॥ तस्य माया समाख्याता शक्तिर्गुणमयी तु या ॥ प्रकृतिः पुरुषश्चैव नित्यो
 कालश्च सत्तम ॥ ११ ॥ तत्त्वानि चेश्वरश्चैव ब्रह्मेति पञ्चमं स्मृतम् ॥ सर्गान्तः पुरुषश्चैव तितुर्या
 र्ण्या प्रकृतिः स्मृता ॥ १२ ॥ तत्त्वानि मांसरूपाणि कालश्च तत्त्वरूपकः ॥ ईश्वराख्यो भवेन्नादो
 विंदुश्चेतन्यचिन्मयः ॥ १३ ॥ एतद्विज्ञानमात्रेण जीवन्मुक्तो मर्ही चरेत् ॥ नास्य कालकलापे
 क्षानतीर्थाय तनानि च ॥ १४ ॥ छिक्कारादसृजद्दिश्वमिति प्राह श्रुतेः शिरः ॥ लकारात्पृथिवी
 जाता ककाराज्जलसम्भवः ॥ १५ ॥ ईकाराद्गन्धिरूपो नादाद्वायुरजायत ॥ विन्दोराका
 शसंभूतिरिति भूतात्मको मनुः ॥ १६ ॥ स्वशब्देन चक्षेत्रज्ञो हेति चित्प्रकृतिः परा ॥ तयो रैक्य

समुद्रतिर्मस्ववेष्टनवर्णकः ॥ १७ ॥ अतएवहिविश्वस्यलयः स्वाहार्णको भवेत् ॥ गोपीतिप्र
कृतिर्वियात्जनस्तत्त्वसमूहकम् ॥ १८ ॥ अतयोराश्रयव्याप्तौ कारणत्वेन चेश्वरः ॥ सान्द्रानं
दपरंज्योतिर्वल्लभेन च कथ्यते ॥ १९ ॥ 'विषादूर्ध्वउदैत्पुरुष' इत्याहुः प्रथमागिरः ॥ बीजोच्चार
णमात्रेण चित्स्वभावः प्रजायते ॥ २० ॥ वल्लभेन तु तदाह्यं स्वाहया ज्ञानदाहनः ॥ इत्येवं कथितं
तत्त्वं मुने वैश्वस्य सम्मतम् ॥ २१ ॥ यज्ज्ञानात्साधकश्चेष्टो दिव्यानन्दः प्रवर्तते ॥ अथवा गोपीप्रकृ
तिर्जनस्तदंशमंडलम् ॥ २२ ॥ अनयोर्वल्लभः स्वामी कृष्णात्मा ईश्वरः स्मृतः ॥ कार्यकारणयोरी
शः श्रुतिभिस्तेन गीयते ॥ २३ ॥ अनेकजन्मशुद्धानां गोपीनां पतीरेव च ॥ नन्दनन्दन इत्युक्तस्यै
लोभ्यानन्दवर्द्धनः ॥ २४ ॥ चिंतयेद्द्विरजोमंत्री सर्वसंपत्तिहेतवे ॥ दशानामपितत्वानां साक्षी
वेत्ता तथाक्षरः ॥ २५ ॥ दशाक्षर इति ख्यातो मंत्रराजः परात्परः ॥ बीजपूर्वजपश्चात्स्थिरहस्यं कथितं
मुने ॥ २६ ॥ लुप्तबीजस्वभावत्वाद्दशार्ण इति कथ्यते ॥ नारदोऽस्य मुनिः प्रोक्तश्छंदो विराडिति
स्मृतम् ॥ २७ ॥ श्रीकृष्णो देवता चास्य दुर्गाधिष्ठातृदेवता ॥ महेश्वरमुखाज्ज्ञात्वा यः साक्षात्त
पसामनुम् ॥ २८ ॥ संसाधयति शुद्धात्मा स तस्य रूपिरीरितः ॥ गुरुत्वान्मस्तके चास्य न्यासस्तु
परिकीर्तितः ॥ २९ ॥ सर्ववेदव्यापकत्वाद्द्विराडिति निगद्यते ॥ सर्वेषामपितत्वानां छादना
च्छंद उच्यते ॥ ३० ॥ अक्षरत्वात्पदत्वाच्च मुखे छंदः प्रकीर्तितम् ॥ विनियोगोऽस्य मंत्रस्य पुरु

पार्थचतुष्टये ॥ ३१ ॥ ऋषिछंदोपरिज्ञानान्नमंत्रफलमागभवेत् ॥ दौर्बल्यंयातिमंत्राणांवि
 नियोगमजानता ॥ ३२ ॥ मंत्रन्यासमथोवक्ष्येदष्टाष्टफलप्रदम् ॥ प्रणवाभ्यांपुटंरुत्वा
 मांतान्दशवर्णकान् ॥ ३३ ॥ दक्षांगुष्ठादिवामांतंन्यासःस्यात्सृष्टिरीरितः ॥ वामांगुष्ठादि
 दक्षांतंसंहतिःपरिकीर्तितः ॥ ३४ ॥ उभयोःकरयोज्येष्टापूर्विकास्थितिरिष्यते ॥ संहतिर्दोषसं
 घानांहारिणीपरिकीर्तिता ॥ ३५ ॥ विद्याप्रदाचसृष्ट्यंतावर्णिनांशुद्धचेतसाम् ॥ स्थित्यंता
 स्यात्गृहस्थानांत्रयंकाम्यानुरूपतः ॥ ३६ ॥ गृहस्थानांवनस्थानांस्थित्यंतंकाश्चिदिच्छति ॥
 संहारांतोमुनीनांचविरक्तस्यचसर्वशः ॥ ३७ ॥ न्यासत्रयंसदाकार्यमशक्तैरेकमेवही ॥ वर्ण
 न्यासांस्तथामंत्रीदेहेचपरिविन्यसेत् ॥ ३८ ॥ हस्तमूलेकूर्परकेमणिवंधेऽंगुलिमूलके ॥ अंगु
 ल्यग्रेचविन्यस्यपादयोरपिविन्यसेत् ॥ ३९ ॥ हस्तमुलादिसृष्टिःस्यात्मणिवंधात्स्थितिःस्मृ
 ता ॥ अंगुल्यग्रात्संहतिःस्यात्स्थित्यंतंत्रितयंन्यसेत् ॥ ४० ॥ ततःकरांगयोर्न्यासस्तथैव
 परिकीर्तितः ॥ अचक्रायतथास्वाहाअंगुष्ठाभ्यांनमोवदेत् ॥ ४१ ॥ विचक्रायस्वाहेतित
 र्जनीभ्यांततोच्चरेत् ॥ सुचक्रायतथास्वाहामध्यमाभ्यांततोच्चरेत् ॥ ४२ ॥ त्रैलोक्यरक्षणच
 क्रायस्वाहेत्यनामिकेतथा ॥ असुरांतकचक्रायस्वाहाकनिष्ठयोर्नमः ॥ ४३ ॥ रुक्मिणीप्र
 कृतिर्वामासाक्षादमृतविग्रहा ॥ दक्षिणःपुरुषःप्रोक्तोज्योतिस्तुरीयाविग्रहः ॥ ४४ ॥ संयोगा

त्करयोरेवंपरतत्त्वं प्रजायते ॥ अतएव समस्तानां वस्तूनां शोधकं स्मृतम् ॥ ४५ ॥ पंचांगानि
ततः कुर्यादंगमन्त्रेण देशिकः ॥ पंचांगानि मनोर्यत्र तत्र नेतं विवर्जयेत् ॥ ४६ ॥ अचक्राय तथा
स्वाहा हृदयाय नमो वदेत् ॥ अंगुष्ठरहिते नैव कराग्रेण हृदं स्पृशेत् ॥ ४७ ॥ विचक्राय तथा स्वा
हा शिरसे स्वाहेति संवदेत् ॥ शिरसि विन्यसेत्तद्वत्तथैव करशो खया ॥ ४८ ॥ सुचक्राय तथा स्वा
हा शिरसायैव पद्भुञ्चरेत् ॥ तथा धौंगुष्ठमुष्ट्या तु शिरसायां परि विन्यसेत् ॥ ४९ ॥ त्रैलोक्य रक्षणा
र्थाय स्वाहेति कवचाय हुम् ॥ हस्ताभ्यां शिर आरभ्य पादांतं संस्पृशेत्त्यतिः ॥ ५० ॥ असुरांत
कचक्राय स्वाहा स्वाय फडुञ्चरेत् ॥ ऊर्ध्वाधस्ताल त्वितयं छोटिकाभिर्दिशो दश ॥ ५१ ॥ बंधये
न्मुनिशार्दूलनित्यन्यासोऽयमीरितः ॥ ईज्यमानो हृदात्मा यं हृदये स्याच्चिदात्मकः ॥ ५२ ॥ कि
यते तत्परात्मा च हृन्मन्त्रेण च देशिकैः ॥ सर्वांगादिगुणोत्तुंगसंविद्रूपे परात्मनि ॥ ५३ ॥ कि
यते विषयाहारः शिरोमन्त्रेण धीमता ॥ हृच्छिरोरूपचिद्धाममयताभावनादृढा ॥ ५४ ॥ क्रिय
ते निजदेहस्य शिरसामन्त्रेण सादरम् ॥ मन्त्रात्मकस्य देवस्य मन्त्रव्याप्तेन तेजसा ॥ ५५ ॥ सर्व
तोवर्ममन्त्रेण क्रियते न्याससंभृतिः ॥ यद्दाति परं ज्ञानं संविद्रूपे परात्मनि ॥ ५६ ॥ हृदयादिम
यं तेजः स्यादेतन्नेत्रसंज्ञकम् ॥ आध्यात्मकादिरूपं यत्साधकस्य विनाशयेत् ॥ ५७ ॥ अवि
द्याजातमस्त्रंतत्परं धाम समीरितम् ॥ गौतम उवाच ॥ ब्रह्मन् ब्रह्मविदां श्रेष्ठ सर्वभूताहिते रतं ॥

॥ ५८ ॥ त्वमेव कृष्णदेवस्य अंतर्यामी निरामयः ॥ ५९ ॥ अविद्यादोषनिर्मुक्तः समस्तव्रतसं-
 युतः ॥ सर्वलोकैकगमकः सर्वलोकैकतत्त्ववित् ॥ ६० ॥ सर्वानुभावसाक्षी त्वं सर्वलोकनम-
 स्कृतः ॥ इदानीं श्रोतुमिच्छामि मंत्रराजं परात्परम् ॥ ६१ ॥ अष्टादशार्णो मंत्रस्तु गुह्याद्गुह्यतरः
 स्मृतः ॥ तं मंत्रं श्रोतुमिच्छामि यदि योऽग्योऽस्मि सत्तम ॥ ६२ ॥ भवार्णवनिमग्नमांस्त्वमुद्धर्तुमि-
 हार्हसि ॥ इत्यादिस्तुतिभिः स्तुत्वा प्रणम्य च पुनः पुनः ॥ ६३ ॥ पार्वमासाद्य तद्वक्त्रमतिरा-
 सीन्मुनीश्वरः ॥ ६४ ॥ नारद उवाच ॥ साधुपृष्टं त्वया ब्रह्मन्मया पिब्रह्मणः श्रुतः ॥ मंत्रराजो
 मुनिश्रेष्ठ सर्ववेदागमानुगः ॥ ६५ ॥ ततः प्रभृतिविप्रपेह रितामांसवानहम् ॥ तव सेहांत प्रव-
 क्ष्यामि यतस्त्वं पुरुषप्रियः ॥ ६६ ॥ ह्रिंकारं पूर्वमुच्चार्य कृष्णं तुर्यपदान्वितं ॥ गोविंदं च त-
 था चोक्त्वा दशार्णं च तथोच्चरेत् ॥ ६७ ॥ भक्त्या ते प्रणिपत्या च कथितो मंत्रनायकः ॥ गुह्या-
 दुह्यतरो ह्येवं चाचिंतामणिः स्मृतः ॥ ६८ ॥ शौनकाद्याश्च मुनयस्तथान्ये देवमुख्यकाः ॥ मंत्र-
 राजपरिज्ञानात्सद्यस्तत्साम्यतांगताः ॥ ६९ ॥ कृपशब्दस्य सत्त्वार्थोऽणिश्चानंदस्वरूपकः ॥
 सुखरूपो भवेदात्मा भावानंदमयत्वतः ॥ ७० ॥ गोशब्देन ज्ञानमुक्तं तेन विन्देत तत्पदं ॥ गो-
 शब्दाद्देहद्वयुक्तस्तेन बालभते विभुं ॥ ७१ ॥ एवं ते कथिता मंत्रवासना मुनिसत्तम ॥ एत-
 ज्ञानानुभावेन जीवन्मुक्तो न चान्यथा ॥ ७२ ॥ सर्वेषां मंत्रराशीनां मुख्योऽयं वरदो मनुः ॥ पुरा

णतीर्थानिसर्वाणिस्नातानितेनधीमता ॥ ७३ ॥ सिद्धक्षेत्राणिसर्वाणिसम्यक्कृतानितेनवै ॥
सकृदुच्चरणेनास्यसत्यमेवनचान्यथा ॥ ७४ ॥ किमन्येनवहूक्तेनस्मरणाच्चास्यमन्त्रवित् ॥
जीवन्मुक्तोनसंदेहोविष्णुरेवनसंशयः ॥ ७५ ॥ नारदोऽस्यमुनिःप्रोक्तोगायत्रोच्छंदउच्यते ॥ कृ
ष्णःप्रकृतिरेतस्यदुर्गाधिष्ठातृदेवता ॥ ७६ ॥ वांसुदेवःसंकर्षणःप्रद्युम्नश्चानिरुद्धकः ॥ नारा
यणइतिख्यातःपदपंचात्मकःपरः ॥ ७७ ॥ अक्षरार्थस्तुकथितःपदस्यार्थइतीरितः ॥ तस्मा
द्दिज्ञायवैमन्तीपुरुषार्थचतुष्टयं ॥ ७८ ॥ लभतेनात्रसंदेहःसत्यंसत्यंहिगौतम ॥ बीजशक्ती
पुराप्रोक्तेविनियोगश्चपूर्ववत् ॥ ७९ ॥ पंचागानिमनोरस्यपदपंचकयोजनात् ॥ ब्रह्मरंध्रेषु
वोर्मध्येजिह्वाकूपेतथापुनः ॥ ८० ॥ कंठदेशेऽहोदितथानाभौर्लिङ्गेचमूलके ॥ घ्राणह्येच
क्षुपोश्चकर्णयोर्विन्यसेदिति ॥ ८१ ॥ जानुयुग्मेपदद्वंद्वेमन्त्रवर्णान्क्रमान्यसेत् ॥ ब्रह्मरंध्रे
पुनःसर्वमंत्रव्यापकमाचरेत् ॥ ८२ ॥ मूर्ध्निद्ववक्त्रेऽहोदिनाभौर्मूलेचपदपंचकं ॥ रोहावरोहतो
न्यस्यकेशवाधानथोन्यसेत् ॥ ८३ ॥ वर्णन्यासंपुराकृत्वाकेशवाभ्यांस्तुतान्यसेत् ॥ भूतशु
द्धिलिपिन्यासंविनायस्तुप्रपूजयेत् ॥ ८४ ॥ विपरीतफलंदद्यादभक्त्यापूजनंयथा ॥ मातृका
द्विविधाप्रोक्तापराचाप्यपरातथा ॥ ८५ ॥ सुपुतौतुपरातस्याअपरावाह्यदेशके ॥ अथांतर्मा
तृकान्यासोमूलाधारेचतुर्दले ॥ ८६ ॥ स्वर्णामेवशपसचतुर्वर्णसमीरितः ॥ पङ्दलेवैद्युतनि

भेत्वाधिष्ठानेऽनलत्विपि ॥ ८७ ॥ वभमेर्यरैर्युक्तेवर्णैः पङ्क्तिरलंकृते ॥ मणिपूरेदशदलेनी
 लजोमृतसत्त्वपि ॥ ८८ ॥ डादिफांतदलैर्युक्तेर्विदूद्रासितमस्तके ॥ अनाहतेहादशारेप्रवाल
 रुचिसन्निभे ॥ ८९ ॥ कादिठांतदलैर्युक्तेयोगिनां हृदयंगमे ॥ विशुद्धेषोडशदलेषूग्राभेस्व
 रभूषिते ॥ ९० ॥ आज्ञाचक्रेचशुभ्राभेहृक्षहिदलशोभिते ॥ सहासारेमहापद्मेविन्दुनादद्व
 यान्विते ॥ ९१ ॥ अकयादिविरेखात्महलक्षवस्त्रमध्यगे ॥ तन्मध्येपरविंदुंचसृष्टिस्थि
 तिलयात्मकं ॥ ९२ ॥ एवंसमाहितमनाध्यायेन्यासोऽयमांतरः ॥ मूलादिब्रह्मरंध्रांतंविद्यांध्या
 येच्चिदात्मिकां ॥ ९३ ॥ विंदोश्च्युतसुधासारैस्तर्पयन्मातृकांन्यसेत् ॥ एकैकंवर्णमुच्चा
 र्यमूलाधाराद्भ्रुवौतिकम् ॥ नमोतद्वितिन्यासोऽयमांतरःसंप्रकीर्तितः ॥ ९४ ॥ बाह्यंवैमातृका
 न्यासंशृणुष्व्रावहितोमम ॥ यच्छ्रद्धयान्यसन्विहान्वागीशत्वंलभेदिह ॥ ९५ ॥ ललाटमुख
 वृत्ताक्षिश्रुतिघ्राणेपुगंडयोः ॥ ओष्ठदंतोत्तमांगास्यदोःपत्संध्यग्रकेषुच ॥ ९६ ॥ पार्श्वयोः
 पृष्ठतोनाभौजठरेहृदयेंशके ॥ ककुथंसेचहृत्पूर्वपाणिपादयुगेतथा ॥ ९७ ॥ जठराननयो
 र्न्यसेन्मातृकार्णान्यधाक्रमं ॥ चतुर्धामातृकाप्रोक्ताकेवलविंदुसंयुता ॥ ९८ ॥ सविसर्गासो
 भयाचरहस्यमपिकथ्यते ॥ विद्याकरीकेवलाचसोभयाभक्तिदायिका ॥ ९९ ॥ सविसर्गापु
 तदाचसविंदुर्मोक्षदायिनी ॥ केशवादिततो न्यासंकुर्यात्साधकसत्तमः ॥ १०० ॥ ऋषिः प्रजा

पतिश्चंदोगायत्रीदेवतापुनः ॥ अर्द्धलक्ष्मीहरिः प्रोक्तः श्रीबीजेन पङ्गकं ॥ १०१ ॥ करशुद्धि
विधानं च विधाय ध्यानमाचरेत् ॥ उद्यदादित्यसंकाशं तप्तजांबूनदप्रभं ॥ २ ॥ कमला
वसुधाशोभिपार्श्वद्वंद्वं परात्परम् ॥ विचित्ररत्नविहितनानालंकारशोभितम् ॥ ३ ॥ पीतवस्त्रप
रीधानं शंखकौमोदकीकरं ॥ वामतश्चक्रपद्मे च ध्यात्वेवं विन्यसेत्ततः ॥ ४ ॥ प्रणवं पूर्वमुच्चार्य
श्रीबीजं तदनंतरं ॥ मातृकार्णास्ततो न्यसेद्दक्षे हंत तत्प्रकारकं ॥ ५ ॥ केशवं विन्यसेत्कौर्त्याकां
त्पानारायणं न्यसेत् ॥ माधवं तुष्टिसंहितं गोविंदं पुष्टिसंयुतं ॥ ६ ॥ धृत्या विष्णुं शांतियुक्तं मधुसू
दनमेव च ॥ त्रिविक्रमं च क्रियया वामनं दययान्यसेत् ॥ ७ ॥ श्रीधरं मेधयान्यस्य लक्ष्मीकेशं च
हर्षया ॥ श्रद्धया पद्मनाभं चलज्जादामोदरौ ततः ॥ ८ ॥ वासुदेवं ततो लक्ष्म्या संकर्षणं सरस्व
तीं ॥ प्रद्युम्नं विन्यसेत्प्रीत्या रत्या चैवानिरुद्धकं ॥ ९ ॥ चक्रिणं जययान्यस्य दुर्गया गदिनं तथा ॥
शार्ङ्गिणं प्रभया सार्द्धं स्वद्धिं न सत्पया सह ॥ १० ॥ शंखिनं चंडया सार्द्धं वाण्या च हलिनं न्यसे
त् ॥ विलासिन्या मुसलिनं शूलिनं विजया युतं ॥ ११ ॥ पाशिनं विरजा युक्तं विश्वयां कुशिनं न्यसे
त् ॥ मुकुंदं विनया युक्तं सुनंदं ददौ न्यसेत् ॥ १२ ॥ सहस्रमृत्यानंदं च नरं च रुद्धिसंयुतं ॥ न
रकजित्समृद्ध्या च शुद्ध्या सह हरिं न्यसेत् ॥ १३ ॥ बुद्ध्या कृष्णं भक्त्या सत्यं सात्वतं सतिसंयुतं ॥
शौरिक्षमेशूरमेतथैवोमाज नार्दनौ ॥ १४ ॥ हृदि न्याभूधरं विश्वमूर्तिं ह्निना युतं न्यसेत् ॥ वैकुं

ठवसुदेन्यस्यवसुधापुरुषोत्तमौ ॥ १५ ॥ वलिनंपरयायुक्तंवलानुजपरायणं ॥ बालंचसूक्ष्म
यायुक्तंरूपप्रसंध्ययायुतं ॥ १६ ॥ वृषंचप्रज्ञयायुक्तंहंसचैवप्रभायुतं ॥ वराहंनिशयायुक्तंविम
लंमेधयासह ॥ १७ ॥ नृसिंहंविद्ययायुक्तंविन्यसेत्साधकोत्तमः ॥ एवमंगेषुविन्यस्यध्या
त्वापूर्वसमाहितः ॥ १८ ॥ भक्त्यातुपूजयेद्देवसोऽभिष्टंफलमाप्नुयात् ॥ केशवादिरयंन्यासो
न्यासमात्रेणदेहिनां ॥ १९ ॥ अच्युतत्वंददात्येवसत्यंसत्यंनसंशयः ॥ केशवाद्याइमेश्यामाः
सर्वेनारायणाःस्मृताः ॥ २० ॥ शंखचक्रगदापद्मलसद्भुजचतुष्टयाः ॥ पीतांबरधरानित्यंना
नाभरणभूषिताः ॥ २१ ॥ साचगोपीसगोपश्चसचक्रंचसपंचकम् ॥ सगदश्चसशंखश्चद
क्षिणोर्ध्वकरक्रमात् ॥ २२ ॥ ओंनमोर्णिसमुच्चार्यनारायणमनुवंदेत् ॥ प्राणात्मानंतथोच्चार्यके
शवायइतिस्मरेत् ॥ २३ ॥ कीर्त्याचमनसायुक्तंइत्यादिन्यासमाचरेत् ॥ मुमुक्षुवश्चयतयश्चरे
युन्यासमुत्तमं ॥ २४ ॥ एवंवाविन्यसेन्यासंलक्ष्मीबीजपुरस्सरं ॥ स्मृतिधृतिमहालक्ष्मीप्रा
प्यतेहरितांबजेत् ॥ २५ ॥ वागुराद्यंन्यसेद्वाथवागीशत्वमवाप्नुयात् ॥ यद्यदाद्यंन्यसेन्यासं
तद्वीजैरंगकल्पनं ॥ २६ ॥ तत्त्वन्यासंततःकुर्यात्साधकःसिद्धिहेतवे ॥ कृतेनयेनश्रीदेवरूप
तामेवयात्यसौ ॥ २७ ॥ मादिकांतानथार्णांश्वीजान्यैकैकशोच्चरेत् ॥ नमःपरायेत्युच्चार्य
ततस्तत्त्वात्मनेनमः ॥ २८ ॥ जीवप्राणहयंचोक्त्वासर्वांगेषुप्रविन्यसेत् ॥ ततोद्धदयमध्येच

तत्त्वत्रयंचविन्यसेत् ॥ २९ ॥ वंवीजंमतितत्त्वंचअनहंकारमेवच ॥ यंवीजंचमनस्तत्त्वमित्ये
वंवितयंचन्यसेत् ॥ ३० ॥ नंवीजंशब्दतत्त्वंचन्यसेन्मौलौततःपरं ॥ धंवीजंस्पर्शतत्त्वंचविन्य
सेदाननेसुधीः ॥ ३१ ॥ दंवीजंरूपतत्त्वंचदृश्येविन्यसेत्ततः ॥ थंवीजंरसतत्त्वंचविन्यसेदथ
गुह्यके ॥ ३२ ॥ तंवीजंगंधतत्त्वंचपादयोरेवविन्यसेत् ॥ णंवीजंश्रोत्रतत्त्वंचश्रोत्रयोरेववि
न्यसेत् ॥ ३३ ॥ ढंवीजंत्वक्तृत्वंचविन्यसेत्त्वचिसाधकः ॥ डंवीजंनेत्रतत्त्वंचनेत्रयोरेववि
न्यसेत् ॥ ३४ ॥ ठंवीजंरसनातत्त्वंचरसनायामधोन्यसेत् ॥ टंवीजंघ्राणतत्त्वंचनासिकायांप्र
विन्यसेत् ॥ ३५ ॥ झंवीजंवाक्त्वंचविन्यसेद्वाचिसाधकः ॥ ञंवीजंपाणितत्त्वंचपारावा
रेप्रविन्यसेत् ॥ ३६ ॥ जंवीजंपादतत्त्वंचपादयोरेवविन्यसेत् ॥ छंवीजंपायुतत्त्वंचपायौन्य
सेत्समाहितः ॥ ३७ ॥ चंवीजंलिंगतत्त्वंचविन्यसेदथसंध्यके ॥ ठंवीजंतत्त्वमाकाशंपुन
र्मौलौप्रविन्यसेत् ॥ ३८ ॥ घंवीजंवायुतत्त्वंचवदनेविन्यसेत्पुनः ॥ गंवीजंतेजस्तत्त्वंचदृश्ये
विन्यसेत्सुधीः ॥ ३९ ॥ खंवीजंजलतत्त्वंचततःशिशनेप्रविन्यसेत् ॥ कंवीजंपृथिवीतत्त्वंचवि
न्यसेत्पादयोःपुनः ॥ ४० ॥ शंवीजंदृष्टपुंडरीकंतत्त्वंचदृष्टिचविन्यसेत् ॥ हंवीजंसूर्यमंडलत
त्त्वंचदृष्टिचविन्यसेत् ॥ ४१ ॥ संवीजंचंद्रमंडलतत्त्वंचतत्रैवचप्रविन्यसेत् ॥ रंवीजंवाह्निमंडलत
त्त्वंचतत्रैवविन्यसेत् ॥ ४२ ॥ पंवीजंपरमेष्ठितत्त्वंचवासुदेवंचमूर्द्धनि ॥ यंवीजमधपूस्तत्त्वंचतंकर्प

णमधोमुखे ॥ ४३ ॥ लंबीजं बिश्वतत्वं च प्रद्युम्नं हृदि विन्यसेत् ॥ बंबीजं प्रकृतितत्त्वमनिरु
 द्धमुपस्थके ॥ ४४ ॥ लंबीजं सर्वतत्वं च पादौ नारायणं न्यसेत् ॥ क्षौंबीजं कोपतत्वं च नृसिंहं
 सर्वगात्रके ॥ ४५ ॥ एवं तत्त्वानि विन्यस्य प्राणायामं समाचरेत् ॥ दशाक्षरेण चेत्तत्र अष्टाविंश
 तिरेचयेत् ॥ ४६ ॥ पूरयेद्दामयातद्द्वारयेत्तत्प्रमाणतः ॥ प्राणायामो भवेदेकोरेच पूरककुंभ
 केः ॥ ४७ ॥ अष्टादशार्णेन चेत्तत्र द्वादशैवं समाचरेत् ॥ एकेन रेचयेत्कामबीजेनैव पृथक् पृथ
 क् ॥ ४८ ॥ पूरयेत्सप्तसप्तेन विंशत्या तेन धारयेत् ॥ सर्वेषु कृष्णमन्त्रेषु बीजेनानेन कारयेत् ॥
 ॥ ४९ ॥ अशक्तौ कथितश्चैवं शक्तौ च योगिनां मंतं ॥ अथ वा सर्वमन्त्रेषु वर्णानुक्रमतो जपन् ॥ ५० ॥
 प्राणायामं चरेन्मंत्रिरेच पूरककुंभकैः ॥ मंतप्राणायामः प्रोक्तो यौगिकं कथयामिते ॥ ५१ ॥
 रेचयेद्दक्षया विहान्मात्रापोडशकेन च ॥ द्वाविंशन्मात्राया पूर्य चतुःषष्ठ्या तु धारयेत् ॥ ५२ ॥
 एकश्वासश्चैकमात्रो मात्राया नियमो मतः ॥ वामजानुनितद्वस्तध्रमणं यावता भवेत् ॥ ५३ ॥
 कालेन मात्रा साज्ञेयामुनिभिर्वेदपारगैः ॥ प्राणायामो द्विधा प्रोक्तः सगर्भश्च निगर्भकः ॥ ५४ ॥
 सगर्भो मंतजाप्येन प्राणायामोमतो बुधैः ॥ निगर्भश्च प्राणायामो मात्रायाः संख्यया भवेत् ॥ ५५ ॥
 प्राणायामात्परंतत्वं प्राणायामात्परंतपः ॥ प्राणायामात्परं ज्ञानं प्राणायामात्परं पदं ॥ ५६ ॥
 प्राणायामात्परो योगः प्राणायामात्परं धनं ॥ नास्ति नास्ति पुनर्नास्ति कथितं तव सुव्रत ॥ ५७ ॥

वत्सराभ्यासयोगेन ब्रह्मसाक्षाद्भवेद्भुवं ॥ चैतन्यावरणं यत्क्षीयते नातसंशयः ॥ ५८ ॥ प्रा
णायामं विना मुक्तिमार्गो नास्ति मयोदितः ॥ प्राणायामं विना यद्यत्साधनं निष्फलं भवेत् ॥ ५९ ॥
प्राणायामेन मुनयः सिद्धिमायांति नान्यथा ॥ प्राणायामपरो योगीनयोगीशिव एव सः ॥ ६० ॥
गमनागमनं वायोः प्राणस्य धारणं तथा ॥ प्राणायाम इति प्रोक्तो योगशास्त्रविशारदः ॥ ६१ ॥ प्रा
णो वायुरिति ख्यात आयामस्तन्निरोधनं ॥ प्राणायाम इति प्रोक्तो योगिनां योगसाधनम् ॥ ६२ ॥
आद्यंतयोर्विधीयंते नासिकापुटचारिणः ॥ रेचयेद्दक्षयानासापूरयेद्दामतस्ततः ॥ ६३ ॥ इ
ति त्रिंशदभ्यसेनं तं प्राणायामः स उच्यते ॥ ब्रह्महत्यासुरापानमगम्यागमनं तथा ॥ ६४ ॥ स
र्वमाशुदहत्येव प्राणायामेन वैद्विजः ॥ ध्रूण इत्यादि पापानि नाशयेन्मासमात्रतः ॥ ६५ ॥ प्रा
तः सायं च रेचित्यं पोडश प्राणसंयमान् ॥ नाशयेत्सर्वपापानि तूलराशिमिवानलः ॥ ६६ ॥ स
र्वेषामेव पापानां प्रायश्चित्तमिदं स्मृतं ॥ स्वदेहस्थं यथा सर्पश्चर्मोत्सृज्य निरामयः ॥ ६७ ॥
प्राणायामात्तयागच्छेद्दविद्याकामकर्मजा ॥ अथवा किं बहुक्तेन शृणुगौतमतत्त्वतः ॥ ६८ ॥
प्राणायामान्नेह परं योगिनां मुक्तिहेतवः ॥ प्राणायामं विधायेत्यंदेहे पीठं प्रविन्यसेत् ॥ ७१ ॥
आधारशक्तिं प्रकृतिकूर्मसूकरमेव च ॥ पृथिवीक्षीरसिंदुं च श्वेतद्वीपं च मध्यतः ॥ ७० ॥
तन्मध्ये रत्नगोहं च सर्वाभीष्टफलप्रदं ॥ गोहमध्ये कल्पवृक्षं सर्वरत्नमहोज्वलं ॥ ७१ ॥ द

सांसेदाक्षेणकटौतथावामद्वयेपुनः ॥ धर्मज्ञानंचवैराग्यंविन्यसेद्वैश्वरंतथा ॥ ७२ ॥ मुख
 पाद्वर्नेनाभिपार्श्वेतानपूर्वास्तुविन्यसेत् ॥ विन्यस्यैवंपुनर्नृदिपञ्चविश्वमयंन्यसेत् ॥ ७३ ॥
 प्रकृत्यष्टलसत्पतंविकारमयकेशरं ॥ तन्मध्येविन्यसेन्मन्त्रीपंचाशद्वर्णकर्णिकां ॥ ७४ ॥ प्र
 णवस्यत्रिभिर्वर्णैर्विन्यसेन्मंडलत्रयं ॥ कलाभिःसहितंतद्दशहृद्दशपोडशैः ॥ ७५ ॥ अका
 शेकारमकाराःप्रणवांशोद्भवाक्षराः ॥ ब्रह्मविष्णुमहेशाख्याःसमष्टिव्यष्टिरूपकाः ॥ ७६ ॥ स
 मष्ट्याकेवलंब्रह्मसन्निदानंदलक्षणं ॥ सवीजपूर्वकांस्तत्त्वसत्त्वादीनथविन्यसेत् ॥ ७७ ॥ त
 दंशेनैवमतिमान्न्यसेदात्मचतुष्टयं ॥ आत्मापरात्माऽपरात्मज्ञानात्मानश्चतेमताः ॥ ७८ ॥
 आत्मनोजागरेस्थूलेविश्वात्माविश्वरूपकः ॥ नामाद्यबीजसहितंलक्ष्म्येचव्यवास्थिताः ॥
 ॥ ७९ ॥ अतएवतद्विन्यसेद्वाग्वृत्तिर्हृदयोस्थिता ॥ अंतरंगतयांचायमंतरात्माहृदंतरे ॥ ८० ॥
 मनोमयस्तेजसाख्योऽंतरांद्रियवृत्तिधृक् ॥ अतएवमुनेचायमंतरात्मेतिकीर्तितः ॥ ८१ ॥ अं
 बीजंचास्यगदितंतत्पूर्वविन्यसेत्सुधीः ॥ परमात्मासुषुप्त्याख्योमनोव्यावृत्तिहारकः ॥ ८२ ॥
 विनयेचंद्रियेस्तत्त्वस्वसुखःकेवलेस्थितः ॥ पंवीजात्परमात्मानंयजेत्सर्वार्थसिद्धये ॥ ८३ ॥ सं
 कर्षणःश्रानिरुद्धःप्रद्युम्नश्चेतितत्त्रयं ॥ ज्ञानात्मासौवासुदेवःस्वयंभूःप्राज्ञरूपकः ॥ ८४ ॥
 वृत्तितयेविलीनेतुकेवलंसुखाचित्कलः ॥ सुखात्मावासुदेवोऽसौचित्कलाप्रकृतिःपरा ॥ ८५ ॥

वोजंतस्यप्रवक्ष्यामिकेवलंमुखाचिन्मयं ॥ व्योमाक्षरं बन्धिसंस्थंतुर्यस्वरसमन्वितं ॥ ८६ ॥
नादविंदुकलायुक्तं वीजंतत्सुखचिन्मयं ॥ वेदमयोद्धृतं सारं सर्वकारणकारणं ॥ ८७ ॥ केशरे
ष्वष्टशक्तीश्च अष्टप्रकृतिरूपिणीः ॥ मध्येशक्तिः पराख्याचचिदानंदस्वरूपिणी ॥ ८८ ॥ वि
मलाकर्षिणीज्ञानाक्रियायोगात्रशक्तयः ॥ प्रव्हीसत्यातथेशानानुग्रहानवमीयुता ॥ ८९ ॥
नवशक्तीः प्रविन्यस्यन्यसेत्तत्तमहामनुं ॥ नमोभगवते प्रोक्त्वा सर्वभूतात्मने पदं ॥ ९० ॥ वा
सुदेवपदं देतुं सर्वात्मयोगसंयुतं ॥ सर्वात्मसंयोगयोगपद्मपोठात्मने नमः ॥ ९१ ॥ अयं पीठमनुः
प्रोक्तः सर्वभूतात्मकः परः ॥ शामलं कोमलं धाम तत्रोपरिविचिंतयेत् ॥ ९२ ॥ इति श्रीनारद
प्रोक्ते गौतमीयतन्त्रे द्वितीयोऽध्यायः ॥ २ ॥ ॥ ७ ॥ ॥ ७ ॥ ॥ ७ ॥
नारद उवाच ॥ अथाखिलं न्यासजालं शृणुष्व आवहितोऽनघ ॥ नित्यन्यासाः पुरा प्रोक्ता यैर्विना वि
फला भवेत् ॥ १ ॥ मंत्रतन्त्रार्चना सर्वा प्रकारेणाप्यनुष्ठिता ॥ फलाधिक्येच्छयान्यासान्सम
स्तपुरुषार्थदान् ॥ २ ॥ शृणु वक्ष्यामि विप्रेन्द्रयेन विष्णुमयो भवेत् ॥ स्वरपट्कं यथा पूर्वपश्चा
च्च स्वरपट्कं ॥ ३ ॥ मूर्तिद्वादशकं तद्दहा सुदेवेन संयुतं ॥ कपाले विन्यसेद्वा त्राकेशवं सुस
माहितः ॥ ४ ॥ नारायणं च जठरे अर्यमा संयुतं न्यसेत् ॥ हृदये माधवं चैव मित्रेण सह विन्यसे
त् ॥ ५ ॥ गोविंदं गलकूपे च वरुणेन प्रविन्यसेत् ॥ विष्णुं च दक्षिणे पार्श्वे अंशुना सह विन्यसेत्

॥ ६ ॥ षष्ठदेशेचप्रयुम्नत्वप्रासहप्रविन्यसेत् ॥ ककुदेशेऽनिरुद्धंचविष्णुनासहविन्यसेत् ॥
 ॥ ७ ॥ द्वादशाक्षरंमंत्रवरंविन्यसेद्ब्रह्मरंध्रके ॥ भुजांतेदक्षिणेन्यसेद्भगेनमधुसूदनं ॥ ८ ॥
 पयनाभंदक्षगलेन्यसेद्दिवस्वतायुतं ॥ दामोदरमधेंद्रेणवामपाश्वर्येन्यसेत्सुधीः ॥ ९ ॥ भुजां
 तेवासुदेवंचपूष्णासहप्रविन्यसेत् ॥ संकर्षणंवामगलेपर्जन्येनचविन्यसेत् ॥ १० ॥ वासुदे
 वोमवेत्साक्षाव्यापितस्तस्यतेजसा ॥ मातात्रिकंसमुद्धृत्यनमोभगवतोलिखेत् ॥ ११ ॥ वासु
 देवंचतुर्थ्यंतमंतोऽयंसुरपादपः ॥ अस्यविज्ञानमात्रेणवासुदेवःप्रजायते ॥ १२ ॥ मनुसंपुटि
 तांन्यसेन्मातृकांविश्वमातरं ॥ तेनैवमंत्रसिद्धिःस्याद्दोषसंचातनाशनात् ॥ १३ ॥ दशार्णगो
 लकंन्यासंवक्ष्येसंभूतिदायकं ॥ मंतंदशाष्टसिमयंगोपनीयंप्रयत्नतः ॥ १४ ॥ आधारेचध्व
 जेनाभौद्धदयेगलमुखांसके ॥ ऊरुद्वयेकंधरायांनाभ्यांकुक्षिस्तनूद्वये ॥ १५ ॥ पार्श्वद्वयेतथा
 श्रोण्योर्मस्तकास्थेचनेत्रयोः ॥ कर्णनासिकयोस्तद्वत्कपोलेकरसंधिषु ॥ १६ ॥ तदग्रे
 पादयोःसंधीतदग्रेष्वपिचादरात् ॥ मंत्रकेतवप्राच्यादिदिशासुव्यापकंन्यसेत् ॥ १७ ॥ दोष्णो
 स्तथाचोरुद्धयेशिरोऽक्षिमुखदेशके ॥ कंठेद्धतुंदकंचाधोजानु(१०)प्रपत्सुविन्यसेत् ॥ १८ ॥
 श्रोत्रगंडांतवक्षोजपार्श्वेष्वेवहिस्फिच्युरौ ॥ जानुजंघांप्रियुगुले(१०)इत्यंवर्णान्प्रविन्यसेत्
 ॥ १९ ॥ विभूतिपंजरन्यासंसर्वभूतिप्रवर्तकं ॥ दशतत्वंततो न्यसेद्दशार्णशीघ्रसिद्धये ॥

॥ २० ॥ श्रुधिव्यसेजोमरुद्विदितिपंचतत्त्वकं ॥ अहंकारोमहत्तत्त्वंतथाप्रकृतिपूरुषौ ॥ २१ ॥
 परमात्माचतत्त्वानियथावदवधारय ॥ पादांबुद्वयेवत्क्रेमूर्ध्निपंचन्यसेत्ततः ॥ २२ ॥ हृदिह
 यंतयंब्याह्यासर्वांगिविन्यसेत्सुधीः ॥ मस्तकादिततेन्यसेद्यावत्यादावसानकं ॥ २३ ॥ अ
 यंन्यासोगुप्ततमोमंत्राणांशिघ्रसिद्धिदः ॥ कार्योऽन्येष्वपिगोपालमंत्रेष्वपिविशालधीः ॥ २४ ॥
 दशाक्षरस्यवर्णाश्वसंहारक्रमतो न्यसेत् ॥ सृष्टिन्यासेमनोरस्यवर्णान्विपरितान् न्यसेत् ॥ २५ ॥
 एकैकाक्षरमुच्चार्यनमोतंतुततः पठेत् ॥ परायेतिचतत्त्वानितदंतेनमसासह ॥ २६ ॥
 मनसाविन्यसेन्न्यासान्पुष्पेनैवतथामुने ॥ अंगुष्ठानामिकाभ्यांवा अन्यथाविफलंभवेत् ॥
 ॥ २७ ॥ इतीश्रीदेवर्षिनारदप्रोक्तेगौतमीयतन्त्रे तृतीयोऽध्यायः ॥ ३ ॥ ॥ ७ ॥
 ॥ नारदउवाच ॥ अथ वृंदावनंध्यायेत्सर्वदेवनमस्कृतं ॥ सर्वर्तुकुसुमोपेतंपततिगणनादि
 तं ॥ १ ॥ ध्रुमध्रुमरझंकारभ्रमरीकृतदिङ्मुखं ॥ कालिंदीजलकल्लोलशीतलानिलसेवितं ॥
 ॥ २ ॥ नानापुष्पलतावृद्धवृक्षखंडैश्चमंडितं ॥ समानोदितचंद्रार्कतेजोदीपेनदीपितं ॥ ३ ॥
 कमलोत्पलकल्हारधूलिधूसरितांतरं ॥ शाखामृगगणाकीर्णनानामृगनिषेवितं ॥ ४ ॥ हा
 त्रिंशद्वनसंवीतंवैकुण्ठादतिसौख्यदं ॥ पुंदरमुखैर्देवैः सर्वतः समधिष्ठितं ॥ ५ ॥ तन्मध्येरत्न
 भूमिचसूर्यद्युतिसमप्रभां ॥ तत्तत्कल्पतरूद्यानंनियतंरत्नभूषणं ॥ ६ ॥ माणिक्यशिखरोच्छा

सितन्मध्यमाणिमंडपं ॥ नानारत्नगणैश्चित्रं सर्वतेजोविराजितं ॥ ७ ॥ फलभारोद्धसाच्चित्रं वि-
 तानैरुपशोभितं ॥ रत्नतोरणगोपूर्णमाणिक्यवेदिकान्वितं ॥ ८ ॥ दिव्यघंटासमायुक्तं मुक्ता-
 दामविराजितं ॥ कोटिसूर्यसमाभासं निर्मुक्तं पट्तरंगकैः ॥ ९ ॥ वृभुक्षाचपिपासाचप्राणस्य
 मनसस्तथा ॥ शोकमोहोशरीरस्य जरामृत्यूपडूर्मयः ॥ १० ॥ चतुर्द्वारसमायुक्तं कपाटाष्ट-
 कशोभितं ॥ रत्नप्रदीपावलिभिरन्तरेणोपशोभितं ॥ ११ ॥ तत्र कल्पतरुं ध्यायेत्स्थविष्टं
 रत्नवर्षणं ॥ सेवितं ऋतुभिः सर्वैः सुधाशीकरवर्षिणं ॥ १२ ॥ गारुन्मणिलसत्पत्रं प्रवालरक्त-
 पल्लवं ॥ मुक्तारत्नप्रसविनं पद्मरागफलो ज्वलं ॥ १३ ॥ संसारतापविच्छेदिकुशलच्छायम-
 द्रुतं ॥ तन्मूले चितयेन्मंत्रारत्नसिंहासनं शुभं ॥ १४ ॥ तत्र सूर्यसमाभासं पंकजं चाष्टपत्र-
 कं ॥ सर्वतत्त्वमयं तत्र चितयेज्जगदीश्वरं ॥ १५ ॥ संसारसागरोतीर्त्यै धर्मकामार्थसिद्धये ॥
 दं न्त्रनीलमणिमेघनवेन्दीवरसन्निभम् ॥ १६ ॥ पीतांबरधरं कृष्णपुंडरीकनिभेक्षणं ॥ रत्नने-
 ताधरं रक्तपाणिपादतलं शुभं ॥ १७ ॥ कौस्तुभोद्भासितो रस्कं नानारत्नविभूषितं ॥ उद्दामवि-
 लसन्मुक्तारत्नहारविभूषितं ॥ १८ ॥ उद्दामविलसन्मुक्तारत्नहारोपशोभितम् ॥ नानारत्न-
 प्रभोद्भासिमुकुटं दीप्ततेजसं ॥ १९ ॥ हारकेयूरकटकुंडलैश्च सुशोभितं ॥ श्रीवत्सदक्षसं-
 चारुपूराद्युपशोभितं ॥ २० ॥ रत्नैर्नानाविधैर्युक्तं कटिसूतांगुलीयकैः ॥ गोरोचनाकुंकुमे

नललाटतिलकान्वितं ॥ २१ ॥ अलकाशोभिनद्वयं पीतांबरयुगावृतं ॥ विंवाधरपुटोद्भा
सिवंशामृतरसान्वितं ॥ २२ ॥ वह्निपत्रकृतापीडंवन्यपुष्पैरलंकृतं ॥ कदंबकुसुमोद्भवद्वारु
मालाविराजितम् ॥ २३ ॥ कोटिकंदर्पलावण्यं विलसद्वंधुरोदरं ॥ वेणुगृहीत्वाहस्ताभ्यामु
खेसंयोज्यवादिनं ॥ २४ ॥ गायंतं दिव्यगानैश्चन्द्रावनगतं हरिं ॥ स्वर्गादिवपरिश्रष्टकन्य
काशतमंडितं ॥ २५ ॥ गोगोवत्ससमाकीर्णवृहत्तंडैश्चमंडितं ॥ गोपकन्यासहस्रेस्तुपद्म
पद्मायतेक्षणैः ॥ २६ ॥ अर्चितं भावकुसुमैर्लोक्यैकगुरुंपरं ॥ तुंबरुर्नारदश्चैव हाहाहुहुस्त
थैव च ॥ २७ ॥ किन्नरीमिथुनंचापिश्रुत्वागीतंतथाहरेः ॥ वीणादिसाधनं त्यक्त्वा विस्मया वि
ष्टं च तसः ॥ २८ ॥ तेस्तुवंति महात्मानं गायका विपतिस्थिताः ॥ सिद्धगंधर्वयक्षैश्च अप्सरोमि
विहंगमैः ॥ २९ ॥ स्थावरैः पन्नगैश्चापि सिद्धैर्विद्याधरैस्तथा ॥ शाखामृगैर्मनुजैश्च वीक्षमा
णैः सुविस्मितैः ॥ ३० ॥ सर्वलक्षणसंपन्नैः सौंदर्येणातिशोभितं ॥ मोहनं सर्वगोपीनां लोका
नां पतिमव्ययं ॥ ३१ ॥ नारदेन च सिद्धेन विश्वामित्तेण धीमता ॥ पराशरेण व्यासेन भृगुणांगि
रसेन च ॥ ३२ ॥ दक्षेण सनकाद्यैश्च सिद्धेन कपिलेन च ॥ वास्तुवागीशहारीतयाज्ञवल्क्योश
नः क्रतुः ॥ ३३ ॥ मार्कण्डेयभरद्वाजपुलस्त्यपुलहाविभिः ॥ वसिष्ठाद्यैर्मुनिर्द्वैश्च स्तूयमानं सुरा
सुरैः ॥ ३४ ॥ ब्रह्मलोकंगतैः सिद्धैर्नागलोकंगतैरपि ॥ अन्यैरपि सुरश्रेष्ठैः स्तूयमानं स्मरेद्दिभुं ॥

॥ ३५ ॥ एवं श्रितये नमंती चेत्सकृष्णमव्ययं ॥ संसारसागरं घोरमपि वत्सपदायते ॥ ३६ ॥

॥ इति श्री गौतमीयतन्त्रे द्वादशोऽध्यायः ॥ ४ ॥ ॥ ५ ॥

॥ गौतम उवाच ॥ यद्यदुक्तं त्वया ब्रह्मन् तत्तत्सर्वं श्रुतं मया ॥ इदानीं परिपृच्छामि केषां चात्राधिकारिता ॥ १ ॥ नारद उवाच ॥ दीक्षायाश्चाधिकारित्वमाप्नोति गुरुसेवकः ॥ द्विजानामनुपेतानां स्वधर्माध्यापनादिषु ॥ २ ॥ यथाधिकारो नास्तीह संध्योपासनकर्मसु ॥ तथा ह्यदीक्षितानां तु मन्त्रतंत्रार्चनादिषु ॥ ३ ॥ नाधिकारस्ततः कुर्यादात्मानं शिवसंस्कृतं ॥ अतएव हि दीक्षार्थं सर्वज्ञं गुरुमाश्रयेत् ॥ ४ ॥ सुंदरः सुमुखः स्वच्छः सुलभो बहुतंत्रवित् ॥ असंशयः संशयच्छिन्नः निरपेक्षो गुरुर्मतः ॥ ५ ॥ वेदवेदांगवेदांतसिद्धांतज्ञानपारगः ॥ बाह्मनः कायवित्तैश्चाविष्णोः शुश्रूणेरतः ॥ ६ ॥ विष्णुतन्त्रानुसंधायो विष्णुविज्ञानवेदकः ॥ विष्णोः समर्पकः सम्यक्कतिविधोत्पातकर्मणः ॥ ७ ॥ संमतः स तु दांतश्च मंत्रार्थज्ञानपारगः ॥ पट्चक्रभेदकुशलः पडध्वज्ञानपारगः ॥ ८ ॥ पिंडे पदे तथा रूपे रूपातीति विवेचकः ॥ पिंडं कुंडलिनीशक्तिः पदं हंसमुदाहृतं ॥ ९ ॥ रूपं विदुरिति ज्ञेयं रूपातीतं निरंजनं ॥ संध्यात्रयविशेषज्ञो ह्यध्वपट्कविशोधकः ॥ १० ॥ मंत्रचैतन्यविज्ञाता गुरुस्तु स्वयं भुवा ॥ नमोस्तु गुरवे तस्मै प्रत्यक्षाय यदाज्ञया ॥ ११ ॥ मृद्रस्मदारुद्रपदः फलं त्यागविकलं फलं ॥ पंचान्नायविशेषज्ञो निग्रहानुग्रहेक्षमः ॥

॥ १२ ॥ शिष्यस्यसंयशच्छेत्तागुरुर्भवतिनापरः ॥ वैष्णवन्यायसिद्धांतचिंतामाणिरिवापरः ॥
॥ १३ ॥ आश्रमीज्ञानकुशलो गुरुर्भवतिनापरः ॥ मंतमंत्रार्थचैतन्यकुंडलीगतिवेदकः ॥
॥ १४ ॥ मंत्रसिद्धांतविधिविदुर्गुरुर्भवतिनापरः ॥ सुदूरमपि गंतव्यं यत्तन्नायविदोजनाः ॥ १५ ॥
तेऽपिस्तुत्यानमस्याश्चसेव्याश्चाभीष्टमिच्छता ॥ १६ ॥ एवंविधोगुरुर्ज्ञयोऽप्यन्यथाशिष्यदुःख
दः ॥ शिष्यः कुलीनः शुद्धात्मा पुरुषार्थपरायणः ॥ १७ ॥ अधीतवेदः कुशलः पितृमातृहिते
तः ॥ धर्म्यविद्धर्म्यकर्ता च गुरुशुश्रूषणे रतः ॥ १८ ॥ अनित्यकर्मणां त्यागी नित्यानुष्ठान
तत्परः ॥ जितेंद्रियोजितालस्योजितमोहो विमत्सरः ॥ १९ ॥ गुरुवद्गुरुपुत्रे पुभक्तिमान् त
त्कुले पुत्र ॥ एवंविधो भवेच्छिष्यस्त्वितरो गुरुदुःखदः ॥ २० ॥ वर्षेकेन भवेद्योग्यौ विप्रः सर्वगु
णान्वितः ॥ वर्षद्वयेन राजन्यो वैश्यस्तु वत्सरैस्त्रिभिः ॥ २१ ॥ चतुर्भिर्वत्सरैश्शूद्रः कथिता शिष्य
योग्यता ॥ यदा शिष्यो भवेद्योग्यः कृपालुः सद्गुरुस्तदा ॥ २२ ॥ कृपया परया सम्यक् दीक्षाया
विधिमाचरेत् ॥ मासपक्षतिथिर्वारं नक्षत्रादीन् विशोधयेत् ॥ २३ ॥ मन्तारं भस्तु चैत्रे स्यात्सम
स्तपुरुषार्थदः ॥ वैशाखे रत्नलाभः स्याज्ज्येष्ठे तु मरणं ध्रुवं ॥ २४ ॥ आपादे बंधुनाशः स्यात्पूर्णायुः
श्रावणे भवेत् ॥ प्रजानाशो भवैद्वाद्रे आश्विने रत्नसंचयः ॥ २५ ॥ कार्तिके मंत्रसिद्धिः स्यान्मार्ग
शीर्षे तथा भवेत् ॥ पौषे तु शत्रुपीडा स्यान्माघे मेधाविवर्धनं ॥ २६ ॥ फाल्गुने सर्वकामाः स्युर्म

लमासंविबर्जयेत् ॥ पंचांगशुद्धेदिवसेसोदयेचन्द्रसूर्ययोः ॥ २७ ॥ गुरुशुक्रोदयेचैवशस्यते
मंतसंस्क्रिया ॥ रवौगुरोसितेसोमेकर्तव्याबुधशुक्रयोः ॥ २८ ॥ शुक्रपक्षेशुभादीक्षाकृष्णेस्या
तृपंचमावधि ॥ द्वादश्यांसर्वथाकार्याचामलायांशुभेऽहनि ॥ २९ ॥ कृष्णप्रियाद्वादशीसाकृ
ष्णदीक्षाप्रवर्तिनी ॥ उत्तरात्रयसोहिण्योरेवतीपुण्यवासवे ॥ ३० ॥ धनिष्ठावायुमित्राश्विपि
त्र्यंत्याष्टमं चैव ॥ ऐश्वर्येणवहस्ताश्वदीक्षायांतुशुभावहाः ॥ ३१ ॥ अश्विनीरोहिणीस्वाति
विशाखाहस्तभेपुच ॥ कृष्णोत्तरात्रयेष्वेवंकुर्यान्मंत्राभिषेचनं ॥ ३२ ॥ शुभयोगेषुसर्वेषुदी
क्षासर्वशुभावहा ॥ शुभानिकरणान्याहुर्दोक्षायांचविशेषतः ॥ ३३ ॥ शकुन्यादीनिविष्टि
चविशेषेणविवर्जयेत् ॥ चाराःसर्वेविवर्ज्यास्युःस्थिरराशिषुसौख्यदाः ॥ ३४ ॥ त्रिपढायग
ताःपापाःशुभाःकेंद्रत्रिकोणगाः ॥ दोक्षायांतुशुभाःसर्वेऽंशस्थाःसर्वनाशकाः ॥ ३५ ॥ शि
ष्यस्यजन्मसंक्रांतौविशुद्धेअयनद्वये ॥ अन्येषुपुण्ययोगेषुग्रहणेचंद्रसूर्ययोः ॥ ३६ ॥ शि
ष्यानुकूलकालेवादीक्षासर्वशुभावहा ॥ सूर्यग्रहणकालेतुनान्यदन्वेपितंभवेत् ॥ ३७ ॥
तत्रयत्कृतं सर्वमनंतफलदंभवेत् ॥ विनायासेनमंत्रस्यसिद्धिर्भवतिनान्यथा ॥ ३८ ॥ भू
मेःपरिग्रहंकुर्याद्यावदायतनंभवेत् ॥ शुक्रमृत्लाचयाभूमिर्ब्राह्मीसापरिकीर्तिता ॥ ३९ ॥
क्षतियारक्तमृत्लाचहरिद्वैश्याप्रकीर्तिता ॥ कृष्णभूमिर्भवेत्शूद्राचतुर्धासाप्रकीर्तिता ॥ ४० ॥

ब्राह्मोत्तरार्थसिद्धिः स्यात्क्षत्रियाराज्यदामता ॥ धनधान्यकरीवैश्याभूद्रातुनिदितामुने ॥ ४१ ॥
ततोभूमिपरीक्षेत वास्तुज्ञानविशारदः ॥ शल्वादिशो धनं कुर्यात्तुपांगारादिदूरयेत् ॥ ४२ ॥
पुतदकरणे मंत्रानि किंचित्फलमाप्नुयात् ॥ विप्राशिपावेदघोषैर्मंगलाचारं पूर्वकं ॥ ४३ ॥
वास्तोर्मण्डलं कुर्याद्यथाशोभं यथाविधि ॥ पूर्वापरायतं सूत्रं विन्यसेद्धस्तमानतः ॥ ४४ ॥
तन्मध्ये किंचिदालभ्य मत्स्यौघौपरितोलिखेत् ॥ तयोर्मध्ये स्थितं सूत्रं विन्यसेदक्षिणोत्तरे ॥ ४५ ॥
द्वाभ्यांद्वाभ्यां तथाद्वाभ्यां कोणे पुमकरान् लिखेत् ॥ मत्स्यमध्यस्थिताग्राणितत्रसूत्राणि पातयेत् ॥ ४६ ॥
चतुरस्रं भवेत्तत्र चतुःकोष्ठसमन्वितं ॥ तत्पुनर्विभवे मंत्रीचतुःपाष्टिपदं तथा ॥ ४७ ॥
ईशानाद्राक्षसं यावद्यावदग्रे प्रभञ्जनं ॥ एवं सूत्रद्वयं दद्यात्कर्णसूत्रसमाहितः ॥ ४८ ॥ ब्रह्मा
णं पूजयेदादौ मध्यकोष्ठचतुष्टये ॥ दिक्चतुष्टये पुपूर्वादियजेदर्यमणं तथा ॥ ४९ ॥ विवस्वंतं
ततो मितं महीधरमनंतरं ॥ कोणार्द्धकोष्ठद्वंद्वेषु वन्त्यादीन् परितः पुनः ॥ ५० ॥ सावित्रं सवि
तरं च शक्रमिन्द्रजयं पुनः ॥ रुद्रं रुद्रजयं विद्वानां पंचाप्यायवत्सकं ॥ ५१ ॥ तत्कर्णसूत्रोभय
तः कोष्ठद्वंद्वेषु देशिकः ॥ शर्वगुहं चार्यमणं भञ्जकं पिलिपच्छकं ॥ ५२ ॥ चरकीं च विदारो
चपूतनामर्चयेत्क्रमात् ॥ अर्चयेदक्षिपूर्वादिसार्द्धाद्यष्टपदेऽपि मान् ॥ ५३ ॥ अष्टावष्टविभा
गेन देवतादेशोक्तमः ॥ क्रमादीशानपर्जन्यौजयंतः शक्रभास्करो ॥ ५४ ॥ सत्योदपांत

रिक्षौचदिशिप्राच्यांव्यवस्थिताः ॥ आग्निःपूषाचवितथोयमश्रुगृहरक्षकः ॥ ५५ ॥ गंधर्वोभृं
गराजश्चमृगोदक्षिणदिग्गताः ॥ निर्ऋतिर्दौवारिकश्चसुग्रीववरणौततः ॥ ५६ ॥ पुष्पदंतासु
रौशोकरोगौप्रत्यग्दिशिस्थिताः ॥ वायुर्नागश्चमुख्यश्चसोमोमह्लाठएवच ॥ ५७ ॥ अकुला
ख्योदित्यऽदितीकुबेरस्यदिशिस्थिताः ॥ उक्तानामितिदेवानांपदान्यापूर्यपंचभिः ॥ ५८ ॥
रजोभिस्तेष्वथोतेभ्यःपायसान्नैर्वाल्लिहरेत् ॥ पायसैर्मधुरैःसर्वान्संयजेन्मधुरान्वितैः ॥ ५९ ॥
ततद्द्रव्यैर्वामतिमान्पूजयेद्दोषशान्तये ॥ पायसोदनलाजैश्चयुक्तं धूपप्रसूनकैः ॥ ६० ॥ अन्ना
दिरससंयुक्तमापभक्तादिमंडितं ॥ गृहाणेमंबल्लिब्रह्मन्वास्तुदोषान्प्रणाशय ॥ ६१ ॥ गंधादि
शर्कराऽपूपंपायसोपरिसंयुतं ॥ आर्यकाख्यगृहाणेमंसर्वदोषंप्रणाशय ॥ ६२ ॥ चंदनाभ्य
चितं नाथकर्पूरागरुमंडितं ॥ विवस्वन्यैगृहाणेमंसर्वदोषंप्रणाशय ॥ ६३ ॥ सगुडंपायसं ना
थपुष्पादिसुसमन्वितं ॥ गृहाणेमंमहीतत्त्ववास्तुशान्तिं प्रयच्छमे ॥ ६४ ॥ पिष्टकंसगुडं ना
थरक्तगंधादिशोभितं ॥ गृहाणेमंबल्लिसूर्यविघ्नमत्रप्रणाशय ॥ ६५ ॥ शीतमन्नंतथापुष्पं
कुंकुमादिसमन्वितं ॥ गृहाणेमंबल्लिद्वयं शक्रदेवनमोऽस्तुते ॥ ६६ ॥ ओदनंधृतसंयुक्तवस्त्रगं
धादिमंडितं ॥ गृहाणेमंबल्लिद्वयमिंद्रजयनमोऽस्तुते ॥ ६७ ॥ पक्कापकमिदमांसं वस्त्रपुष्पा
दिसंयुतं ॥ गृहाणेमंबल्लिद्वयं इंद्रदेवनमाम्यहं ॥ ६८ ॥ समांसंधृतसंपक्कंगंधपुष्पादिसंयु

त ॥ गृहाणेमं रुद्रं जयवास्तुस्वस्तिप्रयच्छमे ॥ ६९ ॥ क्षीरखंडसमायुक्तपुष्पादिभिरलंकृतं ॥ गृहाणेमं वलिं चापवास्तुशांतिं प्रयच्छमे ॥ ७० ॥ दधीदंगुडसंमिश्रगंधादिभिस्तुसंयुतं ॥ गृहाणेमं चापवत्सविमं प्रणाशय ॥ ७१ ॥ सघृतं मांसं भक्तं च वस्त्रगंधाद्यलंकृतं ॥ वलिं गृहाण सर्वे मं रक्षो विमं प्रणाशय ॥ ७२ ॥ मांसं पुष्पादिसंयुक्तं मापभक्तोपारिस्थितं ॥ गृहाणे मं वलिं स्कंदरक्षो विमं विनाशय ॥ ७३ ॥ समांसं पिष्टकैर्भुक्तं पक्वमांसोदकान्वितं ॥ अर्घ्यं मनवे गृहाणे मं रक्षो विमं प्रणाशय ॥ ७४ ॥ रक्तमांसोदनं मत्स्यगंधधूपसमन्वितं ॥ जंभकं त्वं गृहाणे मं रक्षो विमं प्रणाशय ॥ ७५ ॥ छागकर्णान्वितं मांसं वस्त्रगंधादिसंयुतं ॥ पिलिपिच्छे गृहाणे मं रक्षो विमं प्रणाशय ॥ ७६ ॥ घृतेन साधितं मांसं वस्त्रगंधादिसंयुतं ॥ चरकित्वं गृहाणे मं रक्षो विमं प्रणाशय ॥ ७७ ॥ रक्तपुष्पं समांसं वै रक्तवस्त्रादिसंयुतं ॥ विदारिवै गृहाणे मं रक्षो विमं प्रणाशय ॥ ७८ ॥ पित्तरक्तास्थिसंयुक्तं रक्तगंधादिमंडितं ॥ गृहाणे मं पूतने त्वं रक्षो विमं विनाशय ॥ ८१ ॥ सघृतं चाक्षतानं च वस्त्रगंधाद्यलंकृतं ॥ गृहाणे मं वलिं त्वीशवास्तुदोषापहारक ॥ ८० ॥ उत्पलं पायसैर्भुक्तं वस्त्रादिकसमन्वितं ॥ गृहाणे मं वलिं लघुं पर्जन्याय नमोऽस्तुते ॥ ८१ ॥ पंचहस्तं सुपौतं च ध्वजं भक्त्यादिमंडितं ॥ गृहाणे मं वलिं लघुं जिष्णुसूतं नमोऽस्तुते ॥ ८२ ॥ नानाभोगयुतं रत्नवस्त्रालंकारसंयुतं ॥ गृहाणे मं वलिं लघुं शक्रदेवे नमोऽस्तुते ॥ ८३ ॥

[illegible]

रक्तपुष्पयुतं भक्तं रक्तगंधादिभिर्युतं ॥ गृहाणे मंबलिं हृद्यं भास्कराय नमोऽस्तुते ॥ ८४ ॥ विता
 नं धूम्रवर्णं भंगंधादिकसुशोभितं ॥ रक्तयुक्तं गृहाणे मंबलिं सत्यनमोऽस्तुते ॥ ८५ ॥ इदं तु मापम
 क्तं वैवस्वगंधादिपूजितं ॥ गृहाणे मंबलिं वास्तुदोषं प्रणाशय ॥ ८६ ॥ इदं तु स्वादुलं मांसं नै
 वेद्यादिकसंयुतं ॥ गृहाणे मंबलिं हृद्यं व्योमशांतिं प्रयच्छमे ॥ ८७ ॥ सुवर्णं पिष्टकं चाथवस्वगं
 धादिभिर्युतं ॥ घृता न्वितं गृहाणे मंससजिह्वनमोऽस्तुते ॥ ८८ ॥ क्षीरं लाजामांसयुक्तं रक्तपु
 ष्पादिसंयुतं ॥ गृहाणे मंबलिं हृद्यं पूषदेवनमोऽस्तुते ॥ ८९ ॥ दधिगंधादिभिर्युक्तं पीतपुष्पस
 मन्वितं ॥ बलिं वितथ गृह्णे मं विघ्नमत्तं प्रणाशय ॥ ९० ॥ भक्तं मधुप्लुतं रक्तवस्त्रादिपरिमंडि
 तं ॥ गृहाणे मंबलिं हृद्यं यमदेवनमोऽस्तुते ॥ ९१ ॥ पक्कमांसोदनं पीतवस्त्रादिपरिमंडितं ॥
 प्रीतिकरं गृहाणे मंगृहरक्षनमोऽस्तुते ॥ ९२ ॥ नानागंधसमायुक्तं रक्तपुष्पादिभिर्युतं ॥ बलिं
 गृहाणे गंधर्ववास्तुदोषं प्रणाशय ॥ ९३ ॥ इमांतेनाकुलीं जिह्वां मापमभक्तोपरिस्थितां ॥ गृ
 हाणे मंबलिं भृंगराजशांतिं प्रयच्छमे ॥ ९४ ॥ एवं घृतगुडोपेतं गंधपुष्पादिभिर्युतं ॥ गृहाणे
 मंबलिं हृद्यं मृगदेवनमोऽस्तुते ॥ ९५ ॥ शर्करासंयुतं मिश्रं गंधपुष्पादिमंडितं ॥ निर्ऋते गृह
 मे प्रीतं बलिं दोषं प्रणाशय ॥ ९६ ॥ चंदनागरुकाश्मीरगंधपुष्पादिभिर्युतं ॥ गृहाणे मंबलिं
 हृद्यं दैवारिकनमोऽस्तुते ॥ ९७ ॥ इदं तु पायसं नाथगंधपुष्पादिमंडितं ॥ सुग्रीवै गृहाणे मं

वलिशांतिप्रयच्छमे ॥ १८ ॥ यवाग्राणिचगोदुग्धंभक्तोपरिसुशोभितं ॥ गृहाणेमंवल्लि
यंजलराजनमोऽस्तुते ॥ १९ ॥ कुशास्तरंभापभक्तंघृतगंधादिसंयुतं ॥ पुष्पदंतगृहाणेमं
लिदोपप्रणाशय ॥ १०० ॥ मधुनासाहितंपिष्टंगंधाधैरुपशोभितं ॥ वलिगृहाणासुरेन्द्रस
र्वदोषंप्रणाशय ॥ १ ॥ घृतमनसमायुक्तंकर्पूरादिसमान्वितं ॥ गृहणेमंवल्लिशोकसर्वशांति
प्रयच्छमे ॥ २ ॥ यवजंतुदुलंताथगंधपुष्पादिशोभितं ॥ गृहाणेमंवल्लिरोगसर्वदोषंप्रणाश
य ॥ ३ ॥ सघृतमंडकंचेदमन्नाधैरुपशोभितं ॥ गृहाणेमंवल्लिदधमृगवाहनमोऽस्तुते ॥ ४ ॥
इदंतुरुसरंचानंदुग्धगंधादिमंडितं ॥ पातालेशगृहाणेमंसर्वविमंप्रणाशय ॥ ५ ॥ नारिके
लोदकंभक्तंपीतवस्त्रादिमंडितं ॥ गृहणेमंवल्लिमुख्यसर्वदोषंप्रणाशय ॥ ६ ॥ दधिगंधादि
भिर्युक्तंपीतपुष्पसमन्वितं ॥ वलिप्रगृह्यतांसोमसर्वदोषंप्रणाशय ॥ ७ ॥ ओदनंघृतसंमिश्रं
गंधपुष्पसमन्वितं ॥ गृहाणेमंवल्लिदधमल्लाटकनमोऽस्तुते ॥ ८ ॥ माषानंचघृताद्युक्तगंध
पुष्पादिमंडितं ॥ गृहाणेमंवल्लिदधंअर्गलाख्यनमोऽस्तुते ॥ ९ ॥ पोतिकांमधुसंमिश्रांवरु
पशोभितं ॥ दैत्यमातर्गृहाणेमंसर्वदोषंप्रणाशय ॥ ११ ॥ स्वर्गपातालमध्येचयेदेवावास्तु
देवताः ॥ गृहंस्विमंवल्लिदधंतुष्टायांतुस्वमंदिरं ॥ १२ ॥ मातरोभूतवेतालायेचान्येवालि

कांक्षिणः ॥ विष्णोः पारिपदाये च ते पि गृह्णन्ति वमंबलिं ॥ १३ ॥ पितृभ्यः क्षेत्रपलेभ्यो वालिंदत्वा
प्रकामतः ॥ अभावादुक्तिमुदिश्य कुशपुष्पादिभिर्यजेत् ॥ १४ ॥ इति श्रीगौतमीयतन्त्रे
वास्तुपूजनं नाम पंचमोऽध्यायः ॥ ५ ॥ ॥ ७ ॥ ॥ ७ ॥ ॥ ७ ॥
नारद उवाच ॥ भूमिशुद्धिविधायै त्वं रचयेद्यागमंडपां नवहस्तं सप्तहस्तं पंचहस्तं त्रिहस्तकं ॥ १ ॥
यथावच्च प्रकुर्वीत दीर्घायामप्रमाणतः ॥ कर्तुर्देक्षिणहस्तस्य मध्यमांगुलिपर्वणः ॥ २ ॥ म
ध्यस्य दैर्घ्यमानेन मानांगुलमुदीरितम् ॥ गृहादिकुंडकरणं मंडलं वेदिकास्तथा ॥ ३ ॥ मानां
गुलेन कर्तव्यं नान्यैरपि कदाचन ॥ प्रतिमाकरणे चैव मानांगुलमुदीरितं ॥ ४ ॥ वापीकूपत
डागाहिदीर्घिकाः सेतुरेव च ॥ मुख्यगुलेन मतिमान् कारयेत्फलहेतवे ॥ ५ ॥ रथादिदोलि
कां चैव पोतं शक्रटमेव च ॥ यवांगुलेन कर्तव्यं नान्येन तु कदाचन ॥ ६ ॥ मुख्यगुले प्रमाणा
नियतिकचित्काथितानि च ॥ यजमानस्य कर्तव्यं नान्यस्यापि कदाचन ॥ ७ ॥ मसृणं रचयेद्दे
हंपोडशस्तं संयुतं ॥ मध्ये चतुष्टयंतन्निरूप्यं द्वादशाभितः ॥ ८ ॥ चतुर्द्वारसमायुक्तं च तु
ष्कोणसमन्वितं ॥ विश्वकर्मानुष्ठितेन यथाशोभं निवेशयेत् ॥ ९ ॥ अपदि क्षुध्वजानष्टौ तत्त
द्विक्पालवर्णितः ॥ पुष्पमालावितानाढ्यं सर्वाश्चर्यमनोहरं ॥ १० ॥ तस्याग्नेये चोत्तरे वा एव
येद्यागमंडपं ॥ तत्तत्स्थले चैकगेहे कुंडमेकं विनिर्मयत् ॥ ११ ॥ मध्ये च वेदिकां कुर्याद्वर्षणो

पलवच्छुभां ॥ मंडपांतस्त्रिभागस्यचैकभागेननिर्मितं ॥ १२ ॥ मुष्टिमात्रोचतांसर्वलक्षणै
 लक्षणान्वितां ॥ ततःकुंडंचखनयेद्वक्ष्यंतस्यमेश्रृणु ॥ १३ ॥ पूर्वापरायतंसूत्रंहस्तमात्रं
 सार्यच ॥ तस्याग्रयोर्मत्स्ययुग्मंकुर्यात्स्पष्टयथाभवेत् ॥ १४ ॥ द्विभागेकृत्यतत्सूत्रं पातयेदक्षि
 णोत्तरे ॥ तदग्रयोर्मत्स्ययुग्मंकुर्यात्स्पष्टयथाभवेत् ॥ १५ ॥ चतुर्दिक्षुचतुःसूत्रं पातयेत्तत्प्रमा
 णतः ॥ चतुरस्रंचतुःकोष्ठं भवेदतिमनोहरं ॥ १६ ॥ कोणसूत्रद्वयंदद्यात्प्रमाणं तेनलक्षयेत् ॥
 चतुरस्रं भवेत्कुंडं सर्वलक्षणलक्षितं ॥ १७ ॥ ब्राह्मणैः क्षत्रियैर्वैश्यैः शूद्रैश्च समनुष्ठितं ॥ सर्वक
 र्मकरंप्रोक्तं शांत्याद्यखिलकर्मसु ॥ १८ ॥ अनेन जनयेत्सर्वकुडानिमनुवित्तमः ॥ ततःकुंडं
 खनेन मंथीयथादास्यविधानवित् ॥ १९ ॥ प्राच्यादिपुशिरः कृत्वानागः शोते त्रिभिर्बलिभिः ॥
 भाद्रादिष्विषुमासेषु तस्य कोडगृहं शुभं ॥ २० ॥ त्यक्त्वा सर्पस्य गात्रं चाक्षिरः पुच्छं प्रयत्नतः ॥ शि
 रोधाता द्रवेन्मृत्युः पिंडे पुर्णिडधातनं ॥ २१ ॥ पुच्छेतुदुःखसंभूतिः कोडे सर्वार्थसाधनं ॥ या
 वान्कुंडं व्याविस्तारः खननं तावदीरितं ॥ २२ ॥ कंठमेकांगुलं त्यक्त्वामेखलास्ति स एव ही ॥
 कुंडस्य फलमानेन वेदाग्निनयनांगुलाः ॥ २३ ॥ चतुरस्रे भवेयुस्ताश्चतुरस्रास्तु शोभनाः ॥ होतु
 रग्रेयोनिनामा कुंजराधरसन्निभा ॥ २४ ॥ षट्चतुर्द्वयगुलायामीवस्तारो न तशालिनी ॥ षडंगु
 ला भवेद्दीर्घा चतुरांगुला विस्तृता ॥ २५ ॥ द्वयंगुला चोन्नता यो निरेव लक्षणलक्षिता ॥ स्थला

दारम्यनालंस्यात्सरंध्रं योनिमध्यतः ॥ २६ ॥ सूक्ष्माग्रंस्थूलमग्रं च सरंध्रं मानमिष्यते ॥ योनिम
 ध्येवल्लिकुर्यात्तदाज्यग्राहिसंज्ञकं ॥ २७ ॥ कुंडमध्ये भवेत्त्राभिपद्मं वा चतुरस्रकं ॥ इयंगुलं
 चोन्नतं तत्तु चतुरंगुलविस्तृतं ॥ २८ ॥ अर्द्धगुलं तयोर्न्यग्रं कुर्यादपीदधोमुखं ॥ यवहयप्रमा
 णेन कुंडेष्वन्येषु वर्द्धयेत् ॥ २९ ॥ कंठं तु इयंगुलं तत्र वर्द्धयेत् कुंडमानतः ॥ कर्णसूत्रप्रमाणेन
 द्विहस्तं कुंडमुद्धरेत् ॥ ३० ॥ सर्वकुंडेषु सर्वत्र वर्द्धयेद्विधिनाऽमुना ॥ कुंडं तु प्रकृतिः सूक्ष्मा सर्वल
 क्षणलक्षिता ॥ ३१ ॥ उभौ पादौ करौ तस्य भवेत्कोणचतुष्टयं ॥ उदरं कुंडमित्युक्तं योनिः कार
 णरूपिणी ॥ ३२ ॥ तेन तत्रैव हव्यानां विधातुः फलमुत्तमं ॥ फलं वितनुते सम्यगन्यथा विफ
 लायते ॥ ३३ ॥ सात्विकी मेखला पूर्वा द्वितीया राजसी स्मृता ॥ तृतीया तामसी ज्ञेया इत्युक्तं
 कुंडलक्षणं ॥ ३४ ॥ मंडपस्योत्तरे भागे शालां पूर्वापरोक्षतां ॥ गढां कुर्याद्यथा शोभां सर्वदाष्टि
 मनोहरां ॥ ३५ ॥ पूर्वापरायतां तत्र पंचसूत्रनिपातनात् ॥ दक्षिणोत्तरसूत्राणितद्देकादशा
 र्पयेत् ॥ ३६ ॥ मध्ये मध्ये विलुप्येत तत्स्यात् द्वादशकोष्टके ॥ पंचवर्णरजोभिस्तत्पदानिता
 नि पूरयेत् ॥ ३७ ॥ पालिकाः पंचमुख्यश्च दारावाणि च पातयेत् ॥ द्विषट्द्वयष्टचतुर्विंशदुच्छ्रि
 तानियथाक्रमं ॥ ३८ ॥ तावन्मात्रमुखान्यूर्ध्वपदानि परिकल्पयेत् ॥ तत्रिभागांगुलिमुख्ये
 विस्तृतानि प्रकल्पयेत् ॥ ३९ ॥ नारायणमहेशानब्रह्मरूपाणि तान्यपि ॥ पालिकापंचमु

ल्यश्चशरावाणिततःपरं ॥ ४० ॥ आक्षालितानिमंत्रेणपुण्यानितानिचैवहि ॥ संवोष्टितानि
 परित्तास्त्रिगुणैःशुभतंतुभिः ॥ ४१ ॥ मृदालुकाकरीपैश्चपूरितानिसमंततः ॥ समर्चितस्वदे
 हानिपश्चिमादिक्रमेणच ॥ ४२ ॥ विन्यस्यशालिश्यामाकप्रियंगुतिलसर्पपान् ॥ मुद्रमापौ
 तथादिशिविकुलित्यंचाढकीतथा ॥ ४३ ॥ प्रक्षालितानिशुद्धेनजलेनतदनंतरं ॥ अभ्यार्चित
 स्वदेवानिमूलमंत्रार्चितानिवै ॥ विप्राविपापंचघोपैःसहनिःसार्यतानथ ॥ ४४ ॥ विपिच्य
 चहरिद्राभिर्नमस्यश्चपुनःपुनः ॥ वसनेनसमाच्छाद्यनवीनेनततःपरं ॥ ४५ ॥ शुद्धाद्विरासि
 पिच्यथसायप्रातर्मुहुर्मुहुः ॥ इत्येवंसतरात्रंवानवरात्रमथापिवा ॥ ४६ ॥ स्यापयेद्वापयेत्तत्र
 रात्रीशेभ्योवलिनिशि ॥ लाजातिलहरिद्राश्चसक्तुचूर्णंतथादधि ॥ ४७ ॥ एतैःप्रथमरात्रौच
 भूतेभ्योवलिमुत्सृजेत् ॥ द्वितीयापांक्षिपेद्रात्रौपितृभ्यास्तिलतंदुलैः ॥ ४८ ॥ तृतीयायांच
 पक्षेभ्यःमुलाजादधिसक्तुभिः ॥ चतुर्थ्यारजन्यांदद्यान्नागोभ्यश्चपुनर्बलिं ॥ ४९ ॥ नारिके
 लोदकैर्मिश्रंसक्तुचूर्णमनोहरं ॥ पद्माक्षतैर्ब्रह्मणेचपंचम्यामुत्सृजेद्बलिं ॥ ५० ॥ सापूपमनंभ
 र्गापपृथ्यामथसमाहरेत् ॥ गुडोदनंविष्णवेचसप्तम्यांविस्तरेद्बलिं ॥ ५१ ॥ अष्टम्यांमातृकाभ्यश्च
 छागैर्मैषैश्चपक्षिभिः ॥ मीनैस्तथाचमधुमिराहरेद्बलिउत्तमं ॥ ५२ ॥ तिलोदकंशिवापैचन
 वम्यामाहरेद्बलिं ॥ प्रणवादिचतुर्थ्यतंस्वनामचनमौतकं ॥ ५३ ॥ बलिमंत्रस्तथैवस्यादा

वाहनविसर्जने ॥ त्रिविधानांचपात्राणांपरितोवहिरेवहि ॥ ५४ ॥ अष्टादिक्षुचसंदद्याल्लोक
 पालेपुयत्नतः ॥ प्रोक्तेपुतेपुपात्रेषुब्रह्मविष्णुहरान्यजेत् ॥ ५५ ॥ मुद्रप्रियंगुनिष्पावावा
 युरभिकुलित्यके ॥ आढक्यारक्षसां देहेवृद्धौ वैवस्वतास्तिले ॥ ५६ ॥ इन्द्रः श्यामेराजमापेव
 रुणश्चतथामुने ॥ वस्त्रखंडेदृढेवध्वा किंचित् किंचिज्जलं क्षिपेत् ॥ ५७ ॥ उद्धृत्य यामादितये
 समतीते च वापयेत् ॥ बीजानां दैवतं सोमः सरात्रौ कांतिमान्यतः ॥ ५८ ॥ तस्मादाहृत्य वी
 जानिनिंशाया मेव वापयेत् ॥ प्ररूढाण्यंकुराण्येव नो दीक्षेत कदाचन ॥ ५९ ॥ आचार्य एव प्र
 विशेच्छिष्यो वाथ तदाज्ञया ॥ प्ररूढैरंकुरैः कर्तुर्निर्दिशेच्च शुभाशुभं ॥ ६० ॥ श्यामैः कृष्णैरंकु
 रैश्च अर्थहानिश्च दुःखवान् ॥ कुब्जैर्दुःखं विप्ररूढैर्मूर्तिकुर्यान्न संशयः ॥ ६१ ॥ अचार्यः कारये
 चैव प्रलयं वीक्ष्य यत्नतः ॥ शान्तिकं सर्वथा कुर्यात्कर्तुरीप्सितसिद्धये ॥ ६२ ॥ ॥ इति श्रीगौत
 मीयतंत्रे नारदप्रोक्ते पष्ठोऽध्यायः ॥ ६ ॥ ॥ ७ ॥ ॥ ७ ॥ ॥ ७ ॥
 नारद उवाच ॥ अथ दीक्षां प्रवक्ष्यामि सर्वासिद्धिप्रवर्तिकां ॥ यां विना नैव सिद्धः स्यान्मंत्रो वर्पशतै
 रपि ॥ १ ॥ तदंगं कथितं पूर्वमिदानीं कथ्यते शृणु ॥ ददाति दिव्यभावं च क्षपणात्पापसंततः ॥ २ ॥
 तेन दीक्षेति विख्याता मुनिभिस्तत्र पारगैः ॥ शिष्यः स्नातः सुवेपश्च सर्वद्रव्यसमन्वितः ॥ ३ ॥
 आचार्यं दृष्ट्वा द्रक्त्या वल्लालं कारभूषणैः ॥ कुर्यान्नादीमुखं श्राद्धं ब्राह्मणान्परितोपयेत् ॥ ४ ॥

गोभूहिरण्यवस्त्राद्यैस्तोपयेद्गुरुमात्मनः ॥ यथाददातिसंतुष्टः प्रसन्नो वरदो मनुं ॥ ५ ॥ इदानीं पूर्व
कृतं च प्रसंगात्कथयामिते ॥ यत्कृत्वाधिकारितां याति मंत्रयंत्रार्चनादिषु ॥ ६ ॥ यं विना नैव सि
द्धिः स्यान्नरकं च प्रपद्यते ॥ ब्राह्मे मुहूर्ते उत्थाय चिंतयेद्गुरुदेवतां ॥ ७ ॥ स्वमूर्ध्नि सहस्रारे कृष्णाख्यं
परिविदुकं ॥ शशांकायुतसकाशं वराभयलसत्करं ॥ ८ ॥ शुक्लां वरधरं श्रीमच्छुक्लमाल्यानुलेपनं ॥
वामोरीरक्तशक्त्याचयुक्तं कृष्णाख्यमव्ययं ॥ ९ ॥ शिवे नैक्यं समानीय ध्यायेत्परगुरुं धिया ॥ मान
सैरुपचारे श्रुतं तर्प्य मनसा सुधीः ॥ १० ॥ स्तोत्रैस्तु त्वानमस्कुर्यान्मंत्रदेवे समर्चयेत् ॥ अज्ञान
तिमिरांधस्य ज्ञानां जनशलाकया ॥ ११ ॥ चक्षुरुन्मीलितं येन तस्मै श्रीगुरुवे नमः ॥ अखंडमंड
लाकारं व्याप्तं येन चराचरं ॥ १२ ॥ तत्पदं दर्शितं येन तस्मै श्रीगुरुवे नमः ॥ मूलाधारे त्रिको
णाख्ये कोटिसूर्यसमा त्विषि ॥ १३ ॥ ध्यायेत्कुंडलिनीं नित्यां कामबीजोपरि स्थितां ॥ श्यामां
सूक्ष्मां च विश्वस्य सृष्टिस्थिति लयात्मिकां ॥ १४ ॥ विश्वातीतां ज्ञानरूपां चिंतयेद्दूर्ध्ववाहिनीं ॥
चक्रपट्टकं विनिर्भिद्य प्रापयित्वा परेशिवे ॥ १५ ॥ तदभेदसमापन्ना मना कुलमनाः स्मरेत् ॥
पापयित्वा सुधापूरं स्रावयेच्छक्तिमंडलं ॥ १६ ॥ तेनैव चक्रभेदेन मूलाधारं समानयेत् ॥ अने
न ध्यानयोगेन मंत्राः सिद्ध्यन्ति नान्यथा ॥ १७ ॥ वैरिपक्षे स्थिता ये च वृद्धा यौवनगर्विताः ॥
ये चान्ये दोषदुष्टाश्च सिद्ध्यन्त्येव न चान्यथा ॥ १८ ॥ परेण च स्वमात्मानं कृष्णाख्येन विभावयेत् ॥

अहंकृष्णो न चान्योऽस्मिन्नहमेवाहं न शोकभाक् ॥ १९ ॥ सच्चिदानंदरूपोऽहं नित्यमुक्तस्वभा-
 ववान् ॥ त्वमेवाहमहंत्वं च सच्चिन्मात्रवपुर्भवान् ॥ २० ॥ आवयो रंतरा कृष्णानंश्यत्वा ज्ञा-
 बलात्तव ॥ मया तीर्णो भवो घोरः कृत्यं किंचिन्न मेऽस्ति हि ॥ २१ ॥ तथापि देहि मे नाथ आज्ञांत-
 व निषेवणे ॥ २२ ॥ जानामि धर्मन च मे प्रवृत्तिर्जानाम्यधर्मन च मे निवृत्तिः ॥ केनापि देवेन हृदि
 स्थितेन यथानियुक्तोऽस्मि तथा करोमि ॥ २३ ॥ एवं संप्राथम्यं मनसा कुर्यात्पौर्वाण्हर्कां क्रियां ॥
 दीक्षितस्य विधानेन तथा च ब्रह्मचारिणां ॥ २४ ॥ वानप्रस्थश्छित्तानां च शौचादिहि गुणा-
 क्रिया ॥ संन्यासिनां विशेषेण कृत्यं चतुर्गुणं भवेत् ॥ २५ ॥ आचम्य विधिवन्मन्त्री शुचौ देशे
 च संविशेत् ॥ तथा प्रातस्तर्नी संध्यां कुर्याद्गुरुनिषेवकः ॥ २६ ॥ जले संयोज्य तीर्थानि त्रि-
 वारं मूलमंत्रतः ॥ क्षिप्त्वा भूमौ कुशाग्रेण सप्तधामूर्ध्नि सिंचयेत् ॥ २७ ॥ वामे जलं समादाय
 मंत्रयेद्दक्षिणेन तु ॥ पुनर्वामेन तं क्षिप्त्वा मूर्ध्नि सिंचेत्त्रिवारं कं ॥ २८ ॥ उपदेशेन गुरुणामुद्रया
 दिव्यसंज्ञया ॥ इडयाऽऽकृष्य तत्तोयं क्षालितां तर्मलं पुनः ॥ २९ ॥ दक्षया तज्जलं वज्रशिलां
 यामथ स्फालयेन् अस्त्रमंत्रेणाविधिवत्पुनराचमनं भवेत् ॥ ३० ॥ अघमर्षणमेतत्तु सर्वपाप-
 निवृत्तनं ॥ तोयांजलिं पुनः क्षिप्त्वा सूर्यमंडलमध्यगां ॥ ३१ ॥ गायत्रीं भावयेद्देवीं सूर्यासनक-
 ताश्रयां ॥ उद्यदादित्यसंकाशां पुस्तकाक्षवराभयां ॥ ३२ ॥ कृष्णाजिनधरां ब्राह्मीध्यायेत्ता-

रक्तित्वरे ॥ उत्थाय कृष्णगायत्रीतदभेदशतं जपेत् ॥ ३३ ॥ कृष्णाय विद्महेत्युक्त्वादामो
दराय धीमाहि ॥ तन्नो विष्णुः प्रचोदयात् गायत्र्ये पाप्रकीर्तिता ॥ ३४ ॥ सर्ववेदमयी सर्वपाव
नीवरदायिनी ॥ प्रणवायामुक्तिकरी श्रीबीजाद्याचभोगदा ॥ ३५ ॥ हृल्लेखायामहासिद्धि
करी सर्ववशंकरी ॥ वागुराद्याच वैदुष्याकामाद्या जनरंजनी ॥ ३६ ॥ एवमेतेकाधितामंत्रसंध्या
मंत्रफालाप्तये ॥ न कुर्याद्यदि मोहेन न दीक्षाफलमाप्नुयात् ॥ ३७ ॥ संक्षेपसंध्यामथवा कुर्या
न्मंत्रीत्यशक्तितः ॥ सायं प्रातश्च मध्याह्ने कृष्णं ध्यात्वा मनुं जपेत् ॥ ३८ ॥ इति संध्यात्रयं
प्रोक्तं कर्मणां सिद्धिदायकं ॥ संध्यायां पतितायां वै गायत्रीं दशधा जपेत् ॥ ३९ ॥ यथा प्राणं
यथा ज्ञानं तथा कुर्यादतं द्वितः ॥ यद्यत्कृत्यं मंगलार्थं तत्तत्कुर्यात्तथैव च ॥ ४० ॥ अदर्शदर्श
नं कुर्याद्भूतस्पर्शं च कज्जलं ॥ सत्पुष्पपोषणार्थाय क्षेमयोगं च चिंतयत् ॥ ४१ ॥ स्नायाच्च कृ
ष्णपूजार्थं नद्यादौ विमले जले ॥ शक्तस्त्रिपवणं कुर्यादन्यथा हिः स कृच्च वा ॥ ४२ ॥ ईज्यानुपं
चधा प्रोक्ता तासां भेदान् शृणुष्व मे ॥ अभिगमनमुपादानं योगः स्वाध्याय एव च ॥ ४३ ॥ ईज्या
पंचप्रकारार्चक्रमेण कथयामि ते ॥ तत्राभिगमनं नाम देवतास्थानमार्जनं ॥ ४४ ॥ उपलेपन
निर्माल्यदूरीकरणमेव च ॥ उपादानं नाम गंधपुष्पादिचयनं यथा ॥ ४५ ॥ ईज्यानामचेष्टदे
वपूजनं च यथार्हतः ॥ स्वाध्यायो नाम अर्थानुसंधानपूर्वको जपः ॥ ४६ ॥ सूक्तस्तोत्रादिपा

ठश्वहरेः संकीर्तनं यथा ॥ तत्त्वादिशास्त्राभ्यासश्च स्वाध्यायः परिकीर्तितः ॥ ४७ ॥ योगो नाम
स्वदेवस्य स्वात्मत्वेनैव भावना ॥ इति पञ्चप्रकारार्चा कथिता तव सुव्रत ॥ ४८ ॥ सामीप्यसा
रूप्यसादृश्यसायुज्यफलदा क्रमात् ॥ अनेन क्रमयोगेन शुद्धांतः करणो भवेत् ॥ ४९ ॥ प्रा
तः काले च मध्याह्ने स्नानार्थं तीर्थमाश्रयेत् ॥ स्नानं तु द्विविधं प्रोक्तं तर्वाह्यविभेदतः ॥ ५० ॥
खे स्थितं पुंडरीकाक्षं मन्त्रमूर्तिं प्रभुं स्मरेत् ॥ अनंतादित्यसंकाशं वासुदेवं चतुर्भुजं ॥ ५१ ॥
शंखचक्रगदापद्ममुकुटं वनमालिनं ॥ तत्पादोदकजांधारां निपतंतौ स्वमूर्धनि ॥ ५२ ॥ चिं
तयेद्ब्रह्मरंध्रेण प्रविशन्तीं स्वकांतनुं ॥ तया संक्षालयेन्मन्त्री अंतर्देहगतं मलं ॥ ५३ ॥ तत्क्षणा
द्दिरजोमन्त्री जायते स्फाटिकोत्तमः ॥ इदं स्नानं वरं वाह्यं तीर्थहस्तादिकं स्मृतं ॥ ५४ ॥ योगि
नां स्नानमेतद्विकथितं परमाद्भुतं ॥ बाह्यस्नानं तथा कुर्याद्यथाशास्त्रं विधानवित् ॥ ५५ ॥
मलप्रक्षालनं स्नानं स्वशास्त्रोक्तं समाचरेत् ॥ मंत्रस्नानं ततः कुर्यात्कर्मणां सिद्धिहेतवे ॥ ५६ ॥
अस्त्रेणालोढ्यमृत्वा वैत्रिभागां तां तु कारयेत् ॥ जले चैकं द्वादशधानिः क्षिपेदस्त्रमुच्चरेत् ॥ ५६ ॥
एकं मूर्द्धादिनाभ्यंतं पठन्मूलं विलेपयेत् ॥ शेषपादादिनाभ्यंतं तथैव परिलेपयेत् ॥ ५८ ॥
गंगेचयमुने चैव गोदावरिसरस्वाति ॥ नर्मदे सिंधुकावेरिजलेऽस्मिन् सन्निधिकुरु ॥ ५९ ॥
आवाहयामित्वां देवि स्नानार्थं मिह सुंदरि ॥ एहि गंगेन मस्तुभ्यं सर्वतीर्थं समन्विते ॥ ६० ॥

एवमावाहाविधिबन्मूलमंत्रेणसंयुतः ॥ आमभ्यामसितसंयोज्यसोमसूर्याग्निमंडलान् ॥ ६१ ॥
 विचित्र्यमंत्रीतन्मध्येविमज्जन्मूलमुच्चरन् ॥ उत्थायाचम्यतत्पश्चात्पङ्गन्याससंयुतः ॥ ६२ ॥
 आत्मानंदशधासिंचेन्मुद्रयाकलशाख्य ॥ सप्तकृत्वोभिर्पिंचेद्दामनुनामंत्रितैर्जलैः ॥ ६३ ॥
 वामहस्तेकृतांमुष्टिदक्षहस्तेनवेष्टयेत् ॥ कलशाख्याभवेन्मुद्रासर्वपापहराशुभा ॥ ६४ ॥
 शालग्रामशिलातीथमपीत्वायस्तुमस्तके ॥ प्रक्षेपणंप्रकुरुतेमहाहासनिगद्यते ॥ ६५ ॥ वि
 ष्णुपादोदकात्पूर्वविप्रपादोदकंपिवेत् ॥ विरुद्धमाचरेन्मोहादात्महासनिगद्यते ॥ ६६ ॥
 पृथिव्यांयानितीर्थानितानितीर्थानिसागरे ॥ सागरेयानितीर्थानिपादेविप्रस्त्यदाक्षिणे ॥ ६७ ॥
 ततःसंक्षेपतोदेवान्मनुष्यांस्तर्पयेत्पितृन् ॥ पीडयित्वांवरंचोरूपप्रक्षाल्याचम्यवाग्यतः ॥ ६८ ॥
 धारयेद्वाससीशुद्धेपरीधानोत्तरीयके ॥ आच्छिजेसदृशेगुह्येआचमेत्पीठसंस्थितः ॥ ६९ ॥
 ऊर्ध्वपुंड्रचंदनेनकृत्वासंध्यांसमाचरेत् ॥ पूर्वतुकथितेसंध्यांयजेद्देवींसमाहितः ॥ ७० ॥ शा
 मवर्णाचतुर्बाहुंशंखचक्रलसत्करां ॥ गदापद्मधरादेवींसूर्यासनकृताश्रयां ॥ ७१ ॥ ध्या
 त्वाजलांजलिंस्निग्धातर्पयेत्कृष्णमव्ययम् ॥ गुरुपंक्तिपुरातर्प्यतर्पयेदिष्टदेवतां ॥ ७२ ॥ ना
 रंदंपर्वतंविष्णुंनिशठोद्धवदारुकां ॥ विष्वक्सेनंचदीलेयंगुरुंचतर्पयेत्त्रिशः ॥ ७३ ॥ पं
 चविंशतिसंख्यातोदशधावात्रिधापिवा ॥ मूलमंत्रंसमुच्चार्यश्रद्धिष्णंतर्पयाम्यहं ॥ ७४ ॥

नमोऽतोऽयंमनुःप्रोक्तस्तर्पणेविधितत्परैः ॥ ऊर्जितोजायतेमंत्रस्तर्पणान्नात्रसंशयः ॥ ७५ ॥
सायान्हेवरदादेवीगायत्रीसंस्मरेद्यतिः ॥ शुक्लीशुक्लावरधरांवृषासनकृताश्रयां ॥ ७६ ॥ त्रिने
त्रांवरदांपादांशूलंचतुक्रोटीकां ॥ सूर्यमंडलमध्यस्थां ध्यायन्तद्ध्यानमभ्यसेत् ॥ ७७ ॥
पूजार्थंजलमादायसूर्येतीर्थानियोजयेत् ॥ स्मृत्वाज्योतिर्मयंविष्णुंगायत्रीमनसास्मरन् ॥ ७८ ॥
शतावृत्याजपेत्तांतुधर्मकामार्थसिद्धये ॥ सर्वपापाःक्षयंयांतिज्ञानमुत्पद्यतेऽचिरात् ॥ ७९ ॥
मूलमंत्रंछादिस्मृत्वापायाद्वैयागमंडपं ॥ हस्तौपादौचप्रक्षाल्यआचम्यवाग्यतःशुचिः ॥ ८० ॥
सूर्यपूजांततःकुर्याद्विशेषेणतुदीक्षितः ॥ पुनर्हस्तौचपादौचप्रक्षाल्याविधिनायतिः ॥ ८१ ॥
आचमनंततःकुर्याद्विशेषाद्वैष्णवान्वये ॥ केशवाद्यैस्त्रिभिःपीत्वाद्वाभ्यांप्रक्षालयेत्करी ॥ ८२ ॥
द्वाभ्यामोष्ठीचसंमृज्यद्वाभ्यामृज्यान्मुखंततः ॥ एकेनहस्तंप्रक्षाल्यपादावपितयैकतः ॥ ८३ ॥
संप्रोक्ष्यैकेनमूर्धानंततःसंकर्षणादिभिः ॥ आस्यनासाक्षिकर्णाश्चलनाभ्युदरकंभुजौ ॥ ८४ ॥
स्पृशेदेवंभवेदाचमनंवैष्णवान्वये ॥ एवमाचमनंकृत्वासाक्षान्नारापणोभवेत् ॥ ८५ ॥
केशवाद्याःपुराप्रोक्तावक्ष्येसंकर्षणादिकान् ॥ संकर्षणोवासुदेवःप्रद्युम्नश्चानिरुद्धकः ॥ ८६ ॥
पुरुषोत्तमाधोक्षजनृसिंहाश्रतथाच्युतः ॥ जनार्दनोपेन्द्रहरिविष्णवोहादशेरिताः ॥ ८७ ॥
एपांस्मरणमात्रेणतत्त्वज्ञानंविजृम्भते ॥ ८८ ॥ इतिश्रीगौतमीयतन्त्रेसप्तमोऽध्यायः ॥ ७॥

अथद्वादशगुह्यैष्णवानामिहोच्यते ॥ गृहोपसर्पणंचैवतथानुगमनं हरेः ॥ १ ॥ भक्त्या
प्रदक्षिणंचैवपादयोःशाधनपुनः ॥ पूजार्थंपत्रपुष्पाणांभक्त्यैवोत्तारणं हरेः ॥ २ ॥ सतांच
रणसेवाचकरयोःशुद्धिरिष्यते ॥ तन्नामकीर्तनंचैवगणानामपिकीर्तनं ॥ ३ ॥ भक्त्याश्रीकृ
ष्णदेवस्यवचसःशुद्धिरिष्यते ॥ तत्कथाश्रवणंचैवतस्योत्सवनिरीक्षणं ॥ ४ ॥ श्रोत्रयोर्नेत्र
योश्चैवशुद्धिःसम्यगिहोच्यते ॥ पादोदकस्यनिर्माल्यमालानामपिधारणं ॥ ५ ॥ उच्यतेशि
रसःशुद्धिःप्रणतस्यहरेःपुनः ॥ आघ्राणंगंधपुष्पादेर्निर्माल्यस्यतपोधन ॥ ६ ॥ विशुद्धिः
स्याद्दिष्णवानांघ्राणस्यापिविधीयते ॥ पत्रपुष्पादिकंयच्चकृष्णपादयुगार्चितं ॥ ७ ॥ तदे
कंपावनंलोकेतद्विसर्वविशोधयेत् ॥ वृंदावनंततोध्यायेत्पूर्वोक्तेनैववर्त्मना ॥ ८ ॥ तन्मध्ये
स्वर्णभूमिंचध्यायेन्नवगृहंततः ॥ ततोऽगृहद्वारियजेत्पार्ष्णिकान्विभ्रशांतये ॥ ९ ॥ पूर्वद्वारित
तोऽगृहद्वारिसामान्यार्घ्याविशोधयेत् ॥ अख्येणशंखंप्रक्षाल्यलक्ष्मन्मंत्रेणप्रपूरयेत् ॥ १० ॥ मंत्रयेत्
प्रणवेनैवसामान्यार्घ्यमिदंस्मृतं ॥ द्वारिवाह्येयजेत्तत्रसर्वविभ्रोपशांतये ॥ ११ ॥ नंदंसुनंदंप्रा
ग्द्वारिदक्षेचंडप्रचंडकौ ॥ भद्रंसुभद्रंपश्चांतेवलंप्रबलमुत्तरे ॥ १२ ॥ द्वौद्वौविभ्रौप्रतिहारेपर
तोविनतासुतं ॥ प्रणवादिनमोतेननाममंत्रेणपूजयेत् ॥ १३ ॥ ततोऽक्षतान्समादायदक्षे
नाराचमुद्रया ॥ प्रक्षिपेदस्त्रमंत्रेणगृहांतर्विभ्रशांतये ॥ १४ ॥ अपसर्पतुतेभूतायेभूताभूमि

संस्थिताः ॥ येभूताविभ्रकर्तारस्तेनश्यंतुशिवाज्ञया ॥ १५ ॥ भूतसंघान्समुत्सार्यदक्षपा
दपुरःसरं ॥ ध्यायन्विष्णुं गृह्णाम्यंतःप्रविशेन्नतकंधरः ॥ १६ ॥ यजेत्तत्रैवब्रह्माणंवास्तुदोषोप
शांतये ॥ प्राङ्मुखःसंयतात्माचसंविशेद्दिहिहितासने ॥ १७ ॥ तथामृदासनेमंत्रोरुष्णा
जिनकुशोत्तरे ॥ काष्ठासनेभवेद्रोगोवंशोवंशक्षयोभवेत् ॥ १८ ॥ शिलासनेचवाग्रोधःपृष्ठ
वेमतिविभ्रमः ॥ धरण्यांदुःखसंभूतिःपीडनंराजतोभवेत् ॥ १९ ॥ पृथ्वीविष्णुकलांतत्वा
ततःपूर्वमुखोभवेत् ॥ गंधपुष्पादिपात्राणिस्वदक्षेचनिवेशयेत् ॥ २० ॥ दीपावलिचपरितोनै
वेद्यंपुरतो न्यसेत् ॥ पद्मासनंस्वस्तिकंवाआचार्यविधिनाविशेत् ॥ २१ ॥ ऊर्वोरुपरिवि
न्यस्यसम्यक्पादतलेउभे ॥ पद्मासनमिदंप्रोक्तंयोगिनां हृदयंगमं ॥ २२ ॥ जानूर्वोरंतरं
कृत्वासम्यक्पादतलेउभे ॥ ऋजुकायोविशेद्योगीस्वास्तिकंतत्प्रचक्षते ॥ २३ ॥ मंगलां
कुरपात्राणिचतुर्दिक्षुनिवेशयेत् ॥ आशीर्वाग्भिर्द्विजातीनांविष्णवंयागमारभेत् ॥ २४ ॥
शिष्यःसंवृणुयाद्रक्त्याआचार्यमक्तितत्परः ॥ वासोलंकारविभवैर्वित्तशाठ्यविवर्जितः ॥ २५ ॥
ऋत्विजोवृणुयात्तत्रदशपंचत्रयंतथा ॥ पुण्याहंवाचयित्वाथपंचघोषपुरःसरं ॥ २६ ॥ भूत
शुद्धिततःकुर्यात्सर्वात्मनिविशुद्ध्ये ॥ कृतांजलिपुटोभूत्वायामेगुरुत्रयंयजेत् ॥ २७ ॥
गुरुचपरमादिचपरात्परगुरुंतथा ॥ दक्षपार्श्वेगणेशंचमूर्ध्निदेवंत्रिभावयेत् ॥ २८ ॥ ततोमं

उपमध्येतुस्फंडिलं गोमयांनुना ॥ उपलिप्ययथान्यायंतस्य मध्ये निधापयेत् ॥ २९ ॥ सूत्रं
 प्राक्प्रत्यग्रग्रं च विप्रादीर्वचनैः सह ॥ गुणितेनाभितो मत्स्यान्मध्यारंभ्य प्रविन्यसेत् ॥ ३० ॥
 तन्मध्ये स्थितया म्योदग्रं सूत्रं निपातयेत् ॥ ततो मध्यान्यसेद्धस्तमानमात्रं दिशं प्रति ॥ ३१ ॥
 सूत्रेषु मकरन्यस्येदष्टौवान्यतमः पुमान् ॥ सूत्राग्रमकरेभ्यश्चन्यसेत्कोणेषु मत्स्यकान् ॥ ३२ ॥
 कोणमत्स्यस्थिताग्राणि दिक्षु सूत्राणि पातयेत् ॥ ततो भवेच्चतुष्कोष्ठं चतुरस्रं तु मंडलं ॥ ३३ ॥
 तथाग्निमारुतं सूत्रनैः स्मृतेश्च पातयेत् ॥ प्राग्याम्यवरुणोदीच्य सूत्राग्रमकरेषु च ॥ ३४ ॥ नि
 हिताग्रलग्नसूत्रं चतुष्के प्रतिपादयेत् ॥ एवं कृते भवेयुस्तैः कोणकोष्ठेषु मत्स्यकाः ॥ ३५ ॥ एते
 पुप्राग्वद्वरुणया म्योदीच्यानि पातयेत् ॥ षट्पंचाशत्पदानि स्युराधिकानि शतहयात् ॥ ३६ ॥
 षडातदाधो विभजेत् षडानि क्रमशः सुधीः ॥ षडैः षोडशैर्मध्ये पञ्चवृत्तत्रयान्वितं ॥ ३७ ॥ तैरष्ट
 चत्वारिंशद्भिः स्याद्राशी वीथिशोभितिः ॥ सहादशैः षडशतैः शोभाख्याः स्युश्चतुःपदाः ॥ ३८ ॥
 चतुष्पदाश्चोपशोभाः षट्पदैर्हारकोणके ॥ वृत्तवीथ्योरारचयेन्मध्ये सूत्रचतुष्टयं ॥ ३९ ॥ प्रा
 ग्याम्यवरुणोदीच्यातद्भवेद्राशि मंडलं ॥ कर्णिकायाः केशराणां दलसंधेर्दलस्य च ॥ ४० ॥
 दलाग्रवृत्तराशो नां वीथ्याः शोभोपशोभयोः ॥ वृत्तानि चतुरस्राणि व्यक्तं स्थानानि कल्पयेत्
 ॥ ४१ ॥ भवेन्मंडलमूर्द्धाद्धकर्णिका चतुरंगुला ॥ ह्यंगुलानि केशराणि संधिश्च चतुरंगुलः

॥ ४२ ॥ दलानां कणिकामानादग्रं ह्यंगुलकं भवेत् ॥ अंतरालं पृथग्दत्तत्रये ह्यंगुलमुच्यते
 ॥ ४३ ॥ ततश्च राशिचक्रं स्यात्स्वस्ववर्णविभूषितं ॥ राशिमंडलं कुर्यात्पद्मभिरष्टाभिरे
 ववा ॥ ४४ ॥ द्वात्रिंशदंगुलं स्येत्तत्परत्वात्तावदिष्यते ॥ दत्तचक्रमुशंत्येके चतुरस्रं तु तद्विदः
 ॥ ४५ ॥ यदि वा वर्तुलमवायुश्च द्वादशराशयः ॥ तस्युः पिपीलिकामध्यामां तु लिङ्गानि भा
 अपि ॥ ४६ ॥ चतुरस्रं भवेद्यस्माच्चक्रं द्वादशराशयः ॥ भवेयुः पंकजदलनिभा वा कथिता
 बुधैः ॥ ४७ ॥ तद्वह्नीरुचिरानूकुर्याच्चतुरःकल्पशाखिनः ॥ ललितानिरूढकुसुमानूदलप
 छवशोभितान् ॥ ४८ ॥ जलजैः स्थलजैः श्वापिसुमनोभिः समानितान् ॥ हंससारसकारंड
 शुक्रभ्रमरकोकिलैः ॥ ४९ ॥ मयूरचक्रवाकाद्यैरारूढविटपैश्चतान् ॥ सर्वर्तुनिर्द्यतिकरान् वि
 लोचनमनोहरान् ॥ ५० ॥ तद्वह्निः पार्थिवं कुर्यान्मंडलं कृष्णकोणकम् ॥ मंडलानि तु तत्त्वज्ञो
 राश्यंतान्येव कारयेत् ॥ ५१ ॥ राश्यादन्यत्र च येत्प्रमाणादन्यमंडलं ॥ आवाह्यदेवतामन्या
 मर्चयत्यन्यदेवतां ॥ ५२ ॥ उभाभ्यां लभतेशापमंत्रातिरलदुर्मतिः ॥ कालात्मकस्य देवस्य
 राशे व्याप्तिमजानता ॥ ५३ ॥ कृतं समस्तं व्यर्थं स्यादज्ञेन ज्ञानमानिना ॥ तस्मात्सर्वप्रयत्नेन
 राशान् साधयितुं न्यजेत् ॥ ५४ ॥ अवराणि च रूपाणि मंडलानि च मान्यधीः ॥ उपक्रमे
 दर्शयितुं होतुं वा सर्वदेवतां ॥ ५५ ॥ रजांसि पंचवर्णानि पंचद्रव्यात्मकानि च ॥ पीतशुक्लारु

णरुष्णश्यामान्येतानिभूतले ॥ ५६ ॥ हारिद्रंस्यात्तथापीतंतांडुलंचसितंभवेत् ॥ तथादो
 पारजःक्षारसंयुक्तंरक्तमुच्यते ॥ ५७ ॥ रुष्णंदग्धपलालोत्थंश्यामंविल्वदलादिकं ॥ सिते
 नरजसाकार्यासीमास्त्रेखाविपश्चिता ॥ ५८ ॥ अंगुलोत्सेधविस्ताराप्रशस्तासर्वकर्मसु ॥
 पीतास्यात्कार्णिकाशुक्लपीतरक्ताश्रुकेसराः ॥ ५९ ॥ जलान्यब्जस्यांतरालंश्यामचूर्णेनपूरयेत् ॥
 सितरक्तासितैर्वर्णैर्वृत्तत्रयमुदीरितं ॥ ६० ॥ नानावर्णविचित्रास्युश्वित्राकाराश्चवीथयः ॥
 द्वाशोभोपशोभास्युःसितरक्तनिशासिताः ॥ ६१ ॥ राशिचक्रावशिष्टानिकोणान्यग्रेपुया
 निवै ॥ पीठपादानितानिस्तुरसितान्यरुणानिवा ॥ ६२ ॥ अथारुणानिदलानिदलसंधिर
 चितानिवै ॥ असितारुणरजसाविहितान्यपरेजनाः ॥ ६३ ॥ इतिश्रीगौतमीयतन्त्रे नारद
 प्रोक्ते अष्टमोऽध्यायः ॥ ८ ॥ ॥ ७ ॥ ॥ ७ ॥ ॥ ७ ॥ ॥ ७ ॥
 पंचगव्येनतद्रेहमंडलंचविशोधयेत् ॥ पलमात्रंदुग्धभागोगोमूत्रंतावदिष्यते ॥ १ ॥ घृतं
 चपलमात्रंस्याद्रोमपंतोलकद्वयं ॥ दधिप्रसृतिमात्रंस्यात्पंचगव्यमिदंस्मृतं ॥ २ ॥ अथ
 वापंचगव्यानांसमानोभागइष्यते ॥ मूलमंत्रेणसंमंथ्यकुशाग्रेणैवशोधयेत् ॥ ३ ॥ तेनसर्ववि
 शुद्धिःस्यात्सर्वपापनिकृंतनं ॥ महान्तिपातकान्येवकृत्वागव्यंपित्रेद्यदि ॥ ४ ॥ नाशयेत्पा
 नमात्रेणइत्थंचूर्वंदवेदिनः ॥ भूतशुद्धिततःकुर्याद्येनपूर्वफलंलभेत् ॥ ५ ॥ ओंनमोसुदर्श

नायेत्युक्तास्त्रेणचदेशिकः ॥ तालत्रयंसंविदध्यादूर्ध्वोर्ध्वचसमाहितः ॥ ६ ॥ दिग्बंधनंछोटि
 काभिर्दर्शभिःकारयेत्सुधीः ॥ ततस्तेनैवजनितंतेजोरक्षत्वितिस्मरेत् ॥ ७ ॥ विनिर्धायक
 रोस्वांकेउत्तानौपरिचितयेत् ॥ हुंकारेणसमुत्थायशक्तिंस्वाधारसंस्थितां ॥ ८ ॥ मुलाधार
 मथस्वाधिष्ठानंचमणिपूरकं ॥ अनाहतंविशुद्धंचआज्ञाचक्रंचचितयेत् ॥ ९ ॥ गुदेचध्वज
 मूलेचनामौलदयएवच ॥ कंठदेशेभ्रुवोर्मध्येयथाक्रममनुस्मरेत् ॥ १० ॥ चितयेत्पुनराधा
 रंकनकाब्जंचतुर्दलं ॥ तन्मध्येचितयेद्योनिंचद्राकार्गमिसमन्वितां ॥ ११ ॥ तदंतश्चितयेन्मं
 त्रीजीवात्मानंसमाहितः ॥ जपाबंधूकसदृशंतडित्कोटिसमप्रभं ॥ १२ ॥ सूर्यकोटिप्रती
 काशंचंद्रकोटिसुशीतलं ॥ प्रदीपकलिकाकारंकुंडलिन्यासमंतथा ॥ १३ ॥ सुषुम्नावर्तम
 नासोऽहमितिमंत्रेणयोजयेत् ॥ सहस्रारेशिरःस्थानेपरमात्मनिदेशिकः ॥ १४ ॥ तत्रैवपंच
 भूतानिसंहारक्रमतस्तथा ॥ वाक्पाणिपादपायूपस्थावचनादानमेवच ॥ १५ ॥ गतिर्वि
 सर्गानंदश्चश्रोत्रत्वक्चक्षुरसनाः ॥ नासाशब्दस्तथास्पर्शरूपरसोऽपिगंधकः ॥ १६ ॥ तत्त्वा
 न्येतानिपंचविंशत्पुरुषेणवियोजयेत् ॥ अहंकारंमनोबुद्धिंचित्तंतत्रैवयोजयेत् ॥ १७ ॥
 बीजभावेनलीनानिसर्वाणिपरिचितयेत् ॥ धूम्रवर्णततोवायुबीजंपङ्क्तिदुलांछितं ॥ १८ ॥
 पूरयेदिडयावायुंसुधीःपोडशमात्रया ॥ मात्रायाश्चतुःपङ्क्त्याकुंभयेत्तसुषुम्णया ॥ १९ ॥

द्वात्रिंशन्मात्रयामंत्री रेचयेत्पिंगलाख्यया ॥ पूरयेदनयाचैवसंचित्यलीनमारुतं ॥ २० ॥
रक्तवर्णवन्निह्वीजं त्रिकोणं स्वस्तिकान्वितं ॥ तेन पूरकयोगेन मात्रया षोडशाख्यया ॥ २१ ॥
चतुःषष्ठ्या मात्रया चानिर्वहेत्कुंभकेन च ॥ वामपार्श्वे स्थितं पापपुरुषं कज्जलप्रभं ॥ २२ ॥ ब्रह्म
हत्याशिरस्कंच स्वर्णस्तेयभुजद्वयं ॥ सुरापानद्वेदायुक्तं गुरुतल्पकटिद्वयं ॥ २३ ॥ तत्संस
र्गिपदद्वंद्वमंगप्रत्यंगपातकं ॥ उपपातकरोमाणं रक्तस्मश्रुविलोचनं ॥ २४ ॥ खण्डचर्मध
रं क्रूरं कुक्षीतत्र विचिंतयेत् ॥ अंगुष्ठपरिमाणं त्वधोमुखं कृष्णवर्णकं ॥ २५ ॥ मूलाधारोत्थि
तेनैव वन्निह्वीजं निर्देहे च तं ॥ एवं संचित्य परितोद्वात्रिंशन्मात्रया ततः ॥ २६ ॥ भस्मना सहि
तं मंत्री रेचयेत्पिंगलाध्वना ॥ नामनाढ्यां चन्द्रवीजं कुंदेन्दुयुतसप्रभं ॥ २७ ॥ भालेन्दुर्विवे
संयोज्य ततः षोडशमात्रया ॥ सुपुष्ण्या चतुःषष्टिमात्रया वीजमैन्दवं ॥ २८ ॥ ध्यात्वाऽमृतम
योर्वृष्टिपंचाशद्वर्णरूपिणीं ॥ तया देहे विचिंत्यैवं मनसा पिंगलाध्वना ॥ २९ ॥ द्वात्रिंशन्मा
त्रयामंत्रीलं वीजेन दृढं तपेत् ॥ स्वस्थाने हंसमंत्रेण पुनस्तेनैव वर्त्मना ॥ ३० ॥ जीवंतत्वानि
चानीय स्वस्थाने स्थापयेत्ततः ॥ इति कृत्वा भूतशुद्धिमातृकान्यासमाचरेत् ॥ ३१ ॥ गौ
तम उवाच ॥ भूतशुद्ध्या वद ब्रह्मन् करय शुद्धिः प्रजायते ॥ नात्मनः सर्वशुद्धीनां कारणं सा तु क
थ्यते ॥ ३२ ॥ न जीवस्य ब्रह्मणा च सहैक्यं तस्या नित्यशः ॥ न देहस्य तदारभ्य नित्यता तस्य

कथ्यते ॥ ३३ ॥ मनसोनापिबुद्धेश्वकस्यस्यादिहशोधनं ॥ इत्यादिसंशयंछिधित्वाहिब्रह्म
समःस्वतः ॥ ३४ ॥ नारदउवाच ॥ शरीराकारभूतानांभूतानांयद्विशोधनं ॥ अव्ययब्रह्म
संयोगाद्भूतशुद्धिरियंमता ॥ ३५ ॥ अंतःकरणमध्येतुज्योतिरात्माप्रवर्तते ॥ लिंगदेहंतुतंप्रा
हुर्योगिनस्तत्त्ववादिनः ॥ ३६ ॥ तस्यशोधनमात्रेणसर्वशुद्धिःप्रजायते ॥ तदेवविश्वज
नकःकारणजन्मकारणं ॥ ३७ ॥ तद्वियोगेभवेन्मुक्तिर्नान्यथाजन्मकोटिभिः ॥ इत्येतत्क
थितं सर्वपुरुषार्थस्यनिर्णयं ॥ ३८ ॥ योगाद्यन्यासयोगेनमंत्राभ्यासेननाशयेत् ॥ भूतशुद्धि
विधयेत्ययोगीस्याद्देशिकोत्तमः ॥ ३९ ॥ न्यासदेहस्यसन्नाहंविदध्यातानुपूर्वशः ॥ भूतशुद्धि
र्मातृकाचकेशवाद्यातथाचक्षा ॥ ४० ॥ तत्त्वन्यासंतथाकुर्यात्प्राणायामस्ततःपरं ॥ पीठ
न्यासंतथाकृत्वादशतत्वंतथाचरेत् ॥ ४१ ॥ विष्णुपंजरनामानमित्युक्तःक्रमसंग्रहः ॥ तथा
प्यस्थापनंकुर्याद्यथावदनुपूर्वशः ॥ ४२ ॥ स्ववामाग्रेचतुरस्रमंडलंपरिचितयेत् ॥ पुष्पैर
भ्यर्च्यतन्मंत्रोक्तत्राधारंप्रतिष्ठयेत् ॥ ४३ ॥ 'मैवन्हिमण्डलायनमो' मंत्रोयंतस्यचेप्यते ॥ दत्ता
कारेणतत्रैववन्हेर्दशकलायजेत् ॥ ४४ ॥ धूम्राचिरूप्माज्ज्वलिनीज्ज्वालिनीविस्फुलिंमि
नी ॥ सुश्रीःसुरूपाकपिलाहव्यकव्यवहाअपि ॥ ४५ ॥ वन्हेर्दशकलाःप्रोक्ताःसर्वधर्महि
तप्रदाः ॥ शंखमन्त्रांभसाप्रोक्ष्यस्थापयेत्तत्रमंत्रवित् ॥ ४६ ॥ 'ॐ अर्कमंडलायनमो' इत्येवंपरि

पूजयेत् ॥ वृत्ताकारेण तत्रैव कलाद्वादश पूजयेत् ॥ ४७ ॥ 'कभंतपिन्यै' इत्युक्त्वा 'स्वं वंतापि
निकांतथा ॥ गंधमुच्चार्य धूम्रायेन मूर्तं परिपूजयेत् ॥ ४८ ॥ घंपं मरीचिमुच्चार्य ढं नं ज्व
लिनिकांतथा ॥ चंधं रुचिसमभ्यर्च्य छंदं सुपुष्पां पूजयेत् ॥ ४९ ॥ जं थं च भोगदायुक्तं पूज
येत् कुसुमाक्षतैः ॥ स्तं तं विश्वांसमभ्यर्च्य चणं च बोधिर्नान्यसेत् ॥ ५० ॥ टं ढं धारिणिकांत
हत् ठं डं क्षेमां प्रपूजयेत् ॥ आदित्यस्य कलाः पूज्या पूर्ववत्सलिलादिभिः ॥ ५१ ॥ नमो ते
नैवमन्त्रेण चतुर्थप्रित्ययान्विताः ॥ एवं शं खं समभ्यर्च्य कलाः सौर्यो धनप्रदाः ॥ ५२ ॥ वि
लोममातृकां जस्वास्वष्टं मंत्रं तथा सुधीः ॥ पयसा तीर्थजेनैव पूरयेच्छं स्वमुत्तमं ॥ ५३ ॥ ऊमि
त्यक्षरमन्त्रेण चंद्रं तत्र प्रपूजयेत् ॥ अमृतामानदा पूपा तुष्टिः पुष्टीरतिर्धृतिः ॥ ५४ ॥ शशि
नीचंद्रिकाकांतिज्योत्स्ना श्रीनीतिरंगदा ॥ पूर्णाऽपूर्णा मृताचेति कलाः षोडशकामदाः ॥ ५५ ॥
षोडशस्वरयोगेन नमो तेन प्रपूजयेत् ॥ तत्राक्षतादिपुष्पाणिसदूर्वाणि विनिक्षिपेत् ॥ ५६ ॥
यामेनाच्छाद्य हस्तेन षडंगं दक्षहस्ततः ॥ दशरुत्वोजपेन्मूलंगालिनीं शिखयान्यसेत् ॥ ५७ ॥
करौ प्रसार्य चान्योन्यं सपुटक्रमयोगतः ॥ प्रयोज्य दक्षिणांगुष्ठं तथा वामं कनिष्ठया ॥ ५८ ॥
वामयादक्षिणांगुष्ठं मुद्रेयंगालिनीमता ॥ अर्घ्यस्य फलदा प्रोक्ता शंखस्योपरि चालिता ॥ ५९ ॥
गंधादिभिः समभ्यर्च्य रुक्मिणाख्यं धाम योजयेत् ॥ अम्बेणैव तु संरक्ष्य धेनुं योनिं प्रदर्शयेत् ॥ ६० ॥

तदक्षिणे तु शंखस्य ताम्रं वामाति कंतथा ॥ प्रात्रमेकं निधाया धतथा तोयेन पूरयेत् ॥ ६१ ॥
 ताम्रपात्रं च विप्रपेविष्णोरतिप्रियं मतं ॥ तथैव सर्वपात्राणां मुख्यं शंखं प्रकीर्तितम् ॥ ६२ ॥
 मृत्पात्रं च तथा प्रोक्तं स्वार्णं वाराजतंतथा ॥ पंचपात्रं हरेः शुद्धं नान्यंतत्र नियोजयेत् ॥ ६३ ॥
 मुख्यपात्रोद्धतं तोयं किंचित्तत्र प्रयोजयेत् ॥ तेनामृतेन सर्वत्र द्रव्यं मंत्रमयं भवेत् ॥ ६४ ॥
 ततो धर्मादिभिर्मन्त्री गात्रे पीठानि विन्यसेत् ॥ गंधाक्षतैः सुकुसुमैः पवित्रैर्जलयोजितैः ॥ ६५ ॥
 इति पीठं समभ्यर्च्य ध्यायेन्मन्त्रात्मदेवतां ॥ मूलादिग्रहं रं भ्रांतं विसर्तं तु स्वरूपिणीं ॥ ६६ ॥
 कुंडलीं च विधातव्यं तथा बीजाक्षरं त्रिधा ॥ तुरीयां कुंडलीं मूर्च्छिवा सुदेवं तुरीयकं ॥ ६७ ॥
 लकारं मूलदेशे च द्रवत्स्वर्णनिभं स्मरेत् ॥ मूलादिहृदयं पावत् वन्हि कुंडलिनीं तथा ॥ ६८ ॥
 हृदये कामबीजं च सूर्यायुतं समप्रभां ॥ हृदयाद्रलपर्यंतं ध्यायेदध्याकुलः सुधीः ॥ ६९ ॥ भूम
 ध्याद्ग्रहं रं भ्रांतं माया त्रिदुद्युतिप्रभां ॥ चंद्रकुंडलिनीं तहस्त्रवदमृतविग्रहां ॥ ७० ॥ विंदुना
 दमयंत्रा सुदेवं विदं तुरीयकं ॥ देशकालाद्यवाच्छिन्नं सर्वतेजो मयं स्मरेन् ॥ ७१ ॥ तुर्यकुंड
 लिनीं तहस्त्रेवलां ज्ञानविग्रहां ॥ एवं ध्यात्वा पुनर्बीजं संपूर्णमनसा स्मरेत् ॥ ७२ ॥ चिदानं
 दमयं स्वच्छं एकात्मकं तथा गुरोः ॥ ७३ ॥ ध्यात्वा ध्यात्वा पुनर्ध्यात्वा सहजानंदविग्रहं ॥
 विदं च्युतसुधाभिस्तुतपयेच्च पुनः पुनः ॥ ७४ ॥ अंतर्याग इति प्रोक्तो जीवन्मुक्तिप्रदायकः ॥

मुनीनांचमुमुक्षूणामधिकारोऽत्रकेवलं ॥ ७५ ॥ अथवामानसेद्रव्यैः प्रकटैरपिसंयजेत् ॥ ध्या
त्वाद्दत्तपद्ममध्येतुवासुदेवयथोदितं ॥ ७६ ॥ स्वागताद्यैरुपचरेत्पाद्याद्यैर्वस्त्रभूषणैः ॥ गंध
पुष्पैर्धूपदीपैर्नैवेद्यैर्विधिनामुना ॥ ७७ ॥ पुष्पांजलीन्ततोदत्वावनमालांनिवेदयेत् ॥ अथवा
वाचसंभूतैः प्रकटैरर्चयेत्प्रभु ॥ ७८ ॥ स्वागताद्यैर्नैवेद्यांतैरात्माभेदेनपूजयेत् ॥ चंदनाग
रुनिष्यंदचर्चितांगःस्वयंगुरुः ॥ ७९ ॥ विष्णुपंजरमन्त्रेणतत्तत्स्थानेविधानावित् ॥ रचये
त्तिलकंभक्त्याप्रशीपकलिकानिभं ॥ ८० ॥ पुष्पांजलिंपंचकृत्वोदिधिवत्तनुयाद्गुरुः ॥ तुल
सीयुगुलंपादहृयेदक्षिणवामके ॥ ८१ ॥ हस्तादियुगलेपार्श्वहृयेगंधहृयान्वितं ॥ पद्मयु
ग्मंमूर्द्धदेशेमूलेनदक्षवामके ॥ ८२ ॥ पङ्क्तिभिःसर्वतनौन्यसेत्पुनःसर्वैश्चसर्वतः ॥ एव
चांजलिःप्रोक्तोहरिसान्निध्यकारकः ॥ ८३ ॥ श्रीखंडदक्षिणेदद्यात्सितपुष्पेणसंयुतं ॥
मूर्द्धदेशेपद्मयुग्मंगंधयुक्तानिवेदयेत् ॥ ८४ ॥ हृदयेऽसितपुष्पंचकस्तूरीरमसंयुत ॥ वामे
गेचंदनंदद्यात्तथारक्तेनसंयुतं ॥ ८५ ॥ सर्वपुष्पांजलिंदद्यात्सर्वगंधसमान्वितं ॥ दक्षि
णेवासुदेवाख्यंस्वच्छचैतन्यमव्ययं ॥ ८६ ॥ वामेचरुक्मिणिनित्यांरजोगुणमयींशुभां ॥
तेनसत्त्वरजोरूपंस्वात्मानर्चितयेद्गुरुः ॥ ८७ ॥ मूलमंत्रंजपन्बुध्यासुपुष्णामूलदेशके ॥
मंत्रार्थतस्यचेतन्यंवीजंन्यत्वापुनःपुनः ॥ ८८ ॥ उदयादिलयांतंचमंत्रमेवसमभ्यसेत् ॥

उदयःशब्दरूपश्चलयश्चार्थःप्रकीर्तितः ॥ ८९ ॥ ज्ञातृज्ञानविभागेनतन्मयोभवगौतम ॥
 मनःसंहरणंशौचंमौनंमंत्रार्थचिंतनं ॥ ९० ॥ अव्यग्रस्त्वमनिर्वेदंजपसंपत्तिहेतवः ॥ एवमे
 कथितंसम्यक्त्रिविधंयजनक्रमम् ॥ ९१ ॥ यान्कृत्वासंप्रदायेनमंत्रीवांछितमश्नुते ॥
 अथमंडलमध्येतुपूजनंवाह्यगोचरं ॥ ९२ ॥ आरभेत्प्रकटैर्द्रव्यैर्नानारससुविस्तरैः ॥ पा
 चार्घ्याचमनीयानिपात्राणिचस्वदक्षिणे ॥ ९३ ॥ संस्थाप्यउक्तद्रव्येणपूजितानितुदेशिकः ॥
 अर्घ्यंरयत्रीणिपात्राणिपाद्यस्यापित्रयंभवेत् ॥ ९४ ॥ तथाचाचमनीयानिपात्राणिचविभा
 गशः ॥ तथाकारणदौर्वल्यादेकमेवप्रचक्षते ॥ ९५ ॥ पूरयेद्दिधिनामंत्रीमंडलंशुभतंदुलैः ॥
 शुद्धैस्त्रैलोक्यैःसम्यक्पावत्पंकजमंडलं ॥ ९६ ॥ कुशांन्विस्तीर्यतत्रैवपंकजंविष्टरान्वितं ॥
 पुष्पाणिचविकीर्याधकुंमस्थापनमाचरेत् ॥ ९७ ॥ हैमंरौप्यंताम्रमयंमार्तिकंवास्वशक्तितः ॥
 वित्तशाल्यंनकुर्वीतकृतेऽनिष्टमवाप्नुयात् ॥ ९८ ॥ द्वात्रिंशदंगुलंकुंभंविस्तारोन्नतशालिनं ॥
 षोडशद्वादशांगुल्यमतोन्यूनंनकारयेत् ॥ ९९ ॥ पौरखीनिर्मितेःसूत्रैर्विधिवत्त्रिगुणीकृते ॥
 तेनसंवेष्ट्यपरितोयथानक्षरतेकचित् ॥ १०० ॥ भग्नेमृत्युःसाधकस्यक्षरणेचापदांपदं ॥ त
 स्मादोपंप्रविज्ञायकुर्यात्सर्वमतंद्रितः ॥ १०१ ॥ प्रक्षाल्यतत्तन्मंत्रेणगंधैःपरिमलान्वितैः ॥
 वेदविद्भिर्द्भिजैःसाद्धंस्थापयेत्तारमुच्चरन् ॥ २ ॥ दुग्धदक्षत्वचांतोयेरथवाप्यक्षरौपधैः ॥ वि

गुग्गुलुगंधाष्टके शीथतीर्थोदकैस्तु पूरयेत् ॥ ३ ॥ चंदनागरुहीवेरकुष्ठकुंकुमरोचनाः ॥ जयमा
 सीमुरामिति विष्णुगंधाष्टकं स्मृतं ॥ ४ ॥ गंधाष्टकमिदं द्वाविंशोऽंशानि ध्यकारकं ॥ वह्नि
 रूपमथाधारं कलाभिः सह पूजयेत् ॥ ५ ॥ तथा सूर्यमयं कुंभं तत्कलाभिः प्रपूजयेत् ॥ जलं
 सोममयं तद्दत्तकलाभिश्च समर्पयेत् ॥ ६ ॥ तेजस्वयमिदं प्रोक्तं जलं तदात्मकं स्मृतं ॥ विलो
 ममातृकावर्णैः सर्वत्र पूरणं स्मृतं ॥ ७ ॥ तथामूलं सनुचार्य्य पूरयेद्दिगतामयः ॥ तीर्थमन्त्रे
 ण तीर्थानियोजयेत्सूर्यमंडलान् ॥ ८ ॥ बृहच्छंखं तथा स्थाप्य स्वपुरोभाग एवाहि ॥ तथा धारं
 प्रतिष्ठाप्य पूजयेद्द्विह मंडलान् ॥ ९ ॥ ततः शंखं प्रतिष्ठाप्य सूर्यात्मकमथार्चयेत् ॥ प्रादाक्षि
 ण्यक्रमेणैव कलाः सर्वत्र पूजयेत् ॥ १० ॥ विलोममातृकां जस्वा तथा मंत्रं प्रपूरयेत् ॥ तत्र चं
 द्रकलाः पूज्य प्राणस्थापनपूर्वक ॥ ११ ॥ आवाहनादिकं कृत्वा कला एकैकशः क्रमात् ॥
 तं पूज्य विधिवद्दिहान् देवसानि ध्यहेतवे ॥ १२ ॥ प्रणवांशोद्भवाः सम्यक् कलास्तत्र प्रपूजयेत् ॥
 स्थापनं ते पूसंयोज्य गंधपुष्पादिभिर्यजेत् ॥ १३ ॥ एकैकामृचं वदन् मंत्री तत्र तत्र जलं क्षिपेत् ॥
 पाथस्ते जोमयं तत्र योजयेद्गुरुसत्तमः ॥ १४ ॥ प्रथमं प्रकृतौ हंसः प्रतद्दिष्णुरनंतरं ॥ च्यवंकं
 तु वृत्तीयः स्पात्ता हि प्रासोचतुर्थकम् ॥ १५ ॥ विष्णुर्योनिं कल्पयतु पंचमं परिकीर्तितं ॥ ऋषे
 चकमिदं प्रोक्तं प्रणवांशस्वरूपकं ॥ १६ ॥ तारस्य पंचभेदेभ्यः पंचाशद्दर्शनाः कलाः ॥ स

ॐ षिक्काः स्मृतिर्मेधाकांतिर्लक्ष्मीर्युतिः स्थिरा ॥ १७ ॥ स्थितिः सिद्धिरिति प्रोक्ता कचवर्गग
ताः केमान् ॥ अकाराद्ब्रह्मणोत्पन्नास्तत्तच्चामिकरप्रभाः ॥ १८ ॥ एताः करधृतास्तस्त्वपंक
जद्वयकुण्डिकाः ॥ जराचपालिनीशांतिरीश्वरी रतिकामिके ॥ १९ ॥ वरदाह्लादिनी प्रीति
दीर्घाः स्युष्टवर्गजाः ॥ उकाराद्दिष्णुनोत्पन्नास्तमालदलसन्निभाः ॥ २० ॥ अभीतिदरच
क्रान्त्वाहवः परिकीर्तिताः ॥ तीक्ष्णरौद्रीभयानिद्रातन्द्राक्षुहोधिनीक्रिया ॥ २१ ॥ उत्ता
रिणीमृत्युरेताः कथिताः पयवर्गजाः ॥ रुद्रेणमार्णादुत्पन्नाः शरच्चन्द्रनिभप्रभाः ॥ २२ ॥ उ
हहं लोऽभयं शूलं कपालं बाहुभिर्वलं ॥ ईश्वरेणोदिता विदोः पीताश्वेतरुणासिता ॥ २३ ॥
अनंताश्च पवर्णस्था जपाकुसुमसन्निभाः ॥ अभयं हरिणं टंकं दधाना बाहुभिर्वरं ॥ २४ ॥ नि
रुतिः संप्रतिष्ठास्याद्दिद्याशांतिरनंतरं ॥ इंधिकादिपिकाचैव रेचिकामोचिकावरा ॥ २५ ॥ सू
क्ष्माः सुक्ष्मा मृताज्ञाना मृताचाप्यायनी तथा ॥ व्यापिनीव्योमरूपा स्युरनंताः स्वरशक्तयः ॥ २६ ॥
सदाशिवेन संजातानां दादेताः सितत्विपः ॥ अक्षस्त्रकपुस्तकगुणाः कपालवरतर्जनीः ॥ २७ ॥
तत्तत्कलाः समावाह्यकृत्वा प्राणस्य संयमं ॥ संपूज्य गंधपुष्पाद्यैस्तस्यांते जलमाहरेत् ॥ २८ ॥
कुम्भेन जल्यकला अष्टत्रिंशज्जपन्ततः ॥ यजेत्कालश्च पंचाशत्प्रणवांशसमुद्रवाः ॥ २९ ॥
कम्पचक्रं प्रजप्याथेजपेन्मूलमनुंतथा ॥ चतुर्णवतिमं नोऽयं देवसानिध्यकारकः ॥ ३० ॥ नव

रत्नंतद्देवनिक्षिपन्मातृकाजपन् ॥ नववर्गमयोचाद्यानवरत्नंतदात्मकं ॥ ३१ ॥ वज्र
 मौक्तिकपुष्परागंविद्रुमंपद्मरागकम् ॥ नीलंमरकतंचैवमाणिक्यंस्वर्णमेवच ॥ ३२ ॥ नव
 रत्नमितिप्रोक्तंसर्वदेवाश्रयंमहत् ॥ स्थापयेद्विधिनामंत्रीचपकंपालसंयुतं ॥ ३३ ॥ विष्टरं
 तन्मुखेदत्वाप्रदद्यात्पंचपल्लवं ॥ शुद्धेनक्षौमयुग्मेननिर्मलेनांगुकेनवा ॥ ३४ ॥ वेष्टयेद्वि
 धिनामंत्रीसर्वाश्रययथाभवेत् ॥ बहुमालांततोदद्यात्गंधंचसुमनोहरं ॥ हरिमावाहयेत्तत्रला
 यायांकल्पशाखिनः ॥ १३५ ॥ इतिश्रीगौतमीयतन्त्रे नवमोऽध्यायः ॥ १ ॥ ४
 अधपुष्पांजलिकरोमंत्रीसंयमितेन्द्रियः ॥ हृत्पद्मसंस्थितंतेजःकुंडल्यासहमेलयेत् ॥ १ ॥
 चिदानंदघनंशुद्धंसर्वतेजोमयंस्मरन् ॥ पञ्चक्रमेदनेनैवउन्मन्यासहयोजयेत् ॥ २ ॥ जी
 वानंदमयंतत्तुप्राप्तमैश्वर्यमद्भुतं ॥ आराध्यमानसैर्द्रव्यैर्वृहन्नासापुटःकमान् ॥ ३ ॥ करस्थ
 मातृकांभोजेचैतन्यंयोजयेच्चतत् ॥ कुभमध्येमंत्रमूर्तिमावाह्यपरिपूजयेत् ॥ ४ ॥ 'कृष्णक
 ष्णमहायोगीन्सर्वसत्त्वत्वादिस्थित ॥ सर्वत्रसर्वगब्रह्मन्कृपयासन्निधोभव' ॥ ५ ॥ मंत्रेणाने
 नसंस्थान्यतत्तन्मुद्राःप्रदर्शयेत् ॥ ऊर्ध्वंजलिमधःकुर्यादेवमावाहनीमता ॥ ६ ॥ सेयंतुविप
 रीतास्यान्मुद्रास्थापनकर्मणि ॥ बाह्यांगुष्ठद्वयेमुष्टिमुद्रास्यात्सन्निधायिनी ॥ ७ ॥ अंगुष्ठ
 गर्भिणीचैवमुद्रास्यात्सन्निधोधिनि ॥ अन्योन्यतर्जनीयुग्मभ्रमणादवगुंठिनी ॥ ८ ॥ आ

४ वात्यपंचमुद्राभिः प्राणस्थापनमाचरेत् ॥ पाशांकुशपटांशक्तिस्ततो हंसमनुवदेत् ॥ ९॥ कृ
 णप्राणा इह प्राणाः कृष्णजीविहस्थितः ॥ तस्य सर्वेन्द्रियाण्युक्त्वा वाङ्मनश्चक्षुरित्यथ ॥ १० ॥
 इहागत्य सुखंचिरं तिष्ठंतु स्वाहया पुनः ॥ अयं प्राणमनुप्रोक्तः सर्वजीवप्रदायकः ॥ ११ ॥
 अनेन तु विहीना ये निर्जीवा मनवः स्मृताः ॥ रहस्यं चास्य गुरुतस्तत्त्वतो ज्ञानवैभवात् ॥ १२ ॥
 किञ्च सिद्ध्यति विप्रपदैः शिकस्य न चान्यथा ॥ मातृकां केशवाख्यं च तत्त्वसन्त्यसनेन वै ॥ १३ ॥
 करांगन्यासंतत्त्वानां न्यसनात् सन्निधिर्भवेत् ॥ सर्वात्मा सर्वगो देवो मंडलाधारधिष्ठितः ॥ १४ ॥
 शालग्रामे मणौ यंत्रे मंडले प्रतिमा सुच ॥ नित्यपूजाहरेः कार्या न तु केवलभूतले ॥ १५ ॥ गं
 डक्याश्चैकदेशे च शालग्रामस्थलं महत् ॥ पापाणं तद्भवं यावत्तच्छालग्राममिति स्मृतं ॥ १६ ॥
 शालग्रामशिलास्पर्शात्कोटिजन्मा घनाशनं ॥ किंपुनर्यजनंतत्र हरिसानिद्ध्यकारकं ॥ १७ ॥
 शालग्रामैकयजनाच्छतलिंगफलं लभेत् ॥ बहुभिर्जन्मभिः पुण्यैर्यदि कृष्णाशिलां लभेत् ॥
 १८ ॥ गोष्पदेन च चिन्हेन तेन पूतो भवेन्नरः ॥ कामक्रोधादिदोषोत्थं सर्वदुःखं लयं व्रजेत् ॥
 १९ ॥ यंत्रनिर्धारणे तस्मिन् देवः प्रीणाति पूजितः ॥ पञ्चमष्टपलांश्च चतुरस्रं सुलक्षणं ॥ २० ॥
 चतुर्दशसमायुक्तं कामगार्भितकार्णिकं ॥ सामान्ययंत्रमुद्दिष्टमष्टादशाक्षरेशृणु ॥ २१ ॥ चतु
 रस्रं चतुर्दशं पञ्चमष्टदशान्वितं ॥ पट्टकोणमध्यकामाख्यं सप्तदशार्णवेष्टितं ॥ २२ ॥ पडक्ष

रंनुवरपट्टकोणोविलिखेत्ततः ॥ एतद्यंत्रंमहायंत्रंरूपयाकथितंतव ॥ २३ ॥ अस्यविज्ञान
मात्रेणकृष्णात्मासाधकोभवेत् ॥ अखंडमंडलाकारव्याप्यविश्वविजृम्भते ॥ २४ ॥ सर्वदे
वमययेनतेनमंडलमुच्यते ॥ प्रतिमाकृष्णदेवस्ययत्नतःकारयेत्सुधीः ॥ २५ ॥ शिल्पिना
कृष्णभक्तेनविश्वकर्माक्तवर्त्मना ॥ दशपंचांगुलामुख्यामध्यमाद्वादशांगुला ॥ २६ ॥ अ
ष्टांगुलाऽधमासातुन्यूनाधिक्यंनकारयेत् ॥ अज्ञानाद्वाप्रमादाद्वायदिकुर्यान्नराधमः ॥ २७ ॥
प्रतिष्ठाविफलातस्यपूजननिष्फलंभवेत् ॥ मानांगुलविहीनायाप्रतिमायत्रतिष्ठाति ॥ २८ ॥
राजानंपीडयत्तेपांगृहस्थोनरकं व्रजेत् ॥ मानांगुलेनसाकार्यानान्यथामुनिसत्तम ॥ २९ ॥
काश्मीरीज्ञानदाप्रोक्तास्वर्णजापिचमुक्तिदा ॥ संपत्प्रदाशिलाजातारत्नजाबहुभक्तिदा ॥
३० ॥ वैरीस्तम्भनदालोहीपैत्तलीशत्रुनाशिनी ॥ ताम्रीधर्मविद्वद्धिचकरोतिबहुसौख्यदा ॥
३१ ॥ मृण्मयीसौख्यदाप्रोक्ताप्रतिमाशुभलक्षणा ॥ भोगदामोक्षदासातुप्रतिमाकथितात
व ॥ ३२ ॥ लेप्यालेख्यादिधाचापिप्रतिमापरिकीर्तिता ॥ पर्वताग्रेनदीतीरेचत्वरेगोष्ठभू
मिषु ॥ ३३ ॥ समुद्रकूलेऽरण्येवामानहीनानदूपणं ॥ कृष्णप्रतिकृत्तिकुर्यादिव्यांवरसुचिन्हि
तां ॥ ३४ ॥ समाहितस्ततोमंत्रोपूजयेदुपचारकैः ॥ षोडशोपचारमंत्रेणमंत्रीसर्वसमृद्धये ॥
॥ ३५ ॥ यस्यदर्शनमिच्छंतिदेवाब्रह्महरादयः ॥ कृपयादेवदेवेशमदग्रेसन्निधोभव ॥ ३६ ॥

तस्यतेपरमेशानआगतंस्वागतंभवेत् ॥ कृतार्थोऽस्म्यनुगृहीतोऽस्मिसफलंजीवितंतुमे ॥ ३७ ॥
 यदागतोऽसिदेवेशचिदानंदमयोऽव्ययः ॥ अज्ञानाद्वाप्रमादाद्वावैकल्यात्साधनस्यच ॥ ३८ ॥
 यदपूर्णंभवेत्कृत्यंतत्सर्वपूर्णतानय ॥ त्वदंशस्यममेशानकृपयाऽभिमुखोभव ॥ ३९ ॥ पादे
 श्यामाकदुर्वाद्विर्विष्णुक्रांताद्भिरिष्यते ॥ यद्भक्तिलेशसंपर्कात्परमानंदसंभवं ॥ ४० ॥ तस्य
 तेपरमेशानपाथंशुद्धायकल्पते ॥ जातीलवंगकंकोलैर्दद्यादाचमनीयकं ॥ ४१ ॥ स्वधाम
 न्त्रेणमतिमान्स्मृत्वावैदक्षिणेकरे ॥ वेदानामपिवेद्यायदेवानांदेवतात्मने ॥ ४२ ॥ आचम
 नंकल्पयामिस्वधातुशुद्धिहेतवे ॥ गंधपुष्पाक्षतयवकुशाग्रतिलसर्पपैः ॥ ४३ ॥ दूर्वाभिर्देव
 शिरासिशिरोमन्त्रेणचार्पयेत् ॥ तापत्रयहरं दिव्यं परमानंदलक्षणं ॥ ४४ ॥ तापत्रयविमो
 क्षायतवार्घ्यकल्पयाम्यहं ॥ घृतमधुदधिपुक्तंमधुपर्कस्वधांवुना ॥ ४५ ॥ सर्वकालुष्यहीना
 यपरिपूर्णस्वधात्मकं ॥ मधुपर्कमिदं देवकल्पयामिप्रसीदमे ॥ ४६ ॥ मुखेचाचमनंदयात्के
 वलेनजलेनच ॥ उच्छिष्टोऽप्यशुचिर्वापियस्यस्मरणमात्रतः ॥ ४७ ॥ शुद्धिमाप्नोतितस्मैते
 पुनराचमनंत्विदं ॥ चंद्रचंदनकाश्मीरजलैःस्नानंविधीयते ॥ ४८ ॥ परमानंदबोधाब्धिनिम
 ग्ननिजमूर्तये ॥ सांगोपांगमिदंस्नानंकल्पयामिहमर्हते ॥ ४९ ॥ पीतांबरयुगंदद्याद्यथाश
 क्तिपरिष्कृतं ॥ मायांवितनुतेजन्मनिजगुहोरुतेजसे ॥ ५० ॥ निरावरणविज्ञानवासस्तेक

लपयाम्यहं ॥ उत्तरीयंततोदद्याहासोर्धनियमान्वितं ॥ ५१ ॥ यमाश्रित्यमहामायाजगत्स
 मोहिनीसदा ॥ तस्मैतेपरमेशायकल्पयाम्युत्तरीयकं ॥ ५२ ॥ यज्ञसूत्रंततोदद्यादथवा
 स्वर्णनिर्मितं ॥ यस्यशक्तित्रयेणेदसंप्रोतमाखिलंजगत् ॥ ५३ ॥ यज्ञसूत्रायतस्मैतेयज्ञसूत्रं
 प्रकल्पयेत् ॥ हाराद्याभरणंदद्यात्स्वर्णरत्नसमन्वितं ॥ ५४ ॥ शुभायसुंदरांगायसत्यसत्या
 श्रयायते ॥ भूषणानिविचित्राणिकल्पयामिसुरार्चितं ॥ ५५ ॥ अप्यर्पितंजलंदद्यादुपचारांत
 रांतरे ॥ समस्तदेवदेवेशसर्वतृप्तिकरंपरं ॥ ५६ ॥ अखंडानंदसंपूर्णगृहाणजलमुत्तमं ॥
 चंदनागरुकर्पूरमिश्रोमंघ्रिहोच्यते ॥ ५७ ॥ सर्वांगलेपयेत्तेनतापत्रयप्रशांतये ॥ परमा
 नंदसौख्यपरिपूर्णदिगंतरं ॥ ५८ ॥ गृहाणपरममंघ्रंरूपयापरमेश्वर ॥ पंचपुष्पांजलिंदद्या
 त्पूर्वोक्तेनेववर्त्मना ॥ ५९ ॥ अन्यानपिचयोग्यानिपुष्पाणिवैष्णवेमनौ ॥ कमलेकरवीरेतु
 लस्योजातिकेतके ॥ ६० ॥ कल्हारचंपकंकुंदमंदारनागकेसरं ॥ नद्यावर्तमल्लिकांचसयूथीनवम
 ल्लिकां ॥ ६१ ॥ सौगधिकोत्पलेकोलकोरंडाशोकमर्जुनं ॥ वसंतींस्वर्णयूथींचमुनिपुष्पंसकेसरं ॥
 ॥ ६२ ॥ पञ्चामलकंशुङ्गकर्णिकारनिवेदयेत् ॥ पलाशादियथालाभंगोर्विदायसमर्पयेत् ॥ ६३ ॥
 मलिनंभूमिसंस्पृष्टंकुमिकेशादिदूषितं ॥ पर्युपितानिपुष्पाणिवर्जयेद्देवतार्चने ॥ ६४ ॥
 तिष्ठेद्दिनत्रयंशुङ्गपद्ममामलकंतथा ॥ तुलसीसर्वदाशुद्धातथाविल्वदलानिच ॥ ६५ ॥

दिभैकंकरविराणियोग्यानिचतपोधन ॥ तुरीयगुणसंयुक्तंनानारससमन्वितं ॥६५॥ आनं
दसौरभंपुष्पंगृह्यतामिदमुत्तमं ॥ मंत्रसंपुटितान्यसेन्मातृकां देववर्त्मनि ॥६६॥ तत्त्वन्यास
स्थलेनाम्नागंधपुष्पाक्षतैर्यजेत् ॥ पंचात्मिकायांपूजायांगणेशादीन्क्रमाद्यजेत् ॥ ६७ ॥
यदामध्येतुगोविदंआग्नेय्यांगणनायकम् ॥ नैर्ऋत्यांहंसमभ्यर्च्यऐशान्यांशिवमर्चयेत् ॥६८॥
वायव्यामर्चयेद्देवींभोगमोक्षसुखाप्तये ॥ गंधपुष्पादिभिर्मंत्रपिडंगंपूजयेत्ततः ॥ ६९ ॥ श
क्तौतुपूजयेत्सर्वमन्यथाकेवलंयजेत् ॥ अर्चयित्वागणेशादीन्विंशत्कृत्वोजपेन्मनुं ॥७०॥
विंशत्कृत्वोजपेन्मन्त्रंनमस्कृत्यसमापयेत् तत्तदंगेपडंगानिवक्ष्यमाणेनवायजेत् ॥ ७१ ॥
अग्नीशामुखायव्यमध्येदिक्षुक्रमाद्यजेत् ॥ आग्नेय्यांशिवकोणेचराक्षसेवायुकोणके ॥७२॥
मध्येदिक्षुचपूर्वादिअंगपट्टकंसमर्चयेत् ॥ हारस्फटिककलापाञ्जनमुक्तावन्निरोचिपोलल
नाः ॥ अभयवरोद्यतहस्ताःप्रधानपुंसौगदेवताःकथिताः ॥७३॥ मुखस्थंवेणुमभ्यर्च्यवेणवे
नमइत्यथ ॥ हृदयेकौस्तुभंरत्नसूर्यायुतसमप्रभम् ॥७४॥ कौस्तुभायनमःप्रोक्त्वापूजयेत्तंस
माहितः ॥ तदधोवनमालांचचंद्रायुतसमप्रभाम् ॥ ७५॥ प्रणवंवनमालायैनमस्तन्मंत्रं
रितः ॥ श्रीवत्संकौस्तुभाधस्ताच्चतुर्थ्यंतंसमर्चयेत् ॥ ७६ ॥ सहस्रसूर्यसंकाशेकर्णमकर
कुंडले ॥ मकरकुंडलाभ्यांचनमश्वमंत्रंरितः ॥ ७७॥ किरीटमर्चयेन्मौलौसूर्यकोटिसमप्र

भम् ॥ सूर्यायुतसमाभासकिरीटायनमोवदेत् ॥ ७८ ॥ प्रणवादिरयंप्रोक्तःकिरीटस्यमह
 पिभिः ॥ प्रणवादिनमोतेनमनुनासर्वमर्चयेत् ॥ ७९ ॥ पूर्वादिदिक्समारभ्यप्रदक्षिणक्रमा
 यजेत् ॥ दामसुदामसुधामर्किकर्णोंगंधपुष्पकैः ॥ ८० ॥ अंतःकरणरूपास्तेरुष्णस्यपरि
 कीर्तिताः ॥ आत्माभेदेनतेपूज्यायथाऋष्णस्तथैवते ॥ ८१ ॥ लयांगमुक्तंदेवस्यभोगांगं
 शृणुगौतम ॥ अष्टौमहिष्योदेवस्यपुरादिप्रपूजयेत् ॥ ८२ ॥ प्रदक्षिणक्रमेणैवरुक्मिण्या
 यास्तुतामताः ॥ रुक्मिणीसत्यभामाचसुशिलाचसुलक्षणा ॥ ८३ ॥ कालिंदीऋक्षजा
 नाग्रजितिश्चैवसुनंदका ॥ रुक्मिण्याद्याश्चाष्टशक्त्योऽत्यष्टौप्रकृतयःस्मृताः ॥ ८४ ॥ शु
 द्धकांचनदीसांगीरुक्मिणीरूढयौवना ॥ सितवस्त्रपरीधानावराभयकरांबुजा ॥ ८५ ॥ इयं
 लक्ष्मीपराशक्तिर्विश्वानुग्रहकारिणी ॥ श्रीऋष्णवदनांभोजमीलिताक्षिर्मधुव्रता ॥ ८६ ॥
 कलायकुसुमश्यामापीतांवरधराशुभा ॥ वराभयकरोपेताभुक्तयेमुक्तयेनृणाम् ॥ ८७ ॥
 सर्वाभरणभूषाढ्यासत्याख्याधारिणीस्मृता ॥ रत्नपूरकरावामेदक्षिणेवरदायिनी ॥ ८८ ॥
 अन्याश्चगौरश्यामाभाःक्रमेणपरिकीर्तिताः ॥ वराभयकराःसर्वाविचित्राभरणान्विताः ॥ ८९ ॥
 विलसत्पीतवसनाःऋष्णार्पितमनोमुखाः ॥ तद्वहिर्वसुदेवंचयशोदांदेवकींपुनः ॥ ९० ॥
 वसुदेवंहेमगौरश्यामवर्णाचदेवकीं ॥ यशोदांहेमसंकाशांरोहिणींचतथायजेत् ॥ ९१ ॥ वसु

देवोहेमगौरोवराभयकरांबुजः ॥ देवकीश्यामसुभगासर्वाभरणशोभना ॥ १२ ॥ सितव
रपुगाव्याचसर्वेसितफलप्रदाः ॥ यशोदाहेमसंकाशासितवरूपयुगान्विता ॥ १३ ॥ सर्वा
भरणसन्दीप्ताकुण्डलोद्भासितानना ॥ नंदगोपंस्वर्णवर्णवराऽभयकरंयजेत् ॥ १४ ॥ वर
दाभयसंपुक्तंसमस्तपुरुषार्थदम् ॥ तथैववलदेवंचपूजयेत्कुंदसचिभं ॥ १५ ॥ हालालोलं
नीलवस्त्रमेककुंडलिनंविभुं ॥ ततोयजेत्सुभद्रांचश्यामलारूढयौवनाम् ॥ १६ ॥ तद्वह्निर्वृ
ष्णयःसर्वेगोपगोपीःसमर्चयेत् ॥ इंद्रनीलमुकुंदायांस्तद्वहिःपरिपूजयेत् ॥ १७ ॥ इंद्रनीलं
मुकुंदंचतथानंदककच्छपौ ॥ पुष्करंशंखपद्मीचनिधयोऽष्टौप्रकीर्तिताः ॥ १८ ॥ तद्वहिःक
ल्पवृक्षांश्चंद्रादींस्तद्वहिर्यजेत् ॥ इन्द्रमैरावतारूढंश्यामंवज्रधरंतथा ॥ १९ ॥ साधिपंस
परीवारंतद्विशिपरिपूजयेत् ॥ अग्निहेमसमाभासंशक्तितोमरधारिणं ॥ १०० ॥ मेपारूढंश
क्तियुक्तंतेजसांपतिमर्चयेत् ॥ दक्षिणेपितृदेवंचमाहिपोपरिसंस्थितं ॥ १ ॥ यजेद्दंडधरंचैव
यमंपिण्याधिदैवतं ॥ राक्षसाधिपतिंतद्वनैर्ऋत्यांस्वङ्गधारिणं ॥ २ ॥ तुरगावस्थितंदेवंप
रिवारैःसमर्चयेत् ॥ पाश्चात्येवरुणंशुक्लंमकरारूढमुज्ज्वलं ॥ ३ ॥ अपांपतिंपाशधरंपरिवारैः
संहर्चयेत् ॥ वायव्यांवायुदेवंचप्राणाधिपसमान्हयं ॥ ४ ॥ दक्षहस्तांकुशमेणवाहनंपरिपूज
येत् ॥ शरदिंदुसमाभासंरूपयाशशलांचनं ॥ ५ ॥ सोमंसोमदिगाधीशंनरारूढंसमर्चयेत् ॥

ईशानं वृषभारूढं चंद्रायुतसमप्रभम् ॥ ६ ॥ रुद्राधिपं शूलहस्तं गंधपुष्पैः प्रपूजयेत् ॥ इन्द्रे
 शानमध्यदेशे ब्रह्माणं हसवाहनं ॥ ७ ॥ हेमगौरं चतुर्वक्त्रं पद्महस्तं प्रपूजयेत् ॥ रक्षोवरुणयो
 र्मध्ये विष्णुं चक्रधरं शुभं ॥ ८ ॥ नागाधिपं सुपर्णं च विष्णुपारपदान्यजेत् ॥ वज्रादीनायुधा
 न्भद्रान्तेषां च बहिरर्चयेत् ॥ ९ ॥ यथा सिंधुसमद्रूतास्तरंगाभिन्नतां ययुः ॥ तथा कृष्णस
 मुद्रूता एते तादात्म्यतां गताः ॥ १० ॥ तद्धयानेन च ते ध्येयाः साधकेन शुभं युना ॥ एवं सत्तावृ
 त्तिमयं देशिकः कृष्णमर्चयेत् ॥ ११ ॥ धर्मार्थकाममोक्षाश्च करेतस्य सुनिश्चिताः ॥ अथवा
 गदिकपतिभिस्तदस्त्रैरपि चार्चयेत् ॥ १२ ॥ एवं वास्वर्चयन् कृष्णं काममुक्तयोः सभाजनम् ॥
 एतद्यजनाऽशक्तश्चेत्कृष्णाष्टकेन पूजयेत् ॥ १३ ॥ श्रीकृष्णो वासुदेवश्च नारायणसमाब्धयः ॥
 देवकीनदनो यदश्रेष्ठो वा शोयतत्परम् ॥ १४ ॥ असुराक्रांतभूभारहारी धर्मस्य स्थापकः ॥
 एवं वा पूजयन् कृष्णं यथावित्तानुसारतः ॥ १५ ॥ इह भुक्त्वा वरान् भोगानन्ते च हरितां व्रजेत् ॥
 अगुरूरीरगुग्गुलुसिताज्यमधुचंदनैः ॥ १६ ॥ सारांगारे विनिक्षिप्तैर्वस्तुभिर्धूपमाचरेत् ॥
 वनस्पतिरसोत्पन्नो गंधाढ्यो गंध उत्तमः ॥ १७ ॥ आग्नेयः सर्वदेवानां धूपोऽयं प्रतिगृह्यताम् ॥ १८ ॥
 वर्त्या कर्पूरगर्भिण्या सर्पिपातिलजेन वा ॥ संस्थाप्य स्वर्णपात्रादौ स्वदीप्तशिखया ततः ॥ १९ ॥
 अर्घ्योदकेन संस्कृत्य नंदजायनिवेदयेत् ॥ उत्तार्य दृष्टिपर्यंतं घंटां वामदिशि स्थितां ॥ २० ॥

बादयन्बामहस्तेन दक्षहस्तेन चार्पयेत् ॥ स्वप्रकाशो महादीपः सर्वत्र मितिरापहः ॥ २१ ॥
सवाग्वाभ्यंतरं ज्योतिर्दीपोऽयं प्रतिगृह्यतां ॥ २२ ॥ स्वर्णो वाताम्रपात्रे वारौप्ये वा पंकजेदले ॥
सितोपदंशशल्प्य न संगुडं मधुना युतं ॥ २३ ॥ दधिदुग्धघृतोपेतं कदल्यादिफलान्वितं ॥
आनीय देवपुरतोऽर्घ्यतोयं विनिक्षिपेत् ॥ २४ ॥ पवनेनाथ संशोध्य बन्धिना संदहेत्पुनः ॥
वारुणेन च संष्ठाप्य सुवया पूरितं स्मरेत् ॥ २५ ॥ अस्त्रमंत्रेण संप्रोक्ष्य धेनुमुद्रां प्रदर्शयेत् ॥ चंद्रबीजं
चांबुसंस्थं चतुर्दशस्वरान्वितं ॥ २६ ॥ नादविंदुसमायुक्तं बीजं तदमृतात्मकं ॥ नमः पराय संप्रोच्या
ऽनिरुद्धाय वदेत्पुनः ॥ २७ ॥ नैवेद्यं च तथेत्युक्त्वा कल्पयामि नमो वदेत् ॥ प्रोक्तो नैवेद्यमंत्रोऽयम
नेन च निवेदयेत् ॥ २८ ॥ अमृतोपस्तरणमसि स्वाहेति जलमर्पयेत् ॥ अन्नाहार्याय प्राणाय स्वा
हेति प्रथमा हुतिः ॥ २९ ॥ अंगुष्ठानामिका मध्या प्राणाख्या मुद्रिका मता ॥ आहवनीयाय अपाना
य स्वाहेति द्वितीया हुतिः ॥ ३० ॥ कनिष्ठांगुष्ठानामाभिरपानमुद्रिका मता ॥ गार्हपत्याय व्याना
य स्वाहेति तृतीया हुतिः ॥ ३१ ॥ तर्जन्यंगुष्ठमध्याभिस्तन्मुद्राः परिकीर्तिताः ॥ आवसथ्यायोदा
नाय स्वाहेति चतुर्था हुतिः ॥ ३२ ॥ मध्यमानामिकांगुष्ठाचतुर्थी च कनिष्ठिका ॥ दक्षिणां यस
मानाय स्वाहेति पंचमा हुतिः ॥ ३३ ॥ सर्वाभिरंगुलीभिस्तन्मुद्रिकाः परिकीर्तिताः ॥ प्रणवाद्यैरोभि
रेय देवकत्रेहनेत गुरुः ॥ ३४ ॥ ओं निवेदयामि भवते जुपाणे दं हविर्हरे ॥ नैवेद्यार्पणमंत्रोऽयं सपर्या

सुप्रकीर्तितः ॥ ३५ ॥ क्षणविलम्ब्यमतिमान्दद्याद्रूपकततः ॥ अमृतापिधानमासिस्वाहे
 त्यमुनांनुना ॥ ३६ ॥ विष्वक्सेनायवैदद्याच्छेपनैवेद्यमुत्तमं ॥ उच्छिष्टं भोजनाह्येतेतेपांनामा
 वधारय ॥ ३७ ॥ गणेशेवक्रतुंडायसूर्येचंडांशवेऽर्पयेत् ॥ शिवेचंडेश्वरायेतिविष्णौविष्वक्से
 नायच ॥ ३८ ॥ शक्त्युच्छिष्टंशोपिकायैदद्यादर्चनसिद्धये ॥ अन्यथानैवसिद्धिः स्यादर्चकोनरकं
 व्रजेत् ॥ ३९ ॥ नैवेद्यजातमुद्धृत्यस्थानशुद्धिंविधायच ॥ आचमनंजलंदद्यादंतधावनमेवच ॥
 ॥ ४० ॥ हस्तलेपनतोदद्यात्पुनःपानीयमर्पयेत् ॥ सूक्ष्मवस्त्रद्वयंदत्वादद्याच्चस्वर्णपादुके ॥ ४१ ॥
 पूजास्थानंसमानीयरत्नमालांतथार्पयेत् ॥ दिव्यगंधंततोदद्यात्तांबूलंशशिसंयुतं ॥ ४२ ॥
 स्तोत्रैःस्तुत्वाचविधिवत्कुर्यात्प्रदक्षिणंहरेः ॥ वेदविदेधरांदत्वायत्फलंलभतेनरः ॥ ४३ ॥
 तत्फलंलभतेभक्त्याकृष्णेप्रदक्षिणीकृते ॥ पद्भ्यांकराभ्यांजानुभ्यामुरसाशिरसादृशा ॥ ४४ ॥
 वचसामनसाचेतिप्रणमोऽष्टांगईरितः ॥ भूमौनिपत्ययःकुर्यात्कृष्णेऽष्टांगनर्तिसुधीः ॥ ४५ ॥
 सहस्रवर्षजंपापं त्यक्त्वावैकुण्ठमाप्नुयात् ॥ ॥ इतिश्रीगौतमीयतन्त्रेनारदप्रोक्तेदश
 मोऽध्यायः ॥ १० ॥ ॥ नारदउवाच ॥ ओंनमःश्रीकृष्णाय ॥ नवीननीरदश्यामंनीलं
 दीवरलोचनं ॥ बल्लवीनंदनंवंदेकृष्णंगोपालरूपिणं ॥ १ ॥ स्फुरद्बर्हदलोद्बद्धनीलकुंचि
 तमूर्धजं ॥ कदंबकुसुमोद्भासिवनमालाविभूषितं ॥ २ ॥ गंडमंडलसंसर्गिचलत्कांचनकुंडलं ॥

स्थूलमुक्ताफलोदारहारद्योतितवक्षसं ॥ ३ ॥ हेमांगदतुलाकोटिकिरीटोज्ज्वलविग्रहं ॥ मंदमारु
 तसंक्षोभवलितान्वरसंचयं ॥ ४ ॥ रुचिरौष्ठपुटन्यस्तवंशीमधुरनिःस्वनैः ॥ लसद्गोपालिकाचे
 तोमोहयंतमुद्गुर्मुहुः ॥ ५ ॥ वल्लवीचदनांभोजमधुपानमधुव्रतं ॥ क्षोभयंतं मनस्तासांसस्मेरा
 पांगवीक्षणैः ॥ ६ ॥ यौवनोद्भिन्नदेहाभिः संसृक्ताभिः परस्परं ॥ विचित्रांवरभूषाभिर्गोपनारीभि
 रावृतं ॥ ७ ॥ प्रभिन्नांजनकालिंदीजलकेलिकलोत्सुकं ॥ कालिंदीजलसंसर्गिणीतलानिलकं
 पितं ॥ ८ ॥ कदंबपादपच्छायेस्थितंदंदावनेकचित् ॥ रत्नभूधरसल्लग्नरत्नासनपरिग्रहं ॥ ९ ॥ क
 ल्पपादपमध्यस्थं हेममंडपिकागतं ॥ वसंतकुसुमामोदसुरभीकृतदिङ्मुखं ॥ १० ॥ गोवर्धन
 गिरौरम्येस्थितं रासरसोत्सुकं ॥ सव्यहस्ततलन्यस्तगिरिवर्षातिपत्रकं ॥ ११ ॥ खंडिताखंड
 लोन्मुक्तमुक्तासारधनाघनं ॥ वेणुवाद्यमहोल्लासकृतहंकारनिःस्वनैः ॥ १२ ॥ सवत्सैरुन्मु
 खैः शश्वद्गोपालैरभिवीक्षितं ॥ योधयंतं कचिद्रोपान्ग्वाहरंतं गवांगणं ॥ १३ ॥ रुष्णसे
 वानुगायद्विस्तृष्टावशवर्तिभिः ॥ दंडपाणोद्यतकरैर्गोपालैरुपशोभितं ॥ १४ ॥ नारदा
 येर्मुनिश्रेष्ठैर्वेदेदांगपारगैः ॥ प्रीतिसुखिग्धवाचावास्तूयमानं परात्परं ॥ १५ ॥ य एवं चिं
 तयेद्देवं भक्त्या संस्तौति मानवः ॥ त्रिसंध्यंतत्पुष्टोऽसौ ददाति वरमीशितं ॥ १६ ॥ राजवल्ल
 भतामेति भवेत्सर्वजनप्रियः ॥ अचलांभूतिमाप्नोति स वाग्मी जायते ध्रुवं ॥ १७ ॥ ततोमु

द्वांप्रदर्शयामग्निसंस्कारमाचरेत् ॥ मोदनात्सर्वदेवानां द्रावणात्पापसंततः ॥ १८ ॥ मु
 द्रास्ताः कथिताः सद्भिर्देवसानिध्यदायिकाः ॥ गौतम उवाच ॥ भगवन्मेत्वयामुद्राः सू
 चितानप्रकाशिताः ॥ कथं विचिन्तयतां कृपया ब्रूहि मे गुरो ॥ १९ ॥ नारद उवाच ॥ कनि
 ष्ठांगुष्ठकौस्तुभोरितरेतरम् ॥ तर्जनीमध्यमानामासंहताभुग्नवर्जिताः ॥ २० ॥ मुद्रै
 पागालिनीप्रोक्ताश्चास्तागोपालपूजने ॥ वनमालाभिनयवत्कराभ्यामागलादधः ॥ २१ ॥
 जानुपर्यंतमित्येषामुद्रास्याह्नमालिका ॥ ओष्ठे वामकरांगुष्ठोलग्रस्तस्य कनिष्ठिका ॥ २२ ॥
 दक्षिणांगुष्ठसंयुक्ता तत्कनिष्ठाप्रसारिता ॥ तर्जनीमध्यमानामाकिंचित्संकुच्य चालिता ॥
 २३ ॥ धेनुमुद्रेहकथिता सुगुप्ताप्रेयसीहरेः ॥ अंगुलीः संहताः कृत्वा करयोर्वामदक्षयोः ॥
 २४ ॥ वामनासासमायुक्ता दक्षपाणिकनिष्ठिका ॥ दक्षनासासमायुक्ता वामपाणिकनिष्ठ
 या ॥ २५ ॥ दक्षस्य मध्यमाक्रांता वामहस्तस्य तर्जनी ॥ वाममध्यमयाक्रांता दक्षहस्तस्य
 तर्जनी ॥ २६ ॥ संहतौ कारयेद्दिहान् अंगुष्ठावुभयोरपि ॥ धेनुमुद्रानिगदिता गोपिता सा
 धकोत्तमैः ॥ २७ ॥ करौ संपुटितौ कृत्वा वामपाणिकनिष्ठया ॥ निपीड्य दक्षपाणेस्तु दक्षि
 णांगुलिभिर्दृढं ॥ २८ ॥ शिष्टवामांगुलीः कृत्वा उपरिष्ठात्समाहितः ॥ आपीड्य मध्यमांगु
 ष्ठेन पाणितलेन वै ॥ २९ ॥ तदग्रं पीडयित्वा तु दक्षिणांगुलिभिर्दृढं ॥ तथा वामांगुलि

भवैरतिगाढं निपीडयेत् ॥ ३० ॥ इतीयंबिल्वमुद्रास्यात्प्रशस्तां कृष्णपूजने ॥ कायेन मनसा
वाचा बुद्ध्याऽबुद्ध्या च यत्कृतं ॥ ३१ ॥ इह जन्मनि पूर्वस्मिन्नथवा पापसंचयं ॥ इमां ज्ञात्वाैव ज
नस्तन्मुच्यत्याशु न संशयः ॥ ३२ ॥ देवाः सर्वे नमस्यंति प्रणमंति तथा जनाः ॥ काममुच्चार्य
विधिवन्निक्षिपेद्भृदयेऽपि च ॥ ३३ ॥ कृत्वेतरेकरं वामे कृत्वा सम्यक्समांगुलीः ॥ अन्योन्य
पृष्ठकरयोर्मध्यमानामिकांगुलीः ॥ ३४ ॥ अंगुष्ठेन च वक्षीयात्कनिष्ठामूलसंश्रिते ॥ तर्ज
न्यौ कारयेदेषामुद्राश्रीवत्संज्ञका ॥ ३५ ॥ अनामा पृष्ठसंलग्ना दक्षिणस्य कनिष्ठिका ॥ क
निष्ठिकांतयावध्या तर्जन्या दक्षया तथा ॥ ३६ ॥ वामानामां च वक्षीयाद्दक्षिणांगुष्ठस्य मूलके ॥
गृहीत्वा दक्षिणांगुष्ठमध्यमानामिकात्रयं ॥ ३७ ॥ मिश्रयित्वा तथा वामतर्जनीमध्यमेन्यसे
त् ॥ दक्षिणे मणिवंधे च वामांगुष्ठं तु योजयेत् ॥ ३८ ॥ मुद्रेयं कौस्तुभस्योक्तादर्शनीया प्र
यत्नतः ॥ कृत्वेतरेकरं वामे कृत्वा सम्यक्समांगुलीः ॥ ३९ ॥ वामपृष्ठे परिन्यसेद्दक्षं करतलं
ततः ॥ अंगुष्ठौ चालनीयौ च मत्स्यमुद्रेयमीरिता ॥ ४० ॥ करौ संपुटितौ कृत्वा मणिवंधौ तु
योजितौ ॥ अंगुष्ठे च कनिष्ठे च प्रविधाय स्वयोजिते ॥ ४१ ॥ शेषा अंगुलयः सर्वा उभयोरपि मं
गुराः ॥ परस्परं संलग्नाः शून्यं मध्ये च कारयेत् ॥ ४२ ॥ उक्ता कलशमुद्रेयं गोपालार्चाविधौ
शुभा ॥ कृत्वेतरेकरतले अंतरांगुलिसंयुते ॥ ४३ ॥ अन्योन्यमभिसंलग्ने अंगुष्ठांतरमाहि

ते ॥ कथिताकूममुद्रेगंतवर्तवेपुगोपिता ॥ ४४ ॥ आकुंचितंततःकृत्वावामांगुलिचतुष्टयं ॥ ४५ ॥
 प्रसागंचतदंगुष्ठं दक्षहस्तेनवेष्टयेत् ॥ ४५ ॥ प्रसार्यतर्जनीदक्षांतदंगुष्ठंचगर्भितं ॥ शंखमु
 द्रेगनुदितादर्शनात्पापनाशिनी ॥ ४६ ॥ इति श्री गौतमीयतन्त्रे एकादशोऽध्यायः ॥ ११ ॥
 ॥ नाद उवाच ॥ अथाग्निजनंकुर्यात्कृष्णमंत्रानुसारतः ॥ धर्मार्थकाममोक्षाणांयत्कृत्वाफ
 लमश्नुते ॥ १ ॥ गोमयांभःसमालिप्यकुंडंसर्वत्रमंत्रवित् ॥ सामान्यार्घ्यप्रकल्प्याथपंचगव्ये
 नसेनयेत् ॥ २ ॥ त्रिकोणंचतद्वहिःषट्कोणंपञ्चप्रकल्पयेत् ॥ चतुरस्रंचतुर्द्वारमेवंवावन्हि
 मंडलं ॥ ३ ॥ कुंडस्यात्तरभागेचत्रिरेखंहस्तमात्रकं ॥ दक्षिणोत्तरयोस्तद्वह्नेरवात्रयमनुत्तमं ॥
 ॥ ४ ॥ पूर्वपश्चिमतःकुर्याद्वैरवात्रयमनुत्तमं ॥ अर्घ्याद्विःप्रोक्ष्यसर्वहिपंचशुद्धिसमाचरेत् ॥ ५ ॥
 योक्षगंमूलमंत्रेणशरेणप्रोक्षणंस्मृतं ॥ ताडनंहेतिमंत्रेणकवचेनाथलेपयेत् ॥ ६ ॥ अखे
 णगक्षितंकृत्वावन्हेःसंस्कारमाचरेत् ॥ पापाणभवमग्निचअथवाऽराणिसंभवं ॥ ७ ॥ श्रोत्रि
 याणांगृहोत्पंवावनस्पंवासमाहरेत् ॥ यदच्छालाभसंप्राप्तोयोग्योयागस्थकर्मणि ॥ ८ ॥
 निरग्निवाहणाह्वयोर्द्व्यर्द्धलाभकरोभवेत् ॥ क्षत्रवंधोश्चतुर्थांशफलंदद्याद्भुताशनः ॥ ९ ॥ वै
 श्याच्छूद्राश्चविफलंजायतेहोमकर्मणि ॥ तस्मात्सर्वप्रयत्नेनवन्दिमुक्तंसमाहरेत् ॥ १० ॥
 आनीयनाप्रपात्रस्थंक्रव्यादांशंपरित्यजेत् ॥ क्रव्यादेभ्योनमःकृत्वाप्रणवाद्योमनुर्मवेत् ॥ ११ ॥

पूर्वाग्राणां स्मृता देवानु कं देशपुरंदराः ॥ रेखाणामुदगग्राणां ब्रह्मवैवस्वतेंदवः ॥ १२ ॥ ततो व
 न्हेर्योगपीठमर्चयेत्कर्णिकोपरि ॥ धर्मज्ञानं च वैराग्यमैश्वर्यमादितो यजेत् ॥ १३ ॥ पूर्वादि
 दिक्षु नमः पूर्वानधर्मादिकान्यजेत् ॥ मध्ये च पूजयेद्गन्धर्वनाक्षत्रविधानवित् ॥ १४ ॥ पीता
 श्वेता रुणा कृष्णा धूम्रा तीव्रा स्फुलिगिनी ॥ रुचिरा ज्वालिनी प्रोक्ता रुशानोर्नवशक्तयः ॥ १५ ॥
 मैवन्निह मंडलं पूज्य अर्कमंडलं यजेत् ॥ उँ सोममंडलं तद्दत्तं च येद्रंधपुष्पकैः ॥ १६ ॥ वा
 गोश्वर्यमृताख्याता नीलेंदो वरसानिमां ॥ वागीश्वरेण सहिता मुपचारैः समर्चयेत् ॥ १७ ॥
 शक्तिप्रणवबीजाभ्यां तयोर्चनमीरितं ॥ वागीश्वरीमृतुमर्तो पुरुषाधिष्ठितां स्मरेत् ॥ १८ ॥
 वन्निह संकल्पपात्रस्थं रं बीजेन तु मंत्रयेत् ॥ चैतन्यं प्रणवेनैव योजयंस्तं प्रयोजयेत् ॥ १९ ॥
 आत्मनोऽभिमुखं वन्निह जानुस्पृष्टमहीतलः ॥ शिवबीजधिया देव्या यो नावेनां विनिःक्षिपेत् ॥ २० ॥
 ततो देवाय देव्यै च दधादा च मनीयकं ॥ गर्भनाड्या धृतं ध्यायेद्गन्धिरूपं हरिं गुरुः ॥ २१ ॥ ५
 श्वात्तर्भस्य रक्षार्थं प्रदद्याद्गर्भकं कर्णं ॥ भूपाभिर्भूपयेद्देवीं त्रैलोक्योत्पत्तिमाटकां ॥ २२ ॥
 रेफवायुपट्स्वरैश्च नादविंदुविभूषितः ॥ सादियां ताश्च जिह्वानां मनवः परिकीर्तिताः ॥ २३ ॥
 पायौ लिङ्गे तथा नाभौ हृदये कंठमूलतः ॥ लंबिकायां भ्रुवोर्मध्ये जिह्वाज्वालां च विन्यसेत् ॥
 ॥ २४ ॥ हिरण्यगगनारक्ता कृष्णाभ्या सुप्रभामताः ॥ बहुरूपातिरिक्ता च जिह्वास्युः कृष्ण

वर्त्मनः ॥ २५ ॥ सहस्रार्चिस्वास्तिपूर्णउत्तिष्ठपुरुषस्तथा ॥ धूम्रव्यापितसजिह्वोधनुर्धरइ
तीरितः ॥ २६ ॥ पङ्गमंत्रावन्हेष्वप्रणवायानमोन्तकाः ॥ हृदयादिक्रमेणैव न्यस्तव्या अं
गदेवताः ॥ २७ ॥ मूर्ध्निस्कंधेतथापार्श्वेकैव्यंधुकटिपार्श्वके ॥ स्कंधेमूर्ध्निचविन्यसेत्प्रदाक्षि
णक्रमेणतु ॥ २८ ॥ जातवेदाःसप्तजिह्वोहव्यवाहनसंज्ञकः ॥ अश्वोदरजसंज्ञोऽन्यःपुनर्वै
श्वानराह्यः ॥ २९ ॥ कौमारतेजाविश्वमुख्योऽप्येतदेवमुखस्तथा ॥ एवंविन्यस्तदेहःसन्
ज्वालयेन्मनुनाऽमुना ॥ ३० ॥ प्रणवंपूर्वमुद्धृत्यचित्पिङ्गलपदंततः ॥ हनद्वयंसमुच्चार्यदह
द्वयंतथापठेत् ॥ ३१ ॥ सर्वज्ञाज्ञापयस्वाहामंत्रोऽयं वन्हिज्वालने ॥ अग्निं प्रज्वलितं वंदे जा
तवेदं हुताशनं ॥ ३२ ॥ सुवर्णवर्णममलंसामिद्धं सर्वतोमुखं ॥ संसिद्धेन च मंत्रेण त्रिभिर्मंत्रै
हुताशनं ॥ ३३ ॥ ज्वालयेन्मतिमान्मंत्री अन्यथा विफलं भवेत् ॥ दर्भैरगर्भ्यैः शुद्धैश्च मूलमध्याग्र
साधितैः ॥ ३४ ॥ संस्तरे द्विधिवन्मंत्री प्रदाक्षिणवशादथ ॥ एवं संस्तरणं कुर्याद्द्विर्जयित्वात्म
नोदेशं ॥ ३५ ॥ यज्ञवृक्षोद्भवस्तद्वत्काष्ठैश्च परिधि त्रयं ॥ मध्यस्थमेखलायांतु संस्तरे न्मंत्र
वित्तमः ॥ ३६ ॥ अथ चेत्स्थंडिले मंत्री भूमौ सर्वपरिस्तरेत् ॥ गंधादिभिः समभ्यर्च्य वन्हिदे
वं विभावयेत् ॥ ३७ ॥ त्रिनयनमरुणा भवं ह्नुमौलिं जटाभिः । शुभमरुणमनेकाकल्पमंभो
जसंस्थं ॥ अभिमतवरशक्तिस्वस्तिकाभीतिहस्तं । नमतकमलमालालंकृतां संकृशानुं ॥ ३८ ॥

सुवर्णवर्णममलंलसत्स्वर्णोपवीतकं ॥ चतुर्भुजंदिशिरसंहव्यकव्याविनायकं ॥ १॥ कमंडलूता
लद्यतंशक्तिस्वस्तिकधारिणं ॥ चतुर्भुजंस्वर्णमालालंकृतांसंसमुज्ज्वलं ॥ ४० ॥ शब्दब्रह्म
यस्तोत्रंशब्दायमानमुत्तमं ॥ एवंवामनसाध्यायेच्छांतिकादौगुरुत्तमः ॥ ४१ ॥ कृष्णक
ष्णगतेर्वर्णध्यायेन्मारणकर्मणि ॥ मूर्तीरष्टौसमभ्यर्च्यपट्कोणेनुपडंगकम् ॥ ४२ ॥ मध्ये
जिह्वायजेदहर्होर्वाहृतन्मनुनायजेत् ॥ वैश्वानरपदपूर्वजातवेदमनंतरं ॥ ४३ ॥ लोहिता
क्षंततश्चोक्त्वाद्वाहावहनतःपरं ॥ सर्वकर्माणिसाधयस्वाहामनुःसमृद्धिदः ॥ ४४ ॥ आज्यस्था
र्लासमानीयक्षालयेदस्त्रमंत्रतः ॥ कुंडंगारान्समुत्तोल्यन्यसेत्तत्रास्त्रमंत्रतः ॥ ४५ ॥ तस्या
माज्यंविनिक्षिप्यजानीयातपनाहितम् ॥ प्रज्वाल्यकुशमूलंतुआज्येक्षित्वानलंक्षिपेत् ॥ ४६ ॥
अभिधोतनमित्युक्तंसर्वदासर्वकर्मसु ॥ पुनःकुशान्समुज्ज्वाल्यनिःक्षिपेदाज्यमध्यतः ॥ ४७ ॥
मूलमंत्रेणमतिमानाज्यसंस्कारर्द्धरितः ॥ अभिमन्त्र्यचमूलेनरक्षयेदस्त्रमुच्चरन् ॥ ४८ ॥ प्र
दर्श्यधेनुंयोनिंचआज्यंतदमृतात्मकं ॥ सुक्स्त्रुवौचसमादायविधिनानिर्मितौगुरुः ॥ ४९ ॥
त्रिदाःप्रतापयेदह्नौपुनःप्रक्षाल्यवारिणा ॥ पुनःप्रताप्यतौमंत्रीस्थापयेत्तौस्वदक्षिणे ॥ ५० ॥
कुशास्तरेचविधिनाकुशैराञ्छादयेत्ततः ॥ सुवमादायमतिमान्धारयंस्तुत्रिभागतः ॥ ५१ ॥ दक्षा
दाज्यंसमादायअग्रयेत्तदनंतरं ॥ स्वाहेतिजुहुयान्मंत्रीअग्नेर्दक्षिणलोचने ॥ ५२ ॥ वामतरतद्वा

दायसोमायस्वाहयाततः ॥ मंत्रेणानेन जुहुयादग्नेर्वा मविलोचने ॥ ५३ ॥ मध्यात्तद्वत्समादाय अ
ग्नेर्भालस्थलोचने ॥ जुहुयादग्नीषोमाभ्यां स्वाहेति मनुनाऽमुना ॥ ५४ ॥ नम इत्याज्यमादाय दक्षि
णां सादधा ग्रये ॥ स्विष्टकृते च स्वाहेति बन्हेः प्रजुहुयान्मुखे ॥ ५५ ॥ इत्यग्नेर्नैत्रवक्त्राणां कुर्यादु
द्घाटनं गुरुः ॥ पुनर्व्याहृतिभिर्हुत्वा जिह्वांगं मूर्तितो हुनेत् ॥ ५६ ॥ वैश्वानरेण मंत्रेण त्रिवारं जुहुया
दुरुः ॥ संस्कारार्थं ततो बन्हेर्हुनेन्नवनवाहुतीः ॥ ५७ ॥ प्रणवाद्येन मतिमान् स्वाहंति न तदुचरन् ॥
गर्भाधानं पुंसवनं सीमंतोन्नयनं तथा ॥ ५८ ॥ जातकर्म तथा नाम उपनिष्क्रमणं तथा ॥ चूडो
पनयने भूयो वेदाध्ययनमेव च ॥ ५९ ॥ गोदानं च विवाहं च संस्कारान् शुभकर्मणि ॥ अशुभे
मरणांतास्ते प्रयुक्तास्तत्र वेदिभिः ॥ ६० ॥ ततश्च पितरौ बन्हेः स पूज्यत्वादयं नयेत् ॥ बन्धि
मंत्रेण विधिवद्वादाहुतिपंचकं ॥ ६१ ॥ समिधः पंच जुहुयान्मूलाग्रघृतसंयुताः ॥ गुरुर्हृदय
मंत्रेण विधिवत्स्वाहयाविना ॥ ६२ ॥ महागणेशमंत्रेण हुनेदेकादशाहुतीः ॥ सामान्यं सर्व
देवानामेतदग्निमुखं स्मृतं ॥ ६३ ॥ बहुरूपायां च जिह्वायामावाह्यपरमेश्वरं ॥ गंधादिभिः
समभ्यर्च्य जुहुयात्पोडशाहुतीः ॥ ६४ ॥ मूलमन्त्रेण विधिनावक्त्रैकीकरणं त्विदं ॥ पुन
स्तैनैव जुहुयादाहुतीः पंचविंशतिः ॥ ६५ ॥ नाडिसंधानमुद्दिष्टं बन्धिदेवतयोरपि ॥ अंगा
दिपरिवाराणामेकैकामाहुतिं हुनेत् ॥ ६६ ॥ पुनर्व्याहृतिभिर्हुत्वा होमं कुर्यादध्याविधि ॥

तिलाज्येनैव जुहुयात्सहस्रादियथाविधि ॥ ६७ ॥ अनुक्ते च हविर्द्रव्येति लाज्यं हविरुच्यते ॥
 जुहुयाद्रक्तपद्मं वामधुरत्रयसंयुतम् ॥ ६८ ॥ पायसं मधुरोपेतं जुहुयाद्वै यथामति ॥ ६९ ॥ आ-
 स्यात्तर्जुहुयाद्दन्हेः पंडितः सर्वकर्मसु ॥ बधिरत्वं कर्णहोमेनेत्रे त्वंधत्वमाप्नुयात् ॥ ६९ ॥
 नासिकायां मनःपीडां शिरं होमो हि मृत्युदः ॥ यतः काष्ठं ततः श्रोत्रं यतो धूमोऽथ नासिका ॥ ७० ॥
 यतोऽल्पज्वलनं नेत्रं यतो भस्मततः शिरः ॥ यतः प्रज्वालितो वह्निस्तन्मुखं जातवेदसः ॥ ७१ ॥
 एवं होमं समाप्याथ मतिमान् श्रपयेच्चरुम् ॥ पात्रेताम्रमयेशुद्धे दुग्धेन कापिलेन वै ॥ ७२ ॥ शु-
 द्धतंडुलसंभूतप्रसृतीर्विंशतिक्षिपेत् ॥ घृतघासंततो दद्याथावत्स्विन्नो भवेच्चरुः ॥ ७३ ॥ अ-
 वतार्यततो विद्वान्भागत्रयं यथाचरेत् ॥ भागमेकं समादाय नित्यहोमं समाचरेत् ॥ ७४ ॥
 कुंडे वा स्थंडिले मंत्रीस्थले वा शोधिते तथा ॥ एकहस्तमिते देशे कुशपुष्पांबुसे चिते ॥ ७५ ॥
 वह्निं हतत्र समादाय जातवेदो मनोर्जपात् ॥ व्याहृतिभिस्तथा हुत्वा कृष्णमावाह्यभक्तितः ॥
 ॥ ७६ ॥ गंधादिभिः समम्यर्च्यमूलेन पंचविंशतिः ॥ आहुतीर्जुहुयान्मंत्रीपटंगं होममाचरेत् ॥
 ॥ ७७ ॥ लयांतं च ततो हुत्वा नमस्कृत्य च मंत्रवित् ॥ विसृजेद्विदुर्गंधान्निनित्यहोमोऽयमीरितः ॥
 ॥ ७८ ॥ स्वगृह्योक्तविधानेन बलिं वैश्वमयाचरेत् ॥ भागद्वयमथ चरुं कृष्णाय विनिवेदयेत् ॥
 ॥ ७९ ॥ एकभागं स्वयं भुक्त्वा शिष्टं शिष्ये समर्पयेत् ॥ शयीत कुशशय्यायां कंबले वा कुशासने ॥

॥८०॥ भूतेश्वरस्यमंत्रेणआशिपंवर्द्धयेद्गुरुः ॥ ततःशयीततारान्नियतवाक्शुद्धमानसः ॥
॥८१॥ चितयन्कृष्णचरणमधिवासोऽयमीरितः ॥८२॥ इतिश्रीगौतमीयतन्त्रे नारदप्रोक्ते
द्वादशोऽध्यायः ॥ ११ ॥ ॥ ७३ ॥ ॥ ७३ ॥ ॥ ७३ ॥
ततःप्रातःसमुत्थायकृतनित्यक्रियोगुरुः ॥ कृतनित्योऽपिशिष्यस्तुनिपीदेद्गुरुसन्निधौ॥१॥
कथयेद्रात्रिवृत्तातंशुभंवायदिवाशुभम् ॥ सुमंगलाभिर्नारीभिःसहसंभोजनंमिथः ॥२॥ गि
रिशृंगारोहणंचहस्त्यश्वरथरोहणं ॥ आरोहणंसौधगृहेदेवोत्सवनिरीक्षणं ॥ ३ ॥ मंगलंच
सुरामांसदर्शनंस्पर्शनंतथा ॥ मंत्रसिद्धेस्तुलिंगानिप्रोक्तानितवसुव्रत ॥ ४ ॥ अनुकूलानि
कथयन्गृणुर्निधानिसर्वतः ॥ कृष्णवर्णैर्भटैःस्वप्नेप्रहारस्तैललेपनम् ॥५॥ विप्राणारोपवाद
श्चपरस्त्रीणांनिपेवणम् ॥ सिद्धिविमानिचोक्तानिअन्यानिनिर्दिष्टानिच ॥ ६ ॥ एवंदोषंसमा
ज्ञायक्षणात्परिहरेद्गुरुः ॥ होमंकुर्यात्सहस्राणिद्रव्यैःकल्पोक्तदर्शितैः ॥ ७ ॥ सांगंतपरि
वारंचहुत्वावलिमथाचरेत् ॥ मंडलस्यवहिर्भागेलोकेशादिवलिहरेत् ॥ ८ ॥ नक्षत्राणांस
वाराणांस्तराशीनांयथाक्रमम् ॥ गंधाधैःसम्यगभ्यर्च्यतत्तन्मंत्रेस्तुमंत्रवित् ॥ ९ ॥ शुद्धानेनस
तोपेनतत्रस्थानेष्वनुक्रमात् ॥ दद्याद्द्वलिंगंधपुष्पैर्धूपदीपकमादरात् ॥ ताराणामश्विन्यादी
नाराशिःपादाधिकद्वयम् ॥१०॥ मेपादिमुक्त्वानक्षत्रसंज्ञांपूर्वमनंतरम्॥ देवताभ्यःपदंप्रोक्त्वा

दिवानक्तं वदेत्तथा ॥ ११ ॥ चरेभ्यश्चाथ सर्वेभ्यो भूतेभ्यश्च नमो वदेत् ॥ एवं राशौ तु संपूर्णे तस्मिन्
 हत्प्रयोजयेत् ॥ १२ ॥ अथ राश्यधिपानां च ग्रहाणां तत्र तत्र तु ॥ मीनमेषांतरालेषु कारणानां
 बलिं हरेत् ॥ १३ ॥ मेषस्य वृश्चिकस्यारः शुक्रो वृषतुलाधिपः ॥ बुधो वै कन्यकानाथश्चंद्रः कर्क
 टकाधिपः ॥ १४ ॥ सिंह राश्यधिपो भानुश्चापमीनाधिपो गुरुः ॥ मकरस्यापि कुंभस्य मंदो
 राश्यधिपा इमे ॥ १५ ॥ लमिद्राय च इत्यादिविष्णुपारिषदांस्तथा ॥ दद्याद्बलिं दिगीशेभ्यो वि
 धिनाथगुरुत्तमः ॥ १६ ॥ हरदुर्गा गुहविष्णु ब्रह्मलक्ष्मीधनाधिपाः ॥ वारदेवा इति प्रोक्तास्ते
 भ्यो बलिं हरेद्गुरुः ॥ १७ ॥ इत्थं बलिविधिः प्रोक्तः सर्वविधौ घनाशकः ॥ गोपुच्छमूलिकांत्य
 क्त्वा तृणैरास्तरणं भवेत् ॥ १८ ॥ जंवीरं कलिवृक्षं च त्यक्त्वा चैधांसिकल्पयेत् ॥ शुद्धसिंदुर
 वालार्कवर्णो वह्नेः सुशोभनः ॥ १९ ॥ भेरीवादित्रयं भीरशब्दो वह्नेः शुभप्रदः ॥ चंद्रचंदन
 कुंदाभोधुमः सर्वार्थसिद्धिदत् ॥ २० ॥ खरं वायसवच्छब्दो वह्नेः सर्वविनाशकृत् ॥ कृष्णः
 कृष्णगतेर्वर्णो राज्यं चापि विनाशयेत् ॥ २१ ॥ पूर्णाहुतिं ततो दद्याद्दह्नेश्चैव विधानवित् ॥
 ॐ भूर्भुवः प्रथमं हते स्वाहा यायुतः ॥ २२ ॥ भुवो वायवं तं रिक्षाय दिवे च महते स्वाहा ॥
 स्वश्चंद्रमसेति दिग्भ्यो नक्षत्रेभ्यश्च स्वाहा ॥ २३ ॥ ॐ भूर्भुवः स्वश्चंद्रमसे नक्षत्रेभ्यश्च स्वाहा ॥
 सुक् सुवौ च समादाय घृतेनापूर्यतौ पुनः ॥ २४ ॥ होमद्रव्याणि निक्षिप्य नाभौ संस्थाप्य तौ

पुनः ॥ ब्रह्मार्पणेनमनुनादधात्पूर्णाहुतिपुनः ॥ २५ ॥ इतः पूर्वप्राणमनोबुद्धिदेहधर्माधिका
 रतो जाग्रत्स्वप्नसुषुप्त्यवस्थासु च मनसा वाचा कर्मणा हस्ताभ्यां पद्भ्यामुदरेण शीशनायत्स्मृतं य
 त्कृतं यदुक्तं तत्सर्वं ब्रह्मार्पणं भवतु स्वाहा ॥ २७ ॥ ब्रह्मार्पणमनुः सोऽयं ब्रह्मार्पणविधौ स्मृतः
 ॥ २८ ॥ इति श्रीगौतमीयतन्त्रे त्रयोदशोऽध्यायः ॥ १३ ॥ ॥ १३ ॥ ॥ १३ ॥
 एतं होमविधिं कृत्वा कुण्डस्थं डिल देवताः ॥ दिक्पालदेवताश्चापि अंकुरार्पणदेवताम् ॥ १ ॥ आन
 येत्कलशे चापि कृष्णैक्यं भावयेद्गुरुः ॥ कृष्णं सुधात्मतां नीत्वा शिष्यमाहूय मंत्रावित् ॥ २ ॥ वास
 साने त्रं वधीयान्नेत्रमंत्रेण यत्नतः ॥ पाययित्वा पंचगव्यं मंत्रां स्मृतमयं शुभम् ॥ ३ ॥ स्पृष्ट्वा तंतं त्र
 मंत्रज्ञो ह्यध्वपट्के च शोधयेत् ॥ विष्णुतत्त्वानि संशोध्य अभिपेकगृहं नयेत् ॥ ४ ॥ वर्णः कला
 पदतत्त्वं मंत्रो भुवनमेव च ॥ अध्वपट्कमिति प्रोक्तं मुनिभिस्तं त्रवेदिभिः ॥ ५ ॥ वर्णाध्वाव
 र्णसंघश्च रुलाध्वापङ्क्तिभिरीरितः ॥ पदाध्वापदसघातस्तत्त्वाध्वापंचविंशतिः ॥ पट्त्रिंशद्दे
 ष्णवंतत्त्वमितितत्त्वविदो विदुः ॥ ६ ॥ मंत्राध्वामंत्रराशिः स्यात्ते हि वैदिकतां त्रिकाः ॥ भुव
 नाध्वेति कथितो भुवनानि चतुर्दश ॥ ७ ॥ शोधयाम्यमुमध्वानममुकस्येति पूर्ववत् ॥ वेदग
 र्भो नमश्चान्ते मनुरध्वविशोधने ॥ ८ ॥ नवाहुतीर्गुरुः कुर्यादेकैकाध्वं विशोधयेत् ॥ हस्ते गृ
 हीत्वा तं शिष्यमभिपेकगृहं नयेत् ॥ ९ ॥ निवेश्य मातृकायंत्रे सेचयेत्कलशामृतैः ॥ कृष्णानु

मय्यपूर्णमा आचार्यश्चालयेद्दृष्टम् ॥ १० ॥ गोरोचनापल्लवानिकल्पद्वयधियास्पृश्याम् ॥
शिशोः शिरसि संयोज्य विलोमां मातृकां जपन् ॥ ११ ॥ मूलमंत्रं तथा जप्त्वा कुर्यादेवाभिषेचनम् ॥
कृष्णात्मकं तु ततो यं शिर आदिपदावधि ॥ १२ ॥ अभिषिञ्चेत्तेन मंथ्रीकृष्णात्मा भवति ध्रुवम् ॥
स्तनौ पधिकलाभिश्च जलं कृष्णात्मकं भवेत् ॥ १३ ॥ तेन तत्सेकमात्रेणाशिष्यः कृष्णो न चान्य
था ॥ एवं यः कुरुते भक्त आत्मानं विष्णुसात्कृतम् ॥ १४ ॥ इह भुक्त्वा यथाकामं देहांते सत्पदं व्र
जेत् ॥ चंदनालेपितां गंधादिजाशीर्भिश्च संयुतः ॥ १५ ॥ कृष्णात्मानं देशिकं तं प्रणम्य च पु
नः पुनः ॥ निपीदेत्सन्निधौ तस्य नियतो विनया न्वितः ॥ १६ ॥ न्यासजालं तस्य देहे गुरुः सं
न्यस्य यत्नतः ॥ दक्षकर्णेन देनमंत्रं त्रिवारं पूर्णमातसः ॥ १७ ॥ गणेशादिमनुचोक्त्वा समया
न्कथयेद्गुरुः ॥ मंत्रार्थमंत्रबीजं च तच्छक्तितत्फलानि च ॥ १८ ॥ आत्मानं दर्शयेत्साक्षा
त्स्वनाम्ना तन्मयत्वं ततः ॥ मंत्रकुण्डलिदेवानामेकार्थत्वं प्रकाशयेत् ॥ १९ ॥ सिद्धांतं वैष्णवं
यत्नाद्बोधयेत्कृपया गुरुः ॥ एवं चोपदिशच्छिष्यं यथा तन्मयतां व्रजेत् ॥ २० ॥ यथाग्राम
गतं तोयं विष्टाम्वादिदूषितम् ॥ गंगायां मिलितं तत्तु गंगैव भवति ध्रुवम् ॥ २१ ॥ गुरुसंगात्तथा
शिष्यो ज्ञानरूपो भवेद्ध्रुवम् ॥ तथा मातृमानमेव त्रयातीतो भवेद्ब्रह्म ॥ २२ ॥ शिष्योऽपि पूर्ण
तां मत्वा गुरुं यत्नेन तोषयेत् ॥ गुरुवेदक्षिणां दद्याद्द्वितीयां भक्तितत्परः ॥ २३ ॥ तदर्थं वा त

तोदद्यायथाशक्त्याथभक्तितः ॥ वित्तशाठ्यंनकुर्वीतकृतेऽनर्थसमावहेत् ॥ २४ ॥ गोभूहि
 रण्यवस्त्रादिगुरवेऽथनिवेदयेत् ॥ गुरुपुत्रेचतत्पत्न्यातच्छिष्येऽपिस्वशक्तितः ॥ २५ ॥ वस्त्रालं
 करणंदद्याद्भोज्यमिष्टयथारुचि ॥ कृत्विभ्योदक्षिणांदद्याद्द्वालंकारसंयुताम् ॥ २६ ॥ सात्वतांस्त
 र्पयेद्भक्त्यायथाविभवाविस्तरात् ॥ ततःप्रभृतिमंत्रज्ञोगुरुशासनसंस्थितः ॥ २७ ॥ यथामंत्रेतथा
 दंवेयथादेवेतथागुरौ ॥ पश्येदभेदतामंत्रीएवंभक्तिक्रमोमुने ॥ २८ ॥ अभक्तिभजनाल्लोकेदेवता
 क्लेशदायकः ॥ गुरुरीश्वरएवेतिसद्भक्तिक्रमएवाहि ॥ २९ ॥ त्रिदिनंनिवसेद्भक्त्यासिद्धयेगुरुसान्नि
 धौ ॥ अन्यथातद्गतंतेजोगुरुमेतिनसंशयः ॥ ३० ॥ इतिश्रीगौतमीयतंत्रे चतुर्दशोऽध्यायः ॥ १४ ॥
 चैत्रेमास्यथवाकृत्वाशुभर्क्षेगुरुशासनात् ॥ द्वादश्यांशुक्लपक्षेचमाधवेमासितत्तिथौ ॥ १ ॥
 आरभेदमलापांवैपुश्चर्यासुसिद्धये ॥ जपहोमौतर्पणंचसेकोब्राह्मणभोजनम् ॥ २ ॥ पंचां
 गोपासनंलोकेपुरश्चरणमुच्यते ॥ आदौपुरस्कियांकर्तुंकुर्याद्भूमेःपरग्रहम् ॥ ३ ॥ स्वेच्छाचा
 रविहारायतत ऊर्ध्वंनलंघयेत् ॥ जीवहीनोयथादेहःसर्वकर्मतुनक्षमः ॥ ४ ॥ पुरश्चरणहीनो
 ऽपितथामन्त्रःप्रकीर्तितः ॥ पर्वताग्रेनदीतीरेगोष्ठेदेवालयेतथा ॥ ५ ॥ पुण्यारण्येतथातीरे
 समुद्रस्यनिजेगृहे ॥ तुलसीकाननेरन्ध्रेविल्वमूलेचशस्यते ॥ ६ ॥ विष्णुक्षेत्रेचविधिवत्
 सिद्धयेजपमाचरेत् ॥ पुरश्चरणकृन्मंत्रीभक्ष्याभक्ष्यंविचारयेत् ॥ ७ ॥ अन्यथाऽभक्ष्यदोषेण

सिद्धिहानिः प्रजायते ॥ सत्कुलस्थानजातानां शुचीनां श्रीमतां सताम् ॥ ८ ॥
 न्यानां भिक्षाशीलाग्रजन्मनाम् ॥ भुञ्जानश्च हविष्यान्मंशाकंचविहितं तथा ॥ ९ ॥ मूलकैर्मुकै
 केन्दूनां वर्जनं विहितं मुने ॥ पयोदधिफलवारिनारिकेलं यथोदितम् ॥ १० ॥ हविष्यं वातया
 श्रीयात्संक्तं यवसमुद्रवम् ॥ आम्रमामलकंचैव मूलकैः सरिसंभवम् ॥ ११ ॥ रंभाफलं तित्तिडी
 कंकमलानां गुरंगकम् ॥ फलान्पेतालानि पौष्पाणि पामन्यानि वर्जयेत् ॥ १२ ॥ ऐक्षवं वर्जयेन्मं
 श्रीशर्करैश्चुविवर्जितम् ॥ लवणं क्षारमल्पं च गृज्जनं कांस्यभोजनम् ॥ १३ ॥ तावूलंच हि भुक्त
 च दुःसंभाष्यं प्रमत्तताम् ॥ श्रुतिस्मृतिविरोधं च जपं रात्रौ च वर्जयेत् ॥ १४ ॥ भूशय्यां ब्रह्मचारि
 त्वं मौनं चाप्यनसूयताम् ॥ नित्यं त्रिपवणं स्नानं क्षुद्रकर्म विवर्जनम् ॥ १५ ॥ नित्यपूजानित्यदा
 नंदेवतास्तुतिर्कीर्तनम् ॥ नैमित्तिकार्चनं चैव विश्वासो गुरुदेवयोः ॥ १६ ॥ जपनिष्ठाहाद
 शैतेधर्मास्त्युर्मग्नसिद्धिदाः ॥ नित्यं सूर्यमुपस्थाय तस्य चाभिमुखो यजेत् ॥ १७ ॥ देवताप्रति
 मादौ च बन्धौ चाभ्यर्च्य तन्मुखः ॥ अनिवेदस्तथा व्यग्रः शास्त्रोक्ताचारपालकः ॥ १८ ॥ स्ना
 नपूजाजपध्यानहोमतर्पणतत्परः ॥ निष्कामो देवतायां च सर्वकर्मनिवेदकः ॥ १९ ॥ ए
 वमार्दींश्च नियमान् पुरश्चरणकृच्छरेत् ॥ शक्तो त्रिपवणं स्नानमन्यथा हिः सलुचवा ॥ २० ॥ अ
 स्नातस्य फलं नास्ति न चातर्पयतः पितृन् ॥ अमेध्यसंभवं देहं जलादिद्रियशुद्धता ॥ २१ ॥

तस्मान्मुख्यं जलस्नानं सर्वेषां मुनिभिः स्मृतम् ॥ नवीक्षेत्पतितं व्रात्यं पिशुनं वेदार्निदकम् ॥ २२ ॥
तथानाश्रामिणं विप्रं विश्वस्य च विनिदकम् ॥ ऋतुकालं विनामं त्रींस्वांस्त्रियं चापि न स्पृशेत् ॥ २३ ॥
मेथुनं तत्कथालापं तद्गोष्ठीः परिवर्जयेत् ॥ पर्वते सिंधुतीरे वा पुण्यारण्ये न दीतटे ॥ २४ ॥ यदि
कुर्यात्पुरश्चर्या तत्र कूर्मं न चिंतयेत् ॥ ग्रामे वा यदि वाराण्से गृहे वा तं च चिंतयेत् ॥ २५ ॥ दीपस्था
नं त्रिधा प्रोक्तं मुखे पृष्ठे च मध्यतः ॥ दीपस्थाने भवेत्सिद्धिर्नान्यथा कोटिजन्माभिः ॥ २६ ॥
पूर्वोत्तरविभागे न चतुःसूत्राणि पातयेत् ॥ नवकोष्ठं भवेदेतत्कूर्मदेहमनुत्तमं ॥ २७ ॥ पूर्वादि
दिशि मंत्रज्ञः प्रदक्षिणक्रमेण तु ॥ कादिवर्गांश्छिखेद्दिद्वान्पंचपंचविभागशः ॥ २८ ॥ पादिवर्ग
शादिवर्गलक्ष्मीशे च सौंछिखेत् ॥ कूर्मस्यांगं च कूर्मवत्कुर्याच्छोभं यथा भवेत् ॥ २९ ॥ स्वरा
णां योगयुग्मं च मध्ये चाष्टसु दिक्षु च ॥ एवमष्टांगवान्कूर्मः सर्वेषां सिद्धिर्दीपकः ॥ ३० ॥ दीप
नायं लिखेन्मध्ये पूजयेत्तं विभावयन् ॥ यस्यादिशि ग्रामनामाद्यक्षरं दृश्यते तथा ॥ ३१ ॥ कूर्म
वक्त्रं च जानीयात्तत्र सिद्धिरनुत्तमा ॥ वक्त्रात्पार्श्वे च कोष्ठे देकरौ कूर्मस्य विद्धि हि ॥ ३२ ॥ मध्ये कु
क्षौ उभौ ज्ञेयौ पादौ द्वौ शेषपुच्छकम् ॥ एवं कूर्मं विजानीयाद्दीपचक्रविवेचकः ॥ ३३ ॥ मुखे
सिद्धिर्भवेन्नूनं मध्ये सिद्धिश्च जायते ॥ उदासीनः करस्थश्चेत्पार्श्वस्थो दुःखमाप्नुयात् ॥ ३४ ॥
पादस्थः पीड्यते मंत्राबंधनोच्चाटनादिभिः ॥ पुच्छे भृत्युर्भवेन्नूनमेवं कूर्मस्य संस्थितिः ॥ ३५ ॥

मंत्राक्षरेणमित्रंचेतुर्मनामोभवेद्यदि ॥ साधकस्यचनान्नायकिसिद्धयतिमंभिजः ॥ ३७ ॥
 पंचाशद्वर्णरूपेणक्षेत्रेशाविश्वविग्रहाः ॥ तस्मात्समगुणंक्षेत्रंसिद्धयेस्याच्चान्यथा ॥ ३७ ॥
 विगुणंचेन्मुखस्थोऽपिकष्टेनासिद्धिमाप्नुयात् ॥ तस्माच्चक्रंविचार्यैवमित्रंचेतुर्मनासिद्धिदं ॥ ३८ ॥
 यस्मिन्देवोदीपयतेसुगुणंनाममंत्रयोः ॥ तत्रयत्नेनगंतव्यंसपीठोदुर्लभोमतः ॥ ३९ ॥ रु
 द्राक्षैरापिपद्माक्षैःपुत्रजीवकचंदनैः ॥ स्फटिकैश्चप्रवालैश्चकुशग्रंथिभवैस्तथा ॥ ४० ॥ तथा
 कमलसंभूतैस्तुलसीकाष्ठनिर्मितैः ॥ एभिश्चमालिकांकुर्यान्मतिमानूत्रेणवेमनौ ॥ ४१ ॥
 रुद्राक्षसंभवायातुअनंतफलदामता ॥ पुंडरीकभवामालागोपालमनुसिद्धिदा ॥ ४२ ॥ पुत्र
 जीवभवायातुपुत्रंवितनुतेऽचिरात् ॥ कुचंदनभवामालाराज्यभोगापवर्गदा ॥ ४३ ॥ प्रवा
 लनिर्मितायातुसर्वसत्त्ववशंकरी ॥ कुशग्रंथिभवामालाधर्मद्विकरीमता ॥ ४४ ॥ आमल
 कीभवामालासर्वासिद्धिप्रदामता ॥ तुलसीसंभवायातुमोक्षंवितनुतेऽचिरात् ॥ ४५ ॥ अ
 षोत्तरशतमणिनिर्मितायातुमालिका ॥ राज्यंवितनुतेनृणां देहांतेमोक्षदायिनी ॥ ४६ ॥ मोक्षा
 र्थंपंचविंशत्यापुत्रार्थंविंशताजपेत् ॥ चत्वारिंशन्मणिभवाअभिचारायकेवलं ॥ ४७ ॥ पं
 चाशन्मणिभिर्मालासर्वकर्मप्रसाधिका ॥ अकारादिक्षकारांताअक्षमालेतिकीर्तिता ॥ ४८ ॥
 क्षांतमेरुमुखंतत्रकल्पयेन्मुनिसत्तम ॥ अनयासर्वमंत्राणांजपःसर्वसमृद्धिदः ॥ ४९ ॥ नित्यं

जपं करे कुर्यान्न तु काम्यमवोधनान् ॥ आरभ्याऽनामिकामध्यात्परिवर्तेन वै क्रमात् ॥ ५० ॥ तर्ज
नीमूलपर्यंतं जपेद्दशसुपर्वसु ॥ गोपालतंत्रमंत्राणां करमालेयमीरिता ॥ ५१ ॥ कार्पाससंभ
वंसूत्रं पुण्यस्त्रीभिर्विनिर्मितम् ॥ अथवा पट्टसूत्रेण स्वर्णसूत्रेण वा तथा ॥ ५२ ॥ अणिमादयो
मोक्षांताः सिद्धयः स्वर्णसूत्रके ॥ पदसूत्रं वश्यकं रंधनपुत्रविवर्धनम् ॥ ५३ ॥ कार्पाससंभवंसूत्रं
धर्मकामार्थमोक्षदम् ॥ त्रिगुणं त्रिगुणीकृत्य ग्रंथयेच्छिल्पशास्त्रतः ॥ ५४ ॥ मुखे मुग्धं तु संयो
ज्य पुच्छे पुच्छं नियोजयेत् ॥ गोपुच्छसदृशी मालायद्वा सर्पाकृतिः शुभा ॥ ५५ ॥ एवं निर्माय
मालां वेशो धयेन्मुनिस्ततः ॥ अश्वत्थपत्रनवकैः पद्माकारं तु कारयेत् ॥ ५६ ॥ तन्मध्ये स्थाप
येन्मालां मातृकामूलमुच्चरन् ॥ नित्यं नैमित्तिकं कृत्वा सामान्यार्थं निधाय च ॥ ५७ ॥ घर्षये
द्दामदेवेन प्रत्येकं मणिकां पुनः ॥ क्षालयेद्दीशसूक्तेन लेपयेत्पुरुषेण तु ॥ ५८ ॥ गंधैरनल्पैर्म
तिमानघोरेण तु धूपयेत् ॥ स योजातेति सूक्तेन शताऽन्यूनेन मंत्रयेत् ॥ ५९ ॥ वामदेवेन सूक्ते
न समीकुर्याद्विचक्षणः ॥ एकैकं मणिमादाय ब्रह्मग्रंथिं प्रकल्पयेत् ॥ ६० ॥ एवं संग्रंथितां मा
लां पुनः पत्रोपरिन्यसेत् ॥ तत्रावाह्यजपे देवं यथा विभवविस्तरैः ॥ ६१ ॥ मंत्रयेन्मूलमंत्रेण
क्रमेणोत्क्रमयोगतः ॥ तत्रैव मातृकावर्णैर्मंत्रयेन्मंत्रतत्त्वावित् ॥ ६२ ॥ क्षालयेत्पंचगव्येन पुनरी
क्षानसूक्ततः ॥ पुनर्विलिप्य गंधेन जपेन्मंत्रं यथेच्छया ॥ ६३ ॥ नान्यं मंत्रं जपेन्मंत्राकंपयेन्न

विधूनयेत् ॥ कं पनात्सिद्धिहानिः स्याद्भूतनंबहुदुःखदम् ॥ ६४ ॥ शम्भेजातेनवेदो
भ्रष्टेविनाशकृत् ॥ छिन्नेसूत्रेभवेन्मृत्युस्तस्माद्यत्नपरोभवेत् ॥ ६५ ॥ जपान्तेकणदेशोवा
उच्चस्थानेचविन्यसेत् ॥ त्वंमालेसर्वदेवानांसर्वसिद्धिप्रदामता ॥ ६६ ॥ तेनसत्येनमेसिद्धिं
देहिमातर्नमोऽस्तुते ॥ इत्युक्त्वापरिपूज्यायगोपयेयत्नतोयतिः ॥ ६७ ॥ मालामुद्रांचपंच
पशुन्योनप्रकाशयेत् ॥ प्रकाशनेसिद्धिहानिरित्युक्तंतत्रवित्तमेः ॥ ६८ ॥ अंगुष्ठतर्जनीभ्यां
चजपाच्छुभशतंभवेत् ॥ तर्जन्यंगुष्ठयोगेनशङ्खचाटनकारकः ॥ ६९ ॥ अंगुष्ठमध्यमायो
गांन्मन्त्रसिद्धिः सुनिश्चिता ॥ अंगुष्ठानामिकागोमादुच्चाटोत्सादनेमते ॥ ७० ॥ जेष्टाक
निष्ठायोगेनशङ्खानांज्ञानंमतम् ॥ इतितेकथितोविहन्मालायाःपरिनिर्णयः ॥ ७१ ॥ अ
क्त्यात्रिपवणंस्नानमन्यथादिःसकृत्तथा ॥ त्रिसंध्यंप्रजपेन्मन्त्रंपूजनंतत्समंभवेन् ॥ ७२ ॥
एकदावाभवेत्पूजानजपेत्पूजनंविना ॥ प्रातःकालेऽथवापूजाजपान्तेवायजेद्धरिम् ॥ ७३ ॥ प्रा
तःकालंसमारभ्यजपेन्मध्यंदिनावधि ॥ पशुभावेस्थितामंत्राःकेवलवर्णरूपिणः ॥ ७४ ॥
सुषुम्णाध्वन्युच्चरिताःप्रभुत्वंप्राप्नुवंतिते ॥ मंत्राक्षराणिचिच्छक्तीप्रोतानिचविभावयेत् ॥ ७५ ॥
तामेवपरमेव्योम्निपरमामृतवृंहिताम् ॥ दर्शयत्यात्मसद्राघंपूजाहोमादिभिर्धिना ॥ ७६ ॥
मनःसंदृत्यविपयात्मंत्रार्थगतमानसः ॥ नद्रुतंनविलंबंचजपेन्मात्तिकपंकियत् ॥ ७७ ॥

जपः स्यादक्षराद्यत्तिर्मानसोपांशुवाचिकैः ॥ धियायदक्षरश्रेणिवर्णस्वरपदात्मिकाम् ॥ ७८ ॥
उच्चेदर्थमुद्दिश्यमानसः सजपः स्मृतः ॥ जिह्वोष्ठोच्चारयेत्किंचिद्देवतागतमानसः ॥ ७९ ॥
किंचिच्छ्रवणयोग्यः स्यादुपांशुः सजपः स्मृतः ॥ मंत्रमुच्चारयेद्वाचावाचिकः सजपः स्मृतः ॥
॥ ८० ॥ पश्यन्त्यादित्रिभिर्भेदैः कथितं जपलक्षणम् ॥ मानसः सिद्धिकामानामुपांशुः पुष्टिमिच्छ
ताम् ॥ ८१ ॥ वाचिको मारणशक्तः कथितं जपलक्षणम् ॥ एवं जपं पुराकृत्वा तेजोरूपं समर्पयेत्
॥ ८२ ॥ देवस्य दक्षिणे हस्ते कुशपुष्पार्घवारिभिः ॥ सफलं तद्दिभा व्येवं प्राणायामत्रयं चरेत् ॥ ८३ ॥
जपस्यादौ तथा चांते त्रितयं त्रितयं चरेत् ॥ नन्यूनं नाधिकं चापि जपं कुर्याद्दिने दिने ॥ ८४ ॥
यदि कुर्यात्प्रमादात्तु तदानिष्टमवाप्नुयात् ॥ न्यूनं न्यूनांगदोषः स्यादधिके चाधिकांगकम् ॥ ८५ ॥
यथाविधिकृतानीह फलं त्येतान्ययत्नतः ॥ जपान्ते प्रत्यहं मंत्री होमयेत्तद्दशांशतः ॥ ८६ ॥ तर्प
णं सेकमित्येवं तत्तद्दशांशतो मुने ॥ प्रत्यहं भोजयेद्दिप्रान् न्यूनाधिकप्रशांतये ॥ ८७ ॥ विप्रभो
जनमात्रेण व्यंगं सांगं भवेद्भुवम् ॥ गोपुशुश्रूपणं कुर्याद्बोभ्योऽपि यवसप्रदः ॥ ८८ ॥ गोष्वपि प्रीय
माणसु गोपालोऽयं प्रसीदति ॥ कर्मांते संस्मरेत्कृष्णमंतः करणशुद्धये ॥ ८९ ॥ नामसंकीर्तनं
विष्णोः सर्वविघ्ननिर्हंतनम् ॥ अथवा लक्षपूर्तचिह्नोमादिकृत्यमाचरेत् ॥ ९० ॥ एणं र १ ति
ज्ञायांतर्पणादितथाचरेत् ॥ विष्णोर्निवेदितान्नं यद्रात्रौ भुंजेदकुत्सयन् ॥ ९१ ॥ यदन्ना

स्यतदन्नः पुरुषो भवेत् ॥ शयीत शुभं दशव्यायां कंबले वा कुशास्तरे ॥ १२ ॥ एवं प्रतिदिनं कुं
 यावत्सांगं च तंचरेत् ॥ होमं च पूर्ववत् कुर्यात्पायसैरथवांबुजैः ॥ १३ ॥ होमामावेजपं कुर्याद्दोम
 संख्याचतुर्गुणम् ॥ षड्गुणं चाष्टगुणितं यथा संख्यां हि जातयः ॥ १४ ॥ शुद्धस्य विप्रभृत्यस्य त
 त्पत्नी स दशोजपः ॥ होमशून्यस्य विप्रस्य योजपः स तु तत्क्षियः ॥ १५ ॥ दशाक्षरं मनुवरं
 सिद्धये दशलक्षकम् ॥ जप्त्वा तदंते होमादिविधिना कर्म चाचरेत् ॥ १६ ॥ दशाक्षरं जपन्मन्त्री स
 हस्रदशकं जपेत् ॥ प्रत्यहं मुख्यकल्पोऽयमन्यन्यूनमुदाहृतम् ॥ १७ ॥ अष्टादशार्णमनुवरं पंच
 लक्षं जपेत्ततः ॥ कृत्यमेवं समुद्दिष्टमन्यत्तत्कल्पसंग्रहात् ॥ १८ ॥ तर्पणं तु ततः कुर्यात्तीर्थादे
 श्वन्द्रमिश्रितैः ॥ जले देवं समावाह्य पाद्याद्यैरुदकात्मकैः ॥ १९ ॥ संपूज्या विधिवद्भक्त्या परिवा
 रसमन्वितम् ॥ ऐकैकमंजलीं तोयं परिवारान् प्रतर्पयेत् ॥ २० ॥ ततो होमदशांशेन तर्पयेत् पु
 रुषोत्तमम् ॥ आदौ मंत्रं समुच्चार्य श्रीपूर्वकृष्णमित्यपि ॥ १ ॥ तर्पयात्स्यहमित्युक्त्वानमो तस्त
 र्पणे मनुः ॥ तर्पणस्य दशांशेन अभिपेकं तथा चरेत् ॥ २ ॥ न्यासानंशेन कृत्वा वैतदभेदेन
 पूजयेत् ॥ कृष्णात्मानं स्वमात्मानं ध्यात्वा शशिसमन्वितम् ॥ ३ ॥ कुसुमं कुशमेकं च सुगंधिप
 रिमिश्रितम् ॥ जलांजलिं समादाय मूलमुच्चार्य साधकः ॥ ४ ॥ श्रीकृष्णमभिर्षिंचामिनमद
 त्यभिर्षिंचयेत् ॥ अभिपेकदशांशेन ब्राह्मणान् परितर्पयेत् ॥ ५ ॥ क्षीरखंडाज्यभोज्यैश्च बह

मानपुरस्सरम् ॥ विप्रभोजनमात्रेणव्यंगंसांगंभवेद्ध्रुवम् ॥ ६ ॥ सर्वथाभोजयेद्विप्रैस्तेवैकृष्णत
नुर्यतः ॥ यत्रभुक्तेहिजस्तुष्ट्यातत्रभुंक्तेहरिःस्वयम् ॥ ७ ॥ यत्रभुंक्तेश्रियःकांतस्तत्रभुंक्तेज
गत्त्रयम् ॥ गुरुवेदक्षिणांदद्यात्भोजनाच्छादनादिभिः ॥ ८ ॥ गुरुसंतोषमात्रेणमंत्रसि
द्धिर्भवेद्ध्रुवम् ॥ गुरुमूलमिदं सर्वमित्याहुस्तत्रवेदिनः ॥ ९ ॥ मिष्टान्नं बहुशः कार्यं भुंजीत
बंधुभिः सह ॥ एवं सिद्धमनुमंत्रोसाधयेत्कलेप्सितम् ॥ ११० ॥ इति श्रीगौतमीयतन्त्रे
पचदशोऽध्यायः ॥ ३५ ॥ ॥ ३५ ॥ ॥ ३५ ॥ ॥ ३५ ॥

नारद उवाच ॥ एवं नित्यं कर्म कृत्वा नैमित्तिकमथाचरेत् ॥ कृत्ते नैमित्तिके विप्रनित्यस्या पूर्ण
ता भवेत् ॥ १ ॥ अन्यथानैव सिद्धिः स्यादनुष्ठानशतेऽपि ॥ मथुरायां महाक्षेत्रे वसन् कृष्णं सम
र्चयत् ॥ २ ॥ लक्षमात्रजपेन मंत्रमंडलादीप्सितं भवेत् ॥ मंदारस्य महारण्ये सरलद्रुमकानने
॥ ३ ॥ पुष्पैर्वन्यसमुद्भूतैर्दुग्धाशीविजितैर्द्रियः ॥ लक्षमात्रजपेद्भक्त्या कृष्णं पश्यति चक्षुषा ॥ ४ ॥
दृष्ट्वा वनगतो मंत्रीद्वात्रिंशत्स्थानमाश्रितः ॥ लक्षकृत्वोजपेद्भक्त्या आणिमादिगुणो भवेत् ॥ ५ ॥
समुद्रगासरिन्मध्ये कुट्टिमे निवसन् मुनिः ॥ दुग्धाहारोजपेच्छृङ्खलपापं कोटिभवोद्भवम् ॥ ६ ॥
नाशयेन्नात्र स देहो वाक्सिद्धिं चापि विंदति ॥ पर्वताग्रे यजेत्कृष्णं शाकमूलफलाशनः ॥ ७ ॥
लक्षंतत्रापि संजप्य खेचरीमेलकं भवेत् ॥ समुद्रे वानदीतीरे तु लसीकानने वसन् ॥ ८ ॥ लक्ष

माधंजपेत्तत्रकोटिजन्माधनाशनम् ॥ पुंडरीकवनेकृष्णमास्त्रमेकं समर्चयेत् ॥ ११ ॥

ममोक्षोश्चकरस्थान्प्रलभेद्भुवम् ॥ तुलास्थेभास्करेपद्मेर्हुनेदंशसहस्रकम् ॥ १० ॥ लक्ष्मीस्थि

राभवेत्तस्यपुत्रपौत्रानुयायिनी ॥ श्रीपुष्पैर्जुहुयान्मन्त्रीवैशाखेमासिसहस्रकम् ॥ ११ ॥ सर्व

पापक्षयकरः सर्वसिद्धिविवर्द्धकः ॥ देवाः सर्वे नमस्यंति भक्त्या तं पुरुषोत्तमम् ॥ १२ ॥ शीत

लेस्तर्पयेत्कृष्णमस्त्यं डीचंद्रसंयुतेः ॥ अष्टोत्तरशतं कृत्वा पुजां ते भक्तितत्परः ॥ १३ ॥ मंड

लाह्वमतो सिद्धिदुष्करां सुकरां तु वा ॥ यद्यत्कामयते मन्त्री अनायासेन तच्छ्रमेत् ॥ दुग्धबुध्याज

लेर्नित्यमष्टोत्तरशतं जपेत् ॥ १४ ॥ तर्पयानि खलान् कामान् लभेन्मोक्षं च विदति ॥ कुश

पुष्पैः समभ्यर्च्य मासमाधं निरामयः ॥ १५ ॥ यशसे धर्मवृद्धयै च ब्रह्मचारिव्रते स्थितः ॥ हया

रिकुसुमैः शुक्लैर्मंडलाद्वा छितं भवेत् ॥ १६ ॥ तथारक्तास्यभारेण अचलां भुक्तिमाप्नुयात् ॥

तथा ह्यभ्यासमाभ्यर्च्य भुक्तिं मुक्तिं च विदति ॥ १७ ॥ गोपुभक्तिः सदा कार्या गोपकंदूयनं तथा ॥

गोपुनित्यं प्रसन्ना सुगोपालः संप्रसीदति ॥ १८ ॥ ब्राह्मणानां क्षत्रियाणां वैश्यानां शोषजन्मनां ॥

स्त्रीणां चैव महाबाहो नैमित्तिकमिदं स्मृतं ॥ १९ ॥ एतेषां चैकमात्रं कृत्वा काम्यानि साधयेत् ॥

२० ॥ इति श्रीगौमीयतन्त्रे षोडशोऽध्यायः ॥ १६ ॥ ॥ १७ ॥ ॥ १८ ॥ ॥ १९ ॥

नारद उवाच ॥ त्रिकालाभ्यर्च्यं न वदये गोविंदस्य यथाविधि ॥ मंत्रयोरुभयोः कार्यमन्येषां

चतदात्मनः ॥१॥ कलायकुसुमश्यामं नीलेन्दीवरलोचनम् ॥ वार्षिकं च शिशुं मुग्धमासीनं प
अविष्टरे ॥ २ ॥ नवविट्पुमविवाभकरपादाधरोत्तरम् ॥ गुडालकचयाच्छन्नमुखेन्दुग्रहसंयुतम् ॥
पूर्णेन्दुकाशसंकाशहासभावितदिङ्मुखम् ॥ राजदंतद्वयोद्भासनिदितानेकमौक्तिकम् ॥ ३ ॥ म
हाश्मरश्मिसंकीर्णसुवर्णानेकभूषणम् ॥ सपुष्टं धूसरांगं च धेनुधूल्यापदोत्थया ॥ ४ ॥ गोपगो
पीगवां वृंदैर्बोध्यमाणं सुविस्मितैः ॥ ब्रह्मणा शङ्करेणापि प्रेमोत्कंठ्यात्सुवीक्षितम् ॥ ५ ॥ पुरंद
रदरमुखैर्देवैर्मुनिभिः संस्तुतं परम् ॥ एवं ध्यात्वा जपेत् कृष्णं यजेद्भक्तिप्रधानतः ॥ ६ ॥ अंगैरि
न्द्रादिवज्राद्यैरावृत्तित्रितयान्वितम् ॥ क्षीरखंडाज्यदुग्धं च कदलीनवनीतकम् ॥ ७ ॥ मोचारं भा
फलं वापि अन्यद्वालाप्रियं च यत् ॥ जपंचाष्टसहस्रं च कृत्वा कृष्णं प्रसादयेत् ॥ ८ ॥ स्तोत्रैर्ना
नाविधैर्भक्त्या नमस्कारप्रदाक्षिणैः ॥ दुग्धबुध्या जलैरष्टाशतं संतर्प्य मंत्रावित् ॥ ९ ॥ आत्मानं
तत्पदांभोजे अनन्यः सन्समर्पयेत् ॥ ब्रह्मार्पणाख्यमंत्रेण तथोद्भास्य हृदं नयेत् ॥ १० ॥ य
एवं मासमात्रं तु भक्त्या कृष्णं समर्चयेत् ॥ पूज्योलोकैः कविर्वाग्मी लक्ष्मीप्राप्या नपायिनीं ॥
११ ॥ पुत्रैर्मित्रैश्च संनद्धः प्रयात्यंते परमं पदम् ॥ मध्यान्हे वा सुदेवं च राजमंडलमध्यगम् ॥ १२ ॥
हारवत्यां सहस्रार्कदीपिते भवनांतरे ॥ कल्पवृक्षसमाकीर्णं पुण्यपक्षिनिनादिते ॥ १३ ॥ प
ओत्पलादिसंकीर्णवापीभिः समलंकृते ॥ तस्मिन् सुपुलिने रम्ये लायायां कल्पशारिवनः ॥ १४ ॥

रत्नस्तंभैरत्नदीपैर्मुक्तादामविभूषिते ॥ नानारत्नविचित्रांतर्यतानशतसंकुले ॥ १५ ॥ च
 त्पार्श्वेचवनंध्यायेत्पुष्पागैर्नागकैसरैः ॥ तथानानाविधैर्दक्षैः पाटलैश्चंपकादिभिः ॥ १६ ॥ वा
 कुलैश्चवनैरभ्यैर्विष्टितंक्रमुकैरपि ॥ सर्वर्तुकुसुमोपेतैः पुष्पावनतशाखिभिः ॥ १७ ॥ रत्न
 सिंहासनासीनपुंडरीकदलेक्षणम् ॥ पृथूरस्कंसुपुष्टांगराजन्पगणमोहनम् ॥ १८ ॥ पुंडरीक
 निभानाभिपुंडरीकाक्षमण्यम् ॥ सुभ्रूललाटवदनपुष्पहासंसुलोचनम् ॥ १९ ॥ सुकपोलं
 सुताम्रोष्ठंश्यामलंमंगलालयम् ॥ नीलकुंचितकेशांतंविचित्रांगविभूषणम् ॥ २० ॥ कंबुग्रीवं
 सुविस्तीर्णकौस्तुभोद्भासिवक्षसम् ॥ महावलंमहोरस्कंमहाभुजचतुष्टयम् ॥ २१ ॥ बलिवंधु
 रमध्येतुराजदुदरशोभितम् ॥ प्रदक्षिणगतश्रीमद्वृत्तनाभिविशोभितम् ॥ २२ ॥ समोरुजानुजंघा
 भिःस्वास्तिकांध्रियुगांवुजम् ॥ तुंगरत्ननखंचित्रतुंगपादांगुलीयकम् ॥ २३ ॥ अनेकविधरत्ना
 दिपीतांबर्युगावृतम् ॥ स्फुरितोदरबंधेनशोभितंवनमालया ॥ २४ ॥ रत्नहारैश्चसौवर्णेग्रैवेय
 कविभूषितम् ॥ केयूरमाणिसंनद्धराजद्रुजचतुष्टयम् ॥ २५ ॥ विचित्रकटकैर्युक्तंनूपुरैःपादशो
 भितम् ॥ नानारत्नमयैर्हैर्मैरंगुलीर्यैर्विराजितम् ॥ २६ ॥ अनंतरत्नसंछन्नंस्फुरन्मकरकुंडलम् ॥ सु
 वर्णनाभिरुचिरंनानाचित्राविचित्रितैः ॥ २७ ॥ लोलद्वयमसंछन्नैःप्रसूनैर्मुकुटोज्ज्वलम् ॥ शंख
 चक्रगदापद्मधरंशांतमुखेक्षणम् ॥ २८ ॥ दिव्यलक्षणसंपन्नं दिव्यभूषणभूषितम् ॥ दिव्यसा

लांबरधरदिव्यगंधानुलेपनम् ॥ २९ ॥ ललाटेहृदयेकुक्षीकंठेवाहोश्चपार्श्वयोः ॥ विराजि
तोर्ध्वपुंड्रेनचंदनेनविभूषितम् ॥ ३० ॥ महीभारसुरारातीस्तर्जयंतमुहुर्मुहुः ॥ तेषांनिपातनायै
वधर्मार्थनीतियुक्तिभिः ॥ ३१ ॥ उद्धवादिभिर्मन्त्रिवरैर्मन्त्रयंतंजगद्धितम् ॥ एवमध्यान्हसंप्राप्त
कालेध्यायेज्जद्रुम् ॥ ३२ ॥ आवाह्यविधिवद्भक्त्यापूजयन्नुपचारकैः ॥ अंगंपूर्ववदुद्दिष्टं
पुरादिप्रपूजयेत् ॥ ३३ ॥ रुक्मिणीसत्यभामाचकालिंदीचसुलक्षणा ॥ नाम्नाजितीजांबुवती
मित्रविंदासुशीलका ॥ ३४ ॥ इत्यष्टशक्तीर्देवस्यपूज्याः कृष्णस्यवल्लभाः ॥ आग्नौसुदर्शनं
चक्रंनैऋतेशंस्वर्जलोद्भवम् ॥ ३५ ॥ वायव्येचगदांदिव्यामीशानेचततोंबुजम् ॥ ततोदलानांवा
स्येचवसुदेवंचदेवकीम् ॥ ३६ ॥ नंदगोपंयशोदांचपुरादिप्रपूजयेत् ॥ पादौरर्घ्यैस्तथापुष्पैः
पूर्वादिदलतोऽर्चयेत् ॥ ३७ ॥ बलभद्रंसुभद्रांचरोहिणींरेवतींतथा ॥ सुदामंचतथादामंवसुदा
मंचकिंकणीम् ॥ ३८ ॥ देवस्यवामपार्श्वेतुपूजयेदुरुपादुकाः ॥ परमंचगुरुंतत्रपरापरगुरुंतथा
॥ ३९ ॥ पादुकांतंसमभ्यर्च्यपूर्वसिद्धांस्तथायजेत् ॥ पूर्वेगणपतिंचेष्वांद्रांदीप्तद्वहिर्यजेत्
॥ ४० ॥ कुमुदंकुमुदाक्षंचपुंडरीकंचवामनम् ॥ शंकुकर्णसर्वेऽंशुमुखंसुप्रतिष्ठितम् ॥ ४१ ॥ दक्षि
णावर्ततश्चैतान्पूर्वादिदलतोयजेत् ॥ उत्तरेशानयोर्मध्येविष्वक्सेनंसमर्चयेत् ॥ ४२ ॥ संपूज्यै
वंहर्षिभक्त्या नैवेद्यंचनिवेदयेत् ॥ पायसंशर्करापूपेखंडाज्यकदलीफलम् ॥ ४३ ॥ सितोपदंश

मयं स्वर्णपात्रे निवेदयेत् ॥ अथ वारौ च पात्रे च सार्धं पात्रेऽथवा पुनः ॥ ४४ ॥ अथ वारौ च
पात्रे वा अन्यथान्तरं ब्रजेत् ॥ सुवर्णचषकेनाथरौप्ये वा विधिना ततः ॥ ४५ ॥ सप्तवर्णं च
दुग्धमन्त्रं व्यंजनपात्रं समु ॥ नानाविधोपहाराणि गोविंदाय निवेदयेत् ॥ ४६ ॥ राजोपचारान्
दत्वांते स्तुत्वान्त्वाविसर्जयेत् ॥ य एवं पूजयेद्देवंगोपालं विगतस्पृहः ॥ ४७ ॥ राजानः किं क
राः सर्वे सामात्याः सपरिच्छदाः ॥ राजपुत्राश्च पत्न्यश्च सर्वे तस्यानुवर्तिनः ॥ ४८ ॥ इह भुक्त्वा व
रान् भोगान्ते विष्णोः पदं ब्रजेत् ॥ अष्टोत्तरशतं होमं कुर्यात्तत्संख्यया दत्तः ॥ ४९ ॥ होमतर्पण
योर्मन्त्रो साधयेदखिलानपि ॥ प्रातर्होमं प्रकुर्वीत तथा मध्यदिनेऽथवा ॥ ५० ॥ रात्रिर्होमं च
सायान्हे कुर्यादेवं विधिः स्मृतः ॥ तृतीयकालपूजायामस्तिकालविकल्पना ॥ ५१ ॥ साया
न्हे निवसेत्तत्र वद्रत्येके विपश्चितः ॥ अष्टादशार्णसायान्हे रात्रौ चैदशवर्णकम् ॥ ५२ ॥ उभयो
रुभये तैव वदन्ति ब्रह्मवादिनः ॥ सायान्हे ह्यस्वत्यां तु चित्रकोद्यानमध्यगे ॥ ५३ ॥ सौगंधि
कोत्पललसदीर्घिकाशतवोष्टिते ॥ नंदनोद्यानमध्ये तु कदंबवनमध्यगम् ॥ ५४ ॥ ज्वलद्रत्न
मयैः स्तंभैः सुवर्णविधिकान्विते ॥ नानारत्नमयलसत्प्रवालहारशोभिते ॥ ५५ ॥ महारत्न
मयंगेहं मुनिभिः परिवेष्टितम् ॥ नारदाद्यैर्मुनिवरैः शौनकैः पिप्पलादिभिः ॥ ५६ ॥ सनकादि
ब्रह्मपुत्रैः परीतं तत्त्वनिर्णये ॥ नारदं पर्वतं जिष्णुं निशठोद्धवदारुको ॥ ५७ ॥ विश्वक्सेनं च शै

नेयंकृपादष्टिविलसितम् ॥ तेभ्योमुनिभ्यःस्वंधामदिशंतं परमक्षरम् ॥ ५८ ॥ चंद्रकोटिप्रतीका
 शंविश्ववकाशक्षीपिते ॥ नानारत्नगणाकीर्णमहामुकुटभूषितम् ॥ ५९ ॥ अनेकरत्नरश्मी
 भिलंसन्मकरकुंडलम् ॥ तारहारावलिलसन्मुक्ताकौस्तुभवक्षसम् ॥ ६० ॥ नानारत्नगणा
 कीर्णकेयूरवलयोष्टकम् ॥ विद्रवत्कनकाभासंपीतांबरपुगावृतम् ॥ ६१ ॥ बंधुरोदारजठरं
 गंभीरनाभिपंकजम् ॥ उत्तुंगचरणांभोजलसत्स्वर्णागुलीयकम् ॥ ६२ ॥ प्रदीप्तरत्नकटकंतु
 लाकोटिद्वयान्वितम् ॥ शशरक्ताधरपुटभारक्तपदपंकजम् ॥ ६३ ॥ शंखचक्रगदापद्मधारि
 णंवनमालिनम् ॥ शुद्धज्ञानस्वभावत्वात्सुशुक्लतं परात्परम् ॥ ६४ ॥ अज्ञाननाशकामत्वान्नव
 वारिदसान्निभम् ॥ सूर्यकोटिप्रतीकाशमविद्याध्वांतनाशनान् ॥ ६५ ॥ इत्येवंपरत्मानंध्या
 यंतिब्रह्मवादिनः ॥ एवंध्यात्वामध्यमार्चाविधानेनप्रपूजयेत् ॥ ६६ ॥ सहस्रैकंजपेन्मंत्रं होमा
 दशांशतर्पणम् ॥ रजतारचितेपात्रेखंडदुग्धंनिवेदयेत् ॥ ६७ ॥ पूर्वोपचारान्दत्वावैनमस्कृ
 त्यविसर्जयेत् ॥ गृहस्थानामयंपथान्यासितां हृदयां बुजे ॥ ६८ ॥ ध्यात्वासंपूज्यमुनिभि
 र्मानसैरुपचारकैः ॥ विरक्तोगृहमेधीचवनस्थोऽप्यथवामुनिः ॥ ६९ ॥ वासुदेवंसमासध्य
 निर्वाणंपदमाप्नुयात् ॥ सायान्हेवासुदेवंचपूजयेद्दिधिनानरः ॥ ७० ॥ देवाः सर्वे नमस्यंति
 किंपुनर्नरमर्कटाः ॥ संसारसागरंधोरंविषयग्राहसंकुलम् ॥ ७१ ॥ संतीर्यविषयान्मुक्ताज्ञा

नीतस्पदमाप्नुयात् ॥ दुर्वासनापरित्यज्यकोटिजम्भसमुद्भवाम् ॥ ७२ ॥ एकेनजम्भनाम्बु
 क्तियातिकैवल्यनिर्मिताम् ॥ 'तद्विष्णोः परमंपदंसदापश्यंतिसूरयः ॥ ७३ ॥ दिवीवचक्षुराततं'
 सर्वचविषयाततम् ॥ रात्रौचेन्मादिराक्रांतमानसंदेवकीसुतम् ॥ ७४ ॥ रासगोष्ठीपरिज्ञातंगो
 षोमंडलमध्यगम् ॥ वृंदावनगतंभ्यायेच्छायायांकल्पशाखिनः ॥ ७५ ॥ सुस्थिरंवेणुगायंतं
 वनमालापरिष्कृतम् ॥ संचमध्यस्थितंरुष्णंगोपिकासंघवेष्टितम् ॥ ७६ ॥ देवासुरैश्चगंधर्वैर
 प्सरोभिश्चसेवितम् ॥ यक्षैर्विद्याधरगणैर्विहंगैर्भूविषद्रतैः ॥ ७७ ॥ ब्रह्मर्षिभिर्देवार्षिभिःस्तूय
 मानंसुविस्मितैः ॥ लेलिह्यमानंप्रणयाद्देवस्त्रीशतकोटिभिः ॥ ७८ ॥ इंदीवरानिभंरत्नसुं
 दरेन्दुनिभाननम् ॥ सम्फुल्लपद्मवदनंपद्मपत्रानिभेक्षणम् ॥ ७९ ॥ पद्मनाभिपाणिपादंपद्मरा
 गानिभापरम् ॥ शरण्यंसर्वदेवानांगोपिकाजनवल्लभम् ॥ ८० ॥ कचिक्कचित्परिमिलत्यंबु
 जंपरिसंस्थितम् ॥ कल्पितानेकदेहेननारीणांशतकोटिभिः ॥ ८१ ॥ वेष्टितंरममाणंचगा
 यंतदिव्यमूर्च्छनाम् ॥ हाभ्यांहाभ्यांवल्लभाभ्यामध्यमेमध्येविराजितम् ॥ ८२ ॥ यथामरकतस्तं
 भंसुवर्णेनाभिवेष्टितम् ॥ कचिद्रोपांगनावलहारिणंहेलयान्वितम् ॥ ८३ ॥ कचिद्धसंतंहा
 सयंतंस्त्रीवृंदमुपहासकैः ॥ विस्मितैर्देवानिकरैरर्चितंपुष्पवृष्टिभिः ॥ ८४ ॥ देवस्त्रीभिर्वी
 ज्यमानंकामोत्कटितचोष्टितैः ॥ एवंध्यात्वामधुरिपुंयजेत्तंशंसितव्रतः ॥ ८५ ॥ मिथुनैर्वैशो

डशकेः केशवादिभिरावृतम् ॥ महिषोभिस्तथान्वितंगोपीभिरपि सर्वतः ॥ ८६ ॥ एवमभ्य
 र्च्यविधिनाकांस्येवारजतांचिते ॥ पात्रेदुग्धं निवेद्याथमिथुनेभ्यस्तथार्चयेत् ॥ ८७ ॥ ज
 स्वास्तुत्वानमस्कृत्य हृत्पद्मे तां विसर्जयेत् ॥ एवमभ्यर्च्य जगतां पतिं शुद्धमनीषया ॥ ८८ ॥
 धर्मार्थकाममोक्षाणां दायादो भवति ध्रुवम् ॥ विप्रो देवाधिपो भूयात्साक्षाद्भुवि पुरंदरः ॥ ८९ ॥
 क्षत्रियो राजवंश्यश्च वैश्यो धनसमृद्धिमान् ॥ शुद्रः सुखानि सर्वाणि भुक्त्वा चांते परं व्रजेत् ॥
 ॥ ९० ॥ एवं ते कथितं विप्रसंसारभयनाशनम् ॥ अर्चनं त्रिविधं यत्ते मूला विद्या निरुक्तं नमः ॥ ९१ ॥
 ॥ इति श्रीगौतमीयतन्त्रे सप्तदशोऽध्यायः ॥ १७ ॥ ॥ १७ ॥ ॥ १७ ॥ ॥ १७ ॥ ॥ १७ ॥
 ॥ गौतम उवाच ॥ ब्रूहि मे वालकृष्णस्य तत्त्वं सार्वज्ञकारणम् ॥ ब्रह्मणा यत्पुरा प्रोक्तं सेवया तप
 सा तव ॥ १ ॥ ॥ यत्प्रसादान्मुनिश्रेष्ठत्रैलोक्येऽविदितं न ते ॥ यथाक्रमं कथय मे सर्वमे
 व समाहितः ॥ सुश्रूषामेव लवती गोपालस्यार्चनं प्रति ॥ २ ॥ ॥ नारद उवाच ॥ वा
 ल्यं ते कथयाम्ययदेवस्य परमाद्भुतम् ॥ गोपनीयं न ते किंचित्त्वं हि वेदविदां वरः ॥ ३ ॥ ॥ तपसा क
 ल्पनाहीनः कृष्णेभ्योऽसिनि श्रयात् ॥ तारः प्रजापतिः शक्रो मायाचर्बिदुरेव च ॥ ४ ॥ ॥ एतन्मंत्र
 वरं विद्विरहस्यं परमाद्भुतम् ॥ महात्मन्कारकरं विश्वक्षोभणकारकम् ॥ ५ ॥ ॥ चतुर्वर्गफलं चा
 स्य जपमात्रेणासिध्यति ॥ गोपालस्यापियेमं प्रावक्ष्यं तेऽब्रह्ममंत्रके ॥ ६ ॥ ॥ संदीपितमनेनैव

फलप्रदमवेक्ष्यताम् ॥ चूडामणिरयं प्रोक्तो देवस्पर्शिशुक्लपिङ्गः ॥ ५ ॥ अहं सुनिर्मलः सदा
 गायत्रीलिङ्ग उच्यते ॥ देवताकथितः कृष्णः सर्वकामफलप्रदः ॥ ८ ॥ समाहारो चरणेऽयं
 मध्यमः स्वरईरितः ॥ नेत्राब्धितर्कसूर्यद्वैः कलवर्णविभेदितैः ॥ ९ ॥ पंचांगानिमनोः कृत्वा
 ध्यानं कुर्यात्समाहितः ॥ मयुरायां पुरे ध्यायेत्कंसस्यांतः पुराजिरे ॥ १० ॥ सूतिकागृहमध्य
 स्थं जातमात्रं जगत्पतिम् ॥ सिद्धचारुणगंधर्वदेवदानवकिन्नरैः ॥ ११ ॥ यक्षराक्षसवेतालैः स्व
 चरेभूचरैरापि ॥ विद्याधरीभिर्देवीभिः किन्नरीभिः समंततः ॥ १२ ॥ ब्रह्मणा तनयैः सार्द्धं वि
 द्यमानं मुदान्वितैः ॥ इन्द्रादिभिश्च दिक्पालैर्लसत्कुसुमवर्षिभिः ॥ १३ ॥ चतुर्भुजं शंखच
 क्रंगदाशार्द्धचरं हरिम् ॥ दक्षस्योर्ध्वे करे चक्रंगदां चतुर्दधः करे ॥ १४ ॥ वामस्योर्ध्वे शार्द्धधनुः
 शंखचतुर्दधः करे ॥ नवीनजलदप्रख्यं पीतकौशेयवाससम् ॥ १५ ॥ विलसत्कुंतलाभोग
 भास्वरो निजमूर्द्धनि ॥ विहिताशेषतद्रत्नशोभिकर्णकिरीटकंम् ॥ १६ ॥ सुगंधिप्रारिजातैश्च शोभि
 नाशेषकुंतलैः ॥ ललाटतलविन्यस्तकस्तूरीतिलकौज्ज्वलम् ॥ १७ ॥ अष्टमीचंद्रशकलभा
 सिभासप्रभोज्ज्वलम् ॥ उत्फुल्लपुंडरीकश्रीनयनद्वयभूषितम् ॥ १८ ॥ मनोभवधनुः कल्पच
 छिन्नापविराजितम् ॥ तिलप्रसूनाविजयीवासावंशविभूषितम् ॥ १९ ॥ परार्द्धचंद्रसंकाशमुखं
 चंद्रविराजितम् ॥ दाडिमीव्रीजकुंडाभंदंतपंक्तिविराजितम् ॥ २० ॥ पद्मविभवफलोद्भासिदं

तवासांज्ज्वलंविभुम् ॥ जांबूनदानेकरत्नस्फुरन्मकरकुण्डलम् ॥ २१ ॥ महामरकतस्तंभभासमा
 नभुजहयम् ॥ रत्नचामीकराभोगैरंगदैर्बलयेयुतम् ॥ २२ ॥ कंबुग्रीवंमहोरस्कंमुक्ताहारविराजितं ॥
 श्रीवत्सलाञ्छनंभ्राजत्कौस्तुभोज्ज्वलवक्षसं ॥ २३ ॥ रत्नवैडूर्यघटितंकिंकणीजालमालि
 नं ॥ पट्टसूत्रेणसंनद्धमध्यदेशोपशोभितं ॥ २४ ॥ रत्नमंजीरपुगलमंजुश्रीपादवल्लभं ॥
 देवक्यावसुदेवेनहरेणविधिनातथा ॥ २५ ॥ विदिक्षुतिष्ठतास्तोतुंमुखरेणपुटांजलिम् ॥ मेरुशृं
 गप्रतीकाशगरुडोपरिसंस्थितं ॥ २६ ॥ एवंध्यात्वापरात्मानंगुरुमात्मानमेवच ॥ एकी
 भावेनसंभाव्यततःपूजनमारभेत् ॥ २७ ॥ कर्पूरामिलितालोलसितचंदनचार्चितं ॥ आलि
 खेद्देवकीपुत्रयंत्रंशोभनरेखया ॥ २८ ॥ शलाकयावैट्टमयाहैमयाराजतेनवा ॥ किंजल्करू
 पकंदृत्तंततोलेख्यंचतुर्दलं ॥ २९ ॥ ततोदृत्तंचाष्टदलंदृत्तंदशदलंततः ॥ समरेखंचतुष्को
 णंचतुर्दारीपशोभितं ॥ ३० ॥ बीजशोभिचतुर्द्वारंचतुष्कोणविराजितं ॥ मध्येसंपूज्यदेवेशं
 पूजयेत्तच्चतुर्दले ॥ ३१ ॥ ऐशान्यामीश्वरंदेवमाग्नेय्यांचापितामहं ॥ नैर्ऋत्यांवसुदेवंचवाय
 व्यांदेवकीमपि ॥ ३२ ॥ ततश्चाष्टसुपत्रेषुपूजयेद्देववल्लभाः ॥ रक्तांवरधरासौम्यावराभय
 करांबुजाः ॥ ३३ ॥ सर्वालंकरणैर्दीप्तालसयौवनविभ्रमाः ॥ श्रीमद्देवमुखांभोजन्यस्तनेत्र
 मधुवताः ॥ ३४ ॥ ततोदशदलेपूज्यालोकपालास्ततोबहिः ॥ गरुडंपद्मिमेदहरेजयंपूर्वेत्र

जयेत् ॥ ३५ ॥ विजयंदक्षिणे तद्वनारदं च तथोत्तरे ॥ पुटांजलिकराः सर्वे सुखोद्यमसुखस्य
 पि ॥ ३६ ॥ विलसद्गनमालाश्रपीतकौशेयवाससः ॥ ततः शंखं च चक्रं च गदां कौमोदकं
 मपि ॥ ३७ ॥ शार्ङ्गधनुश्च संपूज्य तद्वाह्ये पूजयेदपि ॥ ऐरावतादीनभ्यर्च्य गजानघौ ततो ब
 हिः ॥ ३८ ॥ कृते लक्षं जपेन्मन्त्रं त्रेतायां द्विगुणं तथा ॥ त्रिलक्षं ह्यपरे जाप्यं च तुल्यं कलौ ज
 पेत् ॥ ३९ ॥ प्रयोगानय कुर्वीत साधकः सिद्धिलालसः ॥ लक्ष्मीप्रसूनैर्जुह्याच्छ्रियमिच्छ
 न निर्दितां ॥ ४० ॥ साज्येनाग्नेन जुहुयादाज न स्य समृद्धये ॥ आरामैः कुसुमैर्विप्रान् जा
 तीभिः पृथिवीपतीन् ॥ ४१ ॥ प्रसूनैरसितैर्वैश्यान् शूद्रान्नीलोत्पलैरपि ॥ वशयेच्छ्रवणैः सर्वा
 न्पङ्कजैर्वनिताजनान् ॥ ४२ ॥ गोशालासुकृतो होमः पांयसेन स सर्पिषा ॥ गवांशां तिक
 रोत्याशुगोविंदो गोकुलप्रियः ॥ ४३ ॥ शिशुवेपथुर्देवां किंकिणीजालशोभितम् ॥ स्मृत्वा
 प्रतर्पयेन्मन्त्री दुग्धवुध्या शुभैर्जलैः ॥ ४४ ॥ धनधान्यांशुकादीनि प्रीतस्तस्मै ददातिसः ॥ पिंडं

१ पिंडमिति ॥ आदौ पट्टकोणं लिखित्वा तन्मध्ये मूलवेष्टितवक्ष्यमाणपिंडबीजं च लिखित्वा वक्ष्यमाणपट्टवर्णान् पट्टकोणे पु
 विरिष्य तदुपरि दशदलपत्रं कृत्वा तत्रेषु वक्ष्यमाणदशवर्णवर्णान् लिखित्वा तत्सर्वं कामबीजेन वेष्टयेत् । तदुपरि शोडशदलपत्रं
 तत्सरेषु षोडशसंख्यं पत्रेषु वक्ष्यमाणषोडशवर्णमंत्रं तदुपरि द्वाविंशदलं तत्सरेषु कादिसांतवर्णान् लिखित्वा पत्रेषु वक्ष्यमाण
 अनुष्टुपमंत्रं लिखेत् । तन्मध्ये पादबीजेन वेष्टयेत् । पुनरनुष्टुपमंत्रं लिखित्वा तदुपरि अष्टकोणं कृत्वा तत्कोणेषु वक्ष्यमाणायुधमंत्र-
 वर्णान् लिखेत् । एतत्पञ्चमुक्तफलदं भवतीति तात्पर्यार्थः ।

मूलेनवीतंदहनपुरयुगेकोणराजत्पडर्णं कुर्यात्पद्मदशार्णस्फुरतिदशदलंकामवीजेनवीतम् ॥
पद्मकिंजल्कसंस्थंस्वराविकृतिदलेप्रोल्लसत्पोडशार्णं किंजल्केव्यजनाढ्यंप्रकृतिदलयुगेत्वपि
तानुष्टुवर्णं ॥ ४५ ॥ पाशांकुशाभ्यामावीतंक्षोणीपूरयुगान्वितम् ॥ अष्टाक्षरेणसंवी
तयंबंगोविंददेवतम् ॥ ४६ ॥ धर्मार्थकामफलदंसर्वरक्षाकरंस्मृतम् ॥ पंचांतकोधरासंस्थ
इंदुर्विंदुविभूषितः ॥ ४७ ॥ पिंडवीजमिदंप्रोक्तंसर्वसिद्धिकरंपरं ॥ चतुर्लक्षंजपेदेतत्तद्दशां
शंहुनेत्ततः ॥ ४८ ॥ तर्पयेत्तद्दशांशंचदशांशंचाभिपेचयेत् ॥ ब्राह्मणान्भोजयेच्चापिदशां
शमितिचक्रमात् ॥ ४९ ॥ गणेशंभास्करंरुद्रंगौरिंचपरिपूजयेत् ॥ विदिक्षुयंत्रराजस्यस्वस्व
मंत्रपुरस्सरं ॥ ५० ॥ एतद्धारणमात्रेणत्रिकालज्ञोभवेद्भ्रुवं ॥ यद्यन्निजेप्सितंसर्वसाधये
न्नात्रसंशयः ॥ ५१ ॥ अनेनसदृशोमंत्रोयंत्रंवापिनाविद्यते ॥ केवलंप्रेमभावेनकाथितंतव
सुव्रत ॥ ५२ ॥ इतिश्रीगौतमीयतन्त्रे अष्टादशोऽध्यायः ॥ १८ ॥ ॥ ७ ॥
॥ नारदउवाच ॥ अथप्रयोगान्वक्ष्यामिमंत्रयोरुभयोरपि ॥ यान्कृत्वासाधकवरोलोकत्र
यसुपूजितः ॥ १ ॥ तदर्थकारिमंत्रान्वैवक्ष्यामिचक्रचित्कचित् ॥ वंदेतंदेवकीपुत्रंसद्यो
जातंसुसत्प्रभम् ॥ २ ॥ शंखचक्रगदापद्मधारिणंवनमालिनम् ॥ एवंध्यात्वामनुवरंलक्षं
ब्राह्मेमुहूर्तके ॥ जप्त्वामंत्रीत्रिकालज्ञोबृहस्पतिसमोभवेन् ॥ ३ ॥ अथवैतत्समोमंत्रःप्रो

च्यतेऽणुतत्त्वतः ॥ श्रीमत्पदंतथाचोक्त्वामुकुन्दचरणीपुनः ॥ ४ ॥ सदेतिशरणमहंप्रपद्ये
स्वाहयायुतम् ॥ श्यामलंकोमलंवालंकीडंतमातुरंकके ॥ ५ ॥ हिभुजंस्तनपातारांचितयेच्छ
तिधरोभवेत् ॥ लक्ष्मिवाप्रजपेदेनसमानंलभतेफलं ॥ ६ ॥ कामबीजादिमंत्रोऽयंकिञ्चसिद्धय
तिभूतले ॥ उपसंहृतदिव्यांगंपुरावन्मातुरंकके ॥ ७ ॥ चलदोश्चरणंवालंध्यात्वाभास्तेमु
हूर्तके ॥ जप्त्वामनुवरोविद्वान्सर्वशास्त्रार्थविद्वदेत् ॥ ८ ॥ सर्ववेदार्थकुशलोज्ञानवान्भव
तिध्रुवं ॥ नंदांगणेपर्यटंतंभूलीनिचयधूसरम् ॥ ९ ॥ प्रदीप्तमणिगणोद्दीप्तंयशोदालोकनो
त्सुकम् ॥ एवंध्यात्वामनुवर्जपेनियममास्थितः ॥ १० ॥ लक्षमेकंजपादस्यकिञ्चसिद्धयति
भूतले ॥ प्रातःप्रातःपिवेत्तोयमष्टोत्तरशतंजपन् ॥ ११ ॥ अनेनमूकोमुग्धात्माजडःपापा
णवत्तथा ॥ अनेनजप्यमानेनसाक्षाद्वाक्पतिसंततिः ॥ १२ ॥ पद्भ्यानिःक्षिप्यशकटंरुदं
तंप्राकृतंयथा ॥ लक्षजाप्यादितिध्यात्वाआपद्भ्योमुच्यतेध्रुवं ॥ १३ ॥ शत्रुभ्योनभयंतस्य
राजतोनापिदस्युतः ॥ नतस्यविद्यतेभीतिःकदाचिदपिसुवत ॥ १४ ॥ अथापरंप्रवक्ष्या
मिरहस्यंसुरपूजितम् ॥ यद्रत्वासाधकवरःप्रयोगफलमाप्नुयात् ॥ १५ ॥ ब्रह्माणंसोमसंयु
क्तमनुस्वारविभूषितं ॥ विंदुनादसमाक्रांतंकल्परजंसमुद्धरेत् ॥ १६ ॥ पवनंवीतिहोत्र
स्थंमहामायासमन्वितम् ॥ विंदुनादसमाक्रांतंदितीयंबीजमुद्धरेत् ॥ १७ ॥ धराणैरेफसं

युक्तंचतुर्थस्वरभूषितं ॥ इंदुविंदुसमायुक्तंनृतीयंबीजमुद्धरेत् ॥ १८ ॥ थांतंशंभुसमायुक्तं
इंदुविंदुसमन्वितं ॥ दौर्गवीजमिदंख्यातंसमस्तापनिवारणं ॥ १९ ॥ शंभोःपदंवन्हियुतं
मायाविंदुसमन्वितं ॥ अशेषजगतांबीजंमहामायेतिविश्रुतं ॥ २० ॥ अनयायोग्यतोमंत्री
असाध्यमपिसाधयेत् ॥ वांतंवन्हिसमायुक्तंचतुर्थस्वरभूषितं ॥ २१ ॥ श्रियोबीजमिदंप्रो
क्तंनृणांसर्वसुखप्रदं ॥ विरिंचीन्द्रसमायुक्तंचतुर्थस्वरभूषितं ॥ २२ ॥ नादविंदुसमाक्रांतंबीजं
त्रैलोक्यमोहनं ॥ प्रोक्तंसांताक्षरंतत्तुपष्ठस्वरसमन्वितं ॥ २३ ॥ नादविंदुसमायुक्तंकूर्चवी
जमिदंस्मृतं ॥ एतेपांवीजवर्गाणांज्ञात्वाकर्माणिमंत्रवित् ॥ २४ ॥ गुरुतःशास्त्रतःसम्यक्
सर्वकर्माणिसाधयेत् ॥ अन्यथानैवसिद्धिस्स्यान्मंत्रकल्पशतैरपि ॥ २५ ॥ मेरुश्चतुर्दशस्वर
वन्हिविंदुसमन्वितं ॥ नृसिंहबीजमित्युक्तंभूतापस्मारनाशकं ॥ २६ ॥ समाहितमनाभू
त्वापद्माक्षैःकृतमालया ॥ अयुतैकंजपेन्मंत्रंब्रह्मचारिव्रितेरतः ॥ २७ ॥ अल्पायासेनकामाः
स्युर्दरिद्रश्चनजायंते ॥ सर्वे मनोरथास्तस्यासिध्यंतीतिनसंशयः ॥ २८ ॥ नित्यकर्मरतःकृ
ष्णंवनपुष्पैःसमर्चयेत् ॥ वश्याभवंतिराजानोनसकुर्याद्दिचारणाम् ॥ २९ ॥ तमेवरक्तपुष्पै
स्तुवैश्यावश्याभवंतिहि ॥ नीलोत्पलैस्तुशूद्राःस्युर्मांसंरुष्णंसमर्चयेत् ॥ ३० ॥ जुहुयाद्रक्त
कुसुमैर्मिश्रितैस्तिलतंडुलैः ॥ मंत्रेणाष्टसहस्रंतुजह्वाभस्मधरेद्यदि ॥ ३१ ॥ ललाटेविधूतत

स्य सर्वे वश्या भवंति हि ॥ अनेन च शरीरेण राजानो वदतामि युः ॥ ३२ ॥ स्त्रियो वश्या भवंत्येव
पुत्रा मात्याश्च सर्वदा ॥ विवाहार्थं जपेन्मंत्रं मासमष्टसहस्रकं ॥ ३३ ॥ रासमंडलमध्यस्थं कृ
ष्णं ध्यात्वा ब्रते स्थितः ॥ विवहेदुत्तमां कन्यां रम्यां सर्वकुलोज्ज्वलां ॥ ३४ ॥ पुत्रं मे कृष्णरक्षोति
हि जेन प्रार्थितो हरिः ॥ हतं पुत्रं समाहृत्य ददौ यस्तं विचिंतयेत् ॥ ३५ ॥ पुत्रकामो लभेत्पुत्रं मा
सैकैक्रेन सुंदरं ॥ दीर्घायुमप्रतिहतबलवीर्यसमान्वितं ॥ ३६ ॥ गंवपुष्पैः समाराध्य कृष्णं ध्या
येच्च कन्यकां ॥ मासद्वयंतथामंत्रं जपेदष्टसहस्रकं ॥ ३७ ॥ मनोरथपतिलब्ध्वा दीर्घकालं च
क्रोडति ॥ अंजनं कुसुमं वल्लं तांबूलं चंदनं तथा ॥ ३८ ॥ अन्यान्यप्युपभोग्यानि स्पृष्ट्वा मंत्र
शतं जपेत् ॥ दीपयेत्तस्य यस्यैव सोचिराहा भवेद्दृशी ॥ ३९ ॥ स्त्रियो वश्या अनेनैव भवंति मुनि
सत्तम ॥ पुरुषं वशयेनारी अनेनैव विधानतः ॥ ४० ॥ अर्थार्थकामः श्रीपुष्पैः सिततंदुलमि
थ्रितैः ॥ अष्टोत्तरतहस्रं तु शुद्धया दर्पयान् भवेत् ॥ ४१ ॥ विश्वरूपधरं ध्यात्वा शतमष्टोत्तरं
जपेत् ॥ समाहितमना मंत्रीयशस्वी कीर्तिमान् भवेत् ॥ ४२ ॥ प्रेतभूतपिशाचैश्च स्कंदादिग्र
हपीडितः ॥ पूतनास्तनयातारं ध्यात्वा मंत्रशतं जपेत् ॥ ४३ ॥ प्रणश्यंति ग्रहा दुष्टा पलायंत
इतस्ततः ॥ सर्पमंडलदंष्ट्रांश्च मूषकाद्यैश्च दंशितान् ॥ ४४ ॥ कृष्णं कालीयदमनं चिंतयित्वा
जपेन्नरः ॥ तर्जयंतं विषंधोरं हुंकारेण विनाशयेत् ॥ ४५ ॥ तत्राप्यन्यं मनुवरं हुं बीजाद्यं शृ

तर्जयंतेविष्वेदोरेहंकारेणविनाशयेत् अत्राप्यस्य
 मयस्कृत्तवीजयंमृणतत्त्वतः कालीयस्फणामथ-
 दित्येत्त्यकरोतिव नमामिदेवकीपुत्रेत्त्यराजानत
 व्युते ज्वरातोःभयंयेन्मैत्रीजपेदष्टशतेतथा ज्वरेण
 संस्ततेहृत्संवलप्रमुम्नसंपुते दहतेवाणनगरीग
 रुडोपरिसेस्थिते निजज्वरेणसंपिष्टेध्यातानाशय
 नित्तणात् श्रीतलाकामलादीनितध्यातातथैकोऽत्र
 न श्रीहृत्संयत्कृत्वापुत्रपस्मारमवेतथा नाशयेत्त
 त्रसन्देहोदृष्टिमात्रेणभक्तिकः तोषालेयुष्टिपात्राव
 येनुमादायसेस्थिते ध्याताहृत्संजपेन्मैत्रेयमुमान्
 सतमासतः रातःपुरोपाभविमिति यस्मिन्निभवेत्
 मधुसिक्तैःसितैःपुष्पैर्हृत्वातन्माहलालभेत महेस
 र्यमथप्राणविष्णुह्यातोभवेद्भुवे गोवर्द्धनधरं हृ
 त्संध्यातामंत्रेजपेत्त्ररः वातवर्षादिभिर्वारैर्भयेसम्य
 उपस्थिते भयमाशुविनश्येत्तत्रात्रकार्याविवारणा
 हृत्दावनगतेहृत्सोहृष्टिकामोविविन्नयत् जपेदष्ट
 सहस्रं तद्वाहिमासोत्पसंशय एवेवमनुसाध्यात्वाहृष्टि
 वधापुवारहेत् एवेजलाशयेध्याताजपेदष्टसहस्र-
 के हृष्टिर्भवत्यकालेऽपिमहतीनात्रसंशयः गायंतुं
 वेणुनाहृत्संगानकामोविविन्नयत् आश्रमहृष्टात्
 रुत्वाकित्रैःसहगीयते जयकामो जपेदष्टसहस्रं तर्क
 त्यकद्रुमे संस्ततेदेवताभिस्तगरुडारुहमच्युते ध्या

त्कारत्करवीरसमिद्धिर्जहपादशी ग्रहोत्तरसहस्रं
 यत्तानपराजितोरिपुः राजादिभयमापत्रेसंशयेदुर्गसे
 सरि हृत्वादशसहस्रं तत्तत्सणात्राशयेद्भुवे नीलो
 तपलादिभिःपुष्पैरुत्तरसहस्रकोऽष्टादिनिधिसेपु
 त्तहारकामध्यगैरि ध्यातातत्तलरुवाभिर्हृत्ताशा-
 तिकमाहरेत् कदम्बमूलेगायंतंमेषालंवनमालिनं
 कदम्बपुष्पैःसंस्पृष्टं विलयित्वाजनादेन अपामार्गशा
 तेहृत्ताजपेदष्टसहस्रं सर्वानकामान्त्वष्टीहृत्सं
 चवित्तोभवत्यपि राजहारेसभायाचव्यवहारेचमंत्रवि
 त् मंत्रसहृष्टातेजसापुष्टमेवाकामुच्चरेत् अनेनैववि
 धानेनसर्वप्रविजयीभवेत् मोक्षकामो जपेदष्टसहस्रं
 रीकात्तमवाये सनकाद्यैःस्तुतेहृत्संशुक्लाम्बरधरं परा
 शाखचक्रधरं ध्यातामंत्रे लक्ष जपेत्त्ररः ताराभ्योऽष्टिते
 कृत्वाविधिवत्स्थानमाश्रितः चक्राजमालेहृत्सं
 जयन्भक्तिमावहन् संसारसागरात्साम्यामुत्थातेनात्र
 संशयः परं हृत्वाहृत्सोमैत्रीवशीकंतेजगत्रये वन्द्येस्मि
 नाहरेःपुष्पैर्वेनेगायंतमच्युते ध्यातासंस्पृष्टविधिवत्
 तमेकं सहेमकं जप्त्वासंस्तलोकांनोपिप्रोभवतिना
 यथा देवोपमं सत्त्वं भुक्त्वायाति विलेत नुंदिज अर्चये
 न्मानसाहृत्सं सहस्रं प्रत्यहं जपेत् वतसरास्तुभतेमो
 लयसत्तावाननिवर्तते वर्णिनां चट्टस्थानां मासि
 नामप्ययेविधिः मेषाकामो हनेदं प्रोपालोप्रोयसमि
 श्रितः

समिद्धिः पूर्ववद्ध्यात्वा मेधास्यादतिमानुषी ॥ वाचमिच्छन्लभेहाचंजस्त्वाब्राह्मेमुहूर्तके
 ॥ ७४ ॥ शतंशतंचपण्मासंवाग्मीचातिसुधीर्भवेत् ॥ शत्रूणांजयकामायपारिजातहरंहरिं
 ॥ ७५ ॥ गरुडारोहणंध्यात्वाजित्वासर्वदिवौकसाम् ॥ समिद्धिश्चापिजुहुयात्करवीरसमुद्भवैः
 ॥ ७६ ॥ लक्षंजस्वातथालक्षंजुहुयान्मंत्रवित्तमः ॥ जित्वाशत्रुगणानेतानाक्रांतश्चयथाविधि
 ॥ ७७ ॥ प्रतिष्ठांकारयेद्यस्तुभगवंतंविचिंत्यच ॥ शंखपद्मनिधीयुक्तं वसंतंदारकापुरि ॥ ७८ ॥
 ध्यात्वातिलाज्यचरुणाजुहुयात्सिततंडुलान् ॥ अष्टोत्तरसहस्रं वै प्रतिष्ठांलभतेध्रुवं ॥ ७९ ॥
 सर्वान्कामान्वशीकर्तुंकामधनंपंकजासने ॥ कदंबमालयानित्यंभगवंतमलंकृतं ॥ ८० ॥
 सनकाद्यैः प्रार्थ्यमानंयोगिभिर्गोपवेषक ॥ विचित्रपुष्पमालाभिर्भूषितंवनमालया ॥ ८१ ॥
 कदंबमूलेगाधंतंचितपेन्सर्वनाथकं ॥ समिद्धिरप्यपामार्गैरष्टोत्तरसहस्रकं ॥ ८२ ॥ मध्वा
 ज्ययुक्तैर्जुहुयात्सर्वलोकोवशोभवेत् ॥ मुमुक्षुभिर्भगवंतंपुडरीकदलेक्षणं ॥ ८३ ॥ सनकाद्यै
 श्रित्यमानंसिद्धैरन्यैश्चयोगिभिः ॥ ब्रह्मेन्द्रशंकरमुखैर्गणैश्चापिदिवौकसाम् ॥ ८४ ॥ प्रल्हा
 दप्रमुखैर्भक्तैरन्यैश्चापिमहात्मभिः ॥ हृत्पद्मकर्णिकोत्तुंगदिव्यसिंहासनोपरि ॥ ८५ ॥ ध्यात्वैवप
 रमात्मानंयशोदानंदवर्द्धनम् ॥ पलाशतुलसीपत्रैःसौवर्णकुसुमैःशुभैः ॥ ८६ ॥ मानसैर्वाय
 थाशक्त्याअर्चयेत्पुरुषोत्तमम् ॥ आत्मानंदेवकीपुत्रंलीलायष्टिधरंस्मरेत् ॥ ८७ ॥ यद्य

त्कामयते मन्त्री तत्तदा प्रोत्य यत्नतः ॥ अनेन विधिना सर्वभारयोत्थियमात्मनः ॥ ८८ ॥ यो यजे
 चतुर्थेन विष्णोश्चैव तु बुद्धिमान् ॥ तृतीयेनार्चनं विद्यात्त्वत्पणा विष्णुना सह ॥ ८९ ॥
 इति श्रीगौतमीयतन्त्रे नारदप्रोक्ते एकोनविंशतितमोऽध्यायः ॥ ९९ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥
 अथापरान्प्रवक्ष्यामि प्रयोगान्भुवि दुर्लभान् ॥ यान्कृत्वामानवः सम्यक्स्यो देवत्वमृच्छति
 ॥ १ ॥ नासाध्यं विद्यते तस्य स्वर्गे मर्त्ये रसातले ॥ निशातशरानि भिज्जभीष्मतापहरं हरिम् ॥ २ ॥
 दृष्ट्या पीयूषवर्षिण्या कारुण्यात्तं विलोकयन् ॥ एवं ध्यात्वा युतजपादसाध्यज्वरनाशनं ॥ ३ ॥
 मूर्च्छादाहगदस्फोटविषकीटसमुद्रवं ॥ नाशयेदाहमचिरादमृतादशशतं हुनेत् ॥ ४ ॥ का
 शिराजेन प्रहितां कृत्यांतां द्वारकापुरीं ॥ निजाऽरिणा तां छित्वा शुतपुरीं च कतेजसा ॥ ५ ॥ प्र
 ददंतं हरिं स्मृत्वा जपेद्युतमादरात् ॥ सुस्नेहाक्तैः सर्पैश्च हुनेद्रात्रौ तथा युतं ॥ ६ ॥ कृत्याप
 रे रितास्तं तु न प्रसंतिकदाचन ॥ डाकिनीपूतना कृत्या पिशाचा यक्षराक्षसाः ॥ ७ ॥ अन्यदे
 कूरसत्त्वाश्च प्रयोगाज्जपहोमयोः ॥ देशादेशांतरं यांति न समर्थाश्च हिंसितुं ॥ ८ ॥ ध्यात्वा विधे
 श्वरं देवं व्यासविश्वावकाशकं ॥ सूर्यकोटिप्रतीकासं चंद्रकोटिसुशीतलं ॥ ९ ॥ एवं ध्यात्वा
 च मातिमौल्लक्ष्मे कंजपेन्मनुं ॥ जुहुयाद्युतं भक्त्या शतवीर्याकुरविकैः ॥ १० ॥ अकालमृत्यु
 नाशाय सत्यमेतत्परंपरं ॥ मृत्यंजयं हरिं ध्यात्वा सर्वपापैर्विमुच्यते ॥ ११ ॥ आसीनमाश्र

मेदिन्येवदरीखंडमंडिते ॥ स्थान्वृहद्रथाहस्ताभ्यांघंटाकर्णकलेवरं ॥ १२ ॥ एवंध्यात्वाज
पेन्मासमष्टोत्तरसहस्रकं ॥ समस्तविषदांमंत्रोप्रशमायशमायच ॥ १३ ॥ समतासर्वभूतेषु
आशुनिर्वाणदायिनी ॥ निशधिरथमारूढंतर्जयंतंमुहुर्मुहुः ॥ १४ ॥ धावमानंरिपुगणमनु
पावतमच्युतां ॥ विसृजद्वाणसंधेननयंतंदूरदेशतः ॥ १५ ॥ उच्चाटनंभवेत्सघोरिपुणालक्षजाप
तः ॥ द्वेपयंतरुक्मिवलंपांड्यमध्यस्थितंहरिं ॥ १६ ॥ ध्यात्वालक्षंमनुवरंनिवलेहविमिश्रि
ताम् ॥ तदंतंजुहुयान्मंत्रीगुलिकांगोमयद्रवां ॥ १७ ॥ एवंप्रयोगमात्रेणवैरस्यंजायतेमिथः ॥
अन्योन्यकलहेनैवदेशादेशांतरं व्रजेत् ॥ १८ ॥ विद्विष्टस्तत्रतत्रापिकाकवत्पर्यटन्महीं ॥
पार्थेदिशंतंगीतार्थस्थत्यंमधुसूदनम् ॥ १९ ॥ राजमंडलमध्यस्थंसूर्यचंद्रायुतप्रभम् ॥ ध्या
त्वायुतंमनुवरंशमायप्रजपेत्सुधीः ॥ २० ॥ अनेनजपमात्रेणकिन्नासिद्धयतिभूतले ॥ “स्थाने
दृष्यकेशतवे”त्यादिसूक्तंवाचार्यनर्पिकं ॥ गायत्रीछंदोवलितंविश्वात्मारुण्णदैवतं ॥ २१ ॥ स
पर्यापूर्ववत्प्रोक्तासाधयेत्सकलेप्सितं ॥ श्रीबीजाद्यैर्जपेन्मंत्रंवरौध्यात्वाचपूर्ववत् ॥ २२ ॥
लक्षैकजपमात्रेणकुबेरइवमोदते ॥ अन्नदैवतगोपालंवक्ष्येऽन्यंशृणुतत्त्वतः ॥ २३ ॥ अन्नरूपं
रसरूपंनुष्टिरूपंपदोपरि ॥ अन्नाधिपतयेस्वाहासोऽयमन्नाधिपोमनुः ॥ २४ ॥ श्रीबीजाद्यो
मनुःप्रोक्तोऽप्यन्नरत्नसमृद्धिदः ॥ आचक्राद्यंगच्छतिःस्यान्नारदोऽस्यमुनिःस्मृतः ॥ २५ ॥ गा

यवीलुङ्गद्वत्पुक्तं देवोऽनस्य प्रदो हरिः ॥ ध्याना र्चनादिकं सर्वमस्य पूर्वकृत्वा चरेत् ॥ २९ ॥
 संपूजयेन्मन्त्री स तु सर्वसमृद्धिमान् ॥ आलस्यस्वर्णपात्रं च क्षालितं शुद्धवारिणा ॥ २० ॥ वि
 लिप्यगंधपंकेन लिखेदष्टदलांबुजं ॥ कणिकायां लिखेद्वह्नेः पुटितं मंडलद्वयं ॥ २८ ॥ तन्म
 ध्ये विलिखेत्कामं साध्याख्यकर्मसंपुतं ॥ ततः शिष्टैर्मनोवर्णैस्तत्कामं वेष्टयेत्सुधीः ॥ २९ ॥
 श्रियं पट्कोणकोणानामैद्रनैः कृतवायुषु ॥ आलिरूपचालिखेन्मायां बन्धि वारुणशूलिषु ॥ ३० ॥
 अक्षरैः कामगायत्र्या वेष्टयेत्केशरेपुच ॥ मारमालामनोवर्णैर्दलेष्वष्टसुमन्त्रवित् ॥ ३१ ॥ लिखे
 दृहान्तरे वर्णैर्मार्तृकांतद्वहिलिखेत् ॥ भूर्विचंचलिखेद्वाह्ये श्रीमाये दिग्विदिक्ष्वपि ॥ ३२ ॥
 यंत्रमेवं समालिख्य जातरूपमये पटे ॥ राजतेताम्रपात्रवाभूर्जे क्षौममयेऽपि वा ॥ ३३ ॥ सूक्ष्म
 संतुमये वापि प्रतिष्ठाप्य समीरिणं ॥ आकर्षणं सुरस्त्रीणां नागलोकसुवासिनां ॥ ३४ ॥ पिशा
 चयक्षरक्षांसितथा क्रूरग्रहाश्रये ॥ दुष्टसत्त्वाश्रये सर्वे परिसर्पतिभूतले ॥ ३५ ॥ यंत्रराजधरं
 दृष्ट्वा विद्रवंति व्रजंति च ॥ बहुना किमिहोक्तेन सर्वलोकसुखावहं ॥ ३६ ॥ स्त्रीणामाकर्षणं
 राज्ञां लोकवश्यकरं भुवि ॥ योगसिद्धिकरं तावद्भवसागरतारकं ॥ ३७ ॥ मुक्तिमुक्तिकरं यं
 त्रमिति प्रोक्तं स्वयं भुवा ॥ वांतयांत समाकृद्धं मायाविंदुविभूषितं ॥ ३८ ॥ श्रियो बीजमिति
 प्रोक्तं नृणां सद्यः सुखप्रदं ॥ आदौ कर्त्तव्यं मुक्त्वा च कामदेवपदं ततः ॥ ३९ ॥ चतुर्थ्यंतं वि

महेचपुष्पवाणापतत्परं ॥ धीमहीतिपदंप्रोक्तंतन्नोऽनंगःप्रचोदयात् ॥ ४० ॥ एषामन्मथगा
 पत्राप्रोक्तामन्मथदीपिनी ॥ कामंरतिचसंभाष्यततःकामपदंवदेत् ॥ ४१ ॥ देवायेतिपदं
 म्रपात्तथासर्वपदंततः ॥ प्रियायेतिपदांतेचवदेत्सर्वजनंपुनः ॥ ४२ ॥ ब्रूयात्संमोहनायेति
 ज्वलशब्दंचवीप्सयेत् ॥ प्रज्वलेतिपदंसर्वजनस्यहृदयंतथा ॥ ४३ ॥ उक्त्वाममवदांपश्वा
 त्कुखाब्दंचवीप्सयेत् ॥ बन्दिजायांतथेत्युक्तामालाख्योमन्मथोमनुः ॥ ४४ ॥ भृगृहं
 चतुरस्रंस्यादृष्टवज्रयुतंमुने ॥ अस्मिन्मंत्रेसमाराध्यवासुदेवंजगद्गुरुम् ॥ ४५ ॥ किन्नसि
 द्ध्यतिमंत्रज्ञोऽप्यकथयंकथितंचते ॥ एवंतेकथितंयंत्रंप्रयोगांतरमुच्यते ॥ ४६ ॥ लक्षंजस्वा
 पलाशानांकुसुमैस्तत्समंहुनेत् ॥ व्याख्यातासर्वशास्त्रणामचिरादेवजायते ॥ ४७ ॥ स
 योगीसत्यविज्ञानीविष्णुयोगीतथात्मवित् ॥ शुक्लादिवस्त्रलाभायशुक्लादिपुष्पमाहरेत् ॥ ४८ ॥
 अष्टोत्तरशतंजस्वाराजतोवान्यतोलभेत् ॥ मुंचंतंपितरौकृष्णमथुरानिगडादिंती ॥ ४९ ॥
 ध्यात्वायुतंजपांतेचतावत्संख्यंचहोमयेत् ॥ निगडाम्मुच्यतेसद्योयमुद्दिश्यकृताक्रिया ॥ ५० ॥
 पुष्टंरमुखैर्देवैःस्थितंरंदावनेहरिं ॥ सुरभ्याःपयसातोयैरभिषिच्यचसंस्तुतं ॥ ५१ ॥ राज
 राजेश्वरंरुक्तामंगलाचारपूर्वकं ॥ उर्वशीप्रमुखाभिस्तुस्वर्गवेश्याभिरावृतम् ॥ ५२ ॥ एवं
 ध्यात्वाजपेक्षसंपंकजैरयुतंहुनेत् ॥ सार्वभौमोमवेत्सोऽपियेनेयंविहिताक्रिया ॥ ५३ ॥ आत्मा

नैकं समधनं रिपुं कं सात्मकं स्मरेत् ॥ निशीथे प्रजयेन्मग्नीदक्षिणामुखसंस्थितः ॥ ५४ ॥ लक्षण
मेकं जपांतं तु बानी रत रूपत्रयैः ॥ अपुतंहो ममात्रेण भ्रियेता ऽरिर्न चान्यथा ॥ ५५ ॥ अरिष्टप
बल सं तत्पाद पांशुजलोक्षितं ॥ जुहुयान्म्रियते शत्रुः शंकरेणापिरक्षितः ॥ ५६ ॥ अरिष्टदल
कार्पासव्योषा स्थिकरसं युतं ॥ हवनाल्लक्षमात्रेण यदि दूरस्थितो भवेत् ॥ ५७ ॥ अपि पीयूषसं
सेवी भ्रियते ऽरिर्न चान्यथा ॥ हरिद्राग्रं थिहो मे नस्तं भये दरिवाहिनीं ॥ ५८ ॥ नशास्तं मारणं क
र्म क्रदाचिद्देष्णवे मनौ ॥ क्रूरंकटाशयं कष्टदायिनं च सतामपि ॥ ५९ ॥ ईदृग्विधं जनं प्राप्य
अभिचाराय योजयेत् ॥ प्रायश्चित्ताय गायत्री लक्षं जप्त्वा च साधकः ॥ ६० ॥ तदंते प्रायसैर्म
त्री अपुतंहो ममाचरेत् ॥ अभिप्रयोगकर्तृणां शांतिः स्यान्नैव चान्यथा ॥ ६१ ॥ इति श्रीगौत
मीयतन्त्रे विंशतितमोऽध्यायः ॥ २० ॥ ... ॥ ३३ ॥ ... ॥ ३४ ॥
श्रीनारद उवाच ॥ कर्मांतरमथो वक्ष्ये शृणुष्व आवहितोऽनघ ॥ यत्कृत्वामंदभाग्योऽपिलभेन्मंत्रफ
ला नि वै ॥ १ ॥ प्रणवहयमध्यस्थं जपेद्युतसंख्यया ॥ विराजपमात्रेण बृहस्पतिसमो भवेत्
॥ २ ॥ व्याख्याता सर्वशास्त्राणां वेदानां पि जायते ॥ रवि वारेऽश्वत्थमूले मासाद्यष्टोत्तरं शतं ॥ ३ ॥
भूयो भूयो भवेच्छक्तिर्जीवेदष्टोत्तरं शतं ॥ तस्य शांतिर्भवेन्नित्यं मुदिश्य कृता क्रिया ॥ ४ ॥ अं
शुकैर्चयेत्कृष्णमासमात्रं तु निर्मलैः ॥ मुच्यते मालिनैः कुच्छ्रैः पापैर्घोरतरैरपि ॥ ५ ॥ पहव

स्त्रैर्यजेत्तमक्त्यासंपत्तिमतुलांलभेत् ॥ विद्रुमैः पूजयेत्कृष्णत्रैलोक्यवंशमानयेत् ॥ ६ ॥ मा
णिस्यैः पूजयेद्भक्त्या सार्वभौमसमो भवेत् ॥ पद्मरागैर्वज्रकृष्णं राजा भवति निश्चितं ॥ ७ ॥
क्षत्रियः सार्वभौमः स्यात्साधयेद्यः समाहितः ॥ गारुत्मतमयैरत्नैः पूजयन् ज्ञानवान् भवेत् ॥ ८ ॥
अपि हीरकरत्नेन पूजयन् किं न साधयेत् ॥ सुवर्णपुष्पैरभ्यर्च्य मासं भक्तिपरायणः ॥ ९ ॥ कु
वेरसमसंपत्तिसंप्राप्त्यमोदते चिरात् ॥ देहांते हरितां प्राप्य निर्वाणपदमृच्छति ॥ १० ॥ रवि
वारेऽरुणां भोजैः कल्हारैः सोमवासरे ॥ मङ्गले रक्तपुष्पैश्च बुधे तगरसंभवैः ॥ ११ ॥ चम्पकै
र्गुरुवारे च शुक्रे रुद्रसमुद्रवैः ॥ शनिवारे शमीपुष्पैः पूजयेद्भक्तितोयतिः ॥ १२ ॥ रविवारे घृता
नंतु पयोभक्तं निवेदयेत् ॥ सोमवारे पिष्टकानि सितया सह योजयेत् ॥ १३ ॥ मंगले गुडसं
मिश्रमनं बहुगुणान्वितं ॥ बुधवारे यावकैश्च गुरौ पूषसमुद्रवैः ॥ १४ ॥ मुद्रानं शुक्रवारे च
शनौ सघृतपायसं ॥ वैशाखे मासि विधिवत्तर्पयेद्दिमलैर्जलैः ॥ १५ ॥ ज्येष्ठे मासि प्रयत्नेन
फलेः संपूजयेद्धारिं ॥ आपाढे मासि विधिवत्पवित्रैः पूजयेद्धारिं ॥ १६ ॥ एकैकं स्वर्णसूत्राणि
ग्रंथियुक्तानि कारयेत् ॥ अथवा पट्टसूत्राणि पद्मसूत्राणि वा पुनः ॥ १७ ॥ पूजांते देवदेवाय
महिषीभ्यो निवेदयेत् ॥ मिथुनेभ्यस्तथा दत्त्वामहांतमुत्सवं चरेत् ॥ १८ ॥ तोषयेद्भक्ष्यभोज्या
द्यैर्वाष्पणान् शांसितव्रतान् ॥ एवं संवत्सरं मंत्री कृत्वा भीष्टमवाप्नुयात् ॥ १९ ॥ न चेद्दृष्टता

पूजावास्तामेलावकल्पते ॥ आवापेमासिहृण्णतंपुष्पैःकेताकिसंभवैः ॥ २० ॥ भाद्रपदे
 कस्तूरीकुंकुमादिसुवासितैः ॥ एलालवंगकंकोलफलानिवहुधार्पयेत् ॥ २१ ॥ भाद्रमासिप
 जेद्विष्णुमह्यैर्बहुगुणान्वितैः ॥ द्वेपेमासिपजेद्वत्तंयामह्यैर्भोज्यैश्चविस्तरैः ॥ २२ ॥ कार्पास
 निर्मितैर्वस्त्रैर्नामरणसंयुतैः ॥ तुलास्येभास्करेकृष्णपूजयेन्मासमात्रकं ॥ २३ ॥ रात्रौप्र
 दीपैर्होमैस्तुदुग्धपिष्टादिसंयुतैः ॥ घृतदीपमवाच्छिन्नंदधान्मासमहोज्ज्वलं ॥ २४ ॥ एकाद
 श्यामुषोष्येवद्वादश्यांपारणादिने ॥ शुद्धायांविष्णुमम्यर्च्यवस्त्रालंकारभूषणैः ॥ २५ ॥ अ
 स्यांतिथीतुमतिमान्वापिकोत्सवमाचरेत् ॥ भोज्यानिबहुभक्ष्याणिब्राह्मणेभ्योनिवेदयेत्
 ॥ २६ ॥ एवंप्रकृतेदेवतास्यतुष्टाचेष्टंप्रयच्छति ॥ सत्यलोकमवाप्नोतिपुनरावृत्तिवर्जितं
 ॥ २७ ॥ मार्गशिर्षेपजेदेवंनवान्नैर्व्यजनैःशुभैः ॥ नारिकेलफलक्षीरमिश्रितंगुडजीरकैः ॥ २८ ॥
 सुपर्कदेवदेवायभक्त्यातस्मैनिवेदयेत् ॥ पौष्येमासिचमापवैघृतापूपैःप्रपूजयेत् ॥ २९ ॥ अ
 हदोपनिष्ठत्याशुभूपानृपतिसन्निभः ॥ माघेमासिपजेत्कृष्णंअक्षतैःसुशुभैःसितैः ॥ ३० ॥
 दुग्धान्नंशर्करायुक्तमिष्टान्नंचनिवेदयेत् ॥ आस्मिन्मासिशुभेकालेवस्त्रेणाच्छादयेद्दिभुं ॥ ३१ ॥
 फाल्गुनेदेवकीपुत्रंपूजयेत्स्वर्णचंपकैः ॥ चूतसौगंधकुसुमैर्धूपैर्गंधसमन्वितैः ॥ ३२ ॥ चै
 त्रेमासिवासुदेवंसर्वपुष्पैःसमर्चयेत् ॥ पौर्णिमायांजपेद्भक्त्यादमनैश्चमगुच्छकैः ॥ ३३ ॥

अस्मिन्दिनेरतिकामं पूजयेद्भक्तितत्परः ॥ ३४ ॥ नचेत्सांवत्सरी पूजा वृथा भवति निश्चितं ॥ भ
 स्मीभूतं स्मरं दं गुरुदिता सारतिः सती ॥ ३५ ॥ तां दं प्राकृपया विष्टो वरं दातुं स्वयं शिवः ॥ प्रत्यु
 वाचपतित्वं हि सुभगत्वमवाप्नुहि ॥ ३६ ॥ सुंदरी सर्वलोके पुक्रीडार्थं व्रज सुंदरि ॥ ततो भ
 वक्रंदनजलात् पुष्पं दमनकं शुभं ॥ ३७ ॥ तेन पूजनमात्रेण संवत्सरफलं भवेत् ॥ होमयेच्छ
 मानयः पिष्टैर्घृतभार्जितैः ॥ ३८ ॥ तावत्संख्यं मनुजपद्वा कृष्णां पश्यति मंत्रवित् ॥ इतिते क
 थितं सम्यक् पूजनं यर्पिको द्वैः ॥ ३९ ॥ कृत्वानेन विधानेन किञ्चिद्व्यतिभूतले ॥ पुण्य
 स्त्रियोगृहस्थाश्रमुनयो ब्रह्मचारिणः ॥ ४० ॥ वनस्थाश्च तथा कृत्वा वांछितार्थमवाप्नुयुः ॥
 स्त्रियः शूद्राश्च विधिवत् कृत्वा तत्फलमाप्नुयुः ॥ ४१ ॥ इह भुक्त्वा वरान् भोगान् भूयो भव संभ
 वः ॥ एवं कृष्णं यजन् भक्त्या यत्कृतं कोटिजन्माभिः ॥ ४२ ॥ स तु पापैर्न लिप्येत पद्मपत्रमि
 वांभसा ॥ इति श्रीगीतमीयतंत्रे एकाविंशतितमोऽध्यायः ॥ २१ ॥ ॥ ४३ ॥
 गौतम उवाच ॥ विस्तरेण महाब्रह्मन् कृष्णमंत्रान् ब्रवीहि च ॥ भक्तोऽहं तव शिष्योऽहं योग्योऽस्मि
 श्रवणे गुरो ॥ १ ॥ नारद उवाच ॥ शृणु ब्रह्मन् कृष्णमंत्रान् सर्ववैदेकसम्मतान् ॥ यदेक
 ज्ञानमात्रेण पुनर्जन्म न विद्यते ॥ २ ॥ प्रणवं पूर्वमुद्धृत्य नमस्तदनु उच्चरेत् ॥ कौस्तुभाब्हाय
 संप्रोक्तो मनुरष्टाक्षरः परः ॥ ३ ॥ एतद्दिज्ञानमात्रेण साक्षाद्दिष्णुर्भवेद्यतिः ॥ पट्दीर्घस्वरसं

मेघकामेनांगक्रियामता ॥ ४ ॥ कलापंकुसुमश्यामंशस्वच्छकगवांभुजम् ॥ अनेकसन्तसंति
 चंकीस्तुभोद्गासिवक्षसं ॥ ५ ॥ तालहारावलीरन्ध्रंगरुडोपरिसंस्थितम् ॥ ध्यात्वैवंपरमात्मानं
 दशलक्षजपेन्मनुम् ॥ ६ ॥ होमयेत्तदशांशेनसाधितैर्घृतपायसैः ॥ पुरश्चरणमंगंयच्छेषमन्य
 त्समापयेत् ॥ ७ ॥ य एवं भजते मंत्राभोगमोक्षककारणं ॥ करप्रचेयासर्वार्थांतेचपरमं
 व्रजेत् ॥ ८ ॥ दशाक्षरसमानंहिपूजनंसमुदीरितं ॥ अधान्यत्सेप्रवक्ष्यामिपडणंमंत्रनायकं
 ॥ ९ ॥ यस्यविज्ञानमात्रेणजीवन्मुक्तोमहीचरेत् ॥ त्रिमात्रंनमसायुक्तंचतुर्थ्याकृष्णइत्यपि
 ॥ १० ॥ पडक्षरोमनुःप्रोक्तोदद्यादष्टफलप्रदः ॥ नारदोऽस्यमुनिःप्रोक्तोगांयत्रीछंद उच्यते ॥ ११ ॥
 श्रीकृष्णोदेवतासाक्षादुर्गाधिष्ठातृदेवता ॥ त्रिमात्रंवीजमित्युक्तंनमःशक्तिरुदाहृता ॥ १२ ॥
 कृष्णायकीलकंचात्यमंत्रराजस्यकीर्तितं ॥ विनियोगोऽस्यमंत्रस्यपुरुषार्थचतुष्टये ॥ १३ ॥ पंचा
 गानिमनोरस्यआचक्रायैरुदीर्यते ॥ नीलजीमुतसंकाशंकिंकिणीजालमालिनं ॥ १४ ॥ सर्वाभ
 रणसंदीप्तंरक्तपद्मोपरिस्थितं ॥ सनकाद्यैर्मुनिवरैःस्तुतंध्यायेन्मनुवरम् ॥ १५ ॥ आलोलकुंत
 लोद्गासिमुखचंद्रविराजितम् ॥ द्वादशरक्ताऽधरोष्ठश्चपाणिपादविराजितम् ॥ १६ ॥ करा
 भ्यांपायसंश्लक्ष्णंसयोहैव्यंगवीनकम् ॥ दधंतंचितयेदेवंभोगमोक्षफलप्रदम् ॥ १७ ॥ ध्या
 त्वैवंपरमात्मानंदशलक्षजपेन्मनुम् ॥ जपांतेपायसैःशुद्धैर्होमंकुर्यात्सशर्करैः ॥ १८ ॥ तर्पयेत्तद

शांशेनजलेःकर्पूरवासितैः ॥ अभिषेकंदशांशेनदशांशैर्विप्रमोजनं ॥ १९ ॥ तदंतेदक्षिणांद
त्वासाधयेद्विक्तमात्मनः ॥ भिक्षाहारोजपेन्मंत्रं वर्षमेकं व्रतेस्थितः ॥ २० ॥ कविर्वाग्मीसमृ
द्धश्चसर्वज्ञोजायतेध्रुवं ॥ नवनीताशनंदेवंध्यात्वालक्षंजपेत्सुधीः ॥ २१ ॥ दिव्यज्ञानम
वाप्नोतित्रिलोकींप्राप्यमोदते ॥ यएवंमंत्रराजंतुभजतेभक्तितत्परः ॥ २२ ॥ इहभुक्त्वा
वरान्भोगान्देहांतेपरमंविशेत् ॥ अथापरंप्रवक्ष्यामिषोडशार्णमहामनुं ॥ २३ ॥ यस्य
विज्ञानमात्रेणकृष्णात्मापरमंविशेत् ॥ प्रणवंनमसायुक्तंकृष्णगोविंदकौतथा ॥ २४ ॥
श्रीपूर्वोदितोउच्चार्यहुंफट्स्वाहेतिकीर्तितः ॥ नारदोऽस्यमुनिःप्रोक्तश्छंदोऽनुष्टुबुदादृतं ॥
२५ ॥ परमात्माहविर्देवोभुक्तिमुक्तिफलप्रदः ॥ दशोर्णकवदेवात्यजपहोमौप्रकीर्तितौ ॥ २६ ॥
प्रयोगस्तत्समःप्रोक्तोबीजंशक्तिश्चतत्समे ॥ यएवंप्रजपेन्मंत्रं सोऽधीतेश्रुतिचतुष्टयं ॥ २७ ॥
अनेनसदृशोमंत्रोजगत्स्वापिनविद्यते ॥ अनेनराधितःकृष्णःप्रसीदत्येवतत्क्षणात् ॥ २८ ॥
अथसंतानासिद्धयैचवक्ष्येऽहंमंत्रनायकं ॥ यस्यविज्ञानमात्रेणसर्वेसिद्धयान्तिमांत्रिणः ॥ २९ ॥
देवकीपुत्रशब्दांतोगोविंदपदमीरयेत् ॥ वासुदेवपदांतेतुततोब्रूयाज्जगद्गुरो ॥ ३० ॥ देहिमे
तनयंदेवत्वामहंपदमीरयेत् ॥ शरणंगतइत्युक्तोमंत्रश्चानुष्टुबव्ययः ॥ ३१ ॥ नारदोऽस्य
ऋषिश्छंदोगायत्रंकाधितंबुधैः ॥ संतानदोहरिःसाक्षादेवताचप्रकीर्तितः ॥ ३२ ॥ व्यरतैः

समस्तैरंगानि कृत्वा देवं विचिंतयेत् ॥ निलोत्पलदलश्यामं पीतांबरसुगाढतम् ॥ ३३ ॥
चतुर्भुजं शंखचक्रमूर्ध्वपाणिहृदये दृतम् ॥ अधःपाणिहृदये गुणवाद्यंतं मुदान्वितं ॥ ३४ ॥
अनेकरत्नसंनद्धा किरीटोज्ज्वलविग्रहम् ॥ नानालंकारसुभगं गरुडोपरिसंस्थितम् ॥ ३५ ॥
वेदस्तोत्रपरे नित्यं मुनिभिः परिवेष्टितम् ॥ एवं ध्यात्वा च येत्कृष्णपंचांगैः प्रथमावृत्तिः ॥ ३६ ॥
इंद्रादिभिर्द्वितीयास्या तृतीया तु तदा युधेः ॥ एवमभ्यर्च्य देवेशं लक्ष्मात्रं जपेन्मनुं ॥ ३७ ॥ पुत्रं
पीत्रं लभेच्च हृद्देहांतं परमं व्रजेत् ॥ पुत्रजीवैधनचितेतत्फलैर्युतं हुनेत् ॥ ३८ ॥ अनंतरं दशां
शेन तर्पणादिनिचाचरेत् ॥ यएनं प्रभजेन्मन्त्री स तानाख्यं महामनुं ॥ ३९ ॥ अविच्छिन्नो
भवेद्दंशोपावदाभूतसंग्रहः ॥ दशम्यां शुक्लपक्षे तु निशाथे स्वस्तिमंडले ॥ ४० ॥ हरिमावाह्य
विधित्पूजयेदुपचारकैः ॥ एवमर्चनमात्रेण वत्सरात् पुत्रवान् गृही ॥ ४१ ॥ दीर्घमायुरप्र
तिहतबलवीर्यसमन्वितं ॥ वत्सराच्छ्रमते पुत्रं सत्यं सत्यं मयोदितं ॥ ४२ ॥ यत्पार्थे कुरुते मं
त्रप्रयोगात् सनुपुत्रवान् ॥ वंध्यापिलभते पुत्रान् शतहायनजीवितान् ॥ ४३ ॥ प्रातर्वाचं
गमानाशि त्रिधीद्रुमदले जलं ॥ मंत्रयित्वाष्टोत्तरशतं पिवेत्पुत्रीयति ध्रुवं ॥ ४४ ॥ एवं प्रयोगा
न्मासमात्रात्तनयं लभते ध्रुवं ॥ अनेन मंत्रितं त्वाज्यं पुत्रसिद्धिकरं परं ॥ ४५ ॥ अनेन जलपा
नेन वंध्यावपीच्छते प्रजां ॥ ४६ ॥ इति श्रीगौतमीयतन्त्रे द्वाविंशोऽध्यायः ॥ २२ ॥

गौतम उवाच ॥ सर्वजानासित्वं विद्वान्स्वयं भूषदशः प्रभो ॥ त्वदुदीरितमाकर्ण्य कृतार्थोऽहं न
 चान्यथा ॥ १ ॥ तपस्तप्त्वा पुरा ब्रह्मन् प्रार्थितो हरिरीश्वरः ॥ तेनैवोक्तं न चेदेवं कथितव्यमस्व
 डितं ॥ २ ॥ तदारभ्य सदा ब्रह्मन् तव दर्शनलालसः ॥ गंगाप्रवाहणं मंत्रं श्रोतुमिच्छामि तत्त्वतः ॥ ३ ॥
 श्रवणे यदियोग्योऽस्मि रूपया कथय प्रभो ॥ ४ ॥ नारद उवाच ॥ बहवः कथिता मंत्रा मया ते मुनि
 सत्तम ॥ तं मंत्रं कथयाम्यथ येन ज्ञानं प्रसीदति ॥ ५ ॥ यस्य विज्ञानमात्रेण भक्तिः स्यात् प्रेमल
 क्षणा ॥ चतुर्विधं तु पांडित्यं ज्ञानमात्रेण सिद्ध्यति ॥ ६ ॥ मंदभाग्यो दरिद्रोऽपिशठो मूढोऽपि पा
 तकी ॥ उपास्य मंत्रराजं तु वागीशसमतां व्रजेत् ॥ ७ ॥ मयाप्येवं पुरा पृष्टः पद्मयोनिर्यथा वद
 त् ॥ तथा ते कथयिष्यामि गुह्याद्गुह्यं परं मुने ॥ ८ ॥ द्वाविंशत्यक्षरो मंत्रो वागीशत्वप्रवर्तकः ॥
 सर्वतंत्रेषु गुह्योऽयं गोपनीयश्च गौतम ॥ ९ ॥ वेदः प्रादुरभूदास्ये मंत्रेणानेन वेधसः ॥ कवीन्द्र
 त्वं भार्गवश्च वागीशत्वं बृहस्पतिः ॥ १० ॥ श्रियमिन्द्रादयो देवा ज्ञानं च सनकादयः ॥ सोभाग्यं
 च द्रमा प्रापकुवेरोऽपि धने शतां ॥ ११ ॥ इमं मंत्रवरं जप्त्वा सर्वज्ञो भवति ध्रुवं ॥ अदृष्टा श्रुत
 शास्त्रस्य व्याख्याता शिल्पगो भवत् ॥ १२ ॥ महाकविर्महाप्राज्ञो वाक्पतेः समतां व्रजेत् ॥
 ज्ञानं तु परमं लब्ध्वा विष्णोः सायुज्यं तालभेत् ॥ १३ ॥ यं यं काममभिध्यायन् मनुष्यो भजते मनुं
 ॥ तं तं काममवाप्नोति भुवि स्वर्गैरसातले ॥ १४ ॥ तस्योद्धारमहं वक्ष्ये मम सार्वज्ञकारणम् ॥

कृष्णगोविंदकीटेतौ तथा गोपीजनंततः ॥ १५ ॥ वल्लभाय प्रिया वन्द्ये चन्द्रसर्गमिनुस्वरः ॥
 नाम्नामादौ क्रमात्काममाया लक्ष्मीर्नियोजयेत् ॥ १६ ॥ द्वाविंशत्यक्षरो मंत्रो वाग्भवायः प्रकी-
 र्तितः ॥ अहमस्य मुनिश्छन्दोगायत्री देवता मनोः ॥ १७ ॥ गंगाप्रवाहणः कृष्णः सर्वदेवन-
 मस्कृतः ॥ गंगाप्रवाहवद्वाणी जायते तेन तत्तथा ॥ १८ ॥ गंगाप्रवाहणो नाम कीर्त्यते परमा-
 र्धतः ॥ वीजंतु मान्मथं प्रोक्तं शक्तिः पत्नी हविर्भुजः ॥ १९ ॥ कृष्णाय कामबीजायं हृदयं प-
 रिकीर्तितं ॥ गोविंदाय शिरस्तद्वन्मायोद्योच्चारणेन च ॥ २० ॥ गोपीजनशिखांतद्वच्छ्रीवी-
 जायेन विन्यसेत् ॥ वल्लभायेति कवचं अखजाया हविर्भुजः ॥ २१ ॥ शेषबीजेन सहिताः
 पंचागमनवः स्मृताः ॥ मूर्ध्नि लाभे भुवोर्मध्ये नेत्रे कर्णे तथा नसि ॥ २२ ॥ आस्ये कंठे च दोर्मूले
 हृदयोदरनाभिषु ॥ लिङ्गमूले तथा धारे ऊर्वोर्जान्वोश्च गुल्फयोः ॥ २३ ॥ समस्तेन तु मंत्रेण
 व्यापकं न्यस्य चितयेत् ॥ कलापकुसुमश्यामं पूर्णचंद्रनिभाननं ॥ २४ ॥ वह्निर्वह्निं कृतोत्तंसं
 वनमालिनमीश्वरं ॥ किरीटहारकेयूररत्नमंडलमंडितं ॥ २५ ॥ श्रीवत्सवक्षसं भ्राजत्कौस्तु-
 भोद्भासितोरसं ॥ युवतीवेषलावण्यरमणीयतनुं हरिं ॥ २६ ॥ दिव्यपीतांबरधरं तारहारवि-
 भूषितम् ॥ स्मेरारुणाधरं न्यस्तवेणुं त्रैलोक्यमोहनं ॥ २७ ॥ सर्ववेदमयं वेणुं वादयंतं चतुर्भु-

जम् ॥ स्फाटिकीमक्षमालाचविद्यामूर्ध्वकरद्वये ॥ २८ ॥ दधंतं पुंडरीकाक्षं दिव्यगानपरा
यणं ॥ अनुत्पानल्पसौंदर्यैर्मोहयतं जगत्रयम् ॥ २९ ॥ तपनीयलसत्कांत्यावीणाकमलह
स्तया ॥ निरोक्ष्यमाणचरणं वामपार्श्वस्थयाश्रिया ॥ ३० ॥ हेमसिंहासने रम्ये सर्वरत्नो
पशोभिते ॥ रुक्मिण्यादिमहिषीभिर्निरंतरनिपेवितं ॥ ३१ ॥ चंद्रमंडलसंकाशं श्वेतछत्रो
पशोभितं ॥ नारदाद्यैर्मुनिगणैर्ज्ञानार्थिभिरुपामितं ॥ ३२ ॥ इंद्रादिदेवतावृंदैः प्रणतं पर
मेश्वरं ॥ सर्वज्ञं जगदीशानं ध्यात्वा हृदयपंकजे ॥ ३३ ॥ जपे देवं मनुवरं ध्यात्वा लक्षचतुष्टयं ॥
आरक्तकुसुमैर्ब्रह्मवृक्षजैर्होममाचरेत् ॥ ३४ ॥ दशांशकेन मंत्रोऽयं सिद्धो भवति नान्यथा ॥
पूजादशाक्षरेपीठे अंगावत्तिरनंतरं ॥ महिषीभिर्द्वितीयास्यात्तृतीयादिगधीश्वरैः ॥ चतुर्थीत
त्प्रहरणैश्चतुरावत्तिरीरिताः ॥ ३६ ॥ प्रातःप्रातःपिवेत्तोयं मंत्रेणानेन मंत्रितं ॥ वागीश्वर
समो भूत्वा काव्यकर्ता महान् भवेत् ॥ ३७ ॥ अनेन मंत्रितं नित्यं ब्राह्मीपत्रं प्रभक्षयेत् ॥ मंड
लादेव मतिमान् महाश्रुतिधरो भवेत् ॥ ३८ ॥ ब्राह्मीकुष्ठवचाकल्पं घृतेन द्विगुणेन च ॥ च
तुर्गुणं भवेद्गुंधं पाचितं घृतमुत्तमं ॥ ३९ ॥ अवतार्य जपेदेन मयुतं मंत्रमादरात् ॥ कर्पमात्रं
प्रातरेव भक्षयेन्मौनमास्थितः ॥ ४० ॥ एतद्भक्षणमात्रेण बृहस्पतिसमो भवेत् ॥ हस्तमारो
प्यजिह्वायां जपेद्युतमादरात् ॥ ४१ ॥ प्रतिभाजायते दिव्या सर्वलोकैकभाविता ॥ धवले

रूपचारेस्तु यदि देवं प्रपूजयेत् ॥ ४२ ॥ दिव्यज्ञानमवाप्नोति प्रतिभाविश्वजित्वरी ॥ श्रीग्री
जायं यदा जायते तदा लक्ष्मीरचंचला ॥ ४३ ॥ कामाद्यजपनादेव सर्वलोकं वशं नयेत् ॥ वागा
दिजपनादेव वाक्सिद्धिर्जायतेऽचिरात् ॥ ४४ ॥ शक्तिबीजादिकोमंत्रो निर्वाणमचिराद्दि
शेत् ॥ पुटनात्प्रणवाभ्यां तु मोक्षमाप्नोति निश्चितम् ॥ ४५ ॥ एवमत्र वरं यस्तु भजते भक्ति
तत्परः ॥ दहभुक्त्वा वरान् भोगान्समस्तकृद्विसंयुतान् ॥ ४६ ॥ संपत्तिपरमां लब्धाया या
दंते परंपदं ॥ कामेन्द्राद्यापराशक्तिर्नादविंदुसमन्विता ॥ ४७ ॥ कथितः कृष्णमंत्राणां सर्व
पांमंत्रनायकः ॥ अपि त्रैलोक्या समाख्यातो विराट्छंद उदीरितं ॥ ४८ ॥ त्रैलोक्यमोहनो देवः
श्रीकृष्णः परिकीर्तितः ॥ कल्पट् दीर्घबीजेन पङ्कगं परिकीर्तितं ॥ ४९ ॥ अंशालं वितवामकुण्डल
धरं मंदोद्धतद्रूपं किंचित्कुंचितकोमलाघरपुटसाचिप्रसारेक्षणं ॥ अलोलान्गुलिपल्लवैर्मुरालि
कामापुरयंतं मुदामूलेकल्पतरोस्त्रिभंगललितंध्यायेज्जगन्मोहनं ॥ ५० ॥ एवं ध्यात्वा जपेन्मं
त्रं श्रद्धया दशलक्षकं ॥ तद्दशांशेन जुहुयात्पायसैरधवांबुजैः ॥ ५१ ॥ दशाक्षरोदिते पीठे पूज
येत्तद्विधानतः ॥ प्रयोगानपि सर्वत्र तदुक्तानपि कारयेत् ॥ ५२ ॥ अथवा बालकृष्णं च नीलदी
वरसन्निभं ॥ रत्नाभरणसंदीप्तद्विभुजं रत्नकुण्डलं ॥ ५३ ॥ पायसं नवनीतं च कराम्यां दध
तं स्मरेत् ॥ लक्षमेकं जपेन्मंत्रं होमयेत्पायसैः शुभैः ॥ ५४ ॥ दशांशं जुहुयाद्भक्त्या पुजां गेन्द्रादि

आयुधैः ॥ होमयेदयुतं मंत्रीघृतभर्जितपिष्टकैः ॥ ५५ ॥ अलक्ष्मीर्नश्यति क्षिप्रं कांतितेजश्च
 विंदति ॥ पलाशकुसुमैर्दृत्वा वाक्सिद्धिं लभते ध्रुवं ॥ ५६ ॥ पंकजैर्जुहुयान् मंत्रीघृतभर्जित
 पिष्टकैः ॥ अलक्ष्मीर्नश्यति क्षिप्रं कांतितेजश्च विंदति ॥ ५७ ॥ पंकजैर्जुहुयान् मंत्रीअयुतं
 श्रियमाप्नुयात् ॥ नवनीतस्य होमेन काचिर्वाग्मी प्रजायते ॥ ५८ ॥ वसुदेवं पदं चोक्त्वा निगड
 च्छेदनाय च ॥ वासुदेवपदं चोक्त्वा स्वाहेति तन्मनुर्मतः ॥ ५९ ॥ नारदोऽस्य मुनिः प्रोक्त
 शृंदोऽनुष्ठुब्धो रितं ॥ निगडच्छेदनी लक्ष्मी वासुदेवस्य देवता ॥ ६० ॥ पंचागादि मनोरस्य आ
 चक्राद्यैः प्रकल्पयेत् ॥ रंगमडलमध्ये तु कसंनिपात्य लीलया ॥ ६१ ॥ ज्ञातीनां वर्धयन्ह
 पंआनीयापितरौ स्वयम् ॥ निगडान्मोक्षितो भक्त्या प्रणम्य च पुनः पुनः ॥ ६२ ॥ राज्ये संस्था
 प्य विधिवद्देवकं वीक्षितैर्नृपैः ॥ एवं ध्यात्वा जपेच्छृङ्खलं जुहुयात्तद्दशांशतः ॥ ६३ ॥ अंगैराशा
 धिपैः सम्यक्तदस्तैर्चनोदितैः ॥ य एनं चितयेन्मन्त्री स सम्यक् संपदां पदं ॥ ६४ ॥ राजदुर्गभया
 दिभ्यो मुच्यते स्मरणात् क्षणात् ॥ निर्गुडीमूलहोमेन मुच्यते बंधनार्दितः ॥ ६५ ॥ राजद्वारे भ
 ये घोरे स्मरणात् मुच्यते भयात् ॥ ६६ ॥ इति श्रीगौतमीयतन्त्रे त्रयोविंशोऽध्यायः ॥ २३ ॥
 नारद उवाच ॥ गोपालं पिंडं संज्ञांतं कथयामि मुने श्रृणु ॥ यदाकर्ण्य गुरोर्भक्त्या परत्रेह च मो
 दते ॥ १ ॥ अनेन सदृशो मंत्रो जगत्स्वपिनदृश्यने ॥ पंचांतको धरासंस्थर्द्धराचतुर्दशस्वरैः

॥ २ ॥ कथितो मंत्रराजोऽयं भुक्तिमुक्तिफलप्रदः ॥ ऋषिर्ब्रह्मास्य गायत्री छंदः श्रीकृष्णदेवतं
 ॥ ३ ॥ गालाग्नं निजदात्ती तु क्रीलकं और्वमुच्यते ॥ पटुदीर्घभाजा बीजेन पडंगानि प्रकल्प
 येत् ॥ ४ ॥ धृंदावनगतं कृष्णं रत्नसिंहासने स्थितं ॥ कदंबमूलदेशे तु गोपिकाजनवेष्टितं
 ॥ ५ ॥ नारदाद्यैर्मुनिवैरैर्दिव्यज्ञानपरात्मकैः ॥ सहितं परयाभक्त्या वनमालिनमीश्वरम्
 ॥ ६ ॥ रत्नालंकारसंदीप्तं शंखचक्रलसत्करं ॥ शब्दब्रह्ममयं वेणुमधःपाणिहयेरितं ॥ ७ ॥
 पुनं ध्यात्वा मनुवरं लक्ष्माचं जपेद्दशी ॥ सिता न्वितेः पायसैस्तु अयुतं होममाचरेत् ॥ ८ ॥ य
 पुनं भजते मंत्रासिद्धयस्तस्य हस्तगाः ॥ धवलैः कुसुमैर्होमाद्वाक्सिद्धिं लभतेऽचिरात् ॥ ९ ॥
 कर्णिकारस्य होमेन लक्ष्मीः सर्वविधामवेत् ॥ अनेन मंत्रितं तोयं प्रातः प्रातः पिवेन्नरः ॥ १० ॥ क
 विर्वाग्मी श्रुतिधरः सर्वज्ञो जायतेऽचिरात् ॥ अस्योपासनमात्रेण किञ्चासिद्धयतिमंत्रिणः ॥ ११ ॥
 इह भोगान् वरान् भुक्त्वा पुत्रपौत्रैः समन्वितः ॥ अन्ते तत्परमं धाम मंत्रियातिनिरामयं ॥ १२ ॥ अ
 थ वक्ष्ये महायंत्रं सर्वेप्सितफलप्रदं ॥ यस्य धारणमात्रेण किञ्चासिद्धयतिभूतले ॥ १३ ॥ बीजं
 त्रिकोणमालिख्य पटूणं तद्वाहिर्लिखेत् ॥ षडक्षरं लिखेत्तत्र तत्तच्चाष्टदलं लिखेत् ॥ १४ ॥
 अष्टाक्षरेण संयुक्तं तद्वाहिः षोडशच्छदं ॥ षोडशार्णं कृष्णमनुवर्हिर्दशदलान्वितं ॥ १५ ॥
 दशाक्षरेण संयुक्तं अष्टादशदलेततः ॥ अष्टादशार्णं तन्मध्ये वाहिर्द्वात्रिंशदंबुजं ॥ १६ ॥ अनुष्टु

बाह्यंतत्रेवतद्वहिर्दत्तमालिखेत् ॥ विलिखेत्पिंडबीजंतुवेष्टयित्वातुसर्वतः ॥ १७ ॥ तद्वाहि
 र्दत्तंनिष्पाद्यमातृकांतत्रवेष्टयेत् ॥ दत्तद्वयंपुनःकृत्वापाशांकुशेनवेष्टयेत् ॥ १८ ॥ तद्वहिर्द
 त्तमेकंतुचतुरस्रंसवज्रकं ॥ एतदुक्तंमहायंत्रंरूपयामुनिसत्तम ॥ १९ ॥ स्वर्णपत्रेऽथभूर्जेवा
 लिखित्वायन्त्रराजकं ॥ अष्टगंधैर्मपिंकृत्वाल्लिखेत्स्वर्णशलाकया ॥ २० ॥ प्राणान्संस्था
 प्यविधिवत्सहस्रंहोममाचरेत् ॥ तदंतेऽयुतसंख्यंचजह्वायंत्रंचधारयेत् ॥ २१ ॥ अस्यधारण
 मात्रेणसाक्षाद्भूमिपुरंदरः ॥ मुच्यतेमलिनैःकृत्स्नैर्दुःखैर्घोरतरैरपि ॥ २२ ॥ शान्तिंचशाश्वतींल
 ङ्घ्वायातितत्परमंपदं ॥ स्त्रीणांवामभुजेचास्यधारणात्किन्नसिद्धयति ॥ २३ ॥ वंध्यापिलभ
 तेपुत्रान्शतहायनजीविनः ॥ दीर्घायुरप्रतिहतबलवीर्यसमान्वितान् ॥ २४ ॥ राशिचक्रंवि
 लिख्याथकुंभंसंस्थाप्यपूर्ववत् ॥ निक्षिप्ययंत्रंतन्मध्येसेकात्सर्वहिसाधयेत् ॥ २५ ॥ तत्त्व
 दर्शांभवेद्दिप्रोमर्हीशास्तिमहीपतिः ॥ वैश्यःसमृद्धिमान्भूयाल्लभेच्छूद्रोयथेप्सितं ॥ २६ ॥ एतत्ते
 कथितंयंत्रंपुरुषार्थैकसाधनं ॥ केवलंत्वंस्वयत्नेनगोपायस्वमुनेस्वयं ॥ २७ ॥ इतिश्रीगौत
 मीयतन्त्रे चतुर्विंशोऽध्यायः ॥ २४ ॥ ॥ ७ ॥ ॥ ७ ॥

श्रीनारद उवाच ॥ अथवक्ष्येमनुवरंसमस्तपुरुषार्थदं ॥ यज्ज्ञात्वासिद्धयःसर्वाभवंतिकरसं
 स्थिताः ॥ १ ॥ लक्ष्मीमायाकामबीजंरुद्रंरुद्रपदंतथा ॥ स्वाहेतिमंत्रराजोऽयंभुक्तिमुक्ति

फलप्रदः ॥ २ ॥ नारदोऽस्य मुनिः ख्यातश्छंदोनुपुबुदीरितं ॥ देवताकृष्णइत्युक्तासमस्तपुरुषा
र्थदः ॥ ३ ॥ षडंगकामत्रीजेन पट्दीर्घभेदितेन च ॥ कलापकुसुमश्यामं छंदं दावनगतं हरिं
॥ ४ ॥ गोपगोपीगवावीतं पीतवलयुगावृतं ॥ नानालंकारसु भगंकौस्तुभोद्भासिवक्षसं
॥ ५ ॥ सनकाद्यैर्मुनिश्रेष्ठैः संस्तुतं परमयामुदा ॥ शंखचक्रलसद्बाहुं वेणुं हस्तद्वये रितं ॥ ६ ॥
ध्यात्वेवं परमात्मानं चतुर्लक्षं जपेन्मनुं ॥ दशांशैर्जुहुयान्मंत्रीकुसुमैर्ब्रह्मवृक्षजैः ॥ ७ ॥ भक्त्या
त्रिसंध्यं प्रजपेदंगैरिंद्रादिभिस्ततः ॥ यथाप्रयोगान्कुर्वीत धर्मार्थकाममुक्तये ॥ ८ ॥ पाय
सेत्युतं हुत्वा ज्ञानां दिव्यमवाप्नुयात् ॥ तद्वच्चलं वणैर्हुत्वा लोकानां कर्पयेद्भुवं ॥ ९ ॥ पलाश
पुष्पैर्जुहुयात्काविर्वागी च जायते ॥ मत्स्यं डीकदलीर्दुग्धागुडपायसतद्धिया ॥ १० ॥ तर्प
येद्युतं मंत्रीगांगेयेन जलेन वै ॥ मंडलादिहितासिद्धिर्भवेन्नैवावसंशयः ॥ ११ ॥ वाग्मी
द्वयेन जप्येन वागीशसमतां व्रजेत् ॥ व्याघ्रीजकुसुमैर्हुत्वा निधिमाप्नोत्ययत्नतः ॥ १२ ॥
श्रीवृक्षफलहोमेन राज्यैश्वर्यमवाप्नुयात् ॥ एवंप्रकथितो विप्रदुर्लभो मंत्रनायकः ॥ १३ ॥ त
त्संप्रदायसंप्राप्तः किञ्चिद्व्यतिमां त्रिणः ॥ अष्टादशांशो मारांतो मंत्रः सुतधनप्रदः ॥ १४ ॥
नारदोऽस्य मुनिश्छंदोगायत्रं कथितं बुधैः ॥ बाळकृष्णो देवतास्य समस्तार्थफलप्रदः ॥ १५ ॥
पट्दीर्घभाजा कामेन त्रीजेनांगक्रियामता ॥ इंदीवरसमाभासं बालं त्रैलोक्यमोहनं ॥ १६ ॥

लसद्रत्नमपेदीसैर्मंडितं बहुभूषणैः ॥ नानारत्नमयोद्भासिवैयाघ्रनखभूषणं ॥ १७ ॥ कुंत
लांतसमुद्भासिस्फुरन्मकरकुंडलं ॥ हस्तिहस्तकराभ्यांचनवनीतंचपायसं ॥ १८ ॥ दधंतं देवदं
देश्वेष्टितं गोपबालकैः ॥ एवं ध्यात्वा जपेन्मंत्रं द्वाविंशल्लक्षमानतः ॥ १९ ॥ जपांते जुहुयाद
ग्रीवाय सैस्तद्दशांशतः ॥ तर्पणादीनि सर्वाणि पूर्ववत्समुपाचरेत् ॥ २० ॥ साधयेत्सर्वकर्मा
णिसिद्धे नानेन मंत्रवित् ॥ रक्तपद्मायुतं हुत्वा द्विजो ज्ञानमवाप्नुयात् ॥ २१ ॥ सर्वलोके कशा
स्ताचक्षत्रियो नात्र संशयः ॥ अन्येषां यद्यदिष्टं तत्साधयेन्मनुना मुना ॥ २२ ॥ रक्तपद्मोपरि
ध्यात्वा शर्करापृथुला जकैः ॥ कदलीगुडबुध्या च जलैः संतर्प्य केशवं ॥ २३ ॥ वत्सराष्ट्रभते
पुत्रं सर्वलोकनमस्कृतं ॥ अनेनैव यदुद्दिष्टं जपमात्रेण साधयेत् ॥ २४ ॥ मायारमा कामबीजं
त्रयोदशवर्णकैः ॥ त्रयोदशाक्षरो मंत्रो दृष्टा दृष्टफलप्रदः ॥ २५ ॥ ऋषिरस्य स्वयं ब्रह्माच्छं
दो नुष्टुबुदादृतं ॥ श्रीकृष्णो देवताभक्तो महदैश्वर्यदायकः ॥ २६ ॥ कुर्यादस्य मनोर्मन्त्री का
मायै रंगपंचकं ॥ शंखचक्रगदापद्मपाशांकुशलसत्करं ॥ २७ ॥ कराभ्यां वेणुमादाय धमंतं
सर्वमोहनं ॥ सूर्यायुतसमाभासं पीतांबरयुगादृतं ॥ २८ ॥ नानालंकारसुभगं रविमंडलसं
स्थितं ॥ एवं ध्यात्वा जपेन्मंत्रं चतुर्लक्षमनन्यधीः ॥ २९ ॥ जपांते तद्दशांशेन पायसैर्होमये
द्विज ॥ पूजयेद्यंत्रराजे च वक्ष्यमाणेन वर्त्मना ॥ ३० ॥ मध्ये कृष्णं समावाप्य षडंगं विधिना

चयेत् ॥ वासुदेवं संकर्षणं प्रद्युम्नं चानिरुद्धकं ॥ ३१ ॥ दिग्दले पुसं मध्यर्च्य बहिरर्च्ये द्विदिग्दले ॥
सरस्वतीं तथा लक्ष्मीं रतिं प्रीतिं मनंतरं ॥ ३२ ॥ स्वदिक्षु लोकपालांश्च तदस्त्राणि च तद्वाहिः ॥
एतदभ्यर्च्य विधिवत्साधयेत्स यथोप्सितं ॥ ३३ ॥ विंशत्यर्णोदितान् सर्वान् प्रयोगानपि साधये
त् ॥ य एवं भजते मंत्री भक्त्या च परिपूजयेत् ॥ ३४ ॥ राजैश्वर्यमवाप्नोति भूयात्तरपरमं महः ॥
काममायारमा पूर्वादशार्णो मनुनायकः ॥ ३५ ॥ रमामाया कामपूर्वादशार्णः स प्रकीर्तितः ॥
अनयोर्मित्रयोर्मत्री आचक्राद्यैः पडंगकं ॥ ३६ ॥ कृत्वादशार्णवत्सम्यक् ध्यानपूजादिकं
सुधीः ॥ स पर्याचरेत्ते यस्तु मंत्रयोरेकमाश्रितः ॥ ३७ ॥ इह भुक्त्वा वरान् भोगान् महैश्वर्यसम
न्वितान् ॥ पुत्रैः पौत्रैः प्रपौत्रैश्च देहांते हरितां व्रजेत् ॥ ३८ ॥ अयं वक्ष्ये शृणु मुने प्रतिपत्तिं ज
गद्गुरोः ॥ इन्द्रादिप्रमुखैर्देवैः सुगुप्ता क्रियते तु या ॥ ३९ ॥ कुबेरोऽपि च यां ज्ञात्वा उपास्य ब्रह्म
णो मुखात् ॥ महेशसखितां प्राप्य धनेशत्वमवाप्तवान् ॥ ४० ॥ इन्द्रोऽपि यामुपास्यैव देवराज
त्वमाप्तवान् ॥ त्रैलोक्यविजयी देवो देवैस्त्यैकशासनः ॥ ४१ ॥ मायारमादिगश्वाऽष्टादशा
र्णो विंशदर्णकः ॥ अनेन स दशो मंत्रस्त्रिपुलोके पुद्गुर्लभः ॥ ४२ ॥ ऋषिर्ब्रह्मासमादिष्टो गाय
त्री छन्द एव च ॥ देवता देवता वृद्धवंधः श्रीकृष्ण ईरितः ॥ ४३ ॥ अष्टादशार्णवत्कुर्यान्मंत्रा
र्णैरंगकल्पनं ॥ द्वारवत्यां महोद्याने दीर्घिकाशतमंडिते ॥ ४४ ॥ पारिजातवने रम्ये सुवर्णभू

मिमध्यतः ॥ सर्वरत्नमयेचित्रेसुमेरुनिभमंडपे ॥ ४५ ॥ सिंहासनेसमासीनंसूर्यकोटिसम
प्रभं ॥ रक्तोत्पलसमाभासपाणिपादांबुजंस्मरेत् ॥ ४६ ॥ शंखचक्रगदापद्मलसद्बाहुचतु
ष्टयं ॥ सर्वांगसुंदरं देवं सर्वाभरणभूषितं ॥ ४७ ॥ रत्ननद्याः समुद्धृत्य सर्वरत्नैश्च वेष्टितं ॥ रु
क्मिणीसत्यभामाचवामदक्षेचतिष्ठतः ॥ ४८ ॥ रत्नकुंभेन रत्नेन सिंचित्यौ परया मुदा ॥
कालिंदीक्षजातप्रदिशंत्यौ कलशौ तयोः ॥ ४९ ॥ नागजितिसुनंदाचमित्रविंदासुलक्षणा ॥
आनीयरत्नकलशं रत्ननद्याः समुद्धृतं ॥ ५० ॥ दिशंत्यः सर्वमंगल्यसंपन्नामहिपीर्हरेः ॥ ततः
षोडशसाहस्रं सिंचत्यः परितः प्रियाः ॥ ५१ ॥ गीतैर्नृत्यैश्च वाद्यैश्च मुमुहुः सर्वदेवताः ॥ एवं हरिं स्म
रन्मंत्राचतुर्लक्षं जपेन्मनुं ॥ ५२ ॥ जपांते पायसैर्दिव्यैर्जुहुयात्तद्दशांशतः ॥ तर्प्यते तद्दशांशे
न भक्तितश्चैदुमज्जलैः ॥ ५३ ॥ अभिषिच्य दशांशेन ब्राह्मणानपि भोजयेत् ॥ कार्णिकायां लि
खेद्वीजं स्वसाध्यंतद्वहिलिखेत् ॥ ५४ ॥ शेषसप्तदशार्णेन वन्हेर्गे हंयुर्गततः ॥ दत्ताद्वहिरष्ट
दलचतुरस्रं सवज्रकं ॥ ५५ ॥ चतुर्द्वारसमायुक्तं यंत्रमेतत्सुलक्षणं ॥ पूर्वदक्षिणपाश्चात्य
कोणे मायां विलिख्यतु ॥ ५६ ॥ श्रीबीजमन्यतो लेख्यं पङ्कूर्णकोणगंतया ॥ पत्रेतु कामगा
यत्रीं त्रिंशस्त्रिंशो विभागशः ॥ ५७ ॥ कामदेवाय संप्रोच्य विद्महे तदनंतरं ॥ पुष्पवाणाय
धीमहितोऽनंगः प्रचोदयात् ॥ ५८ ॥ इत्युक्ता कामगायत्री समस्तजन्मोहिनी ॥ कामाय

जपादस्यास्तु सर्वकामान् प्रसाधयेत् ॥ ५८ ॥ दलमध्ये लिखेत्काममनुषट्कमेष्टु ॥ न
मैते कामदेवाः सर्वजनप्रियाय च ॥ ५९ ॥ सर्वसंमोहनायेति ज्वलयुक् प्रज्वलेति च ॥ सर्व
जनस्य शब्दांते हृदयं मोततो वदेत् ॥ ६० ॥ वशंकुरु ह्यं प्रोक्त्वा स्वाहांतो मनुरीरितः ॥ प्रो
क्तो गोपालमंत्रोऽयं कामाद्यः सिद्धिदो मनुः ॥ ६१ ॥ हाटकैरचिते पात्रे भूर्जे वा प्रविलिख्य च ॥
धारयेत्साधितं व्रजपसेकसमन्वयात् ॥ ६२ ॥ अस्य धारणमात्रेण किं न सिद्ध्यति भूतले ॥
राजानो वशतां यांति दासवच्छात्रवंकुलं ॥ ६३ ॥ त्रैलोक्यमोहनो मंत्रः सर्वलोकैकपूजि
तः ॥ अस्मिन् यंत्रे समावाह्यराजराजेश्वरं हरिं ॥ ६४ ॥ पूजयेच्छक्तितो मंत्री सर्वराजोपचारकैः ॥
कोणपट्टे पङ्गुतद्वहिश्च विदिग्दिशि ॥ ६५ ॥ वासुदेवं संकर्षणं प्रद्युम्नं चानिरुद्धकं ॥ सर
स्वतीं तथा लक्ष्मीं रतिं प्रीतिं विदिग्दले ॥ ६६ ॥ तद्बहिरष्टमहिषीरुक्मिण्याद्याः प्रपूजयेत् ॥
इन्द्रनीलमुकुंदाख्यान्मकरानंदकच्छपान् ॥ ६७ ॥ शंखपद्मनिर्घोषाः पितद्वहिः पूजयेत् ॥
तः ॥ इन्द्रादीन् स्वस्वदिक्ष्वेव वज्रादींस्तदनंतरं ॥ ६८ ॥ इति पष्ठावृत्तियुतमच्युतं भाक्तितोऽर्च
येत् ॥ संसारसागरं घोरं वासनानक्रसंकुलं ॥ ६९ ॥ संतीर्य परमं धाम मंत्री याति तच्चान्यथा ॥
चतुर्लक्षं जपेन्मंत्रं दशांशैः पायसैर्हुनेत् ॥ ७० ॥ अथ वा पंकजैः फुल्लैः शेषमन्यत्समापयेत् ॥
उद्वास्य हृदये विष्णुं न्यस्य न्यासान्यथोदितान् ॥ ७१ ॥ तन्मयः प्रजपेन्मन्त्रमष्टोत्तरशतम्पु

नः ॥ तन्मयोविहरेन्मन्त्रीतीर्णः संसारसागरं ॥ ७२ ॥ अयुतं रक्तपद्मे स्तुहुत्वा विश्वं वशं
येत् ॥ तद्गन्धधारयेद्भाले संस्पृशेद्यं निरीक्षयेत् ॥ ७३ ॥ संस्पृष्टो वीक्ष्यते यैर्वातिभवंत्यस्य
किंकराः ॥ आरक्तहयमारेस्तुराजानो दासवद्दशेत् ॥ ७४ ॥ शुक्लादिवस्त्रलाभाय शुक्ला
दिकुसुमैर्हुनेत् ॥ हुनेद्धान्यसमृद्धयै च आरक्ताधान्यमंजरीः ॥ ७५ ॥ श्रीवृक्षकुसुमैर्होमात्
सयोलक्ष्मीः प्रसीदति ॥ विल्वपत्रैश्च जुहुयात्पुत्रपौत्रानुयायिनीं ॥ ७६ ॥ लभेच्छर्मानं संदेह
स्तत्फलैराज्यमाप्नुयात् ॥ केवलं घृतहोमेन ब्राह्मं तेजश्च जायते ॥ ७७ ॥ आयुर्वृद्धिं यशोल
क्ष्मिं विंशतिं सर्वयोपितां ॥ लभते नात्र संदेहः सुखं सर्वातिशायिनं ॥ ७८ ॥ घृततंदुलहोमेन
वलवान् जायतेऽचिरात् ॥ भक्ष्यभोज्यादिकं हुत्वा भोगी स्याद्यावदायुषम् ॥ ७९ ॥ अष्टाद
शार्णदशयोः प्रयोगांस्तत्र चाचरेत् ॥ अत्रैरितान् प्रयोगांस्तुताभ्यामेव च कारयेत् ॥ ८० ॥
रत्नाभिपेकगोपालं योऽनेन विधिना भजेत् ॥ सर्वैश्वर्यसमृद्धोऽसौ सर्वभुक् सर्वकारकः ॥ ८१ ॥
देहत्यागे हरिं प्रायादित्येवं मुनयोजगुः ॥ ८२ ॥ इति श्रीगौतमीयतन्त्रे पंचविंशोऽध्यायः ॥
नारद उवाच ॥ अथातः संप्रवक्ष्यामिरुक्मिणीवल्लभं मनुं ॥ यज्ज्ञानात्सर्वलोकानां वल्लभो
भुवि जायते ॥ १ ॥ नमोति भगवन् ऊँ तोरु तोरु रुक्मिणीवल्लभा ॥ स्वाहांतस्तारसंयुक्तः षोड
शार्णो महामनुः ॥ २ ॥ अस्य ज्ञानात्तथामंवीज्ञानवान् जायतेऽचिरात् ॥ ध्यानादष्टांगयोग

स्यफलमाप्नोतिनिश्चितं ॥ ९ ॥ स्मरणादस्यमंत्रस्यसर्वतीर्थफलंलभेत् ॥ नारदोऽस्यमुनिः
 प्रोक्तश्छंदोनुष्टुबुदाहृतं ॥ ४ ॥ श्रीकृष्णोदेवताचास्यरुक्मिणीवल्लभाह्वयः ॥ व्यस्तैःसम
 स्तैरंगानिपदैःकुर्यात्पडंगवित् ॥ ५ ॥ अतसीकुसुमश्यामपीतवस्त्रयुगावृतं ॥ नानालंका
 रसुभगंकोस्तुभैर्युक्तवक्षसं ॥ ६ ॥ श्रीवत्सलांछनंश्रीमन्नानाभरणभूषितं ॥ हारकावरगे
 हस्थरत्नसिंहासनेशुभे ॥ ७ ॥ रुक्मिण्यालापमधुरंशंस्वचक्रगदांबुजं ॥ ध्यात्वैवंपरमानंदं
 लक्षमेकंजपेन्मनुं ॥ ८ ॥ तदंतेजुहुयान्मंत्रीतिलैर्मधुरसंयुतैः ॥ पूजयेद्दृष्ट्वावेपीठेदशाक्षर
 विधानतः ॥ ९ ॥ पालाशैःकुसुमैर्ह्रत्वादिव्यंज्ञानमवाप्नुयात् ॥ पूर्ववत्तर्पणंकुर्यात्सर्वाभी
 ष्टानिसाधयेत् ॥ १० ॥ पुंडरीकायुतंह्रत्वाश्रियमाप्नोत्ययत्नतः ॥ केवलंघृतहोमेनजीवेद्
 र्षशतंसुधीः ॥ ११ ॥ इत्येवंरुक्मिणीनाथविधानंमुनिपूजितं ॥ भोगमोक्षकरंयस्मान्मुनेत्व
 मपिगोपय ॥ १२ ॥ प्रणवंनमनस्यांतेवदेद्भगवतेपदं ॥ नंदपुत्रपदंठेंतंवदेन्नंदवपुस्तथा ॥ १३ ॥
 भूत्यन्तेदशवर्णश्चमनुःसर्वार्थसाधकः ॥ नारदोऽस्यमुनिराख्यांतश्छंदउक्तंविराडपि ॥ १४ ॥
 श्रीकृष्णोदेवताचात्रचतुर्वर्गफलप्रदः ॥ पंचांगानिमनोरस्यआचक्राद्यैःप्रकल्पयेत् ॥ १५ ॥
 ध्यायेद्दृंदावनेरम्येगोपगोपीगणावृतं ॥ नानालंकारसुभगंपीतांवरयुगावृतम् ॥ १६ ॥ सर्व
 प्रियकरंदेवंकिशोरंश्यामविग्रहं ॥ दोर्म्याविणुंवादयंतंभुवनैकगुरुंपरं ॥ १७ ॥ एवंध्यात्वाम

नुवरंलक्षमेकंजपेत्तथा ॥ तिलैश्चस्वादुयुक्तैश्चजुहुयात्तद्दशांशतः ॥ १८ ॥ दशाक्षरोदितेपी
ठेपूजयेत्तद्विधानतः ॥ य एवं भजते मंत्रो भोगमुक्त्योः सभाजनं ॥ १९ ॥ विल्वपत्रायुतं हुत्वा
सर्वकामान् प्रसाधयेत् ॥ अष्टोत्तरशतं जप्त्वा सभायां विजयी भवेत् ॥ २० ॥ सर्वलोकैकसु
भगस्सर्वैश्वर्यसमान्वितः ॥ देहांते तत्पदं याति यद्भूत्वा नानि वर्तते ॥ २१ ॥ नंदपुत्रपदं देवं
श्यामलांगपदं तथा ॥ अमृतं मुखवृत्तं च मांसं चैव वपुस्तथा ॥ २२ ॥ दशाक्षरांतः प्रोक्तोऽयं म
नुः सर्वसमृद्धिदः ॥ नारदोऽस्य मुनिः प्रोक्तश्छंदो नुष्टुबुदाहृतं ॥ २३ ॥ देवता बालकृष्णोऽस्य मु
निभिः परिकीर्तितः ॥ कल्पयेत्पूर्ववन्मंत्री च क्राद्यैरंगकल्पनां ॥ २४ ॥ अतसीकुसुमश्यामं शं
खचक्रलसत्करं ॥ दोर्म्यविणुं वादयंतं पीतांबरयुगावृतं ॥ २५ ॥ नानालंकारसु भगंतारहा
रविराजितं ॥ एवं ध्यात्वा यजेद्देवं पंचांगैश्चादिशाधिपैः ॥ २६ ॥ तदस्त्रैरपि संपूजयजपेच्छं व्र
ते स्थितः ॥ दशांशजुहुयान्मंत्री पायसैर्मधुरावृतैः ॥ २७ ॥ एवं संसिद्धमंत्रस्तु सर्वकर्माणि
साधयेत् ॥ तिलाज्यैरयुतं हुत्वा ग्रहरोगान् विनाशयेत् ॥ २८ ॥ पलाशकुसुमैर्द्वित्वावागीश
समतां व्रजेत् ॥ प्रणवं श्रीकाममायानमो भगवते पदं ॥ २९ ॥ नंदपुत्रपदं देवं भूधरो मुखवृत्त
युक् ॥ मांसवपुः पदं देवं मनुर्विंशतिवर्णकः ॥ ३० ॥ नारदोऽस्य मुनिः प्रोक्तो विराट्छंद उदी
रितं ॥ देवतानंदतनयः सर्वलोकैकनंदनः ॥ ३१ ॥ पंचागानि मनोरस्य च क्राद्यैः परिकल्पये

त् ॥ नवीननीरदश्यामंपद्मपत्रनिभेक्षणं ॥ ३२ ॥ मुक्तादामलसत्कण्ठकेपुरांगदभूषणं ॥
 अनेकरत्नसंबद्धस्फुरन्मकरकुण्डलं ॥ ३३ ॥ उदारकौस्तुभोद्भासिवक्षःश्रीवत्सलाञ्छनं ॥ ब
 हिर्ब्रह्मतोत्तंसंगोपगोपीगवावृतं ॥ ३४ ॥ ध्यात्वैवंपरमानंदं जपेन्मनुवरंततः ॥ चतुर्लक्ष
 जपांतेतुदशांशंरक्तपंकजैः ॥ ३५ ॥ होमयेच्छेषमन्यत्तुपूर्ववत्समुपाचरेत् ॥ दशार्णयंत्रेवि
 श्वेशं समावाह्यप्रपूजयेत् ॥ ३६ ॥ प्रथमावृत्तिरंगैस्स्यान्महिषीभिर्हितीयका ॥ तृतीयादिग
 धीशैस्तुवज्राद्यैस्तुचतुर्थिका ॥ ३७ ॥ एवंयः पूजयेत्कृष्णं चतुरावृतिसंयुतं ॥ धर्मार्थकाममो
 क्षाणांसंपूर्णलभतेफलं ॥ ३८ ॥ पायसैरयुतं हुत्वा महाधनपातिर्भवेत् ॥ पूर्णायुर्लभते मंत्रोच्चा
 युतं घृतहोमतः ३९ ॥ दूर्वायालक्षहोमेन जीवेद्दशतं सुधीः ॥ इत्येकथितो मंत्रस्सर्वेषां सर्व
 सिद्धिदः ॥ ४० ॥ अथापरंप्रवक्ष्यामि मनुसर्वसमृद्धिदं ॥ यं ज्ञात्वा मुनयः सर्वभोगमोक्षैकभू
 मयः ॥ ४१ ॥ लीलादंडधरं चोक्त्वा गोपीजनपदंततः ॥ संसक्तदोर्दंडपदं मेघश्यामपदंततः
 ॥ ४२ ॥ विष्णोस्वाहेति मंत्रोऽयं समस्तपुरुषार्थदः ॥ नारदोऽस्य मुनिः प्रोक्तश्छंदोऽनुष्टुप्पुदाह
 तं ॥ ४३ ॥ देवताश्रीकृष्णोऽस्य सर्वविश्वार्थसाधकः ॥ पदैः पंचांगकलृप्तिः स्यात्ततोऽध्यायेदथा
 च्युतं ॥ ४४ ॥ तापिच्छकुसुमश्यामंसदा षोडशवार्षिकम् ॥ गोपीमध्यस्थितं ताभ्यां लि
 गितं कामलिप्सया ॥ ४५ ॥ सर्वालंकारसुभगं पीतांबरधरं परम् ॥ भुवनैकगुरुं ध्यात्वा लक्ष

न्महालक्ष्मीप्रयच्छति ॥ ६० ॥ ब्रह्माकृषिस्तमुद्दिष्टो गायत्रीछन्द ईरितं ॥ महासंपत्प्रदः श्वा
 मानदेवताकृष्ण ईरिता ॥ ६१ ॥ दशार्णवदंगकलृप्तिः ध्यायेदेवमनन्यधीः ॥ कालाभनिच
 यप्रख्यं पाणिपादांबुजारुणं ॥ ६२ ॥ तारहारावलीरम्यं कौस्तुभामुक्तवक्षसं ॥ किरीटांग
 दग्रेवेयकङ्कणोमिविराजितं ॥ ६३ ॥ ध्यायेद्रत्नगृहांतस्थं रक्तपंकजमध्यगं ॥ चतुर्लक्षं ज
 पेन्मंत्रं पायसैर्युतं हुनेत् ॥ तर्पणादीनि सर्वाणि पूर्वोक्तविधिनाचरेत् ॥ ६४ ॥ य एवं भजते
 मंत्रीलक्ष्मीगोपालविग्रहम् ॥ स सर्वसंपदं लब्ध्वा पात्यनंतमयंततः ॥ ६५ ॥ इति श्रीगौ
 तमीयतन्त्रे पाण्डिशोऽध्यायः ॥ २६ ॥ ॥ ७ ॥ ॥ ७ ॥ ॥ ७ ॥
 नारद उवाच ॥ अथापरंप्रवक्ष्यामि मंत्रराजं सुदुर्लभं ॥ अवापुर्येन जप्तेन दिव्यज्ञानं मुनिश्वराः
 ॥ १ ॥ अष्टराज्यं सुरश्रेष्ठमवापुर्गुदुपासनात् ॥ अन्येऽपि ब्रह्मदेवाः स्वाधिकारित्वतांगताः
 ॥ २ ॥ त्रिमात्रं हृद्भगवते श्रीगोविंदायेति तन्मनुः ॥ द्वादशाक्षर इत्युक्तो मंत्रः सर्वार्थसिद्धिदः
 ॥ ३ ॥ नारदोऽस्य मुनिः प्रोक्तो विराट्छन्द उदीरितम् ॥ श्रीकृष्णो देवता प्रोक्तः सर्वलोकनमस्कृ
 तः ॥ ४ ॥ विनियोगोऽस्य मंत्रस्य पुरुषार्थचतुष्टये ॥ व्यस्तैः पदैः समस्तैश्च पंचांगानि प्रकल्पयेत्
 ॥ ५ ॥ सृष्टिं संहतिं स्थित्या च करशोधनमाचरेत् ॥ स्थित्यंतं दशतत्त्वं च मातृकां मनुसं पुटाम्
 ॥ ६ ॥ तत्त्वन्यासं तथा कृत्वा केशवादिपुरःसरं ॥ जनिपालनसंहाराविधानैकविशारदं ॥ ७ ॥

कलापकुसुमश्यामं नीलं दीवरलोचनं ॥ अनेकरत्नाभरणं दीप्तिविश्रावकाशकं ॥ ८ ॥ तथै
वासनसंस्थं च पीतवस्त्रयुगादृतं ॥ श्रीवत्सलांछनं देवं कौस्तुभोद्भासिवक्षसं ॥ ९ ॥ वेणुवाद्य
निनादेन मोहयंतं चराचरं ॥ मुनिदं दैर्देववृंदैर्ऋषिवृंदैस्तु संस्तुतं ॥ १० ॥ आवृतं माहिषीवृंदै
र्निधिभिः परिसेवितं ॥ अथ वा तप्तहेमाभं कांत्याक्रांतजगत्रयम् ॥ ११ ॥ कल्पद्रुमलतासीनं
रत्नसिंहासनोपरि ॥ ध्यात्वा जपेन्मनुवरं लक्षद्वादशमादरात् ॥ १२ ॥ वार्ताकर्णनमात्रं हि
स्त्रीणां त्यक्त्वा ब्रते स्थितः ॥ पयोमूलफलाशीचपूर्वोक्ताचारपालकः ॥ १३ ॥ दशांशं जुहुयाद्भ
क्ष्याकुसुमैर्ब्रह्मवृक्षजैः ॥ ततः पूर्वोक्तविधिना शोषमन्यत्समापयेत् ॥ १४ ॥ गोष्ठे प्रतिष्ठितं
देवं पुण्यारण्येऽथ वा पुनः ॥ प्रासादे वा प्रतिष्ठाप्य पूजयेत् भोगमोक्षभाक् ॥ १५ ॥ दंदावन
गतं ध्यायेन्महामाणिक्यमंडपे ॥ सामान्यार्घ्यविशोद्ध्याथ पूजयेत् द्वारपालकान् ॥ १६ ॥ द्वा
राग्रे वलिपीठे च पक्षीद्वं परिपूजयेत् ॥ जयं च विजयं चैव बलप्रबलसंज्ञकौ ॥ १७ ॥ चंडप्रचं
डमथ वा धातारं च विधातुकम् ॥ द्वारेषु पूर्वादिपुतान् प्रादक्षिण्येन पूजयेत् ॥ १८ ॥ द्वारार्द्धे द्वा
राश्रियं यक्ष्वादेहल्यां देहलीं यजेत् ॥ द्वारपार्श्वयोस्तद्द्वर्गां च यमुनां तथा ॥ १९ ॥ विभे शंक्षेत्र
पालं च तयोः पार्श्वे प्रपूजयेत् ॥ दूर्वाक्षतान् समादाय विभ्रमुत्सार्य वाग्यतः ॥ २० ॥ पादाघ्रा
ततलस्फोटसमुदांचितवक्त्रकैः ॥ विभ्रं त्रिविधमुत्सार्य अस्त्रमंत्रेण मंत्रवित् ॥ २१ ॥ कोणेषु

विमदुर्गाचवार्णोक्षेत्रे समर्चयेत् ॥ अर्चयेद्वास्तुपुरुषं गृहमध्ये समाहितः ॥ २२ ॥ तारं शार्ङ्गं
 पदं दंतं सपूर्वं च शरासनं ॥ हंफुट्ठनम इत्युक्त्वा मुद्रयाग्रे स्थितो हरेः ॥ २३ ॥ विधेयमेतत्सर्वत्र
 स्थापिते तु विशेषतः ॥ आसने सुपाविष्टस्तु तन्मंत्रेण विधानवित् ॥ २४ ॥ न्यासान्यस्य स्वदे
 हे च आत्मयागावसानकं ॥ दशाक्षरोक्ता विधिना पीठं संपाद्य पूजयेत् ॥ २५ ॥ नारदादिगुरुन्
 स्तुत्वा शिष्टान् भागवतान्यजेत् ॥ गुकारस्तु मलं विद्याद्गुकारस्तस्य शोधकः ॥ २६ ॥ गुरुस्तिये
 व मुनिभिः प्रोक्तः कृष्णैकयोगतः ॥ नारदं पर्वतं जिष्णुं निशठोद्धवदारुकान् ॥ २७ ॥ विष्व
 क्सेनं च शैनेयं ब्राह्म्यादीशान्तमर्चयेत् ॥ गुरुं परं गुरुं चापि परमेष्ठिगुरुं तथा ॥ २८ ॥ परात्परगु
 रुन्तद्दत्तपूर्वसिद्धानन्तरं ॥ सनकश्च सनंदनः सनत्कुमारसंज्ञकः ॥ २९ ॥ सनातनश्च इत्या
 दिपरान् भागवतांस्तथा ॥ गुरुनामप्रगृह्यैव पादुकाभ्यां नमो वदेत् ॥ ३० ॥ अपायात्पातिनि
 यतं दुस्संगादुर्निमित्तकात् ॥ कामितार्थप्रदानाच्च पादुकापरिकीर्तिता ॥ ३१ ॥ गत्यर्थे च
 रधा तुस्तुणश्चाप्यानंद उच्यते ॥ आनंदं प्रापयेद्यस्मात्तस्माच्चरण उच्यते ॥ ३२ ॥ पिठपूजां
 विधायाथ तत्रावाह्यहरिं जपेत् ॥ सर्वोपचारान् कृत्वा हि षडंगं वाचति मर्चयेत् ॥ ३३ ॥ रुक्मि
 णीसित्यभामां च दक्षवामे प्रपूजयेत् ॥ वासुदेवं संकर्षणं प्रद्युम्नं चानिरुद्धकं ॥ ३४ ॥ कालीं
 दीनामाजित्याख्या सुशीला च सुनंदका ॥ ऋक्षजालक्ष्मणा चैव इत्यष्टौ महिषीः स्मृताः ॥ ३५ ॥

॥ कौमोदकीं पांचजन्यं सुदेवं च देवकीं ॥ नंदगोपयशोदांच संपूज्य तदनंतरं ॥ ३६ ॥ किंकि
णीं च तपाम्यर्च्य दामादीनथ पूजयेत् ॥ दिग्धीशान् स्वस्वदिक्षु गजानघौ तथा च येत् ॥ ३७ ॥ कुमु
दः कुमुदालयश्च पुंडरीकोऽथ वामनः ॥ शंकुकर्णः सर्वनेत्रः सुमुखः सुप्रतिष्ठितः ॥ ३८ ॥ एक
कालं हि कालं वा त्रिकालं श्रद्धयान्वितः ॥ मंत्रवित् कृष्णमभ्यर्च्य भोगमुक्तयोः सभाजनं ॥ ३९ ॥
गोष्ठे वा शैले शृंगे वा पुण्यारण्ये न दीतटे ॥ प्रासादे स्थापयन् कृष्णं तीर्थकोटिफलं लभेत् ॥ ४० ॥
कोटि कोटि महादानात् कोटि तीर्थपरिभ्रमात् ॥ तत्फलं लभते भक्त्या संप्रतिष्ठाप्य केशवं ॥
॥ ४१ ॥ यद्दामंत्रकोटिजपात् तत्फलं पुरुषो लभेत् ॥ तत्फलं समवाप्नोति संस्थाप्य पुरुषोत्त
मं ॥ ४२ ॥ कोटियज्ञेन यत्पुण्यं पुण्यारण्यनिषेवणात् ॥ तत्फलं लभते मर्त्यस्तद्भूतं संस्थाप्य के
शवम् ॥ ४३ ॥ यावज्जन्म हरेर्नाम ग्रहणे यत्फलं भवेत् ॥ तत्फलं समवाप्नोति संस्थाप्य पुरु
षोत्तमम् ॥ ४४ ॥ कुरुक्षेत्रे सूर्यग्रहे गोदानायुतजं फलम् ॥ तत्फलं लभते भक्त्या संस्थाप्य पुरुषो
त्तमम् ॥ ४५ ॥ यद्यसारांगि संयुक्तः कामः पंचसमन्वितः ॥ मासांते ब्रजनाथाय नमो तोमंत्र ईरितः
॥ ४६ ॥ नारदोऽस्य मुनिः प्रोक्तश्छंदोऽनुष्टुबुदाहृतं ॥ गोवल्लभश्च श्रीकृष्णो देवता परिकीर्ति
तः ॥ ४७ ॥ पंचांगादि मनोरस्य आचक्रादि नि कल्पयेत् ॥ ध्यायेद्दंदावने कृष्णं गोपं शिशुगवा
हृतं ॥ ४८ ॥ हस्ताभ्यां वित्रशृंगं च श्यामलं विश्वमोहनं ॥ बहुरत्नसमाबद्धं किंकिणीहारनूपुरं

॥ ४९ ॥ एवं ध्यात्वा जपेन्मंत्रं लक्ष्म्यां समाहितः ॥ होमयेत्तद्दशांशं पायसैर्मधुरान्वितैः
 ॥ ५० ॥ अंगेन्द्रवज्रादिमुखैरित्यर्चनविधिः स्मृतः ॥ य एवं पूजयेन्मन्त्री भक्त्या गोबल्लभं हरिं
 ॥ ५१ ॥ संगोगणवैर्युक्तः सर्वभयसमृद्धिमान् ॥ देहांते भगवद्धामप्राप्नुयान्नात्र संशयः
 ॥ ५२ ॥ उर्ध्वदंतयुतः स्वांतो तांते मासद्वयं तथा ॥ भीषणामुखवृत्तेन वीतिहोत्रसखान्वितः
 ॥ ५३ ॥ सर्वार्थसाधकः प्रोक्तो नमो तोऽष्टाक्षरो मनुः ॥ कामबीजं मुखे दद्यात्सर्वार्थानां प्रसाधकः
 ॥ ५४ ॥ लुप्तबीजाश्च ये मन्त्रा गोपालस्य क्वचित् क्वचित् ॥ कामबीजं मुखे दद्यात्सर्वकामार्थ
 सिद्धये ॥ ५५ ॥ नारदोऽस्य मुनिः प्रोक्तो गायत्रं छंद ईरितं ॥ देवता च श्रीकृष्णोऽस्य समस्तपुरुषार्थ
 दः ॥ ५६ ॥ पंचांगादि मनोरस्य आचकायैः प्रकल्पयेत् ॥ कलापकुसुमश्यामनीलं दीवर
 लोचनं ॥ ५७ ॥ नानालंकारसु भगंवा लंकं पंचहायनं ॥ दध्युत्यं पायसं स्फीतं करभ्यां दध
 तं हरिं ॥ ५८ ॥ तारहारावली रम्यं गोपगोपीगणारुतं ॥ ध्यात्वैव परमानंदं सृष्टिस्थित्यंतका
 रणं ॥ ५९ ॥ अर्कलक्षं जपेन्मंत्रं दशांशं पायसैर्हुनेत् ॥ अथवा पंकजैर्हुत्वा सिद्धमन्त्रो भवेत्सु
 धीः ॥ ६० ॥ दशाक्षरो दिते पीठे तद्विधाने प्रपूजयेत् ॥ अथ चांगेन्द्रवज्राद्यैः पूजां चास्य स
 मीरिता ॥ ६१ ॥ नवनीतायुतं हुत्वा सर्वसिद्धीश्वरो भवेत् ॥ पुत्राप्तिश्चम्पकैर्होमात् पाटले
 राजवश्यता ॥ ६२ ॥ अनाद्यैर्होमतो नित्यं लक्ष्मीस्तस्य गृहे स्थिरा ॥ पूर्वोक्ततर्पणेनैव सर्वा

भीष्टानि साधयेत् ॥ ६३ ॥ इति श्रीगौतमयितन्त्रे सप्तविंशोऽध्यायः ॥ २७ ॥ ॥ ७ ॥
नारद उवाच ॥ कामश्चाष्टस्वरारूढः सर्गवान्मंत्रनायकः ॥ कृष्णेति द्व्यक्षरः प्रोक्तः कामपू
र्वोगुणाक्षरः ॥ १ ॥ कामाद्यान्तश्चतुर्वर्णश्चतुर्वर्गफलप्रदः ॥ डैतः कृष्णेनमोतश्चपंचवर्णो
महामनुः ॥ २ ॥ स एव कामपूर्वश्चेत्पण्डितश्चरमनुः स्मृतः ॥ एवं जप्त्वा त्रिकालज्ञः शांताजपं मु
निश्चरः ॥ ३ ॥ अस्य संस्मरणादेव सार्वज्ञं कथितं परं ॥ लभते नात्र संदेहः सत्यं सत्यं हि मद्बचः
॥ ४ ॥ कृष्णगोविंदको डैतौ कामाद्यष्टाक्षरो मनुः ॥ आद्यन्ते कामबीजश्चेन्नवाक्षरमनुः स्मृतः
॥ ५ ॥ सुप्रसन्नात्मने वन्निबलभाचाष्टवर्णकं ॥ कामबीजं धराबीजं पुनः कामं समाचरेत्
॥ ६ ॥ श्यामलांगपदं डैतं नमो तोऽयं दशाक्षरः ॥ एतेषां मनुर्व्याणां नारदो मुनिरीरितः ॥ ७ ॥
उक्तं छंदस्तु गायत्री बालकृष्णोऽस्य देवता ॥ पङ्दीर्घभाजा कामेन पङ्गानि समाचरेत् ॥ ८ ॥
नीलपद्मसमानाक्षं बालं श्यामलविग्रहं ॥ नानारत्नसमाबद्धसुवस्त्राभरणान्वितं ॥ ९ ॥ रक्त
पद्मसमासीनं दध्युत्थपायसंवरं ॥ दधत्तं करपद्माभ्यां गोपालं शिशुसंरुतं ॥ १० ॥ एवं विचिं
त्य प्रजपेच्छक्षमेकं यथाविधि ॥ अन्ते जुहुयाद्विधिवद्दशांशं श्रीफलैर्हुनेत् ॥ ११ ॥ दशाक्षरो दि
ते पीठे विधिना पूजयेद्धरिं ॥ पङ्गावृत्तिराद्या स्याद्वितीयादिगधीश्वरैः ॥ १२ ॥ तृतीया तत्प्र
हरणैः सपर्यासैर्वकामदा ॥ अयुतं बिल्वपत्रैस्तु हवनाल्लभते नरः ॥ १३ ॥ तेजोवीर्ये तथा कां

तिलदमोसर्वातिशायिनी ॥ रक्तपद्मायुतहोमैराजानश्चास्यकिंकराः ॥ १४ ॥ बिल्वपत्रस्त
 थाहुत्वा लभेद्राज्यमकंठकं ॥ एतेषामनुवर्षाणामेकं यो भजते सुधीः ॥ १५ ॥ इह भुक्त्वा वरा
 न्मोगान् देहांते तत्पदं व्रजेत् ॥ अथापरं मनुवंक्ष्ये सर्वसमृद्धिदं ॥ १६ ॥ स्मरणाद्यस्य मंत्र
 ज्ञोवागीशसमतां व्रजेत् ॥ देवानामिश्वरः शक्रो धनदोधननायकः ॥ १७ ॥ स्मरणाद्यस्य मं
 त्रस्य किं न सिद्ध्यति भूतले ॥ वाग्भवं कामवीजं च माया लक्ष्मीमनंतरं ॥ १८ ॥ दशाणो मनु
 वर्गश्च भवेच्छक्ताक्षरो मनुः ॥ वाग्भवाद्यो यदा चायं मंत्री वाक्पतिसन्निभः ॥ १९ ॥ वेदवे
 दांगवेदांतसिद्धांतमातिरुज्ज्वलः ॥ अमृतस्यंदिनी वाचः कविता सर्वजित्वरी ॥ २० ॥ सर्व
 वाङ्मयवेत्ता च सर्वज्ञो जायतेऽचिरात् ॥ संविदाद्यं यदा मंत्रं साधको यदि वा भ्यसेत् ॥ २१ ॥
 अचिरात् सर्वसिद्धिनामधिपे जायते सुधीः ॥ राजानो वश्यतां यांति सामात्यैः स परिच्छदैः ॥ २२ ॥
 देवाः सर्वे नमस्यंति किंपुनः रुध्यते परं ॥ श्रीबीजाद्यं यदा जप्या दक्षितो मंत्रनायकं ॥ २३ ॥
 अनन्यगारमातस्य मंदिरं संपदावहा ॥ तस्य वंशो स्थिरालक्ष्मीर्यावदा भूतसंश्रवं ॥ २४ ॥ का
 मपुर्वो यदा मंत्रो जप्यते साधकोत्तमैः ॥ त्रैलोक्यं वश्यतां मेति मनोवाक्कायकर्माभिः ॥ २५ ॥
 स्त्रीणां कंदर्पसदृशो दर्शनादेव मोहकृत् ॥ चमत्कारकरो लोके जीवे हर्षशतं सुखी ॥ २६ ॥
 ऋषिर्ब्रह्मास्य मंत्रस्य गायत्री छंदो दर्शितं ॥ देवता सर्वजगतां मोहनः कृष्ण ईरिता ॥ २७ ॥

पंचागानिमनोरस्यआचक्राद्यैःप्रकल्पयेत्॥सृष्टिसंहारास्थितिभिर्दशवर्णान्करेन्यसेत्॥ २८॥
 तारसंपुटितान्कृतवानमोमध्यगतान्मुने ॥ दशवर्णान्यसेत्स्थानेदशवर्णविधानतः ॥ २९ ॥
 केशवादितथातत्वंदशतत्वंऋमात्कृमात् ॥ ऋष्यादिन्यासमासाद्यपंचांगन्यासमाचरेन् ॥
 ३० ॥ कामाक्षरंपरंवीजंस्वाहाप्रकृतिरीश्वरी ॥ केवलंचित्कलाशक्तिर्मन्त्राधिष्ठातृदेवता ॥
 ३१ ॥ ध्यायेद्दृढावनेरम्येकां चनीभूमिमध्यगे ॥ नानापुष्पलताकीर्णैर्वृक्षखंडैश्चमंडिते ॥
 ३२ ॥ कल्पाटवीतलेसम्यक्श्रीमन्माणिक्यमण्डपे ॥ देवकिंनरगंधर्वमुनिभिःपरिसेविते
 ॥ ३३ ॥ नारदाद्यैर्मुनिश्रेष्ठैःस्तुतिभिःसमुपस्थिते ॥ रत्नसिंहासनेध्यायेदुपविष्टंपंकजो
 परि ॥ ३४ ॥ सजलजलदश्यामंरक्तपद्मानिभेक्षणं ॥ रत्नपद्मनिभंश्रीमत्पाणिपादैःसुमं
 डितं ॥ ३५ ॥ नवरत्नसमावद्धंभूषणैःपरिसेवितं ॥ आभुक्तवक्षसंश्रीमत्कौस्तुभेनसुवास
 सं ॥ ३६ ॥ तारहारावलीरम्यंश्रीवत्सांकितवक्षसं ॥ रोचनातिलकप्रांतेकुंतलालिसमा
 वृतं ॥ ३७ ॥ कंदर्पचापसदृशंचिह्नीमालाविराजितं ॥ अनेकरत्नसंनद्धस्फुरन्मकरकुंडलं॥
 ३८ ॥ वह्निवर्हकृतोत्तंसंसर्वज्ञंसर्ववेदिभिः ॥ उपासितंमुनिगणैरुपतिष्ठेद्धरिसुधीः॥ ३९ ॥
 एवंध्यात्वामनुवरंदशलक्षं व्रतेस्थितः ॥ दशाक्षरीविधानेनजपेत्सिद्धोभवेन्मनुः ॥ ४० ॥
 सिद्धेनानेनमनुनासर्वाभिष्टानिसाधयेत् ॥ दशाक्षरोदितेपीठेतद्विधानेनपूजयेत् ॥ ४१ ॥

अयुतं नुद्वयान्मन्त्रीकुसुमेर्ब्रह्मवृक्षजैः ॥ महाकविर्महाविज्ञो भवेन्मन्त्रीनसंशयः ॥ ४२ ॥
 मालतीकुसुमेर्होमाद्वाक्सिद्धिमतुलालभेत् ॥ तगैर्क्षीरसिक्तेश्च होमात्सर्वज्ञतां व्रजेत् ॥ ४३ ॥
 बकुलकुसुमेर्होमाच्चित्रयमाप्रोक्तियथेप्सितान् ॥ भक्ष्यभोज्यादिहोमेन समृद्धिमतुलालभेत् ॥
 ४४ ॥ केवलं यत्तहोमेन ब्राह्मं तेजः प्रजायते ॥ श्रीफलस्य दलेर्हुत्वा राज्यमाप्रोत्य यत्नतः
 ॥ ४५ ॥ तत्फलं मन्त्रासिद्धिः स्यान् दुर्वाभिरयुतं हुनेत् ॥ तर्पणं पूर्वविहितं कृत्वा सर्वप्रसाधये
 त् ॥ ४६ ॥ दशाक्षरोक्तवत्सर्वप्रयोगममुना चरेत् ॥ अथापरं प्रवक्ष्यामि मन्त्रं सर्वार्थसाधकं ॥
 ४७ ॥ रुग्णेति द्वयक्षरं मन्त्रं मध्यस्थं कामवीजयोः ॥ सद्यः फलप्रदं मन्त्रं प्रजपेद्भक्तितत्परः ॥
 ४८ ॥ अस्याराधनतः शक्रो देवेश त्वमवात्पवान् ॥ ऋषिर्ब्रह्मास्य मन्त्रस्य गायत्रं चंदईरितं ॥
 ४९ ॥ एवमंगविधिं कृत्वा मन्त्री ध्यायेद्यथाच्युतं ॥ कलापकुसुमश्यामंद्रुतहेमनिभाम्बरं ॥
 ५० ॥ पारिजातवने रम्ये रत्नसिंहासनोपरि ॥ देहोत्थसुप्रभाभिश्च भासयंतं दिगंतरं ॥ ५१ ॥
 शिगुवेपथुं देवं वासुदेवं जगन्मयं ॥ नानालंकारसुभगं गोपीभिः परिवीक्षितं ॥ ५२ ॥ कल्पवृक्ष
 विनिष्क्रान्तरत्नाद्यैः परिवेष्टितं ॥ तारहारावलीरम्यं पीतांबरयुगावृतं ॥ ५३ ॥ चतुर्लक्षं जपेन्म
 न्त्रं तस्य साधकोत्तमः ॥ दशांशं जुहुयादंते श्रीफलैः सर्वसिद्धये ॥ ५४ ॥ अष्टच्छदांबुजे देव
 मावात्य परिपूजयेत् ॥ अंगपट्कावृते रंते पूजयेद्दिगधीश्वरान् ॥ ५५ ॥ तदस्त्राण्यपि चांते च सपर्यै

श्राज्जलंधरासमन्वितं ॥ ८ ॥ पंचमस्वरसंयुक्तं विंदुनादसमन्वितं ॥ बीजान्येतानि चांते च
चन्द्रः सर्गसमन्वितः ॥ ९ ॥ शोषणमोहनं सदीपनोन्मादनस्तथा ॥ नामानुरूपफलदा
निश्चिताविद्धिगौतम ॥ १० ॥ भंगविद्रुमसंकाशसर्वतेजोमयं वपुः ॥ किरीटिनं कुंडलिनं के
पुरवलयान्वितं ॥ ११ ॥ मुक्तावलीरत्नसंवद्धतुलाकोटिगुणान्वितं ॥ नानालंकारसुभगं
पीतांबरयुगाद्यतं ॥ १२ ॥ गरुडोपरिसंनद्धं रत्नपंकजमध्यगं ॥ उत्तमहेमसंकाशलक्ष्मीवा
मोरुसंस्थितां ॥ १३ ॥ सर्वालंकारसुभगां पीतांबरयुगाद्यतां ॥ सकामलीलया देवं मोहयन्ती पुनः
पुनः ॥ १४ ॥ शंखचक्रगदापद्मपाशांकुशधनुःशरान् ॥ दधंतं च जगन्नाथं रक्तपद्मारुणेश
णं ॥ १५ ॥ लक्ष्मीपद्मकरां वामे दक्षिणालिङ्गितं पतिं ॥ संस्थितां चितयेन्मन्त्री मोहनीं विश्वमा
तरं ॥ १६ ॥ एवं ध्यात्वा जगन्नाथं विशंत्य क्षरपीठके ॥ समावाह्यजपेन्मन्त्री उपचारैरशेष
तः ॥ १७ ॥ न्यासक्रमेण विधिवद्ब्रह्मपुष्पादिभिर्यजेत् लक्ष्मीस्तुल्याततः पूज्या श्रीबीजेन वि
धानवित् ॥ १८ ॥ कौस्तुभंगलदेशे च किरीटं कुंडलद्वयं ॥ श्रवित्संवक्षसौ देशे वनमालांग
लोपरि ॥ १९ ॥ सर्वतेजोमयायेति किरीटाय नमस्तथा ॥ नितं वे पीतवसनं पूजयेत्क्रमशः
सुधीः ॥ २० ॥ नाममन्त्रेण विधिवत्कौस्तुभादीन् प्रपूजयेत् ॥ लयांगमिव मन्त्रार्च्यं भोगांगमथ
पूजयेत् ॥ २१ ॥ पक्षीन्द्रमग्रे संपूज्य कुर्वतस्तुतिमादरात् ॥ केसरे पुष्पदं गानिकोणमध्ये च

दिशुच ॥ २२ ॥ अग्न्यादिदलमूलेचवाणादिपुरतोविभोः ॥ पूर्वादिदिशुदलाग्रेषुप्रदाक्ष
माधजेत् ॥ २३ ॥ लक्ष्मीसरस्वतीचैवरतिप्रीतिमनंतरं ॥ कीर्तिकांतितुष्टिपुष्टितथास्त्रा
णिदलाग्रतः ॥ २४ ॥ वह्निरिन्द्रादयः पूज्यास्तदस्त्राणिचतद्वहिः ॥ एवंयः पूजयेन्मन्त्रीभ
क्त्याश्रीपुरुषोत्तमं ॥ २५ ॥ करप्रचेयाः सर्वार्थास्तस्यस्युस्तत्पदं वजेत् ॥ रविलक्षंजपेन्म
धेनुहृयात्तद्दशांशतः ॥ २६ ॥ अमृतत्रयसिक्तेनपायसेनविधानवित् ॥ अथवारविसाहस्रं
हुनेत्तावत्प्रतर्पयेत् ॥ २७ ॥ रक्तपद्मायुतंहुत्वात्रैलोक्यं वशमानयेत् ॥ केवलंघृतहोमेन
जीवेद्दशतंसुखी ॥ २८ ॥ पालाशलक्षहोमेनभवेद्वाक्पतिसन्निभः ॥ व्रतस्थकोटिजा
पेनकेवलंलभतेध्रुवं ॥ २९ ॥ दशाष्टादशवर्णोक्तं कर्मचातेनसाधयेत् ॥ अनेनसदृशोमंत्रः
लुण्णमंत्रेनयिष्यते ॥ ३० ॥ असौसमस्तमंत्राणांजीवनंकथितंमुने ॥ निर्वाजायेचमंत्रावैशक्ति
हीनाश्चकुंठिताः ॥ ३१ ॥ अरिपक्षेस्थितायेचकेवलावर्णरूपिणः ॥ एतदाद्येनजाप्येनजीवं
तिचपुनंतिच ॥ ३२ ॥ लघीकेशपदंटेन्तंनमोतःकामपूर्वकः ॥ अष्टाक्षरोमनुः प्रोक्तःसमस्त
पुरुषार्थदः ॥ ३३ ॥ ऋषिछंदोदेवतानिपूजाप्रयोगकर्मच ॥ एकाक्षरविष्णुवच्चकुर्यात्स
र्वार्थसिद्धये ॥ ३४ ॥ त्रैलोक्यमोहनंटेन्तंविद्ब्रह्मतदन्तरं ॥ कामदेवायधीमाहितोविष्णुः प्र
चोदयात् ॥ ३५ ॥ कथिताविष्णुगायत्रीसमस्तजनरंजनी ॥ कामादिजपमात्रेणत्रैलोक्य

वश्यकारिणी ॥ ३६ ॥ सर्वपापप्रशमनीसर्वापत्परिमोचनी ॥ मंत्रसिद्धिकरीपुसांप्रायाश्चित्त
विशोधिनी ॥ ३७ ॥ इति श्रीगौतमीयतन्त्रे नवविंशोऽध्यायः ॥ २९ ॥ ॥ ७ ॥
नारद उवाच ॥ अथापरं मंत्रवरं वक्ष्ये सर्वसमृद्धिदं ॥ यमुपास्य सुराणां तु पालको भूच्छतक्रतुः
॥ १ ॥ सत्यसौरीच्छांतजांतौ क्रमेण शिखिसंयुताः ॥ शांतिविंदुसमारूढाः प्रोक्तं बीजचतुष्ट
यं ॥ २ ॥ जयकृष्णाद्दिधा प्रोक्त्वानित्यांते क्रीडासंसक्तं ततः ॥ प्रमुदितचेतसे नृत्यप्रियप्रोक्तं
वेकृष्णं उन्तंततो वदेत्कामांते दशवर्णकः ॥ ३ ॥ वाङ्माया कमला बीजैः संपुटो मंत्रनायकः ॥ स
र्वपां कृष्णमंत्राणामयं मंत्रः शिखामणिः ॥ ४ ॥ धर्मार्थकाममोक्षाणामालयः संप्रदायतः ॥ संप्र
दायविहीनाये मंत्रास्ते निष्फलामताः ॥ ५ ॥ आनंदनारद ऋषिर्विराट्छंद उदीरितं ॥ श्रीकृष्णो
देवताचभुक्तिमुक्तिफलप्रदः ॥ ६ ॥ पदपट्टेन मातिमान् बीजायेनांगकल्पना ॥ पूर्ववन्न्यास
जालंचकृत्वा करांगशोधनं ॥ ७ ॥ ततश्च विधिवन्न्यसेन्मातृकां मनुसंपुटां ॥ ऋषिच्छदोदैवतानि
मूर्ध्नि मुखे हृदि न्यसेत् ॥ ८ ॥ ध्यायेत्स्थिरमना मंत्रीचराचरगुरुं हरिं ॥ क्षीरांभो निधिमध्य
स्थकनकाचलमध्यतः ॥ ९ ॥ ध्यायेत्स्वर्णमयीं भूमिं तन्मध्ये रत्नमंडपं ॥ अनेकयोजनोत्तुं
गविस्तीर्णं बहुयोजनं ॥ १० ॥ नानारत्नमयस्तंभमुक्तादामविराजितं ॥ लम्पत्फेननिभैर्वस्त्रै
श्रद्धातपविचित्रितं ॥ ११ ॥ हंसकारंडवाकीर्णपंकजोत्पलशोभितम् ॥ मंडितं दीर्घिकशतैर्म

हावाटीपरिष्कृते ॥ १२ ॥ स्वर्णप्राकारनिर्वृत्तेरत्नतोरणचित्रिते ॥ तत्ररत्नासनेरभ्येसंस्थि
तंपरमेश्वरं ॥ १३ ॥ रुक्मिणीसत्यभामाचपार्श्वयोर्धृतचामरे ॥ नानालंकारसुभगोर्वीजतःप
रयामुदा ॥ १४ ॥ कालिंदीकक्षतनयेष्टप्रतोष्टतवर्हके ॥ महामेघप्रभाश्यामंपद्मपत्रारुणेश
णं ॥ १५ ॥ पीतांबरलसच्छ्रीमत्श्रीवत्सकौस्तुभान्वितं ॥ नानालंकारसुभगंतरहारविराजि
तम् ॥ १६ ॥ दीप्तस्तकिरीटचरफुरन्मकरकुंडलं ॥ गोरोचनाभालतिलकं नीलकुंतल
शोभितं ॥ १७ ॥ नारदाद्यैर्मुनिगणैराद्यतंस्त्रिगुणलोचनैः ॥ लष्टपुष्टजनाकीर्णनगरैर्वहुवि
स्तरैः ॥ १८ ॥ सौधैर्गृहैःसमुत्कीर्णपताकैःपरिमंडितैः ॥ ब्रह्मक्षत्रविट्शूद्रैश्चाकीर्णरथप
त्तिभिः ॥ १९ ॥ रथवाजिद्विपवरैःसर्वतःपरिमंडितैः ॥ कामिनीभिःसुभव्याभिःसर्वतःपरि
मंडितं ॥ २० ॥ नानाविचित्ररत्नैश्चमंडिताभिःसमन्वितं ॥ एवंध्यात्वामुनिश्रेष्ठलक्ष्ममेकंज
पेन्मनुम् ॥ २१ ॥ वैष्ण्वैःफलेस्त्रिमध्याक्तैर्जुहुयात्तदशांशकं ॥ तर्पयेत्तदशांशेनतदशांशेनमा
र्जनम् ॥ २२ ॥ तदशांशेनमंत्रज्ञोविप्रमुख्यान्प्रतर्पयेत् ॥ रत्नाभियेकगोपालपीठेदेवंप्रपू
जयेत् ॥ २३ ॥ षडंगाद्यत्तिवाद्येतुमाहिषीपत्रगायजेत् ॥ रुक्मिण्यायामहारत्नभूषिताकृ
तयःशुभाः ॥ २४ ॥ तद्वहिरिंद्रवज्राद्याजात्याधिपास्त्रवाहनं ॥ यएवमर्चनंरुत्वासिद्धमंत्रो
द्विजोत्तमः ॥ २५ ॥ प्रयोगान्साधयेद्यस्तुकर्ताहर्ताचसर्वतः ॥ श्रीपुष्पैर्लक्षमात्रेणमोहाद्

मिपुरन्दरः ॥ २६ ॥ पालाशैलक्षमाघेणहोमाद्वागीशतां वजेत् ॥ हयारिक्तकुसुमैर्जगद्रंज
 नकारकः ॥ २७ ॥ केवलं घृतहोमेन जीवेद्दृष्टं सुखी ॥ अन्नहोमेन धनवान्पशुमान् दुग्ध
 होमतः ॥ २८ ॥ कारस्करफलैर्होमाच्छत्रुमुच्चाटयेत्क्षणात् ॥ मरीचहोमात्वरितं मारयेद्रिपुमात्म
 नः ॥ २९ ॥ पुंडरीकायुतं हुत्वा मुच्यते सर्वपातकैः ॥ तल्लक्षमात्रहोमेन राज्ञ्यैश्वर्यमवाप्नुया
 त् ॥ ३० ॥ आत्मानं कंसमयनं रिपुं कंसात्मकं स्मरन् ॥ दक्षिणाभिमुखो भूत्वा दशसाहस्र
 जापतः ॥ ३१ ॥ कुद्वाशयस्तथामंत्रो मालिनो मारयेद्रिपुं ॥ अप्यमृताशनो नित्यं शत्रुर्वैवस्व
 तातिथिः ॥ ३२ ॥ तस्य मंत्रात् सकृत्कश्चिन्नास्त्येव भुवनत्रये ॥ नशस्तं मारणं कर्म यदि स्याद्दे
 व्वावेमनी ॥ ३३ ॥ ब्रह्मन् ब्रह्मास्त्रमादाय शशकादौ न मोचयेत् ॥ नायं मुक्तिं करोमं त्रो मारणा
 दौ नियोजयेत् ॥ ३४ ॥ यदिकुर्यात्प्रमादेन एषु स्थानेषु संभवेत् ॥ पापिने हतुकाया पिशठा
 यजनतापिने ॥ ३५ ॥ आत्मवित्तगृहक्षेत्रकलत्राद्यपहारिणे ॥ अभिचारेणाभिचरेत्तदादो
 देर्न लिप्यते ॥ ३६ ॥ दुष्टानां दमनं शस्तं कथितं त्वायि गौतम ॥ अतः स्वयं प्रयत्नेन तदुत्थानं
 विनिग्रहे ॥ ३७ ॥ लक्षमेकं त्रयेन्मंत्रं प्रायश्चित्ताय देशिकः ॥ तेन पापैर्विमुक्तोऽसौ भवेत्क
 ल्याणसंयुतः ॥ ३८ ॥ साध्यं संदल्य कल्याच साधकं भोक्तुमिच्छति ॥ तेनात्मानं सदारक्षेत्क
 त्येनानेन देशिकः ॥ ३९ ॥ मृत्युं जयं वा प्रजपेन्मन्त्रादौ गुरुव्रजनः ॥ सर्वत्र कर्माणि परंगुरोरेव

हिकारणं ॥ ४० ॥ गुरोरनुज्ञामादायसर्वकर्माणिसाधयेत् ॥ अथशृणुप्रवक्ष्यामिमंत्रंश्रीपु
रुषोत्तमं ॥ ४१ ॥ यज्ज्ञानात्साधकवरोभक्तिमुक्तयोश्चभाजनम् ॥ समस्तसिद्धिसंयुक्तो
जीवन्मुक्तोमर्हीचरेत् ॥ ४२ ॥ देहांतेकेवलंधामयातितत्परमंपदम् ॥ सर्वपुरुष्णमंत्रेषुश्रे
ष्ठःश्रीपुरुषोत्तमः ॥ ४३ ॥ भुक्तिमुक्तिकरःसाक्षात्स्मरणादेववैनृणां ॥ प्रणवंमारवीजंचर
मांतेनमदत्यथ ॥ ४४ ॥ पुरुषोत्तमपदंचोक्त्वातथाप्रतिहतरूपतः ॥ ततोऽलक्ष्मीनिवासांते
केवलांतेजगत्तथा ॥ ४५ ॥ क्षोभणेतिपदंचोक्त्वातमाहितमनाभवेत् ॥ सर्वस्त्रीद्वयोपे
तंविदारणपदंतथा ॥ ४६ ॥ उक्त्वाततस्त्रिभुवनमहोन्मादकरौपुनः ॥ सुरासुरांतेमनुजसुं
दगीजनबहुग ॥ ४७ ॥ मनांसितापयद्वंद्वीपयद्वितयंपुनः ॥ शोपयद्वितयंभूयोमारयद्वित
यंपरम् ॥ ४८ ॥ स्तंभयद्वितयंपश्चान्मोहयद्वितयंपुनः ॥ द्रावयद्वितयंपश्चादाकर्षययुगंत
तः ॥ ४९ ॥ समस्तपरमोपेतसुभगेनचसंयुतं ॥ सर्वसौभाग्यशब्दांतेकरेतिपदसंयुतं ॥ ५० ॥
सर्वकामप्रदपदंअमुकंहनयुग्मकं ॥ चक्रेणगदयापश्चात्स्वङ्गेनतदनंतरं ॥ ५१ ॥ सर्वबाणै
र्मिदियुगंपाशेनेतिपदंततः ॥ कटद्वयांतंऽकुशेनताडयद्वितयंपुनः ॥ ५२ ॥ तुरुशब्दद्वयम
योर्किंतिष्ठसिपदंपुनः ॥ तावद्यावत्पदस्यांतेसमीहीतमनंतरं ॥ ५३ ॥ ततोमेसिद्धिमाभा
ष्यभवत्यंतेचवर्मफट् ॥ नत्यन्तोऽयंमनुःप्रोक्तोद्दिशताक्षरसंयुतः ॥ ५४ ॥ जैमिनिर्मुनिरा

ख्यातच्छंदोविराट्समीरितम् ॥ समस्तजगतामादिदेवतापुरुषोत्तमः ॥ ५५ ॥ पुरुषोत्तम
 शब्दंतेवदेचिभुवनंततः ॥ मदोन्मादकरांतेचलदयंसकलंततः ॥ ५६ ॥ जगत्क्षोभणशब्दां
 तेलक्ष्मीपदमापिहुंशिरः ॥ मन्मथोत्तमसंपुक्तमंगजेकामदायिनी ॥ ५७ ॥ हुंशिखापरमोपेता
 सुभगाक्षरसंपुतं ॥ सर्वसौभाग्यकरहुंकवचंपरिकीर्तितं ॥ ५८ ॥ उक्त्वासुरासुरोपेतमनुजा
 न्धितसुंदरी ॥ ततःपरस्तात्तुल्यदयविदारणपदंवदेत् ॥ ५९ ॥ सर्वप्रहरणधरंसर्वकामिकतत्प
 रं ॥ हनद्दयंचलदयबंधनानिततःपरं ॥ ६० ॥ आकर्षयपदहंमहावल्लभमखकं ॥ त्रिभु
 वनेश्वरपदंचोक्त्वाततःसर्वजनांतकं ॥ ६१ ॥ मनांसिहरयुग्मंतेदारयद्वितयंचमे ॥ वशमानयहुंने
 चंतारायाःफट्मोतकाः ॥ ६२ ॥ पडंगमंत्राःसंदिष्टानेत्रांतामंत्रवादिभिः ॥ त्रैलोक्यमो
 हनांतेतुल्यपीकेशपदंततः ॥ ६३ ॥ अप्रतिहतरूपादिमन्मथानंतरंपुनः ॥ सर्वादित्त्रीपदंचो
 क्त्वातुल्यपाकर्षणंततः ॥ ६४ ॥ आगच्छागच्छमंत्रोऽयंताराथोनमसान्वितः ॥ अनेनमनुनाह
 त्वाव्यापकंन्यस्याहुपु ॥ ६५ ॥ अष्टायुधानिमुद्राभिर्मंत्रैःसार्द्धविचिंतयेत् ॥ क्षीरांभोनिधि
 मध्यस्थंनिरंतरसुरद्रुमं ॥ ६६ ॥ उद्यदकंदुकिरणंदूरीकृततमोमयं ॥ कालमेघसमालोकनृ
 त्यद्वार्हिकदंवकं ॥ ६७ ॥ उत्फुल्लकुसुमामोदप्रलब्धद्रुंगसंकुलं ॥ कुजत्कोकिलसंवेनवाचा
 लितदिगंतरं ॥ ६८ ॥ नानाकुसुमसौरभ्यवाहिगंधवहान्वितं ॥ कल्पवल्लीनिकुंजेपुष्पीड

तिसृकदंबकं ॥ ६९ ॥ देवगंधर्वनारीभिर्गायंतीभिरलंकृतं ॥ अनेकदीर्घिकायुक्तमुद्यानं
 सुमहादृतं ॥ ७० ॥ तस्यमध्येमणिमयेमंडपेतोरणान्विते ॥ ऋतुभिःपद्भिर्निशंसेवितंच
 महीयसम् ॥ ७१ ॥ सुरदुमस्यमूलस्थेमहासिंहासनेशुभे ॥ रक्तारविंदमध्यस्वंगरुडोपरि
 संस्थितं ॥ ७२ ॥ ध्यायेद्वल्लभयासार्द्धजगन्नाथंजगन्मयं ॥ देवंश्रीपुरुषोत्तमंकमलयास्वां
 कस्थयापंकजं । विभ्रन्त्यापरिबुधुमंबुजुरुचातस्यांनिरुद्धेक्षणं ॥ ध्यायेच्चैतसिशंखपादामुस
 लांश्चापारिखड्गान्गदां । हस्तैरंकुशमुद्ग्रहंतमरुणंस्मेरासविंदाननम् ॥ ७३ ॥ एवंध्यात्वाश्रियः
 कांतंमंत्रंलक्षचतुष्टयं ॥ जपेद्दशोविधायाथकुंडमद्धेदुसन्निभम् ॥ ७४ ॥ जुहुयाद्देष्णवेव
 न्हौपयैर्जातिसमुद्रवैः ॥ पुष्पैःसर्वैःक्रमात्पश्चाद्वाहणानपिभोजयेत् ॥ ७५ ॥ अर्चयिष्य
 न्जगन्नाथंगायत्र्यापरिशोधयेत् ॥ आत्मानंयागवस्तूनियागभूमिंचदेशिकः ॥ ७६ ॥ त्रै
 लोक्ष्यमोहनायेतिविष्णुहेपदमीरयेत् ॥ स्मरायधीमहिपश्चात्तत्रोविष्णुःप्रचोदयात् ॥ ७७ ॥
 गायत्र्येपासमांख्यातावैष्णवीसर्वसिद्धिदा ॥ प्राक्प्रोक्तवैष्णवेपीठेकल्पयेदासनंततः ॥ ७८ ॥
 पक्षिराजायठद्दंभस्यमंत्रःप्रकीर्तितः ॥ कल्पितायांतुमूलेनमूर्तौदिवमनन्यधीः ॥ ७९ ॥ आ
 वाह्यमनुनाविहान्व्यापकेनसमर्चयेत् ॥ भृगुर्लातयुतःसेन्दुर्वीजंदेव्याःप्रकीर्तितम् ॥ ८० ॥
 कर्णिकायांयजेदादौविधानेनांगदेवताः ॥ दलमूलेपुताःपूज्यालक्ष्म्याद्यावृत्तचामराः ॥ ८१ ॥

मुक्ताहारलसत्कांतपयोधरभरालसाः ॥ यवाकुसुमसंकाशानदविभ्रममंधराः ॥ ८२ ॥ हुंस्व
 चण्डोर्विसर्गरहितस्वरशोभितं ॥ देवीवीजंकमादासांमंत्रमाहुर्मनीषिणः ॥ ८३ ॥ दलाग्रे
 पुयजेच्छंखंशाङ्गेचक्रमसिग्दां ॥ अंकुशंमुसलंपाशंएतान्यस्त्राणिशार्ङ्गिणः ॥ ८४ ॥ स्वमु
 द्राभिःस्वमनुभिःकथ्यंतेमनवःक्रमात् ॥ आयेजलचरायांतेठह्यंमनुरीरितः ॥ ८५ ॥ शा
 ङ्गायसशरायांतेस्वाहांतःपरमोमनुः ॥ सुदर्शनमहाचक्रराजांतेस्याहहहयं ॥ ८६ ॥ सर्वदुष्ट
 जयंपश्चात्कुरुल्लिधियुगंपृथक् ॥ विदारयपदद्वंद्वंपरमंत्रात्प्रसग्रस ॥ ८७ ॥ भक्षयद्रावयद्वंद्वं
 प्रत्येकंवर्मफट्द्वयं ॥ चक्रायनमइत्येपतृतीयमनुरीरितः ॥ ८८ ॥ खड्गतीक्ष्णपदस्यांतेलि
 विखड्गयुगंपृथक् ॥ चतुर्थोऽयंमनुःप्रोक्तःकौमोदकिमहावले ॥ ८९ ॥ सर्वासुरांतकेपदंप्रसी
 दयुगवर्मफट् ॥ स्वाहांतोऽयंमनुःप्रोक्तःसाद्विःकौमोदकीपरः ॥ ९० ॥ अंकुशांतिकठयुगंप
 प्रोऽयंमनुरीरितः ॥ संवर्तकांतेमुसलपोथयद्वितयंपुनः ॥ ९१ ॥ हुंफट्द्विठांतमंत्रोऽयंसत्तमःप
 रिक्तीर्तितः ॥ पाशबंधद्वयंपश्चादाकर्षयपदद्वयं ॥ ९२ ॥ बन्धिजायावधिःसद्भिरष्टमोमनुरी
 रितः ॥ लोकेशान्पूजयेत्पश्चाद्भजाधेश्चायुधैःसह ॥ ९३ ॥ इत्थमभ्यर्चयन्नित्यंयथावत्पुरु
 पोत्तमं ॥ प्राप्नोतिमहर्तोऽलक्ष्मींसौभाग्यमतुलंयशः ॥ ९४ ॥ आयुरारोग्यमन्यानिमनोभी
 एानिर्विदति ॥ ह्यारिकुटुमैर्देवमर्चयित्वायथाविधि ॥ ९५ ॥ शशिप्रसूनेर्गुह्यादष्टोत्तरस

हस्तकं ॥ मासमात्रेण वशांस्तस्यस्युः सकलानृपाः ॥ १६ ॥ हुत्वा बिल्वफलैः पक्वैः श्रियं वि
 देदनिदितां ॥ प्रफुल्लैररुणां भोजैस्तामेव लभते नरः ॥ १७ ॥ हुत्वा ज्योतिष्मती तैलं सहस्रं व
 सुसंख्यकं ॥ सुभगो जायते सम्यक्सर्वेषां नात्र संशयः ॥ १८ ॥ विधानेनामुना मंत्री महारो
 गात् प्रमुच्यते ॥ अश्वत्थसमिधा होमः पराद्धत धनं बहः ॥ १९ ॥ आज्याक्तदूर्वा होमेन मुच्य
 ते मृत्युतोभयात् ॥ यत्पुनान्नायुतं मंत्रं जपेद्युतसंख्यया ॥ १०० ॥ स भवेद्दासवत्तस्य नात्र
 कार्या विचारणा ॥ बहुना किमिहोक्तेन मनुना साधकोत्तमः ॥ १ ॥ साधयेत्सकलान्कामान्सा
 क्षाहिष्णुरिवापरः ॥ अथ यंत्रं प्रवक्ष्यामि दृष्टादृष्टफलप्रदं ॥ २ ॥ पूर्वोत्तरभुवं भूत्वा सूत्रं नवनवं
 न्यसेत् ॥ जायंते तत्र कोष्ठानि चतुःषष्टिप्रभेदतः ॥ ३ ॥ ईशाना द्वाक्ष संयाव द्वाक्ष साहायुको
 णकं ॥ विलिखेन्मंत्रवर्णानि अनुष्टुप् संभवानि च ॥ ४ ॥ यंत्रमेतत्समाख्यातं सर्वतोभद्रसं
 ज्ञकं ॥ सर्वरोगप्रशमनं समस्तपुरुषार्थदं ॥ ५ ॥ लिखितं भूर्जपत्राद्यैर्यत्र मेतद्यथाविधि ॥
 विधृतं बाहुनानित्यं सर्वकामफलप्रदं ॥ ६ ॥ फलके स्वादिरेकलसंगवांगोष्ठे निवेशितं ॥ रक्ष
 णं चोरमारिभंसवत्सानां गवांहितं ॥ ७ ॥ क्षीरगोपयगोरक्षीरक्षमाक्षक्षमाक्षर ॥ गोमानोगग
 नोमागोयक्षगक्षक्षगक्षयः ॥ ८ ॥ इत्येवं यंत्रतत्त्वं च कथितं तव सुव्रत ॥ केवलं त्वत्प्रयत्नेन
 किमन्यच्छेत्तुमिच्छसि ॥ १०१ ॥ इति श्रीगोतमीयतन्त्रे त्रिंशत्तमोऽध्यायः ॥ ३० ॥

गौतम उवाच ॥ सर्वज्ञसर्वज्ञास्त्रज्ञसर्वतत्त्वार्थपारग ॥ स्वायंभुवनमस्तुभ्यं कृपां कुरु कृपा
 कर ॥ १ ॥ तवनाविदितं किंचित्त्रैलोक्ये सचराचरे ॥ ऋषिदेवमुनीनां च प्रधानस्त्वं पुरातनः
 ॥ २ ॥ कृपां कुरु महाभाग कृपयामयि सुव्रत ॥ संसारे दुःखभूयिष्ठे रागशोकभयाकुले ॥ ३ ॥
 भवार्णवे निमग्नमांस्त्वमुद्धर्तुमिहार्हसि ॥ तवावतारोलोकानां क्षेमाय च भवाय च ॥ ४ ॥ इदा
 नीकथय ब्रह्मन्मंत्रसिद्धेस्तुलक्षणं ॥ सिद्ध्युपायं कतिविधं कथय स्वानुकंपया ॥ ५ ॥ श्रीनार
 द उवाच ॥ मनोरथानामष्टे शंसिद्धेरुत्तमलक्षणं ॥ मृत्युनां हरणं तद्देवतादर्शनं तथा ॥ ६ ॥
 प्रयोगाणामष्टपक्षे शंसिद्धेस्तुलक्षणं परं ॥ परकायप्रवेशश्च पुरप्रवेशनं तथा ॥ ७ ॥ ऊर्ध्वा
 क्रमणमेवाहिचराचरपुरे गतिः ॥ स्वेचरीमेलनं चैव तत्कथाश्रवणं तथा ॥ ८ ॥ भूमिच्छिद्राणि
 पश्यतः पातालादिपुसंगमः ॥ आकर्षणं सुरस्त्रीणां नागस्त्रीणां विशेषतः ॥ ९ ॥ पादुकागुटि
 का तद्दंजनीविवरं तथा ॥ अणिमायश्च संप्राप्य केवलं मोक्षमाप्नुयात् ॥ १० ॥ इत्येवं कथितं
 ब्रह्मन् प्रधानसिद्धिलक्षणं ॥ इदानीं ते प्रवक्ष्यामि मध्यमस्य तुलक्षणम् ॥ ११ ॥ ख्यातिवाहन
 भूपादिलाभः सुचिरजीवितम् ॥ नृपाणामवलानां च वशीकरणमुत्तमम् ॥ १२ ॥ सर्वत्र सर्व
 लोकेषु च मत्कारकं महत् ॥ रोगापहरणं चैव विषापहरणं तथा ॥ १३ ॥ पांडित्यं लभते मंत्रा
 चतुर्विधमयत्नतः ॥ वैराग्यं च मुमुक्षुत्वं त्यागिता सर्ववश्यता ॥ १४ ॥ अष्टांगयोगाभ्यसनं भो

गेच्छापारिवर्जनं ॥ सर्वभूतानुकंपाचसर्वज्ञादिगुणोदयः ॥ १५ ॥ इत्यादिगुणसंपत्तिर्मे
ध्यासिद्धेस्तुलक्षणं ॥ महैश्वर्यधनित्वंचपुत्रदारादिसंपदः ॥ १६ ॥ अथमाःसिद्धयःप्रोक्तामं
त्रिप्रथमभूमिकाः ॥ सिद्धमंत्रस्तुयःसाक्षात्सशिवोनात्रसंशयः ॥ १७ ॥ सिद्धिलक्षणमित्यु
क्तंतदुपायमिहोच्यते ॥ पितृमातृविशुद्धायेशुद्धाचाराजितेन्द्रियाः ॥ १८ ॥ सत्संप्रदायोपदि
ष्टास्तेषांसिद्धिर्द्रुतंभवेत् ॥ मलिनामलसंछन्नाःपापिनस्तरलाशयाः ॥ १९ ॥ देवतार्चना
दिविमुखागुरुवेशाठट्टयः ॥ तेषांकृतैर्नसिद्ध्यन्तिमंत्राजपहुतादिभिः ॥ २० ॥ येमंत्रामल
संछन्नाःकेवलंवर्णरूपिणः ॥ निर्बीजाःसत्वहीनायेकुंठिताश्रतिरस्कृताः ॥ २१ ॥ अरि
पक्षेस्थितायेचशापादिसंयुतास्तथा ॥ येमंत्राअविधिप्राप्तायेचसिद्धांतवर्जिताः ॥ २२ ॥
इत्यादिदोषदुष्टाश्चासिद्धिदानाल्पयोगतः ॥ पशुभावेस्थितामंत्राःकेवलंवर्णरूपिणः ॥ २३ ॥
सुपुष्णाध्वन्युच्चरिताःप्रभुत्वंप्राप्नुवंतिते ॥ वक्ष्यामिचरमेध्यायेतदुपायान्तवानध ॥ २४ ॥
संस्कारादशकथ्यन्तेयेनमंत्रस्यसिद्धयः ॥ अल्पयोगेनविधिवत्तांश्ववक्ष्यामितत्त्वतः ॥ २५ ॥
जननंजीवनंपश्चात्ताडनंबोधनंतथा ॥ अथाभिपेकोविमलीकरणाप्यायनेतथा ॥ २६ ॥
तर्पणंदीपनंगुप्तिर्दशैतामंत्रसंस्क्रियाः ॥ स्वर्णादिपात्रेसंलिख्यमातृकायंत्रमुत्तमं ॥ २७ ॥
काश्मरिचन्दनेनाथभस्मनावाथसुव्रतः ॥ काश्मीरंशाक्तसंस्कारेचंदनंवैष्णवेमनौ ॥ २८ ॥

शैवे भस्मसमाख्यातं मातृकायंत्रलेखने ॥ मंत्राणां मातृकामध्यादुद्धारोजननं स्मृतम् ॥ २९ ॥
पंक्तिकमेणविधिना मुनिभिस्तंत्रनिश्चयैः ॥ प्रणवांतरितान्कृत्वामंत्रवर्णान्जपेत्सुधीः ॥ ३० ॥
प्रत्येकं शतवारंतु जीवनंतदुदाहृतं ॥ मंत्रवर्णान्समालिख्यताडयेच्चंदनाभसा ॥ ३१ ॥ प्र
त्येकं वायुबीजेन पूर्वादिताडनं मतं ॥ भस्मना कुंकुमेनाथचंदनेनाथवापुनः ॥ ३२ ॥ शैवादिमं
त्रभेदेन प्रोक्तं द्रव्यत्रयं शुभं ॥ विलिख्य मंत्रपिंडं तु प्रसूनैः करवीरजैः ॥ ३३ ॥ तन्मंत्रवर्णसं
ख्यातेर्हन्याद्रेफेनबोधनं ॥ ततस्तंत्रोक्तविधिना तर्पणं तर्पणं मतं ॥ ३४ ॥ मधुना शक्तिमंत्रे
च वैष्णवे चेन्दुमज्जलैः ॥ शैवे घृतेन दुग्धेन एतैश्च तर्पणं मतं ॥ ३५ ॥ अन्यमंत्रे विहितेन तर्पणं
सम्यगीरितं ॥ जलेन सर्वतन्त्रेषु अभिषेकः प्रकीर्तितः ॥ ३६ ॥ अश्वत्थपल्लवैः सिंचेन्मंत्रं
मंत्रार्णसंख्यया ॥ संचित्य मनसामन्त्रं सुपुष्णामूलमध्यतः ॥ ३७ ॥ ज्योतिर्मन्त्रेण विधिव
द्दहेन्मलत्रयं यतिः ॥ तारव्योमाग्निमनुयुग्दंडज्योतिर्मनुर्मतः ॥ ३८ ॥ विमल्लोकरणमेतद्धि
मन्त्रासिद्धिकरं परम् ॥ अनेन कुशतोयेन पुष्पतोयेन वा तथा ॥ ३९ ॥ तेन मन्त्रेण विधिवद्वा
प्यायनविधिः स्मृतः ॥ दीपयेत्सर्वमंत्राणिसंयोगस्तारकामयोः ॥ ४० ॥ आप्यमानं च मंत्रं च
गोपयेत्सर्वासिद्धये ॥ दीप्यमानस्य मंत्रस्य दशैतामंत्रसंस्क्रियाः ॥ ४१ ॥ यान्कृत्वा संप्रदायेन मं
त्रावाञ्छितमश्नुते ॥ अथान्यत्संप्रवक्ष्यामि मंत्राणां सिद्धिलक्षणं ॥ ४२ ॥ यत्कृत्वामंत्रवि

॥ तस्यैकसाक्षिमाप्नोत्ययत्नतः ॥ निर्वर्जिमानवोयेचतेपुत्रीजानियोजयेत् ॥ ४१ ॥ कामश्री
शक्तिवीजंवाजपनात्सिद्धिदोमनुः ॥ अथान्यत्संप्रवक्ष्यामिसिद्ध्युपायंमुनेशृणु ॥ ४४ ॥
स्थानस्थावरदामंत्राध्यानस्थाश्वफलप्रदाः ॥ ध्यानस्थानविहीनायेकोटिजापात्फलंनहि ॥
४५ ॥ अथसुपुष्पाधारेपुध्यायेज्ज्योतिर्मयंमनुम् ॥ अथतेऽन्यत्प्रवक्ष्यामियंत्रसिद्धेस्तुलक्षणं
॥ ४६ ॥ मातृकापुटितंकृत्वास्वमंत्रं प्रजपेत्सुधीः ॥ कमोक्त्रामाच्छतावृत्यातदंतंकेवलंमनुं
॥ ४७ ॥ एवंतुप्रत्यहंजाप्याप्यावल्लक्षंसमाप्यते ॥ निश्चितंमंत्रसिद्धिःस्यादित्युक्तंतत्रवेदिभिः
॥ ४८ ॥ अथसंक्षेपतोवक्ष्येपुश्चरणमुत्तमं ॥ चंद्रसूर्यग्रहेचैवशुचिःपूर्वमुपोषितः ॥ ४९ ॥
नद्यांसमुद्रगामिन्यांनाभिमात्रोदकेस्थितः ॥ ग्रहणादिविमोक्षांतंजपेन्मंत्रंसमाहितः ॥ ५० ॥
होमयेत्तद्दशांशेनतद्दशांशेनतर्पयेत् ॥ अभिर्षिचेद्दशांशेनदशांशेविप्रभोजनं ॥ ५१ ॥ इ
त्येवंपंचकृत्येनसिद्धमन्त्रोभवेन्नरः ॥ अथवामूर्ध्निदेशेचगुरुंसंचित्यवाग्यतः ॥ ५२ ॥ गुर्व
ग्रेनिवसन्मंत्रीयथोक्तंजपमाचरेत् ॥ अनंतरंदशांशेनक्रमाद्धोमादिकंचरेत् ॥ ५३ ॥ एवंकृ
त्वासिद्धमन्त्रोभवेन्मन्त्रीनचान्यथा ॥ गुरवेदक्षणांदद्याद्भूषणाच्छादनादिभिः ॥ ५४ ॥ गु
रोःसंतोषमात्रेणसिद्धिःस्यादपवर्गदा ॥ नाजप्तःसिद्धिदोमंत्रोनाहुतश्चकदाचन ॥ ५५ ॥
नापूजितश्चाविधिवन्नातर्पितोनभोजितः ॥ पंचकृत्ययुतेमंत्रेकालसंख्यानविद्यते ॥ ५६ ॥

कृतेनोक्तजपात्सिद्धिहेतायां हि गुणोजपः ॥ द्वापरे त्रिगुणश्चैव कलौ संख्या चतुर्गुणं ॥ ५७ ॥
कृष्णमन्त्रेषु विप्रैर्युगसंख्यानविद्यते ॥ जपहोमतर्पणार्थैः सिद्ध्यते कृतसंख्यया ॥ ५८ ॥ सिद्ध
मंत्रतयानात्र युगसेवापरिश्रमः ॥ अथापरं प्रवक्ष्यामि सिद्ध्युपायं महाद्भूतम् ॥ ५९ ॥ येन
सिद्धेन मनुविस्मृष्टिस्थित्यंतकारकः ॥ तत्तत्कर्मानुरूपेण तत्तद्योगं प्रयोजयेत् ॥ ६० ॥ अ
थनादिप्रभेदश्च मंत्राणां वक्ष्यते ऽधुना ॥ अथितं संपुटं ग्रस्तं समस्तं च विदार्भितं ॥ ६१ ॥ तथा
चाक्रांतमाद्यंतं गर्भस्थं सर्वतोऽद्यंतं ॥ तथामुक्तिविदर्भं च विदर्भिर्ग्रथितं तथा ॥ ६२ ॥ इत्ये
कादशधामंत्राः प्रयुक्ताः कार्यसिद्धिदाः ॥ साध्यनामार्णमैकैकं मंत्रांते संप्रयोजितं ॥ ६३ ॥ अथि
तंतत्समाख्यातं वक्ष्यामि कृष्टिकरं परं ॥ मंत्रमादौ वदेत्सर्वसाध्यसंज्ञामनंतरं ॥ ६४ ॥ विपरीतं
पुनश्चांते मंत्रं तत्संपुटं स्मृतं ॥ शान्तिपुष्टिकरं ज्ञेयं त्रैलोक्यैश्वर्यदायकं ॥ ६५ ॥ अर्द्धमर्द्धं तथा
द्यंतं मंत्रं कुर्याद्विचक्षणः ॥ मध्ये चास्य भवेत्साध्यं ग्रस्तमित्यभिधीयते ॥ ६६ ॥ अभिचारे
पुनर्वेषु योजयेन्मारणे पुच ॥ अभिधानं वदेत्पूर्वपश्चान्मंत्रं तथा वदेत् ॥ ६७ ॥ एतत्समस्त
मित्युक्तं शत्रूणां टनकारकं ॥ द्वौ द्वौ मंत्राक्षरौ यत्र एकैकं साध्यवर्णकं ॥ ६८ ॥ विदर्भितं च तं
प्रोक्तं दुष्टं वक्ष्ये लक्षणं ॥ मंत्राणां तस्मिन्साध्यं स मंत्रो तिष्ठते यदि ॥ ६९ ॥ आक्रांतं तद्दिजा
नीयात्सद्यः सर्वार्थदायकः ॥ स्तेनस्तंभसमावेशवश्योऽद्याटनकर्मसु ॥ ७० ॥ सकृत्पूर्ववदे

मंत्रमन्तेचैव तथा पुनः ॥ मध्येचास्य भवेत्साध्यमाद्यन्तमितितद्दिदुः ॥ ७१ ॥ अन्योन्यप्रीति
 युक्तानां विद्वेषणकरं परं ॥ आदौ चांते तथा मंत्रं द्विवारं संप्रयोजयेत् ॥ ७२ ॥ साध्यनाम सकृ
 न्मध्ये गर्भस्थं तु तदुच्यते ॥ मारणोच्चाटनं वश्यं प्रयुक्तं कारयेन्नृणां ॥ ७३ ॥ हेतिनौ सेनिधी
 गर्भस्तंभनं च गते तथा ॥ त्रिधामंत्रं वदेत्पूर्वतथैवांते पुनस्त्रिधा ॥ ७४ ॥ सकृत्साध्यं भवेन्म
 ध्ये तं विद्यात्सर्वतो दत्तं ॥ सर्वोपसर्गशमनं महामृत्युनिवारणं ॥ ७५ ॥ सर्वसौभाग्यजननं भू
 तानाममृतप्रदं ॥ आदौ मंत्रं ततो नाम पुनर्मंत्रं समालिखेत् ॥ ७६ ॥ एवमेव त्रिधा कृत्वा भवे
 न्मुक्तिविदभितं ॥ सर्वव्याधिहरं प्रोक्तं भूतापस्मारमर्दनं ॥ ७७ ॥ एकैकं साध्यवर्णं तु कृत्वा
 मंत्रविदभितं ॥ पूर्ववत्कथितं चान्यत्तस्याद्यं च प्रकल्पयेत् ॥ ७८ ॥ विदर्भग्रथितं नाम मंत्रल
 क्षणमुत्तमं ॥ सर्वकर्मकरं प्रोक्तं सर्वैश्वर्यफलप्रदं ॥ ७९ ॥ एवमेते प्रयोगाश्चासिद्धमंत्रस्य सि
 द्दिदाः ॥ अथापरं प्रवक्ष्यामि मंत्रसिद्धेस्तुलक्षणं ॥ ८० ॥ यज्ज्ञात्वा साधकश्चेष्टो मं
 त्रसिद्धिं लभेद्भुवं ॥ सम्यगनुष्ठितो मंत्रो यदि सिद्धिर्न जायते ॥ ८१ ॥ पुनस्तथैव कर्तव्यं त
 तः सिद्धिर्भवेद्भुवं ॥ पुनश्चानुष्ठितो मंत्रो यदि सिद्धिर्न जायते ॥ ८२ ॥ पुनस्तथैव कर्तव्यं ततः सि
 द्धौ न संशयः ॥ पुनः सोऽनुष्ठितो मंत्रो यदि सिद्धिर्न जायते ॥ ८३ ॥ उपायास्तत्र कर्तव्याः सप्त
 शंकरभाषिताः ॥ आमणं बोधनं वश्यं पीडनं शोषणं पणे ॥ ८४ ॥ दहनांतं क्रमात्कुर्यात्ततः

सिद्धो भवेद्भुवं ॥ आमणं वारुणे वीजे ग्रथनं कमयोगतः ॥ ८५ ॥ तन्मंत्रं यंत्रमालिख्य शिला
कर्पूरकुंकुमैः ॥ उशीरचंदनाभ्यां तु मंत्रं संग्रथितं लिखेत् ॥ ८६ ॥ क्षीराज्यमधुतोयानां मध्ये त
लिखितं क्षिपेत् ॥ पूजनाज्जपनाद्धो मात्सिद्धिदो भ्रमणं भवेत् ॥ ८७ ॥ आमितो यदि नो सिद्धो वो
धनं तस्य कारयेत् ॥ सारस्वते न वीजे न संपुटी कृत्य तं जपेत् ॥ ८८ ॥ एवं मंत्रो भवेत्सिद्धो न चेदे
तद्दशंकुरु ॥ अलक्तं चंदनं कुष्ठं हरिद्रामदनं शिला ॥ ८९ ॥ एतैस्तु मंत्रमालिख्य भूर्जपत्रेषु
शोभने ॥ धार्य कंठेन चेत्सिद्धः पीडनं चास्य कारयेत् ॥ ९० ॥ अधरोत्तरयोगेन पदानि परिज
प्य वै ॥ ध्यायीत देवतां तद्दधरोत्तररूपिणीम् ॥ ९१ ॥ विद्यामादित्यदुग्धेनालिखित्वा क्रम्य चां
घ्रिणा ॥ तथा भूतेन मन्त्रेण होमः कार्यो दिने दिने ॥ ९२ ॥ पीडितौ लज्जया विष्टः सिद्धः स्याद
धपोपयत् ॥ बालायास्तृतीयं बीजमाद्यं ते तस्य योजयेत् ॥ ९३ ॥ गोक्षीरमधुना लिख्य वि
द्यां पाणौ विधारयेत् ॥ पोषितोऽयं भवेत्सिद्धो न चेत्कुर्वीत शोषणं ॥ ९४ ॥ द्वाभ्यां च वायुबीजा
भ्यां मंत्रं कुर्याद्दिदभितं ॥ एषा विद्या गले धार्या लिखित्वा वरभस्मना ॥ ९५ ॥ शोषितोऽपि न
सिद्धश्चेद्दहनीयोऽग्निबीजतः ॥ आग्नेयेन तु वीजेन मंत्रस्यैकैकमक्षरं ॥ ९६ ॥ आद्यं तमध्यमुद्धृ
त्य योजयेद्वाहकर्मणि ॥ ब्रह्मवृक्षस्य तैलेन मंत्रमालिख्य धारयेत् ॥ ९७ ॥ कंठदेशे ततो मंत्रसि
द्धिः स्याच्छं करोदितं ॥ इत्येतत्कथितं तस्यैकैवलं तव भक्तितः ॥ ९८ ॥ एकेन नु कृतार्थः

स्याद्बहुभिः किमुसुवत ॥ अथापरंप्रवक्ष्यामिमं त्रौपथं महाद्भुतं ॥ १९ ॥ यत्प्रयोगविधाने
 न सद्यः सिद्धो भवेन्मनुः ॥ सुवर्णापुष्पमूलेन पिष्टेन निजवारिणा ॥ १०० ॥ तल्लितस्य वांग
 दत्तं कंठो मनुः सद्यः प्रसीदति ॥ विमुक्तः सर्वपापौघैः कृष्णं पश्यति चक्षुषा ॥ १ ॥ जीवन्मु
 क्तो भवेन्मन्त्री सत्यं सत्यं मयोदितं ॥ यत्र वा कुत्रचिद्देशं गंतुं कामयते नरः ॥ २ ॥ स्वर्गे वा भूत
 ले मन्त्री पाताले वाथ कौतुकात् ॥ तत्क्षणात्तत्र यात्येव सर्वसिद्धीश्वरो भवेत् ॥ ३ ॥ इत्येवं कथि
 तं सम्यक्मन्त्रसिद्धेस्तुलक्षणं ॥ तदुपायश्चाथ ब्रह्मन्केवलं तव भाग्यतः ॥ ४ ॥ अनेकतंत्रसं
 प्रोक्तमनेकमनुसंमतं ॥ इदानीं तु पुनर्ब्रह्मन्किमन्यच्छ्रोतुमिच्छसि ॥ १०४ ॥ इति श्रीगौत
 मीयतन्त्रे एकविंशत्तमोऽध्यायः ॥ ३१ ॥ ॥ ७ ॥ ॥ ७ ॥ ॥ ७ ॥ ॥ ७ ॥
 गौतम उवाच ॥ देवर्षे सर्वतंत्रज्ञ सर्वशास्त्रार्थतत्त्ववित् ॥ कृष्णानुभवसंदर्शिन विद्याग्रंथिभेद
 क ॥ १ ॥ सर्वजानासि सर्वज्ञ विशेषात्कृष्णतत्त्ववित् ॥ इदानीं कथय ब्रह्मन्मन्त्राचारानि दर्श
 नं ॥ २ ॥ वैष्णवं पीठममलं तदा वासफलं तथा ॥ विस्तरेण मम ब्रह्मन्नुक्तमपि कथ्यतां
 ॥ ३ ॥ नागोप्यंतद्वरो शिष्यो यदि योग्योऽस्ति भाग्यतः ॥ नारद उवाच ॥ दीक्षया लब्धमन्त्रस्य
 सदाचारं शृणुष्व मे ॥ ४ ॥ अनायासेन सिद्धिः स्यात्सदाचारेण येन वै ॥ आचारा लुभते कामा
 नाचारा लुभते यशः ॥ ५ ॥ आचाराद्धनमाप्नोति दीर्घमायुस्वाप्नुयात् ॥ सदाचारेण मनुविज्ज

पीलोकहयेखलु ॥ ६ ॥ अनाचारोहिलोकेपुनिंदितःसर्वकर्मसु ॥ सर्वभूताऽनुकंपाचदानंचा
तिथिपूजनं ॥ ७ ॥ पंचयज्ञस्तीर्थसेवास्वाध्यायोगुरुसेवनं ॥ सामान्यंसर्वलोकानामेवधर्मः
सनातनः ॥ ८ ॥ ब्रह्मचारीदीक्षितश्चेत्त्रिसंध्यंदेवमर्चयेत् ॥ खानंत्रिपवणंतद्देदाध्ययनमे
वच ॥ ९ ॥ भैक्ष्यंसंप्रार्थयेन्नित्यध्यायेद्देवंनिरंतरं ॥ पर्यटेद्दिष्णुक्षेत्रेपुनप्रतिग्रहमाचरेत् ॥ १० ॥
गृहस्थोदीक्षयायुक्तःसर्वकर्माणिसाधयेत् ॥ नजापोनार्चनंचैवध्यानंनैवविधिक्रमः ॥ ११ ॥
केवलंसततंकृष्णचरणांभोजसेवनं ॥ सन्यासिनामुमुक्षूणांमानसोपरतिःपरं ॥ १२ ॥ परि
ब्राडविरक्तश्चविरक्तश्चतथागृही ॥ उभौतौनरकेधोरेपच्येतेभूतसंप्लवं ॥ १३ ॥ गृहस्थोऽध
र्मपत्नीभिःपूजयेद्देवमन्वहं ॥ दद्यादानंमहार्हेचयेनकृष्णःप्रसीदति ॥ १४ ॥ सन्यासिनांद्र
व्यदानेनाधिकारोऽस्तिमुव्रत ॥ वर्णिनांचवनस्थानांकोदयात्तदपोक्षितं ॥ १५ ॥ किंतुवैष्ण
वधर्मेपुविरलाअधिकारिणः ॥ संसारवासनारज्जुबद्धंलोलंमनोनृणां ॥ १६ ॥ ततोयदिवि
मुक्तःस्याद्बद्धःस्याद्देवपादयोः ॥ तत्रैवान्योविशेषोऽस्तिश्रूयतांचावधार्यतां ॥ १७ ॥ सर्वसं
सारदोषोहिनारीमूलंततोपदि ॥ शक्यतेरक्षितुंचेतस्तदावैकृष्णसाधकः ॥ १८ ॥ अचंच
लंमनोपस्ययोपित्संगविवर्जितं ॥ योपितांध्याननिर्मुक्तंतच्छब्दश्रुतिवर्जितं ॥ १९ ॥ त
त्रैवसाधकःकुर्यात्साधनंसुसमाहितः ॥ बलयध्वनयोनैवश्रूयंतेयत्रयोपितां ॥ २० ॥ नस्त्री

मुखं निरीक्षेत न स्त्रियं मनसा स्मरेत् ॥ ब्रह्मचारी मित्तहारी हविष्याशीजितेन्द्रियः ॥ २१ ॥ साधकः
साधनं कुर्यात्त्यागी योगपरायणः ॥ कदाचिद्वा दितच्चेतस्खलनं वाथ जायते ॥ २२ ॥ प्राणां यामं
विशेषणसमन्वये तु साधकः ॥ साहिष्णुः कदारूणां दहनः परिकीर्तितः ॥ २३ ॥ एककालं
त्रिसंध्यं वा चतुःकालं समभ्यसेत् ॥ समस्तपापराशीनां मनोवाक्यकर्मणाम् ॥ २४ ॥ प्राणसंय
ममात्रं हि प्रायश्चित्तं सुनिश्चितं ॥ पुण्यतीर्थे च पुलिने सरितां देवसंज्ञानि ॥ २५ ॥ नद्यास्तटेऽथ
पिजने विपिने तु लसीवने ॥ गोष्ठे तथैवोपवने तथा हि गिरिकानने ॥ २६ ॥ विशेषतो ह्यारवत्यां
तथा गोवर्द्धने गिरौ ॥ यदा कलिं दकन्यायाः कानने पुलिने तथा ॥ २७ ॥ वृंदावने गोकुले वा
मथुरायामथ पिवा ॥ मथ्नातिपापराशियद्राति तत्परमं पदम् ॥ २८ ॥ उत्तमो हिनरो यत्र तेन
सामथुरा स्मृता ॥ वदरी खंडविपिने गंगाद्वारेऽथ वा पुनः ॥ २९ ॥ व्यंकटेऽद्रौ श्रीरंगे वा क्षेत्रे श्रीपु
रुषोत्तमे ॥ उत्तमः पुरुषो यत्र तत्क्षेत्रं पुरुषोत्तमं ॥ ३० ॥ एषु स्थानेषु विप्रर्षे नित्यं सन्निहितो
हरिः ॥ अत एव साधकेन्द्रो निवसेत्तदपेक्षया ॥ ३१ ॥ हरिसं दर्शनं यावत् निवसेत्सुखनिःस्पृहः ॥
स्थानान्येता नि शुद्धानि कृत्यं किंचिन्निगद्यते ॥ ३२ ॥ विशेषतः पञ्चजनैर्नास्ति कैर्न समागमः ॥
निदिता नैर्ना सहासीत तदालापं च वर्जयेत् ॥ ३३ ॥ स्त्रीसंगिनं वर्जयेच्च तत्कथा कथनं तथा ॥
जन्मासाद्य मनुष्येषु शुद्धे चापि तृमातरी ॥ ३४ ॥ वर्तमाने च सकृत्ते तथैवेन्द्रियपाटवे ॥ ब्रह्म

नृवत्तणिगोपालेरतिर्जायेतभाग्यतः ॥ ३५ ॥ त्रिवर्गफलदेकिंवावहुनात्मफलप्रदे ॥ यो
नार्चयतिकल्पस्सन्तस्मात्पापतरोहिकः ॥ ३६ ॥ असारेघोरसंसारेसारंकृष्णपदार्चनं ॥
तत्पदंनार्चितंयेनपापिनापापकर्मणा ॥ ३७ ॥ शरीरभारवहनंजन्मास्थापिनिरर्थकं ॥ गो
पालंपूजयेद्यस्तुनिंदयेदन्यदेवतां ॥ ३८ ॥ अस्तुंतस्यपरोधर्मःपूर्वोधर्मोविनश्यति ॥ प्रत्यहं
क्षालयेच्छय्यामेकाकीनिर्भयःस्वपेत् ॥ ३९ ॥ नाधिरोहेतपर्यंकंरक्तवासोनधारयेत् ॥ नर
क्तचंदनंगात्रेगृहीयाद्रक्तपुष्पकं ॥ ४० ॥ विल्वपत्रैस्तत्प्रसूनैर्नार्चयेद्देवकीसुतं ॥ नैवद्विर
शनंकुर्यात्पर्ववर्जमृतौतथा ॥ ४१ ॥ तथानिपेवयेद्धर्मपत्नीधर्मरिरक्षया ॥ ततःपरदिनेकृत्यं
कुर्यात्स्नानोत्तरंसुधीः ॥ ४२ ॥ शरीरोद्धर्तनंकृत्वास्नात्वानद्यादिवारिणा ॥ नियतेयागका
लेतुनकुर्यादन्यवेक्षणं ॥ ४३ ॥ नैवाश्लीलंबचोभूयादालापंचनिरर्थकं ॥ नवृथागमयेत्कालं
केवलंध्यानतत्परः ॥ ४४ ॥ केवलंश्रीपदांभोजन्यस्तचेताभवेत्सुधीः ॥ यद्यत्कर्मणिवैगु
ण्यंनित्येनैमित्तिकेऽपिवा ॥ ४५ ॥ सहस्रंप्रजपेन्मूलमनुवाऽयुतमेववा ॥ नित्येसहस्रंप्रजपेनै
मित्तिकेतथाऽयुतं ॥ ४६ ॥ सर्वेषामेवपापानांशोधनंमंत्रजापतः ॥ सुवर्णवन्हिनाध्मातंयथाभ
वतिनिर्मलं ॥ ४७ ॥ तथासर्वगतंपापंप्रायश्चित्ताग्निनादहेत् ॥ तथैवतुलसीपत्रैर्मालतीकु
सुमेरापि ॥ ४८ ॥ चंपकैःकेसरैश्चापिअशोकैःकिंशुकैरपि ॥ अन्यैश्चविविधैःपुष्पैर्दर्शनी

येःसुगंधिभिः ॥ ४९ ॥ आरामजैर्विपिनजैर्निपिद्धपरिवर्जितैः ॥ इत्येवंकथितं पुष्पविधानं
 हरिपूजने ॥ ५० ॥ पशूनांहिसननैवकुर्यात्कस्यापिपीडनं ॥ कटुवाक्यं वर्जयेच्च ब्रूयान्मधुर
 भाषणं ॥ ५१ ॥ संस्कृतेनैव कथयेन्नान्यां भाषां वदेत्सुधीः ॥ आत्मदेवतयोरैक्यं गुरुदेवत
 योरपि ॥ ५२ ॥ ऐक्यं संभावयेद्बुद्ध्या न गुरोः शासनं त्यजेत् ॥ एकग्रामे गुरुं नित्यं गत्वा वंदेत्
 भक्तितः ॥ ५३ ॥ योजनानंतरे भक्त्या मासं मासं च वंदयेत् ॥ अतः परंतस्यां दिशि नमस्कुर्याच्च भ
 क्तितः ॥ ५४ ॥ अथवा मानसोपूजां प्रकुर्यान्नित्यं मूर्धनि ॥ पितृवंशे मातृवंशे शुद्धः सत्यपरा
 यणः ॥ ५५ ॥ नजारजोनकानीनो नराक्षसविवाहजः ॥ ब्राह्मणः क्षत्रियश्चैव वैश्यः शुद्रस्तथै
 व च ॥ ५६ ॥ निरपेक्षो हरिं जप्त्वा हरिर्भवति नापरः ॥ गृहं स्तस्य च नामानितत्कथा श्रवणो
 त्सुकः ॥ ५७ ॥ नमस्यंस्तत्पदांभोजं भक्तोऽयं प्रेमलक्षणः ॥ पक्षहृयेऽपि मतिमान्नलंघेद्हरिवा
 सरं ॥ ५८ ॥ अपि चांडालगोहान्नमातृणां गमनं वरं ॥ नलंघेन्मतिमान्कापि संप्राप्तं हरिवासरं
 ॥ ५९ ॥ वैष्णवो यदि भुंजीत एकादश्यां प्रमादतः ॥ विष्णुवर्चनं कृत्वा तस्य नरकं घोरमाप्नुयात्
 ॥ ६० ॥ शुक्लोपचारसंभारैर्नित्यं शोहरिं चर्चयेत् ॥ निवेद्य कृष्णाय विधिवदन्नं भुंजीत तत्स्व
 यं ॥ ६१ ॥ अथवा सात्वते दद्याद्यदिलभ्येत भक्तितः ॥ निवेदयेदुत्तमान्नं न कदन्नं कदाचन ॥
 ६२ ॥ उत्तमं विधिना प्रोक्तं कदन्नं मुनिदूषितं ॥ शिलोच्छविधिना प्राप्तमथवा यदयाचितं ॥

६३ ॥ स्ववित्तोपचितं वापि कृष्णाय परिकल्पयेत् ॥ शूद्रा लुब्धं च लालुब्धमथ वा दूषिकाचितं
॥ ६४ ॥ इत्याद्यन्नं कदन्नं तु दानान्नरकमावहेत् ॥ रात्रौ हविष्यं भुंजीत चांद्रायणफलार्थिभिः ॥
६५ ॥ हरिभक्तस्य युक्तस्य विरुद्धं दिवसाशनं ॥ कार्तिके मासि विधिवदर्चयेत् कृष्णमन्वहं ॥ ६६
रात्रौ जागरणं कुर्याद्वैष्णवैर्हरिकीर्तनं ॥ ब्राह्मे मुहूर्ते चोत्थाय निर्वर्त्य सकलाः क्रियाः ॥ ६७ ॥ यजे
त्सुशोभने स्थाने पशुष्टष्टिविवर्जिते ॥ सर्वोपचारैराराध्य प्रदीपान्धृतपूरितान् ॥ ६८ ॥ अष्टौ
त्तरशतं दद्यादथ वा शक्तितो मुने ॥ सहस्रं प्रजपेन्मंत्रं होमं दशांशतो हुनेत् ॥ ६९ ॥ एवं नित्यं कृ
मंकुर्यादिवामोनं समाचरेत् ॥ इत्थं विधिवदाराध्यावन्मासं प्रपूजयेत् ॥ ७० ॥ सत्यलोकमवा
प्नोति पुनरावृत्तिवर्जितं ॥ इह लोके वरान्भोगान्भुक्त्वा मनोरथातिगान् ॥ ७१ ॥ देहांते साधक
श्चेष्टो वैकुण्ठं निश्चितं व्रजेत् ॥ अस्मिन्मासि चामलायां द्वादश्यां हरितोपणं ॥ ७२ ॥ सर्वोप
चारैः कुर्वीत वित्तशाख्यविवर्जितं ॥ अनेनार्चनमात्रेण भवबंधात्प्रमुच्यते ॥ ७३ ॥ एतदर्च
नमात्रं हि हरितोपणकारणं ॥ मार्गशीर्षे तथा प्रातः स्नात्वा चैव नरोत्तमः ॥ ७४ ॥ कमपूजां
समासाद्य जपहोमौ तथाचरेत् ॥ पायसं गुडमिश्रं च प्रत्यहं विनिवेदयेत् ॥ ७५ ॥ एवं मासा
र्चनं कृत्वा भवेद्भाग्यालयः पुमान् ॥ देहांते मोक्षमाप्नोति प्रसादाच्छार्ङ्गधन्वनः ॥ ७६ ॥ अ
थ भाद्रसिताष्टम्यां प्रादुरासीत्स्वयं हरिः ॥ ब्रह्मणा प्रार्थितः पूर्वदेवक्यां कृपया प्रभुः ॥ ७७ ॥

रोहिण्यक्षेणुभतिथौदैत्यानांनशहेतवे ॥ महोत्सवंप्रकुर्वीतयत्नतस्तद्दिनेशुभे ॥ ७८ ॥
 राजभिर्ब्राह्मणेर्वैश्यैःशुद्धैश्चैवस्वशक्तितः ॥ उपवासंप्रकुर्वीतनभोक्तव्यंकदाचन ॥ ७९ ॥
 कृष्णजन्मदिनेयस्तुभुंक्तेस्तुनराधमः ॥ निवसेन्नरकेघोरेयावदाभूतसंप्लवं ॥ ८० ॥ अष्ट
 मीरोहणीयुक्ताचार्यरात्रेयदाभवेत् ॥ उपोष्यतांतिथिविद्वान्कोटियज्ञफलंलभेत् ॥ ८१ ॥
 सोमान्हिवुधवारोवाअष्टमीरोहणीयुता ॥ जयंतीसाममाख्यातातांलभेत्पुण्यसंचयैः ॥ ८२ ॥
 तस्यामुपोष्ययत्पापंलोककोटिभवोद्भवं ॥ विमुच्यनिवसेद्दिप्रवैकुण्ठेविरजेपुरे ॥ ८३ ॥
 अष्टमीनवमीविद्धाउमामाहेश्वरीतिथिः ॥ सैवोपोष्यासदापुण्यकांक्षिमीरोहिणींविना ॥
 ८४ ॥ परविद्धासदाकार्यापूर्वविद्धांतुवर्जयेत् ॥ अष्टमीसप्तमीविद्धाहन्यात्पुण्यंपुराकृतं
 ॥ ८५ ॥ ब्रह्महत्याफलंदद्याद्धरिवैमुख्यकारणात् ॥ केवलमृक्षयोगेनउपवासस्तिथिंविना
 ॥ ८६ ॥ नशस्तंशुभकार्यंतुमुनिभिःपरिनिश्चितं ॥ परेऽन्हिपारणंकुर्यात्तिथ्यंतवाथक्रक्ष
 तः ८७ ॥ यदक्षंवातिथिर्वापिरात्रिव्याप्यव्यवस्थिता ॥ दिवसेपारणंकुर्यादन्यथापतनंभ
 वेत् ॥ ८८ ॥ गवांग्रासंप्रदद्याच्चगवांकंडूतिमाचरेत् ॥ विप्रायवेदविदुपेगांचदद्यात्पय
 सिवनीं ॥ ८९ ॥ सवत्सांयुवतीरम्यांतगुणांसमलंकृतां ॥ रुक्मशृंगीरौप्यखुरांवस्त्रेणाच्छा
 दयत्नतः ॥ ९० ॥ ददातिविप्रवर्यायरुष्णप्रीत्यर्थमुत्तमं ॥ इत्युक्त्वाविप्रवर्येभ्योदद्याद्वा

श्रसदक्षिणाः ॥ ९१ ॥ रात्रौ जागरणं कुर्यादर्चयेत्तत्समावृत्तिः ॥ स्वर्णप्रतिकृतिं कृत्वा तस्यां कृ-
ष्णं समर्चयेत् ॥ ९२ ॥ वसुदेवं देवकीं च पूर्ववत्कारयेत्तथा ॥ सुवर्णनियमश्चात्र श्रूयतां मुनि-
सत्तम ॥ ९३ ॥ पलैश्च नुर्भिर्गोपालं तदर्धेन च देवकीं ॥ वसुदेवं तथा कुर्यादथवा विभवा-
वधि ॥ ९४ ॥ ब्राह्मे मुहूर्ते उत्थाय कृत्वा वश्यं प्रसन्नधीः ॥ स्नात्वा पूर्ववदाराध्य आहूय वेदपार-
गं ॥ ९५ ॥ कुटुंबिनंदगिरिं च विप्रं बहुगुणान्वितं ॥ दत्त्वा तस्मै सुशीलाय दक्षिणामुक्तलक्ष-
णां ॥ ९६ ॥ प्रीयतां कृष्ण इत्युक्त्वा संपूज्य कृष्णमानसः ॥ घृतखंडादिभोज्यानि ब्राह्मणेभ्यो
निवेदयेत् ॥ ९७ ॥ महांतमुत्सवं कृत्वा प्रीतये शार्ङ्गधन्वनः ॥ पारणं च प्रकुर्वीत बंधुभिः सह
कृष्णवित् ॥ ९८ ॥ एवं यः कुरुते भक्त्या शक्त्या च हरितोपणं ॥ इह भुक्त्वा वरान् भोगान् सा-
क्षाद्भूमिपुंदरः ॥ ९९ ॥ एवमाराधनादेव भक्तिः स्यात्प्रेमलक्षणा ॥ देहांते विहरेल्लोके वैकुं-
ठे हरि वच्चेत् ॥ १०० ॥ इति ते कथितं किंचिदाराधनविधिं हरेः ॥ केवलं तव यत्नेन किमन्य-
च्छ्रोतुमिच्छसि ॥ १०१ ॥ इति श्रीगौतमीयतन्त्रे द्वात्रिंशत्तमोऽध्यायः ॥ ३२ ॥
गौतम उवाच ॥ देवर्षे योगयुक्तात्मन्योगानुभवदर्शकं ॥ मां ख्ययोगविशेषज्ञकर्मयोगनि-
पेवकं ॥ १ ॥ विना योगं न सिद्ध्येत कुंडलीचक्रमः प्रभो ॥ मूलपद्मे कुंडालिनीयावन्निद्राति-
हे प्रभो ॥ २ ॥ तावत्किंचिन्न सिद्ध्येत मंत्रतंत्रार्चनादिकं ॥ जागर्तियदिसा देवी बहुभिः पु-

प्यसंचयेः ॥ ३ ॥ तदाप्रसादमायांतिमंत्रयंत्रार्चनानिच ॥ वत्सराहिहरेल्लोकेअष्टैश्वर्यसम
न्वितः ॥ ४ ॥ योगयोगाद्रवेन्मुक्तिर्मंत्रसिद्धिरखंडिता ॥ सिद्धेमनौपरावाप्तिरितिशास्त्रार्थ
निश्चयः ॥ ५ ॥ तस्मात्कार्णवपरंपोर्गंकथयस्वमुनीश्वर ॥ मुक्तात्मापेनविहरेत्स्वर्गेमर्त्येरसा
तले ॥ ६ ॥ जीवन्मुक्तश्चेदेहांतेपरंनिर्वाणमावहेत् ॥ नारद उवाच ॥ कथयामितवखेहाद्यो
गयोगोऽसिगौतम ॥ संसारोद्धारमुक्तिश्चयोगशब्देनकथ्यते ॥ ७ ॥ योगोहिन्दतनयोनिश्चि
तंविद्धिगौतम ॥ नयोगो नभसःपृष्ठेनभूमौनरसातले ॥ ८ ॥ ऐक्यंजीवात्मनोराहुर्योगयोग
विशारदाः ॥ तत्प्रत्यूहाःपडाख्यातायोगविप्रकरामुने ॥ ९ ॥ कामक्रोधलोभमोहमदमात्स
र्यसंज्ञकाः ॥ योगांगैरेभिर्जित्वैतान्योगिनोयोगमाप्नुयुः ॥ १० ॥ यमंनियममासनंप्राणाय
मस्ततःपरं ॥ प्रत्याहारंधारणारूपंध्यानंसार्धसमाधिना ॥ ११ ॥ अष्टांगान्याहुरेतानियोगि
नांयोगसाधने ॥ अहिंसासत्यमस्तेयंब्रह्मचर्यंदयार्जनं ॥ १२ ॥ क्षमाधृतिर्मिताहारःशौचं
चेतियमादश ॥ तपःसंतोषमास्तिक्यंदानंदैवस्यपूजनं ॥ १३ ॥ सिद्धांतश्चवर्णचैवहीर्मति
श्चजपोहुतं ॥ दशैतेनियमाःप्रोक्तायोगशास्त्रविशारदैः ॥ १४ ॥ पद्मासनंस्वास्तिकारूपं
भद्रंवज्रासनंतथा ॥ वीरासनमितिप्रोक्तंक्रमादासनपंचकं ॥ १५ ॥ ऊर्वोरुपरिविन्यस्यस
म्यकपादतलेउभे ॥ अंगुष्ठौचनिवध्नीयाद्वस्ताभ्यांव्युत्क्रमात्ततः ॥ १६ ॥ पद्मासनमिति

प्रोक्तंयोगिनां हृदयंगमं ॥ जानूर्वोरंतरे सस्य कृत्वा पादतले उभे ॥ १७ ॥ ऋजुकायो विशेषो
गीस्वास्तिकं तत्प्रवक्ष्यते ॥ सीमन्याः पार्श्वयोर्न्यस्य गुल्फयुग्मं सुनिश्चितं ॥ १८ ॥ वृषणाधः
पादपाष्णीपाणिभ्यां परिवंधयेत् ॥ भद्रासनं समुद्दिष्टं योगिभिः परिपूजितं ॥ १९ ॥ ऊर्वोः पादौ
क्रमान्यस्य जान्वोः प्रत्यङ्मुखांगुलीः ॥ करौ विदध्या दाख्यातं वज्रासनमनुत्तमं ॥ २० ॥
एकपादमधः कृत्वा विन्यस्योरोत्तथोत्तरं ॥ ऋजुकायो विशेषो गीवीरासनमितीरितं ॥ २१ ॥
इडया कर्षयेद्वायुं ब्राह्मं षोडशमात्रया ॥ धारयेत्पूरितं योगी चतुःषष्ठ्या तु मात्रया ॥ २२ ॥ सु
पुष्णामध्यगं सम्यक् द्वात्रिंशन्मात्रयाशनैः ॥ नाड्यापि गलया चैनं रचयेद्योगवित्तमः ॥ २३ ॥
प्राणायाममिमं प्राहुर्योगशास्त्रविशारदाः ॥ भूयो भूयः क्रमात्तस्य बाह्यमेवं समाचरेत् ॥ २४ ॥
मात्रावृद्धिकमेणैव सम्यग्द्वादश षोडश ॥ जपध्यानादिभिः सार्द्धं सगर्भं तं विदुर्वुधाः ॥ २५ ॥
तदपेतं विगर्भं च प्राणायामं परे विदुः ॥ क्रमादभ्यासतः पुंसां देहे स्वेदोद्गमोऽधमः ॥ २६ ॥ म
ध्यमः कंपसंयुक्तो भूमित्यागः पुरोमतः ॥ उत्तमस्य गुणावाप्तिर्यावच्छीलनमीष्यते ॥ २७ ॥
इंद्रियाणां विचरतां विषयेषु निरर्गलं ॥ बलादाहरणं तेभ्यः प्रत्याहारोऽभिधीयते ॥ २८ ॥ अंगुष्ठ
गुल्फजान्वंदुमूलाधारलिङ्गनाभिषु ॥ तद्ग्रीवाकंठदेशेषु लंबिकायां ततो नसि ॥ २९ ॥
भूमध्ये मस्तके मूर्ध्नि द्वादशांते यथाविधि ॥ धारणाप्राणमरुतोर्धारणेति निगद्यते ॥ ३० ॥

समाहितेन मनसा चैतन्यांतरवर्तिना ॥ आत्मन्यभीष्टदेवानां ध्यानं ध्यानमिहोच्यते ॥ ३१ ॥
समत्वं भावनानित्यं जीवात्मपरमात्मनोः ॥ समाधिमाहुर्मुनयः प्रोक्तमष्टांगलक्षणं ॥ ३२ ॥
इत्यादिकथितं विप्रकामादिपटुकनाशनं ॥ इदानीं कथयेतेऽहं मंत्रयोगमनुत्तमं ॥ ३३ ॥ वि
श्वं शरीरमित्युक्तं पंचभूतात्मकं मुने ॥ चंद्रसूर्याग्नि तेजोभिर्जाविग्रहैकरूपतां ॥ ३४ ॥ तिस्रः
कोट्यस्तदर्धेन शरीरेनाड्योमताः ॥ तासु मुख्या दश प्रोक्तास्तान्यस्ति स्रोव्यवस्थिताः ॥ ३५ ॥
प्रधानामेरुदंडेन चंद्रसूर्याग्निरूपिणी ॥ इडावामेस्थितानाडीशुभ्रातुचंद्ररूपिणी ॥ ३६ ॥
शक्तिरूपा तु सानाडी साक्षादमृतविग्रहा ॥ दक्षिणे यापिंगलाख्या पुंरूपा सूर्यविग्रहा ॥ ३७ ॥
दाडिमीकेशरप्रख्या विद्याख्या मुनिभिः स्मृता ॥ मेरुमुखे स्थिता या तु मूलादारं ध्रुविग्रहा ॥ ३८ ॥
सर्वतेजोमयी सा तु सुपुष्पावहिरूपिणी ॥ तस्यामध्ये विचित्राख्या याऽमृतस्राविणी शुभा ॥
३९ ॥ सर्वदेवमयी सा तु योगिनां हृदयंगमा ॥ विसर्गादिं डपर्यंतं व्याप्यतिष्ठति तत्त्वतः ॥
४० ॥ मूलाधारे त्रिकोणाख्ये इच्छादानक्रियात्मिके ॥ मध्यं स्वयं भूर्लिंगं तु कोटि सूर्यसमप्रभं
४१ ॥ तदूर्ध्वे कामबीजं तु कलातिविंदुनादकं ॥ तदूर्ध्वेऽग्निशिखाकाराकुंडली श्यामविग्रहा
॥ ४२ ॥ कृष्णात्मिका परा सा तु कृष्णस्तंभेऽन्यतो नहिः ॥ तद्वात्ये हेमरूपा भवशपसचतुर्दलं
॥ ४३ ॥ द्रुतहेमसमप्रख्यं पद्मं तच्च विभावयेत् ॥ तदूर्ध्वे त्वनलप्रख्यं पट्टदलं हीरकप्रभं ॥ ४४ ॥

वादिलांतपडणेन स्वाधिष्ठानमनुत्तमं ॥ मूलमाधारपट्टकानां मूलाधारंततो विदुः ॥ ४५ ॥
 स्वशब्देन परलिङ्गं स्वाधिष्ठानंततो विदुः ॥ तदूर्ध्वेनाभिदेशेतुमणिपूरं महाप्रभं ॥ ४६ ॥ मे
 घाभं विद्युदाभं च बहुतेजोमयंततः ॥ मणेरभिन्नंतत्पद्ममणिपूरंतदुच्यते ॥ ४७ ॥ दशाभि
 श्वदलैर्युक्तं धूम्रवर्णैर्महाप्रभं ॥ विशुद्धंतनुतेयस्माज्जीवस्येह सलोकनात् ॥ ४८ ॥ विशुद्धं पद्म
 मारुपातमाकाशाख्यं महाद्रुतं ॥ तद्विष्ण्वधिष्ठितं पद्मं विष्ण्वालोकनकारणं ॥ ४९ ॥ तदूर्ध्वे
 ऽनाहतपद्ममुद्यदादित्यसन्निभं ॥ कादिठांतदलैर्युक्तमर्कपत्रेणाधिष्ठितं ॥ ५० ॥ तन्मध्ये
 वाणालिङ्गंतु सूर्यायुतसमप्रभं ॥ शब्दब्रह्ममयं शब्दानाहतंतत्र दृश्यते ॥ ५१ ॥ तेनाहताख्यं
 तत्पद्मं मुनिभिः परिकीर्तितं ॥ आनंदसदनंतत्तु पुरुषाधिष्ठितं परं ॥ ५२ ॥ तदूर्ध्वेतु विशुद्धा
 ख्यंदलपोडशपंकजं ॥ आज्ञाचक्रंतदूर्ध्वेतु आत्मनाधिष्ठितं परं ॥ ५३ ॥ आज्ञासंक्रमणं
 तत्र तेनाज्ञेति प्रकीर्तितं ॥ कैलासाख्यंतदूर्ध्वेतु बोधिनीतु तदूर्ध्वतः ॥ ५४ ॥ एवंतु पट्टकच
 क्राणि प्रोक्तानि तत्र सुव्रत ॥ सहस्रारयुक्तं विदुस्थानंतदूर्ध्वमीरितं ॥ ५५ ॥ इत्येवं कथितं सर्व
 योगमार्गमनुत्तमं ॥ आदौ पूरकयोगेन आधारे योजयेन्मनः ॥ ५६ ॥ गुदमेढ्रांतरे शक्तिस्ता
 माकुंच्य प्रबंधयेत् ॥ लिङ्गभेदक्रमेणैव विदुचक्रं च प्रापयेत् ॥ ५७ ॥ शंभुना तां परां शक्तिमोक्ति
 भावं विचिंतयेत् ॥ तत्रोत्थितामृतं यत्तु द्रुतं लाक्षारसोपमं ॥ ५८ ॥ पायाधित्वा तु तां शक्तिं कृ

ष्णाख्यायोगसिद्धिदां ॥ षट्चक्रदेवतास्तत्रसंतर्प्यामृतधारया ॥ ५९ ॥ आनयेत्तेनमार्गेण
मूलाधारंततःसुधीः ॥ पुनस्तेनैवमार्गेणनयेतशांभवींसुधीः ॥ ६० ॥ एवमभ्यस्यमानस्यअ
हन्यद्दुर्निनिश्चितं ॥ जरामरणदुःखाद्यैर्मुच्यतेभवबंधनात् ॥ ६१ ॥ पूर्वोक्तदूषितामंत्राःसर्वे
शुद्ध्यंतिनान्यथा ॥ येगुणाःसंतिदेवस्यपंचकृत्यविधायिनः ॥ ६२ ॥ तेगुणाःसाधकवरेभ
वंत्येवचान्यथा ॥ इत्येवंकथितंविप्रवायुधारणमुत्तमं ॥ ६३ ॥ इदानींधारणाख्यंतुशृणुष्व
वह्निबोमया ॥ दिक्कालाद्यनवाच्छिन्नेकृष्णोचेतोनिधायच ॥ ६४ ॥ तन्मयोभवतिक्षिप्रंजीव
प्रक्षेप्ययोजनात् ॥ अथवासमलंचेतोयदिक्षिप्रंनसिद्ध्यति ॥ ६५ ॥ तदावयवियोगेनयोगी
योगान्समभ्यसेत् ॥ पादांभोजेमनोदद्यान्नखकिंजल्कचित्रिते ॥ ६६ ॥ जंघायुग्मेतथाऽऽरा
मकण्ठीकांडशोभिते ॥ ऊरुद्वयेमत्तहस्तिकरदंडसमप्रभे ॥ ६७ ॥ गंगावर्तगभीरेतुनाभौ
सिद्धिविलेततः ॥ उदरेवक्षसितथाहारेश्रीवत्सकौस्तुभे ॥ ६८ ॥ पूर्णचंद्रायुतमुखेललाटे
चारुकुंतले ॥ शंखचक्रगदांभोजदोर्दंडपरिमंडिते ॥ ६९ ॥ सहस्रादित्यसंकाशकिरीटेकुं
डलद्वये ॥ स्थानंस्थानंजपेन्मंत्रीविशुद्धःशुद्धचेतसा ॥ ७० ॥ मनोनिवेश्यकृष्णैवैतन्मयो
भवतिध्रुवं ॥ यावन्मनोलयंयातिकृष्णेस्वात्मनिर्चितयेत् ॥ ७१ ॥ तावदिष्टमनुमंत्रीजप
हंमैःसमभ्यसेत् ॥ अतःपरंकिंचित्कृत्यमस्तियतोहरौ ॥ ७२ ॥ विदितेपरतत्वेतुसम

स्तेनियमरैलं ॥ तालवृत्तेनार्किकार्यलब्धेमलयमारुते ॥ ७३ ॥ मंत्राभ्यासेनयोगोहिब्रह्मज्ञा
नायकल्पने ॥ नयोगेनविनामंत्रो नमंत्रेणविनाहिसः ॥ ७४ ॥ द्वयोरभ्यासयोगोहिब्रह्मसंसि
द्धिकारणं ॥ तमःपरिवृत्तेगेहेघटोदोपेनदृश्यते ॥ ७५ ॥ एवंमायावृतोह्यात्मा मनुनागोचरी
कृतः ॥ एवंनेकाधितंत्रह्यन्मंत्रयोगंमहाद्भुतं ॥ ७६ ॥ दुर्लभंविषयासक्तैःसुलभंतादृशामपि ॥
अथापरंप्रवक्ष्यामि समाधिंभवनाशनम् ॥ ७७ ॥ समाधिःसंविदुत्पत्तिःपरजीवैकतांप्रति ॥
यदिजीवःपराद्भिन्नःकार्यतामेतिसुव्रत ॥ ७८ ॥ अर्चित्यत्वंप्रसज्येतघटवर्तिपडितोजनः ॥
विनाशित्वंभयत्वंचद्वितीयत्वादिति श्रुतिः ॥ ७९ ॥ नित्यःसर्वगतोह्यात्माकूटस्थोदोषवर्जि
तः ॥ एकःसंभियते श्रांत्यामापयानस्वरूपतः ॥ ८० ॥ तस्माद्वैतं नामनास्तिनप्रपंचोनसं
हतिः ॥ मठाकाशोघटाकाशोमहाकाशइतीगितः ॥ ८१ ॥ तथाभ्रांतौर्हिधाप्रोक्तोह्यात्मा
जीवेश्वरात्मना ॥ नाहं देहो न च प्राणो नेंद्रियाणितथैव च ॥ ८२ ॥ न मनोऽहं न बुद्धिश्च नैव चि
त्तमहं कृतिः ॥ नाहं पृथ्वी न सलिलं न च वन्हिस्तथानिलः ॥ ८३ ॥ न चाकाशो न शब्दश्च न च
स्पर्शस्तथा रसाः ॥ नाहं गंधो न रूपोऽहं न मायाहं न संसृतिः ॥ ८४ ॥ सदा साक्षिस्वरूपत्वात्कृ
ष्ण एवास्मि केवलं ॥ इति ध्यानं मुनिश्रेष्ठसमाधिरिह चोच्यते ॥ ८५ ॥ अथ वा पंचभूतेभ्योजा
तमंडलं महामुने ॥ भूतमाश्रितयादग्ध्वाविवेकेनैवान्दिना ॥ ८६ ॥ पुनःस्थूलानिभूतानिसुक्ष्म

भूतात्मना तथा ॥ विनाश्यैवं विवेकेन ततस्तान्यपि बुद्धिमान् ॥ ८७ ॥ मायामात्रं तथा द
 ग्ध्वा मायार्थप्रत्यगात्मना ॥ सोऽहं कृष्णो न संसारी न मत्तोऽन्यत्कदाचन ॥ ८८ ॥ इति विद्यात्स्व
 मात्मानं स समाधिः प्रकीर्तितः ॥ अथवा योगिनां श्रेष्ठः कृष्णं प्रणवमीक्षयेत् ॥ ८९ ॥ पंचव
 र्णात्मना विद्यात्ककारादिक्रमेण तु ॥ अनिरुद्धः ककारस्तु विश्वाख्यो मूलविग्रहः ॥ ९० ॥
 प्रद्युम्नाख्योलकारेण अंतःकरणवृत्तिकः ॥ अंतःकरणवृत्त्या तु प्रद्युम्नस्तैजसात्मकः ॥ ९१ ॥
 संकर्षणो लयाख्यस्तु निर्विकल्पस्वरूपकः ॥ समाधौ सुखरूपोऽसौ तुरीयः स्वरणवहि ॥ ९२ ॥
 तुरीयाख्यो वासुदेवो विद्वात्मा ब्रह्मकेवलं ॥ प्राज्ञात्मानं वदंत्येके एकं चिद्ब्रह्मकेवलं ॥ ९३ ॥
 जीवसीश्वरभावेन विद्यात्सोऽहमिति श्रुवं ॥ एषा तु बुद्धिर्विद्बुद्धिः समाधिरिति कीर्तिता ॥ ९४ ॥
 यथा फेनतरंगादिसमुद्रादुत्थितं पुनः ॥ समुद्रे लीयते तद्वज्जगदात्मनिलीयते ॥ ९५ ॥ तस्मा
 न्मत्तः पृथङ्नास्ति जगन्माया च सर्वदा ॥ इति बुद्धिसमाधानात्स समाधिरिहोच्यते ॥ ९६ ॥
 यस्यैवं परमात्मा च पृथक् भूतः प्रकाशितः ॥ यस्यातिपरमं भावं स्वयं साक्षात्परा मृतं ॥ ९७ ॥
 यदा मनसि चैतन्यं भातिसर्वत्र गंसदा ॥ योगिनोऽव्यवधानेन तदा संपद्यते स्वयं ॥ ९८ ॥ तदा
 सर्वाणि भूतानि स्वात्मन्येव हि पश्यति ॥ सर्वभूतेषु चात्मानं ब्रह्म संपद्यते स्वयं ॥ ९९ ॥ यदा
 सर्वाणि भूतानि स्वात्मन्येव हि पश्यति ॥ सर्वभूतेषु चात्मानं ब्रह्म संपद्यते तदा ॥ १०० ॥ य

दासर्वाणिभूतानिसमाधिस्थोनपश्यति ॥ एकीभूतःपरेणासौतदाभवतिकेवलं ॥ १ ॥ यदा
जन्मजरादुःखव्याधीनामेकमेवजं ॥ केवलंब्रह्मविज्ञानंजायतेऽसौतदाहरिः ॥ २ ॥ तस्मा
दिज्ञानतोमुक्तेर्नान्यथाभवकोटिभिः ॥ कर्मसाध्यस्यनित्यत्वंकेचिदिच्छंतितांत्रिकाः ॥ ३ ॥
ज्ञानंवेदांतविज्ञानमज्ञानमितरंमुने ॥ अहोज्ञानस्यमाहात्म्यंमयावक्तुंनशक्यते ॥ ४ ॥ यथा
बन्धिर्महादीप्तःशुष्ककाष्ठंविनिर्दहेत् ॥ तथाशुभाशुभंकर्मज्ञानाग्निर्दहतिक्षणात् ॥ ५ ॥
पद्मपत्रंयथातोयःस्वल्पैरपिनलप्यते ॥ तथाशब्दादिभिर्ज्ञानीविषयैर्नविलिप्यते ॥ ६ ॥ मं
त्रोपाधिवलेर्यद्दुर्जीर्यतेभक्षितंविषं ॥ तद्वत्सर्वाणिपापानिजीर्यतिज्ञानिनःक्षणात् ॥ ७ ॥
बहुनोक्तेनकिंसर्वसंग्रहेणोपपादितं ॥ श्रद्धयागुरुभक्त्यातुविद्विक्कैवल्यसंग्रहं ॥ ८ ॥ देहा
भिमानेगलितेविदितेपरमात्मानि ॥ यत्रयत्रमनोयातितत्रतत्रसमाधयः ॥ ९ ॥ अहंकृष्णो
नचान्योऽस्मिमुक्तोऽहमितिभावयेत् ॥ सच्चिदानंदरूपोऽहंनित्यमुक्तस्वभाववान् ॥ १० ॥
त्वमेवाहमहंत्वंचसच्चिन्मात्रवपुर्भवान् ॥ आवयोर्ततरंकृष्णनश्यत्वाज्ञावलात्तव ॥ ११ ॥ ए
वंसमाधियुक्तोयःसमाधानायकल्पते ॥ सदाकृष्णोऽहमित्युक्तत्वास्वेच्छयाविहरेद्यतिः ॥ १२ ॥
लिप्यतेनसयापेनवध्यतेनचकर्मणा ॥ यथाग्निनाद्रुतंस्वर्णमालिन्यंदहतिक्षणात् ॥ १३ ॥ तथा
कृष्णापिनात्मासौकर्मभिर्नचवध्यते ॥ आत्मस्थांदेवतांत्यक्त्वावहिर्देवंविचिन्वते ॥ १४ ॥

करस्थं कौस्तुभं त्यक्तवाभ्रमतेकाचचेष्टया ॥ एवं ते कथितं ब्रह्मन् ब्रह्मप्राप्तिनिदर्शनं ॥ १५ ॥ वि
 ज्ञाय गुरुतो भक्त्या संसारसागरं तरेत् ॥ यत्र यत्र मृतश्चायं स्मशाने श्वपचालये ॥ १६ ॥ ब्रह्मविद्ब्रह्म
 भूयाय कल्पते नान्यथामुने ॥ इति विज्ञानविधिना ज्ञानविज्ञानलोचनः ॥ १७ ॥ आनंदोन्मेषसंद
 र्शाविहरेत्काश्यपीमिमं ॥ अपक्वयोगीयदिचेन्म्रियते ज्ञानवर्जितः ॥ १८ ॥ मंत्रेण तस्य तत्कुर्याद्य
 त्तस्य सांपरायिकं ॥ प्रतिमां तस्य यत्नेन कल्पयेद्धटनेन च ॥ १९ ॥ त्रिरात्रं दशरात्रं वा कृष्णं सर्वोप
 चारकैः ॥ विविज्ञः पूजयेद्भक्त्या तन्मंत्रेण च साधकः ॥ २० ॥ गुरुतश्चैकतां नीत्वा कृष्णं चैकात्म
 तां नयेत् ॥ जीवन्मुक्तिक्रियाहोपाप्रेतत्वादिविमोक्षणे ॥ २१ ॥ ततश्च कृष्णभूतोऽसौ ज्ञायते नान्य
 थामुने ॥ अनंदयात्साधकेभ्यो बहुमानपुरःसरं ॥ २२ ॥ श्रीखंडाज्यभोज्यैश्च वस्त्रालंकारणादि
 भिः ॥ एतत्ते कथितं विप्रसर्वतंत्रोत्तमोत्तमं ॥ २३ ॥ अस्य विज्ञानमात्रेण कृष्णात्मैक्यं समश्नुते ॥
 न प्रकाशमिदं तंत्रं न देयं यस्य कस्यचित् ॥ २४ ॥ मंत्राः पराङ्मुखायांति आपदश्च पदे पदे ॥ इह
 लोके च दारिद्र्यं परत्र पशुतां नयेत् ॥ २५ ॥ यद्वेहे विद्यते ग्रंथो लिखितस्तत्र वेश्मनि ॥ कमलापि स्थि
 रा भूत्वा कृष्णेन सह मोदते ॥ २६ ॥ इत्येवं कथितो ग्रंथो मया ते मुनिसत्तम ॥ अस्यालोकनतश्चित्ते
 कृष्णात्मा सुप्रसीदति ॥ २७ ॥ इति श्रीनारदप्रोक्ते गोतनीयतन्त्रे त्रयस्त्रिंशत्तमोऽध्यायः ॥ ३३ ॥

पुस्तकमिव इमलामपुरकरोषाभिधेन वामनशास्त्रिधर्मणा सप्तोऽथ मुच्ययां कर्णाटकाख्यमुद्रायन्त्रालये मुद्रायितम् । शकाब्दः १८११.
 आश्वीनशुक्लप्रतिपदि मुद्रणकार्यं समाप्तिमगन्तु । अथ पुनर्मद्रणादिकस्य सर्वोऽधिकाराः राजशासनान्तर्गतेन स्वयमन्तीकृताः ।

॥ इति श्रीगौतमीयतन्त्रं समाप्तम् ॥